

MILOSEVIC

AANVULLEND

BEZOEK

4

UNITED
NATIONS

International Tribunal for the
Prosecution of Persons
Responsible for Serious Violations of
International Humanitarian Law
Committed in the Territory of
Former Yugoslavia since 1991

24-6-2001

M. NAR

Schweizerische

REPORT TO THE PRESIDENT
DEATH OF SLOBODAN MILOŠEVIĆ

JUDGE KEVIN PARKER
VICE-PRESIDENT
MAY 2006

To H.E. Judge Fausto Pocar
President

Slobodan Milošević died in his cell at the United Nations Detention Unit in the Scheveningen Penitentiary Facility on Saturday morning, 11 March 2006. By order made that day, pursuant to Rule 33 of the Rules of Detention, you assigned me to conduct a full inquiry into the circumstances surrounding his death and to report my findings to you. The terms of inquiry were without restriction.

I was assisted by Catherine Marchi-Uhel, Head of Chambers, Robert Reid, Deputy Chief of Investigation, Philip Berikoff, Deputy Chief of Security, and Vessela Terzieva, my Legal Officer. The task has made very heavy demands on them. Their efficiency and commitment have been outstanding.

I submit my report.

The Hague
30 May 2006

Judge K.H. Parker
Vice-President

INDEX

Events of 11 March 2006.....	4
Background and trial.....	6
This Inquiry.....	7
Cause of death.....	9
Medical treatment of Mr. Milošević.....	12
Provisional release for medical tests and treatment in Moscow.....	24
Adequacy of medical treatment.....	26
Mr. Milošević's compliance with his prescribed therapy.....	29
Mr. Milošević's "privileged" regime of detention.....	32
Medication procedures.....	37
Confidentiality of medical information under Dutch law.....	37
Compliance with rules and procedures.....	39
Findings and recommendations.....	40

REPORT

1. Slobodan Milošević died in his cell at the United Nations Detention Unit ("UNDU") in the Scheveningen Penitentiary Facility on Saturday morning, 11 March 2006. The time of death has not been conclusively determined. Standard assessment suggests around 0745 hours. The post mortem report indicates between 0700 and 0900 hours. He was alone in the locked cell.
2. Coronial and police investigations, under the aegis of the District Office of the Public Prosecutor in The Hague, have been undertaken. These include a very detailed autopsy, including full pathological and toxicological investigations, conducted by the Netherlands Forensic Institute.
3. Despite allegations, which received much attention in some segments of the media, that he was the victim of murder, especially by poisoning, these investigations have confirmed that Mr. Milošević died of natural causes from a heart attack and that there was no poison or other chemical substance found in his body that contributed to the death.
4. This Inquiry relies on the reports and findings of those investigations, which were conducted entirely independently of this Tribunal. There has also been an independent audit of UNDU by a specialist Swedish Team.

Events of 11 March 2006

5. Slobodan Milošević was detained in the E1 wing of UNDU. At 0900 hours on Saturday, 11 March 2006, two guards unlocked the cells of E1 wing. On weekends cells are usually unlocked at the later time of 0900 hours and those detainees who wish to go out to the exercise yard for sport are taken out for an hour. A guard opened Mr. Milošević's cell and called "Good Morning!" but heard no response. He saw that Mr. Milošević was lying on his bed and assumed that he was still asleep. Mr. Milošević did not usually participate in the outdoor sport sessions, but on weekends he would normally be awake at 0900 hours and would be given his medications. The guard left Mr. Milošević's cell open while he gave medications to some other detainees in the wing. As Mr. Milošević had not stirred the guard decided to give Mr. Milošević his medications later when he woke. At about 0905 hours the two guards locked the cells of all detainees on E1 wing who did not go to sport, including that of Mr. Milošević, and left the floor with the detainees going to sport. The actions of the guard in not taking a closer look at Mr. Milošević cannot be fairly criticised in the circumstances as they presented themselves to the guard at the time. In particular, as will be apparent later in this Report, the need for Mr. Milošević to rest at weekends was by then a significant feature of the management of his health.

6. At 1005 hours sport was finished and the two guards returned with their detainees to E1 wing. The two guards then once again opened all cells. One of the guards looked through the observation window into the cell of Mr. Milošević and saw that he was still lying on his bed. The guard unlocked the door and entered the cell. As he approached the bed he saw that Mr. Milošević's face was greyish in colour and that his arm was hanging over the side of the bed. His face muscles were sunken and his ears were blue. The guard summoned a colleague from the guardroom. Together they sought to confirm whether Mr. Milošević was dead. The second guard called Mr. Milošević by name, shook his foot and tried in vain to detect any pulse beat. There was no response. It was apparent to both guards that Mr. Milošević had died.

7. The guards then left the cell locking the door, telephoned the shift supervisor, who was in the control booth, informed him of the situation and asked him to make all necessary telephone calls. Two other guards immediately ran from the control booth to confirm that Mr. Milošević was dead. The shift supervisor called the Commanding Officer of UNDU, his deputy and the medical officer, Dr Falke. No signs of life could be found. The guards then left the cell and again locked the door while waiting for the doctor. Meanwhile, other guards returned all detainees on the wing and the adjacent wing back to their cells and locked the doors.

8. By about 1030 hours Dr Falke arrived at UNDU. He went immediately to Mr. Milošević's cell accompanied by a guard and confirmed the death of Mr. Milošević. The cell door was then locked and sealed. The Dutch police had also been informed and arrived at UNDU shortly after Dr Falke. They immediately pursued their various inquiries, including interviewing Dr Falke and all guards who were on duty. Two detectives, three forensic experts, and Haaglanden uniformed police officers attended at UNDU. The sealed door to Mr. Milošević's cell was unsealed to allow access by the Dutch police.

9. Further Dutch police officers arrived and two coroners. At 1615 hours two Dutch municipal coroners conducted an external examination of the body of Mr. Milošević. At about 1800 hours, after consultations with the Tribunal's Registrar, the Dutch Public Prosecutor ordered that Mr. Milošević's body is taken into custody and that a full forensic autopsy be conducted.

10. At about 1910 hours Mr. Milošević's body was removed from E1 wing and later was transported to the Netherlands Forensic Institute. The cell of Mr. Milošević was sealed by the Dutch police after the removal of his body.

6. At 1005 hours sport was finished and the two guards returned with their detainees to E1 wing. The two guards then once again opened all cells. One of the guards looked through the observation window into the cell of Mr. Milošević and saw that he was still lying on his bed. The guard unlocked the door and entered the cell. As he approached the bed he saw that Mr. Milošević's face was greyish in colour and that his arm was hanging over the side of the bed. His face muscles were sunken and his ears were blue. The guard summoned a colleague from the guardroom. Together they sought to confirm whether Mr. Milošević was dead. The second guard called Mr. Milošević by name, shook his foot and tried in vain to detect any pulse beat. There was no response. It was apparent to both guards that Mr. Milošević had died.

7. The guards then left the cell locking the door, telephoned the shift supervisor, who was in the control booth, informed him of the situation and asked him to make all necessary telephone calls. Two other guards immediately ran from the control booth to confirm that Mr. Milošević was dead. The shift supervisor called the Commanding Officer of UNDU, his deputy and the medical officer, Dr Falke. No signs of life could be found. The guards then left the cell and again locked the door while waiting for the doctor. Meanwhile, other guards returned all detainees on the wing and the adjacent wing back to their cells and locked the doors.

8. By about 1030 hours Dr Falke arrived at UNDU. He went immediately to Mr. Milošević's cell accompanied by a guard and confirmed the death of Mr. Milošević. The cell door was then locked and sealed. The Dutch police had also been informed and arrived at UNDU shortly after Dr Falke. They immediately pursued their various inquiries, including interviewing Dr Falke and all guards who were on duty. Two detectives, three forensic experts, and Haaglanden uniformed police officers attended at UNDU. The sealed door to Mr. Milošević's cell was unsealed to allow access by the Dutch police.

9. Further Dutch police officers arrived and two coroners. At 1615 hours two Dutch municipal coroners conducted an external examination of the body of Mr. Milošević. At about 1800 hours, after consultations with the Tribunal's Registrar, the Dutch Public Prosecutor ordered that Mr. Milošević's body is taken into custody and that a full forensic autopsy be conducted.

10. [redacted] was removed from E1 wing and later was [redacted]. The cell of Mr. Milošević was sealed by the [redacted].

Background and trial

11. Slobodan Milošević was born on 20 August 1941 in Pozarevac, in the present-day Republic of Serbia. He began his political career in 1983 and from 1984 to 1988 he held various leadership positions within the League of Communists of Serbia. On 16 July 1990, after the creation of the Socialist Party of Serbia, Mr. Milošević became its President and held this post until 2001. In May 1989 Mr. Milošević became the President of Serbia and in July 1997 he was elected the President of the Federal Republic of Yugoslavia. Following defeat in the September 2000 Presidential elections, on 6 October 2000 Mr. Milošević was forced to step down.

12. Slobodan Milošević was initially indicted before this Tribunal on 24 May 1999 for crimes against humanity and war crimes committed in the territory of Kosovo after January 1999. On 8 October 2001 he was also indicted for crimes against humanity and war crimes committed in Croatia between August 1991 and June 1992. On 22 November 2001 he was further charged with genocide, crimes against humanity, and war crimes committed in the territory of Bosnia and Herzegovina from 1 March 1992 until 31 December 1995. On 27 November 2001 the Office of the Prosecutor ("Prosecution") moved for joinder of the three Indictments against Slobodan Milošević. On 13 December 2001 the Trial Chamber joined the Croatia and Bosnia Indictments but ordered that the Kosovo Indictment be tried separately. On 1 February 2002 the Appeals Chamber reversed the decision of the Trial Chamber and ordered that the three Indictments be tried in one trial.

13. Slobodan Milošević was transferred to UNDU on 29 June 2001. He adamantly insisted on representing himself in all pre-trial proceedings and in the trial which commenced on 12 February 2002. He was entitled to do so under Article 21(4)(d) of the Statute of the Tribunal. He did so despite often repeated medical advice that it was dangerous for him to bear the burden and stress of representing himself. In the course of the presentation of its case, which continued until 25 February 2004, the Prosecution called 352 witnesses. The evidence of some 200 of them was presented, fully or partly, in the form of written statements.

14. The trial was interrupted frequently during the Prosecution case because of Mr. Milošević's health. In August 2002 the trial schedule was reduced, on the recommendation of the cardiologist treating Mr. Milošević, Dr van Dijkman, to allow four consecutive days of rest every two weeks of trial. This was further reduced in September 2003 on the advice of Dr van Dijkman to a trial schedule of only three sitting days a week. This schedule remained basically in place until the termination of the proceedings, although on numerous occasions additional adjournments were granted, either or both because of the health of Mr. Milošević or to allow him additional preparation time. Altogether 66 trial days were lost during the Prosecution case because of the health of Mr.

Milošević.

15. The Defence case was initially scheduled to begin three months after the close of the Prosecution case. Nevertheless, the start of the Defence case had to be postponed on five occasions on the account of Mr. Milošević's ill-health. The conduct of the trial was further affected by the resignation because of ill-health of the Presiding Judge and the appointment of a new Judge to the bench.

16. The case for Mr. Milošević commenced on 31 August 2004. On 2 September 2004, in view of detailed medical reports it had received regarding Mr. Milošević's health, the Trial Chamber made an order assigning counsel to Mr. Milošević. The effect of the modalities provided by that order would have been that the assigned defence counsel would have primary responsibility for conducting and presenting the defence case. The modalities of this order were reversed by the Appeals Chamber in November 2004, returning the effective conduct and presentation of the defence case to Mr. Milošević. Despite the availability to him of assigned counsel he continued to present his case in court and was heavily involved in the ongoing preparation of his witnesses and his case.

17. Over a year later, on 12 December 2005, in court session, Slobodan Milošević requested to be provisionally released to Russia for health reasons. On 23 February 2006 the Trial Chamber denied Mr. Milošević's request. An appeal against this decision was filed by Mr. Milošević on 2 March 2006 but this had not been heard when he died nine days later.

18. On 8, 9, and 10 March 2006 the trial again stood adjourned, this time to enable Mr. Milošević to proof Mr. Momir Bulatović, the President of the Republic of Montenegro at times relevant to the Indictment, who was about to testify for Mr. Milošević in the trial. The death of Mr. Milošević on Saturday 11 March 2006 brought the trial to a premature end. At the time of his death the trial was drawing to a close. The trial schedule was for the defence evidence to conclude in May 2006.

This Inquiry

19. This Inquiry commenced on the day of the death of Mr. Milošević. More than 60 persons, who had information concerning various issues relevant to this death, have been interviewed and have made statements or given reports. All detainees who were in the cell block of Mr. Milošević have been interviewed and have given statements. All UNDU staff who had contact with Mr. Milošević in the days before his death have been interviewed. Meetings were held with Mr. Marko Milošević, the son of Mr. Slobodan Milošević, and also with members of his legal defence team.

Their statements have been recorded.

20. The files and confidential papers of the Trial Chamber which was conducting the trial of Mr. Milošević have been provided, together with all UNDU and Registry records relevant to his health.

21. Many doctors were approached by the Inquiry, including all doctors known to have treated, or to have been consulted by, Mr. Milošević during his detention at UNDU. These include doctors in Serbia, Russia, France, Belgium and the Netherlands. Some of them provided the Inquiry with additional written comments. Some others were interviewed and their statements were recorded.

22. In particular, on 23 March 2006 letters inviting further comments were sent to Dr Zdravko Mijailović from the Military Medical Academy in Belgrade, Dr Margarita Shumilina, Professor Elena Golukhova and Professor Leo Bockeria from the Bakoulev Centre for Cardiovascular Surgery in Moscow, Professor Florence Leclercq from Hospital Arnaud de Villeneuve in Montpellier, Professor Tavernier from University Hospital Ghent, Dr Vukašin Andrić, University Clinical Centre Kosovo, to Drs Sedney, Aart and Spoelstra from the Bronovo Hospital in The Hague, Dr Croese and Dr Rodrigues, physicians from The Hague, Dr van der Sloot, from the Amsterdam Medical Centre, Dr de Laat from Leiden University Medical Centre, Dr Touw from The Hague Hospital Pharmacy, and Professor Uges from University Medical Centre, Groningen in the Netherlands. The medical officer at UNDU, Dr Falke, also provided two statements following interviews.

23. In two letters of 24 March and 4 April 2006, Dr Zdravko Mijailović, Chief of the Clinic of Cardiology at the Military Medical Academy in Belgrade, who had been the treating cardiologist of Mr. Milošević for some years before he came to The Hague, expressed his willingness to assist the Inquiry. However, in letters of 10 and 18 April 2006 Dr Zdravko Mijailović informed the Inquiry that he had been refused approval to do so by the authorities of Serbia and Montenegro. As of the date of delivery of this report, no response from the Embassy of Serbia and Montenegro had been received to a request by the Inquiry for such approval.

24. On 27 March 2006 the Inquiry received a letter from Drs Croese and Rodrigues, as well as a letter from Dr Spoelstra, an ear, nose, throat specialist at Bronovo Hospital. Professor Elena Golukhova a cardiologist, and Professor Leo Bockeria, the Head of the Bakoulev Centre in Moscow, respectively, sent their written observations concerning the health and the treatment of Mr. Milošević to the Inquiry. In early April 2006 a letter from Professor Uges from the University Medical Centre Groningen was received and on 4 April 2006 a more detailed statement was made.

25. In early April 2006 the Inquiry contacted Professor Tavernier and Professor Leclercq by

telephone. A telephone interview with Professor Leclercq was held on 12 April 2006. Further questions were sent to her on 15 May 2006 and her response was received on 23 May 2006. On 13 April 2006 Professor Tavernier was interviewed. Additional comments from him were sought and received on 15 May 2006.

26. On 4 May 2006 a meeting was held with the pathologists who conducted the autopsy of Mr. Milošević. Further questions were put to them on 10 May 2006 and their response was received on 24 May 2006. On 17 May 2006 a meeting with the toxicologists who conducted the toxicological examination was held and a written statement was received on 24 May 2006.

27. The Dutch coronial and investigative authorities had been called in immediately on 11 March 2006 and these acted entirely independently of the Tribunal in conducting their own inquiries in accordance with the Dutch legal requirements. On 12 March 2006 the preliminary results of an autopsy conducted by the Dutch authorities were released. On 17 March 2006 the District Office of the Public Prosecutor in The Hague announced the provisional conclusion of the preliminary toxicology examination. On 4 April 2006 the Inquiry received the report of the Dutch authorities' investigation into the death of Mr. Milošević. This included reports of a full pathology examination, a toxicological investigation, and microscopic and neuro-pathological examinations. On 11 May 2006 the final report of the toxicological investigation was received. *WIE WARB DAT?*

28. Difficulties were encountered in interviewing several Dutch medical practitioners involved in the treatment of Mr Milošević. By letter received on 11 May 2006 advice was received from lawyers advising them that this was because of an issue of patient confidentiality under Dutch law and Dutch medical ethics. In particular, it was explained that pursuant to the Dutch law they could not provide further information. Under Dutch law it appears that this issue arises for treating doctors. The confidentiality obligation continues despite the death of the patient. Fortunately, for the most part, earlier reports provided by these doctors, before issues of confidentiality were imposed by Mr. Milošević, enables a satisfactory appreciation to be made of most issues relevant to the Inquiry. *OWEN EN ROVEN DIBEN 2000-2001 ICTG? VANDER EISEN 21E 22E 19*
21E 22E 19

Cause of death

29. Following his death there were widespread media reports that Mr. Milošević had been murdered, especially by poisoning. When this Inquiry commenced on the day of his death the procedures adopted deliberately included full attention to the possibility of murder and suicide.

30. Mr. Milošević was found dead in a cell that had been locked overnight. There were no apparent signs of violence or a struggle in the cell, and no indications of injury or interference to the

body. No other detainees in that wing of UNDU and no guard on duty had noted any sign or sound suggesting any untoward conduct during the night. Full investigation by the Dutch police revealed similar results.

31. On the day following his death the Dutch authorities released the preliminary results of the autopsy conducted on Slobodan Milošević. These showed that Mr. Milošević died of a heart attack. On 17 March 2006 The Hague District Public Prosecutor announced the preliminary results of a toxicological investigation carried out after the autopsy. The provisional results indicated that no poisons had been found in Mr. Milošević's body, that a number of medicines, which had been prescribed for Mr. Milošević had been found, but not in toxic concentrations, and that no traces of rifampicin had been found after the autopsy. Rifampicin is an antibiotic usually used to treat leprosy and tuberculosis, which has a side effect by which the therapeutic effect of some antihypertensive drugs can be diminished or neutralised. Rifampicin had been found in a blood sample taken from Mr. Milošević on 12 January 2006. It had not been prescribed for Mr. Milošević by his treating doctors.

32. On 4 April 2006 the full report of the Dutch authorities' investigation into the death of Mr. Milošević, including the results of the full pathology examination and of some further toxicological investigations, were provided to the Inquiry. On 11 May 2006 the final toxicological report was provided to the Inquiry. This also contained the results of investigations carried out by the *Institut für Rechtsmedizin, Universitätsklinikum Bonn* (Germany) where exactly the same samples were sent for confirmation of the results obtained earlier by the Netherlands Forensic Institute, as well as the results of some additional investigations conducted by the Netherlands Forensic Institute.

33. The pathology examination found no signs of any external violence which might have influenced the occurrence of the death. It found severe cardiac anomalies, which resulted in a heart attack that fully explained the death.

34. The toxicological investigation found traces of the following medications in the body of Mr. Milošević: enalapril, an ACE inhibitor used in treatment of hypertension; amlodipine, a calcium antagonist used for treatment of hypertension and angina pectoris; hydrochlorothiazide, a diuretic used for treatment of hypertension; metoprolol, a medicine used for treatment of angina pectoris, hypertension, and cardiac arrhythmia; simvastatin, a cholesterol-synthesis inhibitor; and benzodiazepine, probably temazepam, a substance with a calming, sleep-inducing and muscle-relaxing effect. These medications were medications prescribed for Mr. Milošević or medications that, with the concurrence of the treating doctor, were made available to him on request. None of these were present to any excessive concentrations. Further, the toxicological report found traces of

Hoe
wee
JE DAT
NOM
NOM
2006
27
BL2
9

Leuging 2006
BL2-22 200
JUST NIB
Voor 98 SCAR 10
2006

caffeine, cotinine and OH-cotinine, products of nicotine conversion, and ethanol (alcohol), which could have formed post mortem or ante mortem. No traces of rifampicin were found during the detailed toxicological investigation.

35. These results were confirmed by the toxicological investigations carried out by the *Institut für Rechtsmedizin, Universitätsklinikum* in Bonn, Germany, which also noted that there had been an indication of a possible but unconfirmed presence of a conversion product of droperidol, an antipsychotic, in the urine. This result could not be definitely demonstrated by that laboratory. No such result had been found at the Netherlands Forensic Institute which made identical testing. With reference to this possibility it is noted that droperidol was not prescribed for Mr. Milošević, it is not available in the Netherlands, it is not held at UNDU. Even if there had been a trace of droperidol in Mr. Milošević's urine, which the Inquiry is advised is extremely unlikely given these circumstances, the toxicological report confirms that this could have no relevance to his death.

36. The autopsy report establishes that Mr. Milošević's death was caused by natural causes and excluded any toxicologically identified factors which could have contributed to his death. These findings, from detailed investigations conducted entirely independently of the Tribunal, demonstrate that Mr. Milošević had not been poisoned and that no other substance (medications or otherwise) present in his body was a cause of his death or contributed to it. He died from natural causes, a heart attack.

37. These same investigations and findings also exclude the possibility of suicide. This is also confirmed by the other circumstances. There is nothing in his medical documentation that could suggest a heightened risk of suicide. Mr. Milošević's non-compliance with his therapeutic plan and his tendency to self-medicate, to be discussed below, cannot reasonably be interpreted as a sign of suicidal intent. No person who had contact with Mr. Milošević in the days before his death saw any reason to think that he was at risk of suicide or self harm. The objective circumstances in which he was found and the detailed medical investigation into the cause of his death provide no foundation for the possibility of suicide.

38. The full autopsy examination disclosed no signs of any external violence that may have influenced the occurrence of the death of Mr. Milošević. The pathology and toxicological examinations exclude any toxicological contribution to the death *i.e.* there had been no poisoning of Mr. Milošević and none of the medications found in his body were of a nature, or were present in quantities, that could have contributed to his death.

39. These results confirm that Mr. Milošević died from natural causes, a heart attack.

diet, smoking.

WAT IS DEET NIET Mijailovic-moenslinga gortiva?

43. The trial of Mr. Milošević commenced in February 2002. In July 2002 Dr Mijailović examined Mr. Milošević in UNDU pursuant to an order from the Trial Chamber. The planned examination of Mr. Milošević took place on 16 July 2002 and was conducted by Dr Mijailović and two Dutch physicians, Drs Croese and Rodrigues. Dr Mijailović found that at the time Mr. Milošević had a very high blood pressure and recommended appropriate medication therapy to lower the blood pressure, as well as rest and a full medical examination, i.e. 24 hour Holter blood pressure monitoring, ECG, and ultrasound of the heart. Similar were the conclusions of Drs Croese and Rodrigues. They established severely increased blood pressure with organ damage (left ventricular hypertrophy) and possibly arteriosclerotic changes within the fundi, and recommended that Mr. Milošević's workload be reduced and additional treatment by a cardiologist provided. The laboratory results of the blood sample taken during the examination revealed moderately increased cholesterol levels. The other values were within the normal range.

WAT IS DEET NIET Mijailovic-moenslinga gortiva?

44. In late July 2002 Mr. Milošević's medical reports were sent to Dr van der Sloot, a cardiologist from the Amsterdam Medical Centre, University of Amsterdam. He proposed that medical investigations be conducted at the Amsterdam Medical Centre the following day. The planned examination, however, did not take place as Mr. Milošević refused to be hospitalised for the tests.

VAN DER SLOOT AMSTERDAMSE MEDISCH CENTRUM

45. During a further examination of Mr. Milošević on 16 August 2002, Dr van Dijkman was presented with the film of the coronary angiogram conducted in April 2001 in Belgrade. He reported that Mr. Milošević suffered from essential hypertension with hypertrophy of the left ventricle. He also indicated that on the basis of the coronary angiogram conducted in Belgrade no sclerosis of the coronary arteries was observed. Following this examination Dr van Dijkman recommended that sufficient periods of rest be incorporated into the trial schedule and, in particular, that a period of four consecutive days of rest be allowed every two weeks of trial. This recommendation was followed by the Trial Chamber and that became the established trial schedule.

MEDISCH ONJEST OEFEN ONTOELWA RUCK DORING

46. On 15 November 2002, in response to a sharp increase of Mr. Milošević's blood pressure, he was examined again by Dr van Dijkman. An ECG and an echo-doppler examination were conducted. Dr van Dijkman recommended again sufficient rest periods in combination with antihypertensive medications and noted the importance of lifestyle as the first step in treating diagnosed high blood pressure.

47. On 24 January 2003, on Mr. Milošević's request, three medical doctors from the Military Medical Academy in Belgrade, who had previously been treating Mr. Milošević, visited and

examined him in UNDU. Dr Falke, a nurse and an interpreter were present during the examination. The available medical documentation was presented to the visiting doctors. In the course of the examination the doctors recommended some additional or control diagnostic tests such as ultrasound of the abdominal aorta and carotid arteries, 24 hour Holter monitoring, X-ray of the lung and the heart, spirometry, certain corrections of the drug therapy and evening walks. The visiting doctors agreed with the earlier recommendations of Dr van Dijkman, Dr Falke, Dr Croese, and Dr Rodrigues for regulating Mr. Milošević's blood pressure with medications and sufficient rest, although they proposed some slight adjustments to his medications on the basis of their experience from treating Mr. Milošević for 10 years.

was reviewed
not done
number of times

48. On 25 March 2003, following a further high blood pressure crisis, Mr. Milošević's medical reports were sent for consultation to Dr van der Sloot at the Amsterdam Medical Centre. He agreed with the treatment implemented earlier by Dr van Dijkman and indicated that, if Mr. Milošević took his medications properly and used his rest time adequately, his blood pressure would not raise as much as in the past.

on 25/3/03
13:00
end of
consult
17:00
18:00

49. On 23 September 2003, in response to a high blood pressure crisis, Dr van Dijkman visited Mr. Milošević in UNDU. He found that Mr. Milošević displayed symptoms of exhaustion and extreme fatigue and that his blood pressure had risen to unacceptable levels (210/120 mmHg). Dr van Dijkman noted that the timetable of the Tribunal hindered the proper medication treatment. He increased Mr. Milošević's medications and recommended rest for two weeks. He also recommended that following these two weeks of rest, a regime of four days of rest and three days in court be followed. This was implemented by the Trial Chamber and a court schedule of three sitting days a week was followed for the remainder of the trial.

19/09/03
13:00
on 23-
14:00
18:00
19:00

50. Professor Elena Golukhova visited Mr. Milošević in The Hague in early 2004. While it is recorded that she visited Mr. Milošević in January 2004, no report from her appears ever to have been disclosed to the Tribunal or the medical officer at UNDU by Mr. Milošević. Its existence was unknown until Professor Bockeria drew attention to it in his letter to this Inquiry of 5 April 2006. Professor Golukhova has helpfully provided details of her findings in a letter to the Inquiry. She indicated that during the 2003 (early 2004) examination it was found that Mr. Milošević had high blood pressure, which was poorly controlled by beta-blockers and ACE inhibitors, significant ECG abnormalities, namely signs of left ventricular hypertrophy, T-wave abnormalities and ventricular beats, borderline cholesterol level, and that in addition he was smoking. She recommended that T1 scintigraphy, coronary angiography, electrophysiology study and some other investigations be conducted on Mr. Milošević. She indicated that, according to the European guidelines relevant to

WYKONAJCZYWIZ? IS INTER
GENERALIS NON WIKI
SIC VOLO TO EGZAMINACI

WADA WAS NOT GOLUCHOVA - RADOBY
SPOKRYVAW? - TWIEDE FOREIGN-REPORT
WYDAW IS OP GROTE
KONK
COSTA HART ANNAVA

his condition, Mr. Milošević had a high risk of fatal arrhythmias and sudden cardiac death.

51. The Prosecution case in the trial having concluded on 25 February 2004, the Trial Chamber adjourned for three months to allow Mr. Milošević to prepare his defence. Shortly before the trial was due to resume, a report from Dr van Dijkman dated 11 May 2004 indicated that Mr. Milošević's blood pressure, monitored daily in the last two weeks, was consistently high. Mr. Milošević was recommended to cease the preparation of his defence and his antihypertensive medications were increased. Mr. Milošević's intake of these medications was closely monitored. It is significant that with this monitoring of his medication intake, a report of follow-up examinations dated 19 May 2004 stated that after a 48 hour blood pressure monitoring, it was observed that his blood pressure values had reduced to acceptable levels. Mr. Milošević, however, also complained of general fatigue and pressure in his head, which, in Dr van Dijkman's opinion, was probably the result of the side effects of the increased medications and of a mental stress of an unknown nature. This report also indicated that a funduscopy conducted a few days earlier found a hypertensive retinopathy with a few signs of vascular sclerosis, which was consistent with the results of an earlier examination of November 2002. Following this examination and at Mr. Milošević's request, one of his antihypertensive drugs, of which Mr. Milošević complained, was discontinued and his medications adjusted.

JUST
GENERAL
STRESS
WAS
EVIDENT

52. On 8 and 9 June 2004, Mr. Milošević's blood pressure was again monitored over a period of 24 hours. Dr van Dijkman found that the results of this monitoring were higher than the results of the blood pressure monitoring in May 2004, but he did not consider these values to be so high as to require Mr. Milošević to cease activities. Dr van Dijkman recommended that Mr. Milošević continued with his current therapeutic plan.

MEASUR
ONZORIG
VALUEN
IN
GEMIDT

53. On 2 July 2004, after an increase of Mr. Milošević's blood pressure, Dr van Dijkman recommended further rest until the blood pressure reached normal values. This was done.

54. On 6 July 2004, in light of the delays to the trial caused by Mr. Milošević's health problems, the Trial Chamber ordered the Registrar, *inter alia*, to identify a cardiologist with no prior involvement in the treatment of Mr. Milošević to examine him and to report to the Chamber on his fitness to represent himself and the likely impact on the trial schedule if he continued to do so. The Registry contacted professional cardiological organisations in other countries requesting that they nominate a specialist of high standing. Responses from cardiological societies in Belgium and Switzerland, among others, were received. Upon the recommendation of the Belgian Society of Cardiology, Dr Rene Tavernier, Chief of Clinic in the Department of Cardiology of the University Hospital in Ghent and a Professor of Cardiology at the Medical School of the University of Ghent,

was appointed by the Registry to conduct the medical examination.

55. Professor Tavernier reviewed the medical documentation and conducted an examination of Mr. Milošević. He established that Mr. Milošević had a target organ damage and suffered from grade III hypertension with a very high added risk. He indicated further that despite treatment with five antihypertensive drugs in adequate doses the blood pressure remained high, a phenomenon known as resistant hypertension. In his view, this was due to a combination of severe pre-existing essential hypertension, Mr. Milošević's lifestyle involving three-day a week work on his defence, and his poor adherence to his therapeutic plan. He concluded that Mr. Milošević was not fit to represent himself and that resumption of trial under these conditions would result in early recurrence of very high blood pressure.

56. On 18 August 2004 a report from Dr van Dijkman provided to the Chamber, stated that, in order to gain more insight into Mr. Milošević's adherence to his therapeutic plan, blood samples were taken and examined by Dr Touw, Chief of the Clinical Pharmaceutical and Toxicology Laboratory of the Pharmacy of The Hague Hospital. Dr Touw's report found that the serum concentrations of metoprolol, one of Mr. Milošević's antihypertensive drugs, were lower than norms stated in literature for ingestion of his prescribed doses, and that nordazepam, a benzodiazepine derivative used in the case of anxiety, which Mr. Milošević had refused to take from UNDU medical staff when it was prescribed, was detected in the two blood samples taken from Mr. Milošević. On the basis of specific testing of samples Dr Touw was also able to dismiss the possibility that the low concentrations of Mr. Milošević's antihypertensive medications in his blood may be due to a rare condition known as rapid metabolism. As noted later in this report, this coincides in time with the finding of non-prescribed medications, including nordazepam, in the "privileged" office in UNDU which was used by Mr. Milošević for his defence preparation.

57. Mr. Milošević's defence case had commenced on 31 August 2004. Nevertheless, Mr. Milošević's blood pressure remained within acceptable values for many months. In mid April 2005 his blood pressure again reached very high levels. On 20 April 2005 Mr. Milošević was examined again by Dr van Dijkman. His laboratory analyses showed a normal kidney function and normal electrolytes and his ECG remained unchanged. Dr van Dijkman concluded that if the medication had been taken properly, the high blood pressure could have been caused by the additional stress related to his trial. He recommended an additional antihypertensive medication, more rest and regular blood pressure monitoring.

58. In June and July 2005 Mr. Milošević's blood pressure remained within acceptable values (between 130/85 and 160/95). On 4 August 2005 Dr van Dijkman examined Mr. Milošević and

further found that his heart tones were normal and his ECG was unchanged. He concluded that with the current trial schedule of three working days per week an acceptable blood pressure situation had been achieved and recommended that this schedule be maintained. It was.

↓
DUS NIET
"MORE REST"

59. On 4 November 2005, at Mr. Milošević's request, he was examined by Drs F. Lelcercq from France, M. Shumilina from Russia, and V. Andrić from Kosovo, who visited him at UNDU. The joint conclusion of these three doctors was that his state of health was not stable and that further tests were necessary in order to identify the origin of his current complaints. Rest for a period of at least 6 weeks, which was to be followed by additional procedures, was recommended. No further details about the additional tests or procedures were provided in the joint conclusion.

MEDISCHE
CORRELIE
IN
ONDERZOEKING
TEGEN
SPRAAK

↓
"REST": NIUS
TIE GEORAN

60. On 15 November 2005, in a court session, Mr. Milošević tendered the reports of the three doctors and their joint conclusion. The Trial Chamber adjourned the trial from 16 November to 29 November 2005 because Mr. Milošević said he could not continue. On the same day the Trial Chamber ordered the Registrar to arrange for an examination by the treating cardiologist and the treating ear, nose, throat specialist on the content and recommendations of the visiting doctors. These reports and the reports of the visiting doctors will be examined in more detail later in this Report.

↓
MILITÄRISCHER
7

61. On 21 November 2005 Dr Falke informed the Trial Chamber that Mr. Milošević's blood pressure had risen again to unacceptable levels and that he was not fit to attend court. This was the first time in a year when the trial had to be interrupted because of Mr. Milošević's cardiovascular problems. The trial was adjourned until 29 November 2005.

→ BLOED DRUK OP NIEUW NIVEAU
2 NOV

62. On 22 November 2005 Dr van Dijkman examined Mr. Milošević and found that there were no changes of his cardiovascular status. In his report he advised sufficient rest, but expressed the opinion that the period of rest of at least six weeks recommended earlier by the visiting doctors was too much.

→ ME-
A BLOED
ON NIEUW
NIVEAU
ONTTOEGEN
DOOR

63. On 23 November 2005, Mr. Milošević was examined by Dr de Laat, an ear, nose, throat specialist from the Leiden University Medical Centre. In his report he commented in detail on the views expressed in the report of Dr Andrić from Kosovo. He agreed there was a perceptible hearing loss but considered that with different technical arrangements Mr. Milošević could continue with the trial.

64. When the trial resumed on 29 November 2005 Mr. Milošević requested a further period of rest. This was granted by the Trial Chamber in a decision on 12 December 2005 when the trial was adjourned until 23 January 2006 which allowed six weeks rest as had been proposed by the three

visiting doctors in November.

65. In court on 12 December 2005, however, Mr. Milošević also proposed to the Trial Chamber that he be granted provisional release and allowed to go to Moscow for health reasons, relying on the reports of the three visiting doctors. On 20 December 2006 a formal motion was filed seeking Mr. Milošević's provisional release to enable medical treatment at the Bakoulev Scientific Centre for Cardiovascular Surgery in Moscow. In addition to the reports of the three visiting doctors from November, a further email of Dr Shumilina dated 19 December 2005 to an assigned counsel for Mr. Milošević was relied on. In this email Dr Shumilina recommended the following additional tests: a complex ultrasonic of the vascular pathology, especially brachiocephal arteries and veins; echocardiography and stress echoardiography; Holter monitoring and daily monitoring of the blood pressure; "estimation" of the homeostasis: investigation of the brachiocephal and coronary vessels with contrast media; and PEI (position-emission imaging) of the brain and of the heart. Her email also indicated that endovascular or surgical decompression of the right vertebral artery, the stenting of brachiocephal or cardiac arteries, carotid endarterectomy, or even bypass surgery may be necessary to perform.

66. This motion for provisional release to Moscow was denied by the Trial Chamber in a decision delivered on 23 February 2006. The Trial Chamber noted that no real attempt had been made to demonstrate that Mr. Milošević's needs could not be met in the Netherlands. The Trial Chamber observed that an application for provisional release on medical grounds cannot be granted unless such a showing was made. An appeal against this decision was filed on 2 March 2006.

67. Meanwhile, in light of a sudden increase in Mr. Milošević's blood pressure, further blood tests were taken on 21 and 28 November and 5 and 16 December 2005. The concentrations of metoprolol in all samples were found to be lower than corresponded to the prescribed dose and too low to be effective to treat hypertension. In addition, the concentrations of amlodipine were below those expected for the prescribed dosage. Further, diazepam was found in the first two samples, and nordazepam was found in the first three samples. Dr Falke spoke to Mr. Milošević about these results on 19 December 2005 indicating that he doubted whether Mr. Milošević was taking his medications as prescribed. This was denied by Mr. Milošević.

68. With respect to the presence of diazepam and nordazepam, it is noted that in October 2005 Mr. Milošević was prescribed diazepam for a pain in his back. A week after ingestion diazepam transforms into its metabolites nordazepam and oxydiazepam. However, it is the advice of a consultant toxicologist, Professor Uges to this Inquiry, that after two weeks neither diazepam nor nordazepam would be found in the blood. The last regular dosage of the prescribed diazepam was

taken by Mr. Milošević on 17 October 2005, but at his request he had a further capsule on 7 November 2005. The presence of diazepam and nordazepam in the tests commencing on 21 November 2005 cannot be explained, therefore, by the diazepam provided to him at UNDU. It is to be noted that these tests concentrations were low and Professor Uges in a report of 24 January 2006 recommended more specific testing to confirm the presence of diazepam and nordazepam in the percentages originally found by Dr Touw.

69. Following their discussion on 19 December 2005, in early January 2006, Mr. Milošević proposed to Dr Falke that there should be a strictly controlled test to demonstrate that he was taking his prescribed medications correctly. On 12 January 2006 he took his prescribed medications in the presence of a nurse and he was then kept under observation by a guard for two hours. A blood sample was then taken. Dr Touw reported the results from his normal testing of this blood sample in a report dated 20 January 2006. The levels of metoprolol were much below expected levels and inadequate for effective blood pressure control. No amlodipine results were provided. In his report Dr Touw concluded that the persistently high blood pressure being experienced by Mr. Milošević might be explained by the failure to achieve adequate concentrations of amlodipine and metoprolol, in spite of the prescribed adequate or even high dosages. One theoretical explanation considered in Dr Touw's report was interaction with another medication. Dr Touw identified rifampicin as such a medication.

RIFAMPICIN WAS IDENTIFIED IN HIS BLOOD SAMPLE BY DR. TOUW

70. In December 2005 a memorandum from the Commanding Officer of UNDU, expressing concern at his inability to adequately prevent unauthorised medications reaching Mr. Milošević because of the "privileged" arrangements for visitors and an office at UNDU, was sent to the Trial Chamber by the Deputy Registrar. These arrangements had been provided pursuant to an order of the Trial Chamber to enable Mr. Milošević to work on his defence case. On 3 January 2006 the Chamber directed the Registrar to provide immediately to the Trial Chamber, copies of all of the medical and pharmacological data that formed the basis for these memoranda, and to identify an appropriate expert to produce a report for the Trial Chamber analysing the data and expressing an expert opinion on its significance.

BECAUSE OF THE LACK OF MEDICAL DATA PROVIDED TO THE TRIAL CHAMBER

71. For this task, the Registrar identified Professor Uges at the Laboratory for Clinical and Forensic Toxicology in Groningen. The efforts of the Trial Chamber to obtain this report were delayed, because Mr. Milošević refused his consent for the relevant medical information to be provided to Professor Uges, which led to an order by the Trial Chamber pursuant to Rule 34(D) of the Rules of Detention. The information was then provided to Professor Uges who provided a report on 24 January 2006. Submissions were then invited from the parties in the trial which were filed by 14 February. The submissions for Mr. Milošević *inter alia* disputed the factual basis of the

NEED MORE INFO FROM MR. MILOŠEVIĆ

memorandum of the Commanding Officer of UNDU. Other events intervened, as described elsewhere, and this dispute had not been resolved when Mr. Milošević died.

72. In the meantime Dr Falke and Dr Touw continued to follow up on the blood sample of Mr. Milošević from the strictly controlled test on 12 January 2006 and Dr Touw's report following this test, dated 20 January, which, for the first time suggested the possibility of the use of rifampicin. Some of the remaining blood sample taken from Mr. Milošević on 12 January 2006 was forwarded to Professor Uges. His laboratory at Groningen was equipped to conduct the specialised testing necessary to detect rifampicin. Rifampicin had never been prescribed for Mr. Milošević.

73. Rifampicin is an antibiotic usually used to treat tuberculosis and leprosy. Sometimes it is used in advanced cases of liver failure. If it is taken when not needed, it does not have a particularly damaging effect unless taken in significantly excessive quantities. Rifampicin affects the enzyme in the liver which is responsible for the breaking down of amlodipine. The combination of rifampicin and metoprolol can considerably decrease the bio-availability of metoprolol, resulting in ineffective concentrations of metoprolol. Mr. Milošević had been prescribed both metoprolol and amlodipine by his treating doctors at UNDU. These effects of rifampicin are well known and this information is available to the general public as well as doctors.

74. Professor Uges detected rifampicin and its metabolite desacetyl-rifampicin in concentrations of 0.8 mg/l and 1.1 mg/l, respectively, in the blood sample taken from Mr. Milošević on 12 January 2006. The activity of the medication is the sum of both, which in the present case was 1.9 mg/l. The lowest common concentration in the blood when taking a normal dosage of rifampicin of 600 mg/day is known to be 0.5-1 mg/l for the sum of both components. The presence of rifampicin offers an explanation for the failure to achieve adequate levels of the prescribed antihypertensive drugs in Mr. Milošević's blood, despite adequate, even high prescribed dosages.

23-2 FALKE WIST VON RIFAMPICIN. PAS 3 TIJDEN TIJNDELICHT → 6-3 PAST. 12/1/06

75. Professor Uges sent the results to Dr Touw on 17 February. On 23 February 2006 Dr Touw sent the results to Dr Falke. Dr Falke consulted with medical colleagues and then with a lawyer. His concern was whether under Dutch law he could disclose these results to the Trial Chamber without Mr. Milošević's consent. He also discussed the problem he faced informally with the Commanding Officer of UNDU and his deputy, and then with the Registrar and the Deputy Registrar. He then confronted Mr. Milošević with the test results on Friday, 3 March 2006 and told him he would disclose these results. On 3 March 2006 he sent a letter to the Registrar informing him of the results and of the effect of this drug. The President was informed on Monday, 6 March 2006 and at his direction the Trial Chamber was informed on Tuesday, 7 March. The trial stood adjourned on 8, 9 and 10 March to allow Mr. Milošević to proof his next witness. On 9 March

*DRUISCH VERORDING/MAKING
FALKE HAD SWORN OFF... 20
GROEN ALBERT
MILICIC = LAND*

2006 the Trial Chamber ordered submissions from the parties concerning the rifampicin by 16 March 2006. Mr. Milošević died on Saturday, 11 March 2006.

76. The discovery of rifampicin was in a blood test taken on 12 January 2006 when Mr. Milošević volunteered to take a further blood test while the consumption of the prescribed medications was carefully monitored. This was the first time that a blood test of Mr. Milošević had undergone the additional specific testing for rifampicin. Normal testing would not have disclosed the presence of rifampicin. Mr. Milošević was not aware that the sample he gave would be tested for rifampicin. While the sample was taken on 12 January 2006 the result did not reach Dr Falke until 23 February because this was a second testing conducted at the Laboratory for Drug Analysis and Toxicology in Groningen following the normal first testing by Dr Touw. Mr. Milošević was not told of the results until 3 March 2006 because of the difficult legal position in which Dr Falke found himself by virtue of the Dutch legal provisions concerning medical confidentiality (an issue which is further considered later in this Report).

77. It is the advice of Professor Uges that an effect of taking rifampicin is a marked reddish discolouration of the urine. Such discolouration would have been obvious to Mr. Milošević on 12 January 2006, yet he made no mention of this to Dr Falke or the nurse at UNDU. Were rifampicin being administered without his knowledge it is highly likely he would have reported such abnormal discolouration of his urine.

78. Rifampicin is not held at UNDU and no detainee has ever been prescribed this medication at UNDU.

79. Mr. Milošević had volunteered to Dr Falke in early January to undergo a strictly controlled testing, which was conducted on 12 January 2006, following Dr Falke informing him on 19 December 2005 of his concern from test results received by Dr Falke in December that Mr. Milošević was not taking his medication. UNDU records disclose that Mr. Milošević received visits on 16 days between 19 December 2005 and 12 January 2006. In every case the visitors were legal associates of Mr. Milošević who were "privileged" visitors (see further discussion of privileged visits later in this Report).

80. On 8 March 2006 Mr. Milošević wrote to the Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation through the Russian Embassy in The Hague. The contents of this letter were the basis of much media controversy about the cause of the death of Mr. Milošević. This information appears to have reached representatives of the media through a legal associate of Mr. Milošević. In the letter Mr. Milošević says:

I believe that the persistent attempts to deny me treatment in Russia are motivated by the fear that a careful specialist analysis would reveal ongoing, deliberate actions to damage my health throughout all this time, and which could not be concealed from Russian specialists.

In support of this claim, I would cite a simple example which I am enclosing. A document delivered to me on 7 March makes clear that on 12 January (i.e. two months ago), they found an exceptionally potent drug in my blood, which, as they themselves say, is used to treat leprosy and tuberculosis, despite the fact that I have never used any antibiotics in all the five years I have been in their prison. Throughout this time, I have not had a single infectious illness (except for flu).

Even the fact that they waited two months cannot be explained in any way other than this is a case of manipulation. In any event, the people who are giving me leprosy drugs certainly cannot be treating me, nor can those against whom I defended my country during the war and in whose interests it is to silence me.

Gentlemen, you are aware that Russian physicians who are among the most reputable in the world have concluded that I require urgent examination and treatment for vascular problems of the head. I know very well that this is the case because I feel very poorly. I am writing to you, in anticipation that you will help protect me against criminal activities in an institution that works under the UN insignia, and that I will be able, as soon as possible, to receive adequate medical treatment in your hospital, in whose doctors, like Russia, I have full confidence.

81. It will be appreciated that the factual scenario presented in this letter about the course of the testing of rifampicin does not accord with what did occur as revealed by the written records of the material events, the testing and the statements of those involved. In this respect it should be made quite clear that Professor Uges had no connection whatever with the treatment of Mr. Milošević or the testing of his blood samples until the Trial Chamber order of 3 January 2006 when it sought to obtain an entirely independent expert report. Nothing discovered in the course of this Inquiry provides any support for the allegations that Mr. Milošević was the victim of criminal activities and of deliberate action to damage his health. The factual circumstances revealed by the Inquiry are entirely to the contrary.

Ugesevic
Rifampicin
DE
DE
VIA
M's
Rifampicin
DE
DE
Rifampicin
VIA

LOSE RIFAMPICIN

82. Meanwhile, on 1 February 2006, during a regular inspection of the cell of Mr. Milošević another medication, prilazid plus, was found. This was an antihypertensive medication, which contained cilazapril, an ACE inhibitor, and hydrochlorothiazide, a diuretic. The medication originated from Serbia. It had not been prescribed for Mr. Milošević by his treating doctors at UNDU.

83. The trial had resumed on 23 January 2006. On 22 February 2006, in a court session, Mr. Milošević complained of noises in his head and stated that the symptoms identified by Dr de Laat in November 2005 had worsened and were making him tired. He indicated he could not continue because of a thundering noise in his head. The Trial Chamber ordered the Registrar to arrange for Mr. Milošević to be examined by a specialist. The trial was then adjourned. On 23 February 2006 Mr. Milošević was again examined by Dr de Laat from the University Medical Centre Leiden. The results of the audiometry conducted during this examination showed no change from the results of

the audiometry conducted on 23 November 2005. The other test showed normal values. After an examination of the ear, air in the middle ear on both sides was established. The report concluded that the booming sounds and the tinnitus that Mr. Milošević complained of were not incapacitating. It was noted that following Mr. Milošević's examination in November 2005, adequate measures to adjust the headphone system were taken in the courtroom, and that the communications facilities provided were adequate. The report further stated that the feeling of pressure in the ears was usually experienced by patients with a similar anamnesis. It was indicated that some rest was advisable but no other measures were advised to be necessary.

84. At the time, however, Mr. Milošević refused his consent to the report of Dr de Laat being provided to the Trial Chamber. The report had been given by Dr de Laat to Dr Falke who advised the Trial Chamber that, without the consent of Mr. Milošević, under Dutch law he could not make it available to the Trial Chamber. This issue of medical confidentiality under Dutch law and the operation of Rule 34 of the Rules of Detention is discussed later in this Report. On Thursday 9 March 2006 the Deputy Registrar reported the situation to the Trial Chamber in a written submission.

85. It is apparent that events before the Trial Chamber concerning Mr. Milošević's health were approaching something of a watershed. The presence of rifampicin in Mr. Milošević's blood had just been reported to the Trial Chamber. Attempts by the Trial Chamber from 3 January 2006 to deal with the Memorandum of the Commanding Officer of UNDU, following the results of blood tests in November and December 2005, had been delayed because of a refusal of Mr. Milošević to give consent to his medical information being disclosed and were still the subject of disputes by Mr. Milošević about the factual basis for the Memorandum. Mr. Milošević had refused his consent for the report of Dr de Laat, on his complaints about hearing problems which led to an adjournment on 22 February, being provided to the Trial Chamber. The death of Mr. Milošević on Saturday, 11 March 2006 intervened so that none of these issues were able to be resolved by the Trial Chamber.

86. One other matter should be mentioned. Several detainees who shared the floor with Mr. Milošević at UNDU stated that in March 2006, a few days before his death, Mr. Milošević complained of a chest pain. Paško Ljubičić remembered that Mr. Milošević had told him that he had some pains and had pointed to his chest. Željko Mejakić saw him putting his hands on his chest and complaining of a chest pain. Ljubomir Borovčanin remembered that he was complaining of a pain on the left side of his body, below his ribcage. In fact on 2 March 2006 Mr. Milošević had seen the duty nurse at UNDU complaining of a pain in his belly. The nurse reported her observations of his complaint to Dr Falke by telephone. Dr Falke advised treatment that night with a painkiller and confirmed his diagnosis the next day when he examined Mr. Milošević at UNDU.

WELKE DIAGNOSE?

2006 A ller over
HUIKPYU
GEKLANGD NEBBEN

the cervical spine with functional tests, assessment of blood rheology, triplex scan of the brachiocephalic arteries and veins, transcranial doppler ultrasound and angiography, as well as ethiopathogenic treatment in a specialised hospital.

Vučel 11521-
2012. 18
+
10. gr
↓
ZIE
↓

89. Dr Vukašin Andrić found that the results of his physical examination of the ears, nose and throat were normal. He concluded that Mr. Milošević had bilateral impairment of the peripheral vestibulocochlear apparatus of primarily vascular origin exacerbated by the use of earphones over the period of several years, and that this condition was irreversible. He recommended immediate rest by reducing sound stimulation to minimum and treatment with two medications.

90. The cardiologist who examined Mr. Milošević at his request in November 2005 was Professor Leclercq of France. She concluded, in particular, that "Mr. Milošević was a patient with a cardiovascular risk and the left ventricular hypertrophy increases this risk." She proposed testing with a coronary scanner or scintigraphy, ambulatory blood pressure measurements over 24 hours, microalbuminuria, and a doppler of neck vessels and renal arteries as well as having a neuro-radiologist interpret the MRI. Her treatment recommendations were for "no change to antihypertensive treatment and other cardiovascular therapy," and "laboratory tests to be done twice a year (ionogram and kidney function in particular)".

91. As mentioned earlier in this Report, Dr J. de Laat, a physicist-audiologist expressed quite different opinions from those of Professor Andrić as to the cause and nature of the concerns raised by Mr. Milošević. He agreed there was a perceptive hearing loss, more so in the right ear, but considered that with different technical arrangements Mr. Milošević could continue with the trial. As the autopsy report, especially the pathology results, does not reveal any connection between these concerns and the death of Mr. Milošević, this will not be pursued further in this report.

92. Dr N.J.M. Aarts, a neurological radiologist, disagreed with many of the views expressed by Dr Shumilina which dealt with various conditions of Mr. Milošević's head and cerebral circulation. In particular he did not agree that the findings indicated a pathological condition. Dr Aarts also was of the view that the arterial sclerosis noted was normal in view of the age of Mr. Milošević whereas Dr Shumilina considered that it was a natural development of long term non-corrected arterial hypertension. On 14 December 2005 Dr Shumilina sent a letter in response to Dr Aarts' report. She disagreed with his observations. As the autopsy report, especially the pathology results, does not indicate any connection between the matters raised by Dr Shumilina and the death of Mr. Milošević this will not be pursued further in this report.

→ HSE 2012. 216 Q2.

93. Dr van Dijkman observed, in his response to Professor Leclercq made on 18 November 2005 pursuant to an order from the Trial Chamber, that this did not add much to what was already

Dijkman zegt onder overzich coronair insufficiency

known and there were no new suggestions for adjustments of the medicinal treatment. With respect to the tests proposed, he observed in particular that the information available from earlier testing was sufficient to deal with the possibility of coronary insufficiency, that the heart catheterisation in the past showed no indication of coronary atherosclerosis, stress MRI with perfusion may be considered and a CT scan to determine the calcium score of the coronaries. However, he suggested that this should be carried out in a relatively quiet period for the patient as this would involve reducing anti-hypertensive medication. He could arrange a 24 hour pressure measurement the next week. Dr van Dijkman concluded that he could see "no grounds to change the current course of action [...] and there are no reasons from the cardiologic point of view to alter the current trial regime."

... 3-7-05 met a... AARTS... Dijkman

94. While the Trial Chamber did grant Mr. Milošević an adjournment of six weeks from 12 December 2005, which met one of the recommendations of Drs Leclercq, Shumilina and Andrić, it denied Mr. Milošević's motion to be granted provisional release to Moscow. The decision, however, turned on the failure of Mr. Milošević to demonstrate that his health needs could not be met in the Netherlands.

Adequacy of medical treatment

95. The pathology findings in the autopsy report identified severe cardiac anomalies: Mr. Milošević's heart was too heavy with a pathological thickening of the left ventricle wall (hypertrophy) and 3 cm of the descending branch of the left coronary artery ran through the muscle tissue of the left chamber rather than over it (myocardial bridge). These conditions were not new, they had been identified before Mr. Milošević came to UNDU. Other findings include a blockage to a maximum of 50% of the left coronary artery due to arteriosclerosis and that areas of connective tissue and small scars occurred sporadically in the cardiac muscle. The pathology report observed:

As to the question of why this heart attack occurred precisely when it did, the autopsy and subsequent microscopic examination showed no anatomical factors which could be considered as triggering factors for a heart attack. The toxicological investigation showed no toxicologically identified factors which could induce a heart attack. Therefore, no (additional) factors were found which would explain why the heart attack occurred precisely when it did.

The conclusion was:

Dijkman 21 NOV 05, ITT. MET DRISTAL GEB 'CORONAIR INSUFFICIENT' 21 NOV 05

Slobodan Milošević, aged 64, appeared to have had severe anomalies of the cardiac muscle and coronary arteries, which resulted in a heart attack. This heart attack fully explains the death.

CARDIAC ARREST

It should be noted that this is quoted from the English language translation of the report. The original in Dutch uses the word "hartinfarct" which has been translated as "heart attack."

CARDIAC DEATH

96. In a letter of 5 April 2006 to the Inquiry Professor Bockeria who is the Head and Chairman

26 Blijft dus onduidelijk in dit rapport waarom N. is gestorven: zou zijn, in 'NEDERLANDS', 'HARTINFARCT', maar in de ENGELESE VERSIE STAAT HARTAANVAL - HEART ATTACK

of the Bakoulev Centre for Cardiovascular Surgery in Moscow commented:

HIER SIND QUADRATE
WAS DIE
DIREKTE
DURCHFÜHRUNG
IS, IN
DIE
BEWEIS

So the patient died because of myocardial infarction due to narrowing of the LAD [left descending artery] and muscular bridge over that vessel. He could be treated easily at any place of the world either by minimally invasive surgery on the beating heart or by angioplasty and stenting.

Professor Bockeria had supported the joint recommendations of the three visiting doctors in December 2005 but his letter had not detailed specific treatment. He went on to observe that Mr. Milošević's brother, who had been a friend of Professor Bockeria for several years, had been treated at the Bakoulev Centre when he had a heart attack shortly after the death of Mr. Milošević. Professor Bockeria commented that Mr. Milošević's brother had the same vessel (LAD) disease, three stents were introduced and "he is now doing very well".

TOTAL
FALSH
VON
DIE
DIE

97. While a need for surgery of this nature had not been identified in the reports of the three visiting doctors in November 2005 or in Professor Bockeria's letter to the Tribunal in support of Mr. Milošević's motion for provisional release in December 2005, the effect of this letter to the Inquiry of 5 April 2006 appears to be that, had Mr. Milošević been thoroughly examined over some weeks of hospitalisation as proposed at the Bakoulev Centre in Moscow, the need for surgical intervention of this nature would have become apparent and with such surgery the death would have been prevented. The question, at least implicitly raised by this comment, is whether this ought to have been foreseen by those responsible for Mr. Milošević's treatment at UNDU.

98. To assist the Inquiry with this issue and with a better understanding of the findings of the pathological examinations in the autopsy report, reference was made to the two expert cardiologists who were familiar with Mr. Milošević's case but who had not treated him and were quite independent of those who had. These were Professor Leclercq of France who had been retained by Mr. Milošević to examine him in November 2005, and Professor Tavernier of Belgium who had examined Mr. Milošević in mid 2004 at the request of the Trial Chamber when the Judges wanted an opinion independent of the treating doctors.

99. These two cardiologists were approached quite separately. The opinions they offered about the essential questions were nevertheless in substantial accord. Professor Tavernier regarded Mr. Milošević as having "a very high added [cardiovascular] risk" and in Professor Leclercq's words to this Inquiry he was "at high cardiovascular risk". In their observations to the Inquiry which took account of the autopsy findings, both of them were of the opinion that the treatment regime prescribed for Mr. Milošević at UNDU was appropriate. Each expressed the opinion that the pathology investigations in the autopsy report indicated that the precise mechanism by which Mr. Milošević died was a sudden cardiac death resulting from "a very fast life-threatening rhythm disturbance" in the words of Professor Tavernier, or a "grave ventricular rhythm disorder" in

WAS B. LEYER WAS MIT? GIBT ES KEINE ANZEIGEN
78 UNTERSCHREIBUNG

- a lack of oxygen in the myocardium may cause muscle fibres to die, this in turn may cause
  - either abnormal electrical currents in the myocardium, causing it to contract in an uncoordinated way, without effective pumping action (sudden cardiac arrhythmia).
  - or diminished pumping action of the heart, causing the heart to be unable to pump enough blood through the blood vessels (heart failure).

Further, in response to a question whether the hypothesis was consistent with their findings that this was a sudden cardiac death caused by structural changes in the heart muscle causing disruption to the electrical wave that goes through the heart, the pathologists replied that:

the anomalies we found in the heart can cause disruption of the electrical wave that goes through the heart*) and this can cause sudden cardiac death.

This, or any, electrical current is no longer present after death and therefore cannot be measured after death.

*) by changes to the speed with which the electrical current travels through the heart.

102. In this case there is a difference of professional opinion affecting both the need to treat Mr. Milošević by surgical intervention and whether such surgery would have prevented the death of Mr. Milošević. These differing opinions are held by very experienced medical specialists of unquestioned high standing. Because of the views expressed by experts of the calibre of Professor Tavernier of Belgium and Professor Leclercq of France, however, this Inquiry cannot reach the conclusion that there was a failure to provide proper medical care to Mr. Milošević by those treating him at UNDU. Nor can it be concluded that surgery as identified by Professor Bockeria in his letter of 5 April 2006 would have prevented the death of Mr. Milošević.

Mr. Milošević's compliance with his prescribed therapy

R/2:30 Report on ZETC EIGEN DONTGE TE ZIEZEN STAAT

103. The medical officer at UNDU, Dr Falke, noticed shortly after the arrival of Mr. Milošević at UNDU that he was not following his medical recommendations. In particular, he did not make the changes to his lifestyle that he was strongly encouraged to. He did not stop smoking, he did not observe a diet, and he did not exercise. This remained the case until his death although it was noted not long before he died that he appeared to be observing a diet which involved a lot of grapefruit. This was not a diet that had been recommended by the treating doctors at UNDU.

104. On several occasions Mr. Milošević, alone or apparently after receiving advice from other doctors on the telephone, made changes to his prescribed medicinal plan. On 19 July 2002, he refused to take adalat, an antihypertensive medication that was prescribed for him. On 4 and 11 November 2002 he refused to increase his antihypertensive medication as advised and prescribed. On 24 March 2003, he reduced his medication by half. On 23 April 2005 he stopped cozar, one of his antihypertensive drugs, on his own accord. Further, on several occasions, Mr.

DIC TWEE ZEGGEN
 - BELGIAN NEDER DAY (BRANDEN) M
 10/05/2002
 1. NEWEST. AUTOPSIE
 ANOMALIES CORONAIRES
 ARTERIES
 01/26

Milošević refused to undergo specific medical tests and examinations proposed by his treating doctors. On 25 July 2002 a complete cardiovascular evaluation was proposed by Dr van der Sloot from the Amsterdam Medical Centre. This was refused by Mr. Milošević on 29 July 2002. A visit to a neurologist was refused by him on 18 February 2003. On 19 April 2004 Mr. Milošević refused hospitalisation for clinical observation for a week, which was proposed to him by his cardiologist, Dr van Dijkman. Approximately three months later, on 14 July 2004, he again refused hospitalisation, despite the advice of his cardiologist that there were clear indications for this.

105. Non-prescribed medications and other unauthorised substances were found on several occasions in Mr. Milošević's "privileged" office allocated to him for work on his Defence, and in his cell in UNDU. The first such incident occurred as early as 6 February 2002. During a search of Mr. Milošević after he had received a visit, presolol, an antihypertensive medication, was found in the pocket of his jacket. This same medication was also found in Mr. Milošević's luggage when he arrived at UNDU on 29 June 2001.

106. On 9 July 2004, during an inspection of the "privileged" office in UNDU medications that had not been prescribed for him and a bottle of whisky were found. The medications were midazolam, a sleeping pill, and prazepam, a minor tranquiliser. It is noted that in February 2006 it was submitted to the Trial Chamber that these drugs were found in an envelope labelled "Misa" and that they were brought into the office and put in a drawer by Mr. Dragoslav Ognjanović, nicknamed "Misa," one of Mr. Milošević's legal associates. It was contended that these medications were never intended for Mr. Milošević. However, blood samples had been taken from Mr. Milošević on 15 July and 29 July 2004. Nordazepam and prazepam were detected in both samples. Neither of these had been prescribed for Mr. Milošević. As confirmed to the Inquiry by a consultant toxicologist, Professor Uges, these results indicated that Mr. Milošević was in fact taking prazepam in July 2004 and are consistent with him having been doing so on 9 July 2004. No explanation has been offered for the bottle of whisky. In this respect it is noted that the normal metal cap on the bottle had been replaced by a plastic cap which would not register on the metal detection equipment at the entrance. As a further indication of Mr. Milošević's different attitude towards treatment prescribed for him, he always had refused to take similar drugs to prazepam when these were prescribed for him by his treating doctors at UNDU.

107. Further, the results of the blood tests of 15 and 29 July 2004 revealed that in both samples metoprolol, one of his antihypertensive medications, was present, but in lower concentrations than corresponded to the dosages prescribed. A possible explanation for these low concentrations was that Mr. Milošević had a fast metabolism for his prescribed medications, a rare condition. This possibility was excluded after a specific testing was carried out on 6 August 2004. Mr. Milošević

initially refused to give blood for this purpose.

108. On 3 December 2004, during a routine cell inspection, medications were found in Mr. Milošević's cell. He explained that they were for his throat and threw them into a garbage container. However, the tablets were retrieved. They proved to be cilazaprel/hydrochlorothiazide, an antihypertensive medication also used as a diuretic, and co-trimoxazol, an antibiotic. Both medications originated from the former Yugoslavia. They had not been prescribed by the treating doctors at UNDU.

109. As discussed earlier in this report, in November and December 2005 a series of blood tests were conducted on Mr. Milošević. The concentrations of metoprolol and amlodipine were lower than corresponded to his prescribed doses and too low to be effective. In two of the blood samples diazepam was found. Nordazepam was detected in three of these samples. Neither diazepam nor nordazepam had been prescribed at the time by treating doctors at UNDU. Further, in a blood sample taken on 12 January 2006 at Mr. Milošević's request after administration of his antihypertensive medications was monitored, rifampicin was detected. The significance of these tests has been discussed earlier.

110. On 1 February 2006, during an inspection of the cell of Mr. Milošević, another medication, prilazid plus was found. The medication originated from Serbia. It had not been prescribed for Mr. Milošević by his treating doctors at UNDU.

111. The effect of the events known by the end of 2005 is to indicate that, in significant respects, during his detention at UNDU, Mr. Milošević disrupted his prescribed treatment and ignored medical advice given to him by the medical officer at UNDU, his treating cardiologist, Dr van Dijkman, and others. While Mr. Milošević has denied a number of these matters, the circumstances point to the conclusion that throughout his detention Mr. Milošević failed to act on advice to adjust his lifestyle to lessen the cardiovascular risk which he presented, and that on occasions he refused to accept advice to take medications, or varied the prescribed dosage, refused to undergo recommended tests, and administered to himself medications which had not been prescribed by his treating doctors. The conclusion may also be drawn from the known circumstances, despite denial by Mr. Milošević, that he administered rifampicin to himself, this being a medication that could significantly countervail the effectiveness of medications prescribed to lower his blood pressure. If this were the case the circumstances would also support a conclusion that he was manipulating the effectiveness of his prescribed treatment for other purposes, at obvious risk to himself.

Mr. Milošević's "privileged" regime of detention

112. In order to better ensure that the Accused received a fair trial and, for this purpose, to aid him in conducting his own defence, as he resolutely determined to do, the Trial Chamber had ordered the appointment of *Amici Curiae* and granted the Accused's request for the assistance of "legal associates" (all lawyers), with whom the Accused enjoyed "privileged" communications. Moreover, throughout the case, the Trial Chamber, in consultation with the Registry, sought to ensure that the Accused was afforded assistance and resources to enable him to conduct his own defence effectively. The difficulties of doing so in such a complex trial led to unprecedented facilities being made available to Mr. Milošević during the trial, particularly pursuant to a detailed order of the Trial Chamber of 17 September 2003.

113. The order of 17 September 2003 provided that "the Accused must be provided with facilities in a privileged setting to confer with witnesses and others and work with documents and material relevant to his defence, logistical support with regard to witnesses and facilities to prepare for the presentation of his case".

114. The facilities provided included, as summarized by the then Deputy Registrar in a report to the Trial Chamber in February 2004, (a) A room in UNDU which is secure, thus providing him with a place to interview witnesses and work with and review documents and materials relevant to his defence. This was also to be used for proofing of witnesses, meetings between the Accused and his legal associates and meetings with others relevant to his defence; the Accused was the only individual with access to that room; (b) A privileged telephone in this room to enable Mr. Milošević to contact potential witnesses; (c) A room within the Tribunal's main premises for the Accused to meet sensitive witnesses and others when the need arises; during the times when the Accused used the room for those purposes, it would be treated as a privileged setting and; (d) A Pro Se Legal Liaison Officer, solely dedicated to providing assistance to the Accused in the preparation of his defence. Mr. Milošević also had the use of facilities including a computer with internet access and equipment such as a facsimile machine in this privileged room in UNDU.

115. On 31 August 2004, the Commanding Officer of UNDU submitted to the then Deputy Registrar an Internal Memorandum setting out concerns about the adverse effect of the privileged facilities at UNDU on his capacity to ensure that Mr. Milošević would not take non-prescribed medication. In a further Internal Memorandum to the then Deputy Registrar dated 14 October 2004, the Commanding Officer of UNDU outlined his concerns that the privileged setting provided to Mr. Milošević may be misused. Such concerns resulted from a number of incidents in which it was discovered that Mr. Milošević had non-authorized items in his privileged

room in UNDU, including non-prescribed medication. The Commanding Officer of UNDU concluded by saying “[i]t has become increasingly difficult for UNDU to ensure the safety and security of Mr. Milošević or the safety of his visitors.”

116. These Internal Memoranda were provided to the Trial Chamber on 26 October 2004. On 6 December 2004 the Commanding Officer of UNDU again sent an Internal Memorandum to the Deputy Registrar highlighting apparent abuses of the “privileged setting” and discovery of non-prescribed medication during a routine cell inspection. The Deputy Registrar requested that Dr Falke assess and report back on the impact of such non-prescribed medications that had been found on the condition of Mr. Milošević. Dr Falke responded on 13 December 2004 and confirmed that the “medications were not prescribed by [him] or a treating specialist” and that “[t]his occurrence disrupts the appropriate treatment”.

117. At the request of the Deputy Registrar the Head of the Tribunal’s Office of Legal Aid and Detention investigated the possible misuse of Mr. Milosevic’s privileged regime at UNDU. In particular the possible abuse of the privileged telephone for non-defence purposes, the presence of unauthorized medication in Mr. Milošević’s room and a strong suspicion that some of Mr. Milošević’s legal associates were involved in the misuse of the privileged regime and in the import or export of materials to and from UNDU were investigated. The resulting report dated 14 December 2004 disclosed that concrete evidence of the suspected abuses had not been found.

118. In this respect it should be noted that without knowledge of the content of conversations, which was precluded because the telephone was “privileged”, it could not be established that frequent telephone calls to members of his family, to former political colleagues, to journalists, and to friends, were not for the purposes of his defence. While the presence of unauthorised medication was clear, there was no clear proof of how this medication came to be in the privileged room.

119. While no formal amendment was made to the Trial Chamber’s order of 17 September 2003, on 15 December 2004, in a memorandum to the Commanding Officer of UNDU, the Deputy Registrar set out measures to be taken to curb further abuse of the privileged setting by Mr. Milošević. The measures in question included reminding Mr. Milošević that the privileged telephone in his office was only to be used for “defence related purposes”, informing him of the strong suspicion that he had been abusing this facility, investigating each future incident involving unauthorized items, issuing warnings and requesting a written explanation from Mr. Milošević and his legal associates on each occasion when an unauthorised item was discovered, increasing security measures to ensure that legal associates are searched (while respecting privileged material) as thoroughly and frequently as possible, installing a one way viewing window and posting security

to observe Mr. Milošević at all times whilst he is in the privileged office.

120. Despite efforts to implement these measures, a year later, in a memorandum to the Trial Chamber dated 20 December 2005, the Registrar stressed the difficulties being encountered in the implementation of the 17 September 2003 order which made it increasingly difficult to ensure the safety, security and health of Mr. Milošević. Attached to this memorandum was a memorandum from the Commanding Officer of UNDU of 19 December 2005 in which it was advised that :

[T]he medical officer reported to me the fact that he could no longer take full responsibility for the maintenance of Mr. Milosevic's health. He intimated to me that the tests revealed that Mr. Milosevic was not taking his medication as prescribed and indeed that he was also taking some other medication that has not been prescribed by the medical team ... if the accused does not follow the regime prescribed by the physicians then I, and therefore you cannot take responsibility for the health of Mr. Milosevic.

121. As mentioned earlier in this report, on 3 January 2006, the Trial Chamber issued an order to secure a report on the significance of the medical and pharmacological basis for this memorandum. This order could not be implemented, initially, because Mr. Milošević refused to consent to the medical data being disclosed. A report was eventually obtained on 24 January 2006 and over much of February 2006 there was strenuous opposition by Mr. Milošević to this initiative before the Trial Chamber and there had not been a resolution of this when Mr. Milošević died.

122. Meanwhile, as detailed elsewhere, on 1 February 2006, further unauthorized items had been found in the cell of Mr. Milošević, including a small phial of tablets of an antihypertensive drug originating from Serbia and not prescribed by the treating doctors at UNDU. This was reported to the Trial Chamber the following day through the Deputy Registrar by a memorandum of the Deputy Commanding Officer of UNDU in which he said:

This is not the first occasion on which we have had reason to bring Mr. Milosevic's possession of non-prescribed drugs to your attention. In light of the concerns addressed by Mr. McFadden in his correspondence of 31-Aug-04, 14-Oct-04, 06-Dec-04 and particularly 19-Dec-05, this discovery appears to corroborate our belief that Mr. Milosevic is self-medicating and therefore making it impossible for us to take responsibility for his health.

123. In February 2006 changes were made to the privileged facilities provided at UNDU to Mr. Milošević. The order of the Trial Chamber of 17 September 2003 still applied, however, the changes were possible because UNDU had transferred to a new block of cells. By these changes Mr. Milošević had the use of the cell adjacent to his own for his office, but interviews with witnesses and legal advisers were to be conducted in another room on another floor. Different arrangements were able to be implemented for the use of the privileged telephone. These changes were implemented by 22 February 2006. Their effect was to enable some improvement to the ability of the staff at UNDU to monitor possible abuses of the privileged facilities used by Mr.

Milošević for his defence.

124. A significant issue presented by these events is how Mr. Milošević was able to be in possession of medications which had not been prescribed by his treating doctors and which were not supplied to him by the UNDU. The known circumstances clearly suggest that they were supplied to him by persons visiting him at UNDU, *i.e.* they were “smuggled” into UNDU.

125. UNDU is a separate institution, but is physically located within the Dutch Penitentiary at Scheveningen. A visitor to UNDU must first pass through the security system maintained by the Dutch Penitentiary for all visitors. This includes scanning by X-ray machines and electronic screening of the visitors themselves to detect metallic and electronic objects. Random physical searches are also performed. Having passed through the security system of the Dutch Penitentiary, visitors to UNDU then pass through the UNDU security system which also involves electronic screening of visitors and objects and an inspection of belongings. Brief cases, bags, boxes and other containers are subject to physical inspection. While the UNDU procedures accord with best current practices standards, it would be naïve to consider that even these measures will always ensure that no unauthorised objects can be smuggled into UNDU. In the case of Mr. Milošević, however, this matter was more complicated. First, in addition to personal visitors, Mr. Milošević had a large number of visitors in connection with the preparation and conduct of his defence. These have typically included persons presently or previously involved in political, governmental and military activities, journalists and potential witnesses, as well as a number of legal associates. Secondly, because of his trial schedule visits were often beyond normal visiting hours and for long periods. Thirdly, it was quite usual for these visitors to have with them a variety of documents, books and other papers, which were carried in brief cases, bags, folders, bundles or boxes, and variety of other materials such as videos, films, tapes, maps, etc. Fourthly, as such visitors were for the purpose of his defence, it was necessary that UNDU guards respect the confidentiality or “privilege” attached to such working materials. This was so not only for his legal associates but also for others whom Mr. Milošević said were visiting in connection with his defence preparation. Fifthly, having entered UNDU, these visitors then met with Mr. Milošević in his privileged office so that the visits could not be conducted in the physical presence or hearing of a guard.

126. The concept of privileged visitors appears to have led to uncertainty as to the extent to which guards might properly inspect the contents of brief cases, bags and the like, and the various articles brought to UNDU by the many privileged visitors to Mr. Milošević. An attempt was made to clarify this by the memorandum of the then Deputy Registrar to the Commanding Officer of UNDU of December 2004 which was mentioned earlier in this report. This memorandum was written following the first complaint of the Commanding Officer that security at UNDU was being

compromised by the arrangements in place for Mr. Milošević. The memorandum made it clear that the contents of brief cases, etc, could be inspected, but, the heart of the uncertainty remained because guards were still required to respect the privileged nature of documents, etc. The practical effect of this was to limit the extent to which guards could effectively search bundles, folders and boxes of documents and the like.

127. It was before this memorandum that a bottle of whisky had been found in Mr. Milošević's privileged office. Even with the clarification provided by this memorandum, there remained scope for objects, such as typically packaged pills and capsules, to pass undetected through security checks within bundles and folders of documents. Articles of this nature may also be concealed in the clothing of visitors.

128. An improvement to the security arrangements for the privilege office was authorised by the Deputy Registrar's memorandum. This was the installation of a one way window to the office. This enabled visual oversight of the office. The changed physical arrangements which became possible in February 2006 after UNDU relocated to a different unit, by which interviews were conducted in a room separated from the privileged office, further reduced, but did not eliminate, the capacity for abuse of the privileged office.

129. It must be accepted that the arrangements in this case for the provision of privileged facilities within UNDU for the purposes of his defence compromised the security of UNDU and provides an explanation for Mr. Milošević's ability to gain access to a variety of medication which had not been prescribed by his treating doctors. Of course, for this problem to have arisen, it was necessary that Mr. Milošević was prepared to put his own life and health at risk by using non-prescribed medications, and for him to be able to arrange access to these medications and persuade visitors to smuggle them into UNDU. The availability of a privileged telephone in the office may well have facilitated arrangements to obtain medications.

130. The experience of this case, however, indicates that it is necessary, with other detainees who conduct their own defences, to seek to avoid any repetition of such conduct. It must also be kept in mind that the safety of other detainees may be compromised by breaches of the security at UNDU. Each case where an accused person wishes to conduct his own defence is likely to present distinctive features and, therefore, can be expected to lead to differences in the arrangements which are appropriate to provide to the accused for the conduct of his defence. It is suggested that it will be important in such cases, for the Trial Chamber, the Registrar and the Commanding Officer of UNDU to have close regard to the experience of this case, in determining arrangements in such future cases. As any such arrangements will introduce novelty for staff at UNDU specific training

should also be given to avoid the uncertainty experienced because of the arrangements for Mr. Milošević.

Medication procedures

131. The circumstances of this case also suggest that at times Mr. Milošević failed to take prescribed medications. It must be emphasised that a detainee cannot be forced to take medication prescribed for his use. It is important, however, that it is known to the medical officer when a detainee is not taking prescribed medication. There is in place in UNDU a well regulated system whereby daily medications prescribed for a detainee are individually packaged, with directions, and delivered to the guardroom supervising that detainee by a nurse. A guard takes the medication to the detainee at the prescribed time for it to be taken. The package is opened in front of the detainee and the guard watches the detainee take the medication. This is recorded in a logbook. Any failure to take the medication is also recorded and reported by the guard. As has been noted in this report there were a number of times during his detention at UNDU when Mr. Milošević refused to take prescribed medications or varied the prescribed dosage. These events were recorded and the medical officer was able to act to deal with the situation in one way or another.

132. The circumstances indicate, however, that at times Mr. Milošević appeared to take his prescribed medication but in fact did not do so. This may have involved isolated acts of insufficient care in the supervision of his taking of the medication, but it appears likely that subterfuge of some kind or another was employed by Mr. Milošević to mislead the guard. This may have involved no more than allowing the capsule or pill to remain hidden under the tongue until the guard left thinking that the pill had been swallowed. It is noted that when a strictly controlled test was conducted on 12 January 2006 a nurse actually administered the medication and a guard then watched Mr. Milošević for two hours. Steps such as this can overcome subterfuge but they are hardly practical for normal practice.

133. The established system appears to be well designed and implemented. Staff are well versed in its administration. While prolonged supervision with considerable vigilance can be effective to overcome subterfuge by a detainee, the time and labour cost which this involves cannot be justified as a matter of standard procedure. Given that subterfuge in the taking of medications is not an ongoing problem at UNDU no change in the present system is recommended. Obviously, if a failure to take medication is suspected, special supervision can be imposed.

Confidentiality of medical information under Dutch law

134. The provisions of the Dutch laws relating to the obligations of medical practitioners to

respect the privacy of medical information about a patient have been brought into sharp relevance by Mr. Milošević's conduct. The rights of the patient and the restrictions imposed on treating doctors may be somewhat surprising to those familiar with other legal systems. As a statement of imprecise generality, no medical information can be disclosed by a treating doctor without the consent of the patient. Limited exceptions are provided, which are not specifically framed with the situation of UNDU in mind. These are judicial decisions which have considered and developed the effect and operation of the laws. The obligations of a treating doctor continue after the death of a patient. Doctors who disclose medical information without consent can be liable to criminal prosecution, professional disciplinary action, and civil legal proceedings for damages. Mr. Milošević refused to consent to medical information being provided by the UNDU medical officer for assessment by an expert when the Trial Chamber sought to determine the effect on his health of repeated self-medication. On another occasion he refused to allow a medical report to be shown to the Trial Chamber even though the Trial Chamber had ordered the report to be prepared for it when the trial had to be adjourned because of Mr. Milošević's complaints of ill health. Further, Dutch doctors involved in the treatment of Mr. Milošević have declined on legal advice to provide medical information to this Inquiry because they understand, from Mr. Milošević's conduct before his death, that they do not have his consent to disclose information to the Inquiry.

135. It is to be noted that one of the specialist doctors appointed by the Tribunal to treat Mr. Milošević at UNDU was subjected to proceedings before the Regional Disciplinary Board of Medical Affairs in The Hague because of a report he provided to the Trial Chamber pursuant to an order from the Trial Chamber in 2004. These proceedings were eventually withdrawn by Mr. Milošević in March 2005 after negotiations with lawyers acting for the doctor. In the letter withdrawing the complaint it was said that the proceedings were instituted by a Dutch lawyer without the consent or instructions of Mr. Milošević. This experience had nevertheless served to heighten the caution on this issue of the Dutch doctors who were engaged by the Tribunal to treat Mr. Milošević.

136. The Rules of Detention of the Tribunal make provisions relevant to this issue, in particular in Rule 34. In particular, the Registrar is bound to keep confidential information relating to the physical and mental health of detainees, and "information contained in the detainee's medical records may be consulted or disclosed:

(i) for medical reasons only with the consent of the detainee, or

(ii) in the interest of justice and the good administration of trial, by order of a Judge or Chamber of the Tribunal, after consultations with the medical officer".

*De President of de Kamer
heeft de dokter ingezet*

heeft spraken

137. Further, Rule 35 provides for the medical officer to report a medical condition of a detainee relevant to the administration of UNDU and the treatment being received, and when he considers the health of a detainee has been or will be adversely affected by any condition of detention. These matters are reported through the Commanding Officer and Registrar to the President for action.

138. Rule 31 also provides that detainees may consult a doctor of his own choice, but requires that the medical officer shall be informed of the outcome of such a consultation.

139. Mr. Milošević consulted a number of doctors who visited him at UNDU. In some cases, however, he failed to provide the medical officer with reports in respect of these consultations.

140. There is a clear expectation that this Tribunal will ensure the provision of proper medical care of detainees. It is also obvious from experience of this case that the health of a patient can materially affect the capacity of the Tribunal to efficiently conduct the trial of a detainee. There will be occasions when, regardless of the wishes of a detainee, a Trial Chamber or the President will need to review medical information and may need to obtain medical reports concerning the health of a detainee. This need could also arise in the case of an Inquiry such as the present. Reports are also required of consultations with doctors engaged by a detainee.

141. The experience of this case indicates that there is a need to review the present Rules and in particular, to give consideration to the interrelationship between the Rules and the present legal position in the Netherlands relevant to this issue.

Compliance with rules and procedures

142. When the death of Mr. Milošević was reported to the shift supervisor a little after 1005 hours he telephoned the Commanding Officer, his deputy, and then the medical officer. The written procedures list those to be called in a medical emergency. The medical officer is listed first, although it is not specifically stipulated that the calls should be made in the listed order. In this case the issue is not material as Mr. Milošević had died earlier. It would be a wise precaution, however, if the standard procedures clearly required the medical officer to be called first. The written procedures should be clarified and this should also be reinforced by staff training.

143. It is unnecessary to set out in detail all the provisions of the Rules of Detention relevant to this case, in particular to the Security of UNDU and the provision of health care to detainees. Specific issues raised by this case have been dealt with earlier in this Report. No other matter has come to the notice of the Inquiry, which warrants specific mention or discloses a failure to observe the Rules of Detention.

Findings and recommendations

Having regard to the matters considered in this Report the following findings and recommendations for future action are made:

1. Slobodan Milošević died in his cell at the United Nations Detention Unit in the Scheveningen Penitentiary Facility on Saturday morning, 11 March 2006. He was alone in the locked cell.
2. Entirely independently of this Tribunal, a coronial and police investigation under the aegis of the District Office of the Public Prosecutor in The Hague was undertaken. This included an autopsy with full pathological and toxicological investigations conducted by the Netherlands Forensic Institute. The findings of this inquiry confirm that Mr. Milošević died of natural causes from a heart attack. No poison was found in his body. No other chemical substance present in his body contributed to his death. No rifampicin was found in his body. There were no indications of external violence. *2100 1018 11/03/06 CATU*
3. Nothing has been found to support allegations reported in some sections of the media that Mr. Milošević had been murdered, in particular by poisoning. The results of the independent investigation by the Dutch authorities demonstrate that such allegations are entirely false.
4. Mr. Milošević had serious health problems when he arrived at UNDU. Mr. Milošević was referred to an experienced cardiologist of high standing, Dr van Dijkman, when he arrived at UNDU. Dr van Dijkman remained his primary treating cardiologist throughout his detention at UNDU. On several occasions his condition and treatment were reviewed by other doctors, including consultant cardiologists, some of whom were retained by Mr. Milošević himself. The treatment plan was subject to ongoing review, in particular because it proved difficult to adequately control his hypertension.
5. At different times during his detention, if other significant health problems arose, Mr. Milošević was referred on such occasions to experienced doctors specialising in the appropriate field.
6. Throughout his detention the primary treating physician of Mr. Milošević was the medical officer of UNDU, Dr Falke. Dr Falke managed the treatment of Mr. Milošević in accordance with available advice of Dr van Dijkman and other specialists.
7. *2100 1018 11/03/06 CATU*
On a number of occasions Mr. Milošević refused to accept the advice of his treating doctors.

He refused to take some prescribed medications and varied prescribed dosages of others. He also self-medicated as evidenced by the finding on occasions of non-prescribed medications in his privileged office and his cell, and the presence of non-prescribed medications in blood tests. Such events occurred at different times throughout his detention, the most recent being 1 February 2006. On occasions he refused to be tested or refused to be hospitalised.

8. In addition, during the trial the Trial Chamber sought and obtained expert cardiological and other reports about the health of Mr. Milošević, variously from treating doctors and from doctors not involved in the treatment of Mr. Milošević. This provided a further means of evaluating the treatment being provided at UNDU. The trial schedule was progressively reduced by the Trial Chamber twice during the trial, each time on cardiological advice. From September 2003 the trial schedule was limited to three sitting days a week. In addition, on many occasions the Trial Chamber adjourned the trial on medical advice because of Mr. Milošević's health.
9. Having regard to these matters proper care was taken by the Tribunal in the provision of medical care to Mr. Milošević during his detention at UNDU.
10. There is a difference of expert opinion whether surgical intervention was appropriate and would have prevented Mr. Milošević's death. Professor Bockeria of Moscow has indicated this view to the Inquiry since the death of Mr. Milošević. This was not advised by Dr van Dijkman. Other cardiologists, Professor Leclercq from France and Professor Tavernier from Belgium, who are independent of the treating doctors, agree with the treatment provided to Mr. Milošević at UNDU. They do not agree that surgery was necessary or that it would have prevented the death of Mr. Milošević. In these circumstances it cannot be concluded that there was a failure to provide proper care by those treating Mr. Milošević at UNDU.
11. The unique arrangements established at UNDU to enable Mr. Milošević to conduct his own defence compromised the security at UNDU. Since September 2003 these arrangements were pursuant to an order of the Trial Chamber. Because of these arrangements Mr. Milošević was able to obtain medications not prescribed for him by treating doctors at UNDU. The security deficiencies had been partially, but not entirely, remedied. The recent relocation of UNDU to a different cell block facilitated this.
12. It is recommended that regard be given to the experience of this case in determining arrangements in future cases where a detainee conducts his own defence. Specific training should also be given to enable staff to be clear of the effects on their normal powers and

duties of any such arrangements.

13. Twice in 2006 Mr. Milošević refused to consent to medical information being provided as ordered by the Trial Chamber. Further, a number of Dutch doctors, acting on legal advice, have refused to provide this Inquiry with medical information concerning Mr. Milošević. These issues involve the operation of existing Dutch laws concerning the confidentiality of medical information relating to a patient. There is a need to reconsider provisions of the Rules of Detention, in particular Rules 34 and 35, taking into account the position under the law of the Netherlands on this topic. Such reconsideration is recommended.
14. It is recommended that the written procedures of UNDU be clarified so that it is clear that, in a medical emergency, the medical officer is the first person called. This should also be reinforced by staff training. In this case the Commanding Officer was called first. This had no consequence as Mr. Milošević was already dead.

[signed]

The Hague
30 May 2006

K.H. PARKER
VICE-PRESIDENT

WIK
WARKW
DAT?
WAT
MOODEN
-ig
TO
VETTELIG
-en
WARKW
OVER-
RULEN
NET.
TRIP.
HED?
NET?
Kwan sets
2006/05/30
WAT
NET TRIP.
sub/2/1001
05/04/06
WIK.

van holst en steijnen

From: Vladimir Krsljanin <vlada@sps.org.yu>
To: <Undisclosed-Recipient:@smtp.sps.org.yu;>
Sent: vrijdag 29 maart 2002 14:48
Subject: FREEDOM ASSOCIATION WARNS: MILOSEVIC'S LIFE UNDER THREAT!

FREEDOM ASSOCIATION

/YUGOSLAV COMMITTEE TO LIBERATE PRESIDENT MILOSEVIC/

WARNS:

HEALTH AND LIFE OF PRESIDENT MILOSEVIC

UNDER THREAT!

Level of health protection in former Nazi prison in the Hague is the same like in Nazi concentration camps

(two prisoners already dyed due to lack of medical care)!

60-year old president Milosevic with malignant hypertension and specific form of angina pectoris in an endless "trial" every day whole day is treated by aspirins, when he got a flu (according to prison doctor - general practitioner) with more then 10 days of high temperature!

He is under total life risk in such circumstances,

say medical experts of Belgrade University!

He needs urgent check-up by medical specialists, which NATO "tribunal" prohibits up to now!

ACTION MUST BE TAKEN!

After the "tribunal's" negative answer to first such initiative, Freedom Association sends the following letter (with medical documentation enclosed) to "judges", "prosecution" and "amici curiae" of the now-days Gestapo

(in accordance with their "rules"),

warning them about the criminal responsibility:

UNITED NATIONS
International Criminal Tribunal
for the Former Yugoslavia
To the III Trial Chamber

Your Excellencies,

Bearing in mind the intensive dynamic of the so-called trial, to which President Slobodan Milosevic is exposed from day to day, we must warn you that you carry the responsibility for his health and life.

Since you are evidently not enough informed with the general, but with the current as well, state of health of President Milosevic, and since, no matter of his illness, you do not show interest enough for the improvement of his health, that is the reason why we are compelled, as National Committee for liberation of Slobodan Milosevic, to warn you about that. We especially bear in mind your responsibility for the state of health of President Milosevic that derives from your Statute and Rulebook on Procedure and Evidence and a number of other international documents. The treatment of President Milosevic as a whole finds itself in full collision with the Convention on torture and other brutal, humiliating sanctions and proceedings, adopted by the United Nations General Assembly on December 10, 1984, came into force on June 26, 1987 and is in collision with the equivalent Convention, adopted by

• the Council of Europe.

If however, for the sake of accomplishing an unprecedented "project" of a trial, you will further on allow, as it has been the case so far, the deterioration of President Milosevic's health, you will carry full responsibility for that.

Therefore, we demand to enable a number of medical experts (first of all specialists for cardio-vascular diseases) from Yugoslavia, to make an urgent examination of President Milosevic and give a proposal for adequate treatment, in order to stop the further deterioration of his health. The team of experts would be comprised out of Prof. Dr. Med. Sc Bozina Radevic (cardio-vascular surgeon), Prof. Dr. Med. Sc Zdravko Mijailovic (cardiologist), Doc. Dr. Med. Sc Dragana Bojic (cardiologist), and Prof. Dr. Med. Sc Vojislav Suvakovic (infectologist).

Starting from Rule 74bis of the Rulebook on Procedure and Evidence of the Tribunal, according to which you are *proprio motu* able to issue such an order, we demand from you to immediately enable a consilium medical examination of President Milosevic.

Attached you will find the reports of Prof. Dr. Med. Sc. Zdravko Mijailovic of the Military Medical Academy of Belgrade, dating from May 31, 2001 and June 4, 2001 (both in English), together with the copies of the originals in Serbian, as well as the medical report dated from March 25, 2002 related to the state of health of President Milosevic.

Belgrade, March 26, 2002

For "SLOBODA" ("Freedom") Association

The National Committee for the

Liberation of Slobodan Milosevic

Bogoljub Bjelica, President

MEDICAL REPORT

RE: SLOBODAN MILOSEVIC

Inspection of medical documentation and his previously, well known health problems insigate and underline further facts:

The majority of people know what is hypertension. It is not secret that hypertension has an important role of cardiovascular mortality and morbidity. Effective treatment significantly reduces relative risk of stroke up to 40%, and of myocardial infraction by 20%. Slobodan Milosevic does not have simply elevated blood pressure, he has hypertensive crisis or malignant hypertension. His diastolic blood pressure often, with abrupt onset exceeds 130 mmHg, systolic 200 mmHg. What does it mean?

Accelerated (malignant) hypertension occurs most commonly in patients with essential hypertension. The risk of complication is more closely linked with the rate of rise in blood pressure than the absolute blood pressure level, because patients auto regulate to compensate for chronic hypertension. When blood pressure rises rapidly as Milosevics' case, cerebral, retinal and renal damage may ensue and the patient may develop acute cardinale failure. It carries a high mortality risk: untreated, 1-year survival in approximately 25%; with treatment, 1-year survival is around 90%. Rapid control of escalating blood pressure is essential, but it has to be achieved by slow, sustained reduction. There is no prison hospital which can obtain this treatment. They can provide only aggressive treatment. Aggressive reduction can cause tissue and cerebral ischaemia and infraction, because in most cases the tissues have auto regulated to require a greater than normal perfusion pressure.

His another health problem is Prinzmetal's variant angina pectoris. There is no person who does not understand what means "angina pectoris". In the last few months Milosevic has been having chest pain due to coronary arterial spasm which can not be relieved by sublingual nitroglycerin. It occurs at rest with abrupt onset or rapid deterioration of previously stable condition. Reason for deterioration his condition is inappropriate coronary vasoconstriction which has been shown to occur during exposure to mental stress.

In the other hand, anxiety is a normal reaction to cardiac illness and many patient will have symptoms as a result. The tendency to categorize patient's symptoms as "genuine" and "non-cardiac" is unhelpful. Relaxation and stress management are fundamental problems particularly useful in managing angina where (after exertion) stress is the second most likely precipitant of symptoms.

Slobodan Milosevic is in the prison where there is no possibility for appropriate medical treatment. He probably can get pills or doctors' supervision. But underlying conditions ask for high educated consultants, intensive care unit and above all relaxation. Only in this condition his cardiac properties will not function related his chance to present evidence of his innocent.

Prolonger trial and stress continuity increase risk of major cardiovascular events. Slobodan Milosevic is undergoing extreme physical effort. Everyday rapid deterioration of his health can cause sudden death. That is why he must be reviewed and under care of medical experts from Yugoslavia who know his medical history. They need to see him and after serious examination decide about further treatment.

We are not talking about quality of life we are fighting for life!

Professors of Belgrade University:

Dragana Bojic, Ph.D., MD, cardiologist

Vojislav Suvakovic, Ph.D., MD, infectologist

Milos Janicijevic, Ph.D., MD, neuro-surgeon

Done in Belgrade, March 25, 2002

FOLLOW-UP CARDIOLOGY EXAMINATION

PATIENT: SLOBODAN MILOŠEVIĆ

The patient is 61 years old.

Risk factors for coronary arterial disease: smoker, hyper lipidaemia, heredity, high stress, arterial hypertension (in earlier check-ups over many years arterial tension ranged most frequently around 135-140/ 85-90 mmHg, with occasional therapy. Maximum blood pressure readings ranged around 150/95mmHg and rarely 150/100 mmHg).

He is also aware of small cysts in kidneys.

Echo examination of abdomen a year and a half ago, changes in gall bladder observed, like a polyp or calculus but no further investigation made because of the patients' rejection.

Occasionally administered medicines: Presolol 100mg $\frac{1}{4}$ ili $\frac{1}{2}$, Upsarin effervettes 1 in the morning. Between 11.04.2001 and 13.04.2001 he was hospitalized in the Military Medical Academy Hospital, where:

During echo cardiography: significant hypertrophy of myocardium was proven in the left ventricles, global EF around 45%, but with akinesy of the distal third of the septum, top of heart and distal third of frontal and lateral wall of the left ventricle (Docent dr.A. Neskovic-KBC Dedinje).

The selective coronography revealed coronary bridge) suffocation of the left coronary artery). Naked microcirculation and on other segments epicardial coronary arteries only negligible changes. Left ventricle of normal size, of hyperopic walls, in systole like hypertrophy cardiomiopathy.

Under the decision of the medical consultation team the patient was dismisses with medical therapy (dismissal letter attached).

In the meantime a check-up was undertaken (223.04.2001) when it was concluded that the arterial hypertension has not been cured, with the existence of probable angina pectoris, more intensive medicinal therapy and additional examinations (ophthalmology examination, neurological examination, analysis of the adrenal glands, abdominal echo and kidney and adrenal glands echo, 24 hour halter monitoring of blood pressure and halter ECG...follow up of ECG and additional assessment of microcirculation (scintigraphy of the heart or PET scan..).

In the meantime he occasionally complained of chest sharp pain propagating to the jaws and numbness in the jaws...he did not take nitroglicerine... those disorders appear when in the state of rest, but more often while walking when he occasionally sweats. Then he must sit down and rest, when the troubles pass away gradually.

Occasionally he feels lack of air and speedy or irregular hear beat.

Sometimes mild headaches felt.

Regularly controlled blood pressure and pulse by the attending doctor. Maximum measured blood pressure readings 220/13p mmHg on 30.05.2001, pulse 120/mm.

The lowest TA value in the period under review was 140/100mmHg and pulse 88/min, once on 21.04.2001.

The most frequent TA readings were 190/115 mmHg and pulse around 100/mm.

Regularly were monitored electro cardiograms, where sinus tachicardy was observed of around 10/min, with symmetrically negative T waves in D1, AVL and V2 to V6.

ECG dated 11.05.2001 shows sinus tachicardy around 11/min with deeply negative T waves in D1, AVL, V2 to V6 even up to around 1.5 cm with lowering of ST clip 2-3 cm.

Planned and appointed examinations suggested earlier were not carried out in the meantime because the patient was not motivated.

According to the patient, the medication proposed earlier has been regularly administered.

OBJECTIVE FINDING

Cordially compensated. Presently a febrile.

Obese according to general type. Veins in the neck not tense.

Over the neck arteries no suboclussion murmur is heard.

On the lungs vesicular breathing with rare low tone whistling.

Heart action is rhythmical, speeded to about 120/min, tones somewhat quiet, without pathological noise. TA:200/120mmHg (after regular therapy taken this morning).

Liver and spleen not palpable. No sensitivity of gall bladder to palpation.

No signs of free liquid in the abdomen.

Kidney lobes insensitive to succusion.

No visible cardiac edema on lower legs, or deformities.

ECG : sinus tachicardy around 120/min, PQ=0.16, negative T in D1, AVL, V2 to V6 with lowering of ST clip in the left pericardial drains up to 2mm

DG: Hypertensio arterialis (unregulated)

Hypertrophy of myocardium of the left ventricle

Angina pectoris (cor, bridge...microvasc.??)

TH: Dilatrend 12.5mg, 1 in the morning with the control of TA and pulse. If TA remains unregulated, the dose may be corrected with additional 1 in the evening. Enalapril 20mg 1+1+0 with the check up of TA

Lometazid 1-2 a week.

Nitroglycerin as needed.

Demetrine tab. 2x1

OPINION:

Present hypertension and unregulated with the existing therapy (max. 220/130 mmHg and most often 190/115 mmHg with a pulse of some 100/min).

The above readings of hypertension increase the risk exponentially for fatal events (relative risks of stroke is above 4, and for an acute coronary event between 3.5-4).

According to the patient, he was taking the therapy regularly, but as evident from the above analyses arterial hypertension is unregulated.

Apart from it the patient feels troubled chest of angina type with clear changes in ECG, which are maintained.

Based on the above and starting from scientific, professional and moral standards it is necessary to:

Ensure regular intake of adequate therapy

Complete the examinations recommended earlier (Ophthalmology, neurology, analysis of hormones of adrenaline gland, analysis of kidney function, abdominal echo, ultra sound adrenaline gland check, 24 hour Halter monitoring of blood pressure, supplemental examination of hypertrophy of myocardium, scintigraphy of the heart, PET scan and others..)

If the patient shall have repeated problems behind the sternum of anginoide character, dizziness or the similar, ECG should be repeated, cardio specific enzyme and promptly proceed along the principles of care of such patients.

If the disorders will persist, the blood pressure reading cannot be corrected and the proposed examinations cannot be carried out in view of the above mentioned risks of fatal events in such patients, it shall be necessary to ensure via competent means an adequate correction of blood pressure, additional examinations of hypertrophy of myocardium, microcirculation of the heart as well as other examinations in hospital (VMA..) conditions.

31.05/2001 in Belgrade

Col.Ass.Prof. MD, PhD

Zdravko M.Mijailovic

29-6-01:
Milošević
Miro
Serafinović

FOLLOW-UP CARDIOLOGY EXAMINATION

PATIENT: SLOBODAN MILOŠEVIĆ

Follow-up examination of 04.06.2001

The patient was examined previously on 31.05.2001. See the finding attached.

The patient is 61 years old.

Of risk factors from coronary disease: smoker, hiperlipidaemia, heredity, arterial hypertension ranging during many years in the past around 135-140/85-90 mmHg with intermittent therapy.

Maximum readings of the blood pressure used to be 150/95mmHg, and on rare occasions 150/100 mmHg.

He is aware of smaller cists in kidneys.

On the earlier abdominal examination, changes were observed on the gall bladder, which resembles of gallbladder polyp, although calculosis could not have been excluded. Follow-up gastro enterologic examination with a repeated echo examination of abdomen was not made due to lack of motivation on the part of the patient.

Of drugs he was using Presolol 100mg ½ or ¼ in the morning and Upsarin eff.

Between 11.04.2001 and 13.04.2001 he was treated in VMA hospital where on Chocardiography considerable hypertrophy of myocardium was evidenced on left ventricle (1.4cm), global EF around 45%, but with akinezy of distal third of the septum, peak of the heart and distal third of frontal and lateral walls of the left ventricle (Ass.Prof. Dr.A.Neskovic- KBC Dedinje).

At the selective coronorography: visible coronary bridge (suffocation of the left coronary artery(naked microcirculation, and on other segments of epycardiac coronary arteries only negligible changes. The left

ventricle of normal size, of hypertrophic walls, in systole and by type of hypertrophic cardiomyopathy.

By the decision of the doctoral consultation team the patient was dismissed with medicinal therapy (Letter of dismissal attached).

In the meantime a follow up was done (23.04.2001) when it was concluded that arterial hypertension is unregulated with probable presence of angina pectoris, the therapy was strengthened, and additional examinations advised for abdomen and echo of kidneys and adrenaline gland, 24 hour Holter monitoring of blood pressure and Holter ECG... follow up of ECG, as well as supplemental assessment of microcirculation (Scintigraphy of the heart or PET scan...).

Blood pressure readings were regularly controlled and pulse by the attending doctor.

Maximum values of blood pressure were 220/130 mmHg on 30.05.2001, pulse 120/min.

The lowest read TA value over the period was 140/100mmHg and pulse 33/min, only once on 21.04.2001.

The most frequently obtained TA values were 190/115 mmHg with pulse of around 100/mm.

Electro cardio grams were also regularly followed, where sinus tachycardia was observed of some 100/mm, with symmetrically negative T waves in D1, AVL and V2 to V6. ECG of 11.05.2001 revealed tachycardia around 110/mm, with deeply negative T waves in D1, AVL, V2 to V6 even up to 1.5cm with a drop of ST clip 2-3mm.

Planned and appointed examinations proposed earlier were not completed due to the lack of motivation on the part of the patient.

In the meantime, since 31.05.2001 till today, he continued to complain here and there to the chest pain propagating to the jaws and numbness in the jaws...he did not take nitroglycerin...these troubles appear at rest but more often while walking when he sometimes sweats. Then he must sit down and take a rest, and the disorders pass away spontaneously.

From time to time he feels lack of air and irregular and speedy heart beat.

Sometimes he has light headache.

Since 31/05.2001 till today no blood pressure was measured and no examinations made, no electrocardiogram, either.

The planned and appointed examinations proposed earlier were not completed in the meantime due to the lack of motivation by the patient.

OBJECTIVE FINDING

Cordially compensated. Now a febrile.

Obese according to general type. Veins of the neck not tense.

On lungs vesicular breathing, with rare low tone whistling.

Heart action is rhythmic, speedy up to some 130/min, tones somewhat quieter without pathological hums.

TA 230?130 mmHg (following the morning regular therapy, Dilatrend 12.5mg, Enalapril 20mg, Lometazid...).

Liver and spleen not palpable. Gall bladder is not sensitive to palpation. No signs of free liquid in the abdomen.

● Kidney archinephrons insensitive to succussion.

No visible cardiac edema on lower legs or deformities.

ECG sinus tachycardia around 130min, PQ= 0,16, negative T in D1,AVL,V2 up to V6, with lowering of 3T of clips in the left perocardial drains up to 2mm.

DG. Hypertensio arterialis (unregulated)

Hypertrophy of myocardium of the left ventricle

Angina pectoris (cor. "bridge"...microvasc.??)

Obs. polypus(calculosis) v. feleae

● TH. Dilatrend 12.5mg 2 in the morning with control of TA and pulse. If TA remains unregulated the dose may be corrected with an addition in the evening.

Enalapril 20 mg i+i+0 with the control of TA.

Norvasc 5mg 0+i=i

Isosorb R 2x1

Lasix i-2 a week

Bromazepam 3mg 2x1

Nitroglicerine as needed

 OPINION

The extremely high value of arterial hypertension continued, and was not regulated with the existing therapy (max. 230/130 mmHg at a pulse rate of 130/min, and most often 190/115 mmHg with pulse rate of around 100/min.). These values of arterial hypertension exponentially increase a risk of fatal incidents (brain stroke, acute myocardial infarct, hear arrest, malignant disorders in heart rhythm...).

Next to that the patient has chest pain of angina type with clear changes in ECG that are reflected.

These disorders could be an indication of threatening fatal coronary accidents, and particularly in combination with enormous hypertension which ranges on average to 195/115 mmHg for over two months, proven hypertension of myocardium, alterations in microcirculation, found phenomenon of "suffocation of left coronary artery" and enormous stress the patient has been permanently exposed to).

Despite all measures undertaken as evident from the above stated findings, the arterial hypertension remains uncorrected, angina disorders are repeated and ECG alterations persist.

Based on the above, starting from high risk to the patient, and since the treatment so far failed to yield results, and starting from scientific, professional and ethic norms:

Handwritten note: = HIND ON 2007... 04-6-2001... 29-6-2007... 2007... 2007...

1. It is necessary immediately in hospital conditions to ensure an adequate correction of blood pressure; implement earlier planned additional examinations, ophthalmology examination, neurological examination, analysis of the hormone of adrenaline gland, analysis of kidney function, abdominal echo with ultra sound examination of adrenaline, 24 hour Halter monitoring of blood pressure, Halter ECG, supplemental examination of the nature of hypertrophy of myocardium and assessment of microcirculation, possibly burden test, scintigraphy of heart, PET scan and others...).

04.06.2001 in Belgrade

Col. Ass.Prof.MD, Phd,

Zdravko M.Mijailovic

To join or help this struggle, visit:
<http://www.sps.org.yu/> (official SPS website)
<http://www.belgrade-forum.org/> (forum for the world of equals)
<http://www.icdsm.org/> (the international committee to defend Slobodan Milosevic)
<http://www.jutarnje.co.yu/> ('morning news' the only Serbian newspaper advocating liberation)

Sept. 2004

**International Committee to Defend Slobodan
Milosevic*ICDSM****Hijacking the Defense.****Statements and reactions.****1. Ramsey Clark, ICDSM Co-Chairman**

Ramsey Clark, former US Attorney General and Co-Chairman of the International Committee to Defend Slobodan Milosevic (ICDSM) has made this afternoon the following statement:

Under International Law, every person accused of a crime has the right to represent himself in person in the court adjudicating his case. Slobodan Milosevic is no exception. The Trial Chamber of the International Criminal Tribunal for Former Yugoslavia has destroyed its last claim to legality by attempting to deprive the former President of Yugoslavia of this fundamental human right.

The appearance of President Milosevic representing himself alone during the prosecution case for over 2 years, nearly 300 trial days, cross examining nearly 300 prosecution witnesses, coping with 500,000 documents, and 30,000 pages of trial transcript then at the very beginning of his presentation of his own defense being silenced and lawyers he rejects placed in charge of his destiny, speaks of injustice.

President Milosevic vigorously presented his opening statement of his own defense in person for two days on August 31 and September 1, 2004 immediately before the Trial Chamber decided he "is not fit enough to represent himself". He was apparently "fit enough" to perform that task. If the time comes when credible doctors, including his own, find that a slower pace is required to protect his health, or that further effort by him at that time may impair his health, then the only permissible course is to follow a schedule that honors his right to defend himself in person and protects his ability to do so. Life, truth and justice are more important than the schedules of courts, or railroads.

The very lawyers appointed by the Trial Chamber have a direct conflict of interest. They have served by appointment of the court as "friends of the Court". You cannot serve two masters. Having served as friend of the Court, that same counsel selected by the Court to represent President Milosevic cannot ethically serve as his counsel.

No lawyer who might be appointed to represent President Milosevic has interviewed his witnesses, knows the testimony they can give,

what questions to ask them, or what their answers might be. Professional preparation - and this is no ordinary case - would require months.

The Trial Chamber must abandon this travesty and do its duty consistent with the health of the accused to faithfully, competently, independently and impartially hear the evidence, find the facts and apply the law.

Ramsey Clark

New York

September 2, 2004

2. Klaus Hartmann, ICDSM Vice-Chairman

From the German daily "junge Welt", September 3rd, 2004
 URL of the original: <http://www.jungewelt.de/2004/09-03/015.php>

SLOBODAN MILOSEVIC TRIAL: MEDICAL ARGUMENTS AS A PRETEXT FOR AN EXPEDITIOUS GUILTY VERDICT?

"junge Welt" spoke with Klaus Hartmann, Chairman of the German Freethinker Association and vice president of the International Committee for Defending Slobodan Milosevic

Q: Arguing that it has problems with its schedule, the Hague Tribunal decreed, that former Yugoslav president, Slobodan Milosevic, will no longer be allowed to conduct his own defence. Do the judges now want to seek a expeditious guilty verdict?

A: The tribunal wants to allot Milosevic only 150 days to present his defence case, which, in comparison to the almost 300 days for the prosecution's case, indeed leads one to think, of an expeditious guilty verdict. This is a clear violation of the internationally recognised legal principle of equality of means between the prosecution and the defence. Another fundamental right of the accused is violated by assigning him legal counsel, against his will. The right to defend oneself is such; that not even the Nazis questioned it during the Reichstag's fire trial against Georgi Dimitroff. Neither did the South African Apartheid racists, in their trial against Nelson Mandela.

Q: Doesn't this decision also violate even the regulations of the tribunal itself?

A: Absolutely. The "rules of procedure" established by the tribunal, itself, provide for the undeniable right of the accused to assume his own defence. The precedents of exception, cited by the prosecution, refer to cases where

the accused was not in a position to be able to understand the proceedings taking place. Here we have the opposite situation: the defendant dwarfs with his intelligence the intelligence of the judges on the bench and the prosecution.

Q: But aren't the medical arguments to be taken seriously?

A: They are pretexts. For three years, nobody cared about the health of Milosevic. Only now, as he is about to call his own witnesses, the concern for his health is taken as pretext to deprive him of his fundamental rights. Milosevic, himself, said that this is the panic reaction of the prosecution, because they will now soon have to hear the truth out of the witnesses' mouths.

Q: You were recently present at the trial in The Hague. What impression did Milosevic make on you?

A: His morale as a fighter is undaunted - which may have been the reason why the tribunal and the prosecution decided to resort to these illegal measures. Milosevic, himself, said that he has the privilege of having the most important ally on his side: the truth. And that is exactly what the representatives of this criminal enterprise fear most.

This was indirectly confirmed by the prosecution: "If Milosevic defends himself," they said, "there is the risk that he, himself, will prepare his witnesses." This is an attempt at outright political censorship, such as one would have expected in the Nazi "Volksgerichtshof" under Roland Freisler.

The prosecutor also referred to Milosevic describing the tribunal as illegal. "It would be unacceptable," he said, "if Milosevic calls his witnesses, telling them, 'and now please tell this illegal body what you know.'"

Questions: Peter Wolter

3. Professor Aldo Bernardini, member of the ICDSM Board

PROTEST

Rome, 3 September 2004

As a modest scholar of international law I am totally horrified in front of the last steps by the Hague "Tribunal" (Judges and Prosecution) in re Milosevic.

The imposition of a counsel on President Slobodan Milosevic is an act of brutal violence which demonstrates only the "Tribunal's" disarray and impossibility to counter Slobodan Milosevic's arguments. The way to continue

and conclude its "job" with the preordained conviction is to silence President Milosevic.

An illegal "Tribunal", created by U.N. Security Council with an arbitrary and dictatorial interpretation of the Charter; a monstrous indictment founded on an artificial construction aberrantly basing on presumption outside the provisions of the ICTY Statute and contrary to the fundamental principle nullum crimen sine lege, to general principles of criminal law in every country, to human rights in the matter and to the rule of strict interpretation in criminal law: honourable "judges" in such a context should at least abide by "their" Statute, the ICTY Statute. They should know that no analogy or more than broad interpretation is allowed: in claris non fit interpretatio, no (own) interpretation is permitted where the letter of the law is clear. Art. 21, par. 4, of the ICTY Statute expressly declares that the accused "shall be entitled to the following minimum guarantees. d) to be tried in his presence, and to defend himself in person or through legal assistance of his own choice". This formulation is clear and does not allow any deviation or exception. The "Tribunal" may not substitute for the accused neither in choosing between "defence by himself" or defence through legal assistants nor in choosing such assistants.

The imposition by ICTY is the utmost aberration and the conclusive evidence of the political and arbitrary character of the ICTY and of the whole Milosevic trial (and of the other trials too).

No honourable lawyers should cooperate with that enormity. U.N. Security Council should condemn the operation but best of all do away with the "Hague Tribunal".

I protest with my full strength against this perversion of every juridical concept, of every sound idea of the rule of law, of the most fundamental human rights of President Milosevic.

History will judge ICTY and its operations through continually judge-made law in the same manner as the perverted legal conception of the Nazis.

Professor Aldo Bernardini

---

4. Tiphaine Dickson, ICDSM Lawyer and Legal Spokesperson

The Hague ICTY Tribunal: Star Chamber it Is!

by Tiphaine Dickson

www.globalresearch.ca 6 September 2004

The URL of this article is: <http://globalresearch.ca/articles/DIC409A.html>

Nelson Mandela, charged with being a terrorist and a communist, defended himself in the infamous Rivonia trials of the 1960's. From the dock Mandela

issued a searing denunciation of the South African regime which would inspire worldwide mobilization in the struggle against Apartheid.

Slobodan Milosevic will not enjoy the right to self-representation afforded to Nelson Mandela by the Apartheid judiciary, since the ICTY has decided to impose a defence counsel on him against his will. The imposed counsel will be entirely responsible for presenting a defence - not Milosevic's defence - but a respectful, courteous, and ingratiating defence, one mindful of the ICTY's dignity, image and reputation. This in contrast to Slobodan Milosevic's principled non-recognition of the ICTY as a legal body. This foreign defence will be devised and introduced without the instructions of the accused and against his will by two British lawyers who had previously been assigned by the institution to act as amici curiae or "friends of the court". Their apparent conflict of interest - known in the UK as "professional embarrassment" - which they had themselves raised a mere two weeks ago when strenuously objecting to imposition of counsel, was overlooked without comment as they accepted their new appointments.

While South Africa's Apartheid-era judiciary dared not take such a radical step against Mandela, a UN court has shown no hesitation to violate this most fundamental of fundamental rights: an accused's defence is his own, and his right to counsel is a right, to be employed if desired, but not to be inflicted upon him, against his will, by a court, or by the state. It is evident that in light of these conditions that it can no longer be called a right, but an imposition, an infringement, and a violation.

The US Supreme Court recognized the inherent injustice of the imposition of counsel against the will of a defendant in *Faretta v. California*, written in 1975. The Justices pointed out that imposition of counsel had been the province of the infamous Star Chamber, a political court of mixed judicial and executive nature, which flourished in England in the late 16th and early 17th century. Imposition of counsel, stated the Supreme Court, has been abandoned as a practice since then.

Today a UN body has steered the future of international law back to those dark times, and confirmed the accuracy of Slobodan Milosevic's charge that the ICTY is an illegal body, established in contravention of the provisions of the UN's own Charter.

Over 90 lawyers and law professors from 17 different countries filed a petition with the UN Security Council weeks ago warning it and member states that the envisaged imposition of counsel violated international law. Mr. Milosevic was not permitted to read from the petition last Wednesday. (See <http://www.icdsm.org/Lawappeal.htm>)

During the ICTY's "administrative session" held to debate whether counsel should be imposed - (the Chamber pointedly used of the term "assignment" rather than "imposition"), the Chamber stated its concern that Mr Milosevic's medical condition - malignant hypertension - would render him unfit to defend himself. This assertion was based on medical reports submitted by ICTY-appointed cardiologists, without the defendant being granted the right to obtain a second opinion, and in spite of the fact that physicians aren't really qualified to determine who is fit to represent him or herself.

Milosevic has represented himself very ably for three years and has suffered from hypertension for ten. Yet it is only now that the issue of the fitness of Milosevic to act as his own counsel has acquired urgency. Only now, that is, on the eve of his defence presentation - one which he has announced would establish that the "Balkan Wars" were in fact one war, against Yugoslavia, and whose apotheosis was NATO's gruesome 78-day bombing campaign in 1999.

Throughout the administrative hearing, submissions were made by the Prosecution, the amici (who would go on to become the counsel assigned to Mr. Milosevic against his will) and the Chamber as to the role that could be played by an assigned counsel. Their consensus appeared to be that a lawyer, if imposed, would only be required on those occasions when the defendant would be too ill to carry on the burden of courtroom work. In the result, the Chamber not only assigned counsel, but imposed the amici - who have acted since the beginning of the proceedings in the service of the Chamber - and instructed them to take over the defence.

Among the "duties" the ICTY has instructed the former amici to carry out are the determination of how the case is to be presented, the preparation and examination of witnesses they deem appropriate, the duty to "endeavour" to obtain the defendant's instructions, and to "take into account his views while retaining the right to determine what course to follow." Assigned defence counsel, it seems, have rights, while the accused merely has "views", which can be taken into account by counsel he objects to and refuses to instruct.

This is not a credible framework for the accused's defence. And it points up once again that this process is not a trial. This is, rather, as reknowned Canadian trial lawyer Edward Greenspan presciently observed at the beginning, "a lynching."

Much was made by the Prosecution of Slobodan Milosevic's conduct, his lack of respect for the ICTY, "the interests of justice", and Milosevic's failure to observe "etiquette," to quote lead prosecutor Geoffrey Nice. The rulings handed down by the ICTY this past week have done far more harm to the interests of justice than Mr. Milosevic's legally accurate criticisms of the ICTY could ever do. For half a century, legal scholars have struggled to establish a truly democratic permanent international criminal court. Although the ICC now formally exists, the US is not a participant. Recent events make plain that to exempt the United States from jurisdiction over war crimes renders the whole exercise of international justice, if not pointless, then profoundly arbitrary and contrary to universally held notions of equality before the law.

It was a former US State Department lawyer and reputed professor of international law, Michael P. Scharf, who in last week's Washington Post publicly appealed for the ICTY to impose counsel upon Slobodan Milosevic, evoking the fear that future defendants could employ international and special courts to accuse the US of war crimes such as the invasion of Iraq. Mr. Milosevic might have been accused of lacking "etiquette," had he, like

Professor Scharf, recalled that the ICTY had been created in 1993 with three objectives: first, to educate the Serbian people about the crimes committed by Milosevic; second, to facilitate national reconciliation, by "pinning prime responsibility on Milosevic" and other top leaders; and third, to "promote political catharsis" by permitting current Serbian leaders to "distance themselves" from the policies of the previous governments.

These stated objectives are all transparently political, and geopolitically motivated. And in order that they be attained, it appears that counsel must be imposed upon Slobodan Milosevic. He must also be prevented from stating precisely what Scharf averred with bone-chilling clarity: that the ICTY is a political court.

Whether international law will recover from the hijacking of Slobodan Milosevic's defence is open to question. However, the true nature of the Security Council's ad hoc courts clearly resembles much more the Star Chamber than the scrupulously fair humanitarian legal body to which the world has aspired since Nuremberg.

***

=====

Tiphaine Dickson is a criminal defence lawyer specialized in international criminal law based in Montréal. She was lead counsel for the defence in one of the first UN trials prosecuting genocide before the International Criminal Tribunal for Rwanda. She can be reached at tiphainedickson@videotron.ca
<http://globalresearch.ca/articles/DIC409A.html>

5. Christopher Black, Vice-Chairman and Chairman of the Legal Committee of the ICDSM

*****

An Open Letter

=====

The International Criminal Tribunal For Yugoslavia, an association of criminals which is neither international nor a judicial body, was created in violation of international law, and in violation of and against the founding principles of the United Nations Charter. It makes false charges, arrests and detains without legal authority, and conducts what it calls "trials" in violation of international law and all national laws and standards of justice. It serves as a weapon with which the United States and its allies attempt to destroy the fundamental principle of sovereignty of nations which is the essential basis of the self-determination of peoples and democracy for which the Allies of World War II ostensibly fought the fascists of Germany, Italy and Japan.

Now, the fascists have risen anew and, having seized power in the United

States and among its allies in the other Nato countries, pretend to create a New World Order in which they alone will decide who lives and who dies, who is free and who is imprisoned and the economic and social conditions under which we will all live.

In the name of freedom they create slavery. In the name of justice and human rights they maim and kill. In the name of international law they established the rule of ruthless power. In the name of democracy they destroy democracy. In the name of the people they make a world dictatorship.

An essential part of the dictatorship is the system of unlaw and uncourts they have created known as the ad hoc criminal tribunals whose sole purpose is to support the New World Order and destroy any nation or national leadership which opposes it.

The uncourts known as the ICTY, its sister, The ICTR for Rwanda, and its half-sisters for Sierre Leone, Cambodia, and East Timor were established and are maintained and controlled principally by the United States in order to demonize those who resist its diktats, to destroy the sovereignty of those countries and by implication and effect the sovereignty of all nations except the United States and to act as propaganda machines that present false histories of the events that took place in those countries, without exception turning the victims of US aggression into scapegoats and "criminals" and, to cover up the true role of the United States and its allies in those events.

The ICTY was established with these aims in order to destroy Yugoslavia and all progressive forces in Yugoslavia and to control the Balkans and threaten Russia. The ICTR was established to destroy Rwanda as a progressive African state and to control the immense resources of central Africa. The hybrid UN-national tribunals for Sierre Leone, Cambodia and East Timor were similarly created to crush opposition to US and its allies interest in those regions.

In each case the United States, using its influence in the Security Council, has created criminal bodies which claim to be courts, which have officials parading before the public in fancy dress, who have high sounding titles and a proportionately low moral sense and which have drafted "Statutes", empty pieces of paper signifying nothing but purporting to give themselves a legal gloss immediately denied by their rules of procedure and evidence which are designed to prevent fair trials and the truth from ever being known.

The supporters of these bodies claim they are acting in accord with justice, law and humanity. The imposition of counsel on President Milosevic, an action which could only take place because of the complete absence of ethics in the family of lawyers named Kay selected by the tribunal to silence him and cripple his defence, is the most heinous action of all of the triumvirate of Nato stooges wearing the red robes of the Inquisition and who are a self-parody of judges.

The fascist nature of these tribunals is openly revealed. The justice of

the cause of President Milosevic is plain.

The people of the world must recognize that President Milosevic and all the other prisoners of the New World Order are hostages of that order, held as an example to us all. The people of the world must act to stop these injustices from continuing before we all become its victims. The prisoners of all these ad hoc tribunals must be released. The tribunals must be shut down. Those who created them must face justice before their national courts for the war crimes they have committed. The sovereignty of nations and international law must be restored. International law will be restored. Together, the power is in our hands to restore it.

Christopher Black
Vice Chair and Chair, Legal Committee
ICDSM
Arusha, Tanzania
E-Mail: bar@idirect.com

---

6. ICDSM Letter to the UN

The International Committee to Defend Slobodan Milosevic
Sofia-New York-Moscow-Belgrade

---

www.icdsm.org	Founded 25 March
2001 in Berlin	
Sofia, 3 September 2004	Phone/Fax
+381 11 630 549	

H. E. Juan Antonio YAÑEZ-BARNUEVO, Permanent Representative of Spain to UN,
President of the UN Security Council in September 2004

H. E. Andrey I. DENISOV, Permanent Representative of the Russian Federation to UN,
President of the UN Security Council in August 2004

Cc: H. E. Kofi ANNAN, Secretary General of the United Nations,
Mr. Theodor MERON, President of ICTY

Dear Sirs,

We were shocked by learning about today's Order of the Trial Chamber III of the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia (ICTY) working under auspices of the UN to impose a counsel on President Slobodan Milosevic against his will.

The Statute of the ICTY, adopted by the UN Security Council, in its Article 21, paragraph 4, states that the defendant "shall be entitled to the following minimum guarantees. d) to be tried in his presence, and to

defend himself in person or through legal assistance of his own choice", stipulating by that the fundamental human right of a defendant according to the International Law.

We believe that the abovementioned Order (please find its full text attached) has not been adopted with the consent of the Security Council and we also believe that the UN Security Council must act without delay in the case of such blatant violation of one of its Resolutions by its subsidiary body.

We remind you of the Petition of over 90 distinguished lawyers and law professors from 17 countries under the title IMPOSITION OF COUNSEL ON SLOBODAN MILOSEVIC THREATENS THE FUTURE OF INTERNATIONAL LAW AND THE LIFE OF THE DEFENDANT, handed last month to the President of the UN Security Council and sent to other UN organs, warning about the possibility of such decision by the ICTY and appealing that it should be prevented.

We would highly appreciate if you inform all the Members of the UN about our initiative, as well as about the action the UN Security Council will perform in order to protect its authority, its resolutions, International Law and dignity of the UN.

Otherwise, we would be forced to conclude that the ICTY has downed itself, deleting every claim of its legality.

On behalf of 155 members of the International Committee to Defend Slobodan Milosevic (ICDSM) - scholars, artists, writers and public workers from all continents,

Respectfully,

(signed)

Professor Velko Valkanov, Founder and Co-Chairman of the ICDSM,
President of the Bulgarian Committee for Human Rights

---

7. Nikolai Ryzhkov, Russian senator, former Soviet Prime Minister

---

STATEMENT

The International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia (ICTY) at The Hague has decided against the Law to impose a counsel on former President of Yugoslavia Slobodan Milosevic. It has been done against the will of Slobodan Milosevic, who more than two years conducts his defense in person.

The decision of ICTY severely violates its own Statute, which (Article 21, paragraph 4) guarantees the right of a defendant to defend

himself in person. It is a generally accepted norm of the International Law and the fact that the ICTY has committed such most serious violation, raises the deepest embitterment.

The assigned counsel has got the right to prepare and examine witnesses whom he, a lawyer, finds appropriate to invite. In other words, all the important decisions on strategy and tactics of the defense will be made not by the defendant, but by the lawyer assigned by the court and whose impartiality is considered doubtful by the Russian public opinion. Several legal experts consider that Slobodan Milosevic didn't get an assigned counsel, but another prosecutor who will only act using other means.

Slobodan Milosevic invited me to appear as a witness of his defense. I have planed to travel to The Hague on 13 September 2004. The ICTY has been informed about my plans.

However, under the present circumstances, I refuse to appear in that process.

As soon as necessary conditions, in accordance to the Statute of ICTY, will be created, I will be ready to travel to The Hague and to appear as a witness of the defense of Slobodan Milosevic.

Moscow, 7 September 2004

Nikolai Ryzhkov,
Member of the Council of the Federation of the Federal Assembly of the Russian Federation (Senator), President of Council of Ministers of the USSR 1985-1990

---

8. General Leonid Ivashov, former Head of the International Department of the Russian Army

---

STATEMENT

I, Leonid Grigor'evich Ivashov, citizen of the Russian Federation, in response to the invitation of President of the former Federal Republic of Yugoslavia (FRY) Slobodan Milosevic, have agreed to testify for his defense in the process before the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY). I have acted that way in full consciousness, aiming to contribute towards achieving the objectivity and truth on the issues of Europe and FRY in the period 1997-2000.

For me, the participation in the Hague process was important due to the following circumstances. First, I was a direct participant of the events considered. Second, I cannot stay away from the fact that the prosecution had as its witnesses several persons who were directly preparing and executing the armed aggression against a sovereign state - the Federal Republic of Yugoslavia and who are responsible for killing of hundreds of

people and violation of the norms of the International Law.

However, the recent decisions of the tribunal have forced me to change my earlier decision. The ICTY, in violation of its own Statute (Article 21, point 4) imposes a counsel on Slobodan Milosevic, who was until then exercising his right to defend himself in person. Among the duties of the imposed counsel are the ones to determine who will appear as defense witness, what will be the character of the testimony and its interpretation. It cannot be considered normal that the counsel imposed against the will of Slobodan Milosevic is a citizen of the country that has been stepping on the norms of the International Law, letter and spirit of the UN Charter and several times performed aggressions against sovereign states, including FR Yugoslavia.

In such conditions, when my testimony as a defense witness can be used against Slobodan Milosevic and will not serve the objectivity and adoption of a just ruling, I refuse to take part in the process.

At the same time, I confirm my readiness to appear in the process as soon as ICTY creates legally correct and just conditions and respect of norms of the International Law.

Head of the Main Directorate for International Military Cooperation of the Ministry of Defense of the Russian Federation 1996-2001,
Vice-Chairman of the Academy of Geopolitical Problems,
Doctor of Historical Sciences,
general-colonel (in reserve)
Leonid Ivashov

Moscow, 9 September 2004

---

9. Yevgeny Primakov, former Russian Prime Minister

STATEMENT

I have learned that the Hague International Tribunal for the former Yugoslavia deprived former President of Yugoslavia Slobodan Milosevic of his right to defend himself in person and imposed on him counsels against his will.

In my opinion, that is a direct violation of word and spirit of the International Law. In the emerged circumstances, I am forced to renounce my decision to testify as a defense witness. As before, I am ready to take part in the process, but only in the case that Mr. Slobodan Milosevic gets back his undisputable right to conduct his defense in person.

Yevgeny Primakov

Moscow,
21 September 2004

**10. Michael Parenti, Barry Lituchi, Sara Flounders
and Gregory Elich**

President Slobodan Milosevic

12 September 2004

Dear President Milosevic,

We, the undersigned, are outraged by the decision of the Hague Tribunal (ICTY) to impose counsel on you against your will and to deprive you of your lawful and fundamental right to self-defense. Although we previously had agreed to testify in your defense, under these conditions we cannot and will not participate as witnesses in these proceedings.

Not only does the Tribunal's decision violate basic legal and ethical norms, it brazenly disregards its own rules. Under Article 21, paragraph 4 of the Statute of the ICTY, a defendant is entitled to certain "minimum guarantees," including the right "to defend himself in person or through legal assistance of his own choosing." The Statute furthermore states that a trial should be conducted "with full respect for the rights of the accused." We can only comment that our understanding of the word "guarantee" evidently differs markedly from that of the Court's.

We can assure you that we remain ready and willing to appear as witnesses in the event that your right to self defense is restored to you and you choose to invite us. We stand united in our belief that the charges against you are false and that they represent a continuation of the war against Yugoslavia and the Serbian people by the U.S. and its NATO allies. We are sending a copy of this letter to the court to inform them of our decision.

Signed,
Gregory Elich
Sara Flounders
Barry Lituchy
Michael Parenti

cc.: ICTY Registry, The Hague

**11. Patrick Barriot, Yves Bonnet, Eve Crépin,
Pierre-Marie Gallois, Gabriel Kaspereit and Jacques
Vergès**

SLOBODAN MILOSEVIC n'a pas droit à un procès équitable

Patrick Barriot (1), Yves Bonnet (1), Eve Crépin (1), Pierre-Marie Gallois (1), Gabriel Kaspercit (1) et Jacques Vergès (2)

(1) Témoins cités dans le cadre de la défense de monsieur Slobodan Milosevic

(2) Conseil de monsieur Slobodan Milosevic

Nous soussignés, conseils et témoins de monsieur Slobodan Milosevic, tenons à dénoncer publiquement un procès contraire à la Déclaration universelle des droits de l'homme qui affirme dans son article 11 que tout accusé a droit à « un procès public où toutes les garanties nécessaires à sa défense lui auront été assurées », et contraire à l'article 6 de la Convention européenne des droits de l'homme (CEDH). En tant que membre permanent du Conseil de sécurité, la France a apporté sa caution à l'établissement du Tribunal Pénal International pour l'ex-Yougoslavie (TPIY) et tout citoyen français a le droit de savoir ce qui se fait en son nom à La Haye.

L'article 6 de la CEDH stipule que toute personne a droit à ce que sa cause soit entendue équitablement par un tribunal indépendant et impartial, « établi par la loi ». Le Conseil de sécurité, par sa résolution 808 du 22 février 1993, a créé un « tribunal international pour juger les personnes présumées coupables de violations graves du droit humanitaire international commises sur le territoire de l'ex-Yougoslavie depuis 1991 ». Or la Charte des Nations unies ne permet pas au Conseil de sécurité de créer un tribunal pénal international. Seul un traité adopté par l'Assemblée générale et ratifié par les Etats parties pourrait asseoir un tel tribunal sur une base légale. Le TPIY ne peut donc être considéré en l'état comme un tribunal « établi par la loi ».

L'article 6 de la CEDH stipule que tout accusé a droit à disposer du temps et des facilités nécessaires à la préparation de sa défense. La phase d'accusation, qui a duré deux années, a vu défiler près de 300 témoins à charge et le TPIY a mis en œuvre des moyens énormes pour tenter de prouver la culpabilité de Slobodan Milosevic. Les moyens dont dispose l'accusé ne sont bien évidemment pas à la mesure de ceux du TPIY : il ne dispose ni du temps ni des facilités nécessaires à l'organisation de sa défense.

L'article 6 de la CEDH stipule que tout accusé a le droit de se défendre lui-même ou d'avoir l'assistance d'un défenseur de son choix. Ce droit est également affirmé par le statut du TPIY, adopté par le Conseil de sécurité, qui précise au paragraphe 4 de son article 21 que l'accusé a le droit de se défendre lui-même ou par l'intermédiaire d'un avocat de son choix (the right to be tried in his presence and to defend himself in person or through legal assistance of his own choice). Slobodan Milosevic a toujours affirmé clairement sa volonté d'assurer seul sa défense. Au mois de juillet 2004, le TPIY annonçait néanmoins une « révision radicale » de la procédure. Peu de temps après, le TPIY tentait de convaincre maître Branislav Tapuskovic d'assurer la défense de Slobodan Milosevic contre la volonté de l'accusé. Maître Tapuskovic repoussa cette offre qui constituait, selon lui, une atteinte intolérable aux droits de la défense. Malgré tout, le 2 septembre 2004, le TPIY désigna de façon autoritaire deux avocats également rejetés par Slobodan Milosevic, Steven Kay et Gillian Higgins, au motif contestable et contesté (y

compris au plan médical) que l'état de santé de l'accusé ne lui permettait plus d'assurer sa défense. Nous avons rencontré monsieur Milosevic à La Haye et nous pouvons affirmer qu'il est en mesure de mener à son terme sa propre défense. Une telle modification « radicale » de la procédure est contraire au droit. La règle démocratique de la séparation des pouvoirs ne permet pas aux tribunaux de fixer eux-mêmes les règles de la procédure qu'ils sont chargés d'appliquer.

L'article 6 de la CEDH stipule que tout accusé a le droit d'interroger ou de faire interroger les témoins à charge et d'obtenir la convocation et l'interrogation des témoins à décharge dans les mêmes conditions que les témoins à charge. Nous tenons à préciser que les témoins français ne se présenteront au TPIY qu'à la demande de monsieur Milosevic et ne répondront publiquement qu'aux questions posées par monsieur Milosevic en personne. Toute requête de Steven Kay ou de Gillian Higgins, qui ne défendent pas les intérêts de monsieur Milosevic mais ceux du tribunal, demeurera sans réponse. En outre, si le TPIY se révèle incapable d'obtenir la convocation d'hommes politiques tels que Tony Blair, Jacques Chirac ou Bill Clinton, il ne pourra en aucun cas rendre la justice au terme de ce procès.

De nombreuses voix, dont celles de Tiphaine Dickson et de Ramsey Clark, se sont élevées dans le monde pour dénoncer ce dévoiement juridique. Plusieurs spécialistes français du droit international consultés par maître Vergès, messieurs les professeurs Adrien-Charles Dana, André Decocq, Roland Drago et Charles Zorgbibe, ont sévèrement critiqué le TPIY. En définitive, le TPIY prétend lutter contre les « violations graves du droit humanitaire international » tout en violant les droits inscrits dans la Déclaration universelle des droits de l'Homme et la Convention européenne des droits de l'Homme. « L'intérêt de la justice » ne saurait en aucun cas justifier un tel mépris des droits fondamentaux d'un accusé. Il ne suffit pas de couper le micro de monsieur Milosevic, comme le faisait le juge Richard May et comme le fait aujourd'hui le juge Patrick Robinson, pour réduire au silence la voix de la justice.

---

12. Ambassador James Bissett

Mr. Bissett's letter to The Hague Tribunal

Ms. Higgins: This is further to our telephone conversation of Sept.9 [2004] and the question of whether I would be prepared to appear as a witness before the Tribunal on behalf of Mr. Milosevic.

I have decided I do not wish to appear. I have from the outset had serious misgivings about the legitimacy of the Tribunal. The Tribunal's subsequent proceedings have confirmed my fears that it is a political court rather than a judicial body operating in the interests of truth and justice. The most recent decision to impose counsel on Mr. Milosevic provides further evidence of this .

I have not presumed the guilt of Mr. Milosevic and it was for this reason I was earlier prepared to give evidence. Now, however, it would seem the Tribunal has from the beginning already determined his guilt. Unfortunately the proceedings in the Hague have taken on all of the characteristics of a Stalinist "show trial." I do not want to be part of this travesty of justice.

Despite its dubious legality as a Court, the Tribunal did have the blessings of the UN Security Council and the Secretary General. Mr Milosevic was charged with some of the most serious crimes since the Nazi leaders who were tried at Nurnberg at the end of the second world war. It was therefore incumbent upon the Tribunal to get it right; to ensure fairness and "due process." Justice in his case must not only be done but must be seen to be done. I am afraid this is no longer possible. The frightening part is that it now seems evident "justice" was never a consideration of the Tribunal.

Sincerely: J.Bissett

13. George Kenney

September 8, 2004
Washington DC

Mr. Milosevic,

After due consideration I had agreed willingly to be one of your defense witnesses at the ICTY. I believed then and still believe that you are innocent of all the charges in the Tribunal's indictments. Given, however, that the Tribunal has seen fit to take away your fundamental

right to represent yourself in your own defense the proceedings have become inherently unfair, amounting to no more than a political show trial with no authentic legal legitimacy. Your defense, the defense for which I had consulted with you in The Hague, does not now exist.

Consequently I cannot in good conscience act as a 'defense witness' under the Tribunal's current rules. Should the Tribunal reverse itself and allow you to conduct your own defense once more then I would again willingly agree to be your witness.

Sincerely,

George Kenney

14. Sloboda/Freedom Association

- *****
1. To the Serbian Government, to the UN Security Council and to the international public
  2. To the Bar Council of England and Wales
  3. To the Serbian Parliament
- *****

APPEAL
of the
ASSEMBLY OF THE FREEDOM ASSOCIATION
- THE NATIONAL COMMITTEE FOR THE LIBERATION OF PRESIDENT

SLOBODAN
MILOSEVIC -

On its Session of 11 September 2004 the Assembly of the FREEDOM Association - The National Committee for Liberation of the President Slobodan Milosevic - deliberated the commencement of the defence case - the second phase of the process against long term President of the Republic of Serbia and FR Yugoslavia Slobodan Milosevic, which begun on 31 August 2004. Special attention has been paid to the decision of the "Trial Chamber" of the Hague "Tribunal" to impose a defence counsel on President Milosevic against his will, and by that, to deprive him of the right of defence. After the matter had been duly considered by the Assembly with participation of the prominent legal experts, the Assembly adopted the following

APPEAL

To the Governments of Serbia and State Community of Serbia and Montenegro, to the United Nations Security Council and to the international public

The decision of the "Trial Chamber" of the Hague "Tribunal" of 2 September 2004 to impose a defence counsel on President Milosevic, thus depriving him of possibility to defend himself, has been strongly condemned not only by legal experts at home and abroad, but also by all people of good-will who are dedicated to legality and justice.

In addition to the fact that the Hague "Tribunal" had been founded in an illegal manner, the decision of the "Trial Chamber" represents a flagrant violation of the Article 11 of the Universal Declaration of Human Rights which provides that an accused is entitled to a "public trial during which all necessary guarantees for his defence will be ensured".

The decision also violates the Article 6 of the European Convention on Human Rights and Fundamental Freedoms. That article provides for the right to a fair trial before an independent and impartial court "established in accordance with the law". Article 6 also guarantees an accused the right to defend himself in person or to have an assistance of defence counsel of his own choosing. That right is guaranteed also by the most important international document in this field, the International Covenant on Civil and Political Rights in its Article 14.

The right of an accused person to defend himself in person is also expressly guaranteed by the Article 21, paragraph 4, of the Statute of the Hague "Tribunal", and the Statute had been adopted by the UN Security Council. Again, the said provision provides a defendant with the right to defend himself in person or have a defence counsel of his own choosing.

In spite of the fact that Slobodan Milosevic continually reinstates his decision to defend himself in person, the "Trial Chamber" imposed Mr. Stephen Kay and Ms. Gillian Higgins as his defence counsel. This has been resolutely rejected by President Milosevic.

The decision of the Hague "Tribunal" has been met with consternation and strong condemnation by legal expert across the globe. In this respect, we

recall the August 2004 Petition signed by over 90 law professors and lawyers from 17 countries. The Petition was addressed to the President of the UN Security Council and to other UN organs. The Petition was an appeal and attempt to prevent the shameful decision of the "Tribunal". In spite of this, the decision to impose the defence counsel has been made, causing bitter protests from legal experts from the USA, Canada, Russia, France, Italy and other countries.

The Assembly of the FREEDOM Association stresses that the imposition of defence counsel on President Slobodan Milosevic against his clearly expressed will represents the flagrant violation of his basic human rights guaranteed not only by international conventions, but also by the Statute of the "Tribunal". The decision proves the "Tribunal's" fear of the truth which will come out and its admission of defeat in this process, during which it failed to prove any of the false and shameful allegations against President Milosevic.

The decision of the so-called Hague "Tribunal", which pretends to fight "the gross violations of international humanitarian law" has shown to the world that, in fact, the "Tribunal" itself violates the basic human rights, including those guaranteed by its own Statute. Defence counsel imposed on Slobodan Milosevic are not his lawyers, but represent a new tool of the prosecution and the "Trial Chamber" whose common goal is to silence the truth and put the blame for the violent destruction of Yugoslavia and crimes against the Serbian people on President Milosevic and Serbian people itself. Thus the illegal "Tribunal" showed once again that it is not a court of law and justice, but a political tool of the USA and NATO which is used in an attempt to justify the aggression against the FR Yugoslavia and in order to provide a cover for numerous crimes against its peoples.

Considering all this, the Assembly of the FREEDOM Association demands the authorities of Serbia and the State Community of Serbia and Montenegro to take all necessary steps in order to protect the basic human rights of Slobodan Milosevic, as a citizen of this country whose rights have been flagrantly violated and taken away from him by the recent decision of the "Tribunal".

The Assembly of the FREEDOM Association calls upon the UN Security Council to act without delay and suspend the decision of its subsidiary body - the Hague "Tribunal" - since that decision represents a flagrant violation of the Security Council Resolution by which the Statute of the "Tribunal" had been adopted.

The Assembly of the FREEDOM Association also calls upon the international public and media to resolutely and firmly condemn the injustice committed by the Hague "Tribunal", the injustice which is directed not only against the freedom and sovereignty of the Serbian people, but also against the peace and equality in the world. Such body, established in contravention of the UN Charter, and its practice, have nothing in common with the higher ground of international law and justice.

The "Tribunal" should be abolished without delay and President Milosevic set free at once.

Done in Belgrade on 11 September 2004

The Assembly of the FREEDOM Association
- The National Committee for the Liberation of President Slobodan Milosevic

*****

Sloboda/Freedom Association - Member of the World Peace Council
Belgrade, Rajiceva 16 tel./fax +381 11 630 549

To: Mr. Stephen Irwin QC
Chairman
General Council of the Bar
289-293 High Holborn
London
WC1V 7HZ
U.K.

Belgrade, September 30, 2004
Via fax No: 020-78319217

LETTER OF COMPLAINT

Dear Mr. Irwin,

We are writing to express our deepest concern about the acceptance of Mr. Stephen Kay and Ms. Gillian Higgins of the role of imposed defence counsel and co-counsel in the Milosevic case before Trial Chamber III of the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia (ICTY). We understand that Mr. Kay and Ms. Higgins are members of The Bar Council of England and Wales and are subject to the Rules of your Code of Conduct.

As you are very well aware the right of an accused to defend himself in person, as well as to have a counsel of his own choice, is guaranteed by numerous international human rights instruments. These rights are, for instance, provided for by Article 6 of the European Convention on Human Rights, Article 8 of the Inter-American Convention on Human Rights, as well as by Article 14 of the International Covenant on Civil and Political Rights. The said Article of the Covenant also ensures an accused the right to personally examine the defence witnesses under the same conditions as witnesses of the prosecution. In addition, Article 21 (d) and (e) of the Statute of the ICTY expressly provides an accused with the right to defend himself in person. We hope that you, dear Sir, share our view that these rights represent ius cogens. The very intention of the Trial Chamber III of the ICTY to impose a counsel on President Slobodan Milosevic, as an unwilling accused, has been challenged recently by 100 lawyers and law professors from several countries (please find here attached their joint petition).

Our concern lies in the fact that Mr. Kay's and Ms. Higgins' acceptance of the role of imposed counsel of Mr. Milosevic may represent the case of professional misconduct in accordance with Paragraph 303 (a) of the Code of Conduct (Part III - Fundamental Principles). According to this Paragraph, a barrister must promote and protect his client's best interests. In the

situation in which Mr. Milosevic himself claims that to impose a defence counsel on him represents the breach of his basic human rights, as well as that he expressly contends that such an imposition is against his best interests, it is our opinion that Mr. Kay and Ms. Higgins are not acting in their »client's« best interests.

We are also concerned that this represents the case of professional embarrassment. And indeed, in the submission to the ICTY filed on 13 August 2004 entitled »Amici Curiae Submissions in Response to the Trial Chamber's Further Order on Future Conduct of the Trial Concerning Assignment of Defence Counsel«, which we attach for your attention, the then Amici Curiae Mr. Kay and Ms. Higgins state: »...given the consistent stance taken by the Amici Curiae against the imposition of counsel upon an unwilling Accused, it is submitted that a situation of professional embarrassment may arise if the Amici Curiae were asked to assume that role...« and that »...conversion of the role of the Amici Curiae to imposed or assigned counsel would alter the original role considerably and could be interpreted as professional embarrassing...« (p.13 and 14 of the Submission). In spite of such stance, the former Amici Mr. Kay and Ms. Higgins accepted the role of defence counsel of an unwilling Mr. Milosevic.

We ask you, dear Sir, to deliberate the matter and decide whether the acceptance of your members Mr. Kay and Ms. Higgins to be the imposed defence counsel on an unwilling Mr. Milosevic represents the violation of your Code of Conduct. We here also have in view your Annex A: The International Practice Rules, Paragraph 2, and Article 9 of the Code of the Professional Conduct of Defence Counsel of the ICTY.

Thanking you for your attention, I remain

Yours sincerely

Professor Mirko Zurovac
Chairman of the Assembly of the Freedom Association - National Committee for the Liberation of President Slobodan Milosevic

*****

Sloboda/Freedom Association
Member of the World Peace Council
Belgrade, 13 October 2004

PRESS RELEASE

The Freedom Association has submitted to the parliamentary factions of the Serbian Radical Party, the Democratic Party of Serbia and the Socialist Party of Serbia in the National Assembly of the Republic of Serbia an initiative to adopt, in urgent procedure, a Resolution against the human rights violations by the Hague tribunal.

The initiative emphasizes that the recent depriving of President Slobodan Milosevic of his right to defence represents a peak of the many-years practice of negation and violation of human rights by the tribunal. This

practice had as a consequence, inter alia, the loss of at least seven human lives.

The Freedom Association demands also a set up of a Parliamentary Investigative Commission and an experts' team to prepare an extensive professional report on human rights violations by the tribunal to be submitted to the United Nations.

In the reasons for the initiative it is also said that its acceptance would considerably strengthen the position of our country before the political pressures connected with the "cooperation" with the tribunal.

---

15. Liana Kanelli, MP and ICDSM Vice-Chair

"21st Century Witch Hunting Inquisitors"

Macedonian Press Agency (Greece)

October 20, 2004

http://www.mpa.gr/article.html?doc_id=487986

The Hague - Greek Communist Party Parliament deputy Liana Kanelli testified yesterday in the trial of former Yugoslav President Slobodan Milosevic in the International War Crimes Tribunal for the former Yugoslavia in The Hague.

Mrs. Kanelli stated to MPA during a telephone communication that for the first time since the beginning of the trial the court's attention turned to the NATO bombings in former Yugoslavia through the testimony of a witness.

The Greek Parliament deputy and member of the International Committee for the Defense of Milosevic referred to the NATO bombing of the city of Alexinac, 30 kilometers north of Nis, on April 6, 1999 that resulted to many civilian deaths, stressing that there was no military target there, contrary to what the allied forces said to justify the action.

At this point, said Mrs. Kanelli, the judges gave her a map and told her to find Alexinac on it. She forwarded the map to Slobodan Milosevic who reacted by saying that this was not a complete map of his country and made the court authorities to bring another NATO map on which the former President of Yugoslavia found the city where one of the darkest pages of the NATO bombings in former Yugoslavia was written.

For the first time during yesterday's procedure, stated Mrs. Kanelli, a NATO document was presented in court dated April 14, 1999 where a clear reference is made to the civilian victims in Alexinac. NATO in essence admits that civilian targets were hit.

Prosecutor Jeffrey Nice said that NATO had stated on the specific incident that the target of the bombings was an artillery unit of the Serb army deployed in the city and pointed out that the alliance had admitted that certain buildings had been hit by mistake during the raid.

Mrs. Kanelli wondered why NATO's mistakes and NATO's genocide should be forgiven and added that if Milosevic had cooperated more with the western leaders he wouldn't be with the "defeated" but with the "winners".

Responding to the question on what her opinion was about the International War Crimes Tribunal, the Greek Parliament deputy stated addressing the judges that they are "21st century witch hunting inquisitors".

When asked to comment on the NATO and US policy, she stressed that their policy is neo-nazi and anyone who is against it defends the rights of all peoples, a response that caused the reaction of Presiding Judge Patrick Robinson, according to international news agencies.

For the record, Mrs. Liana Kanelli is one of the few witnesses who agreed to testify in the Milosevic trial after the appointment of British lawyer Stephen Kay as the defense attorney of the former Yugoslav President

Most of the defense witnesses refuse to testify stating that they agree to respond to questions posed only by Milosevic who repeatedly has asked to be allowed to undertake his own defense.

* * * * *

Read the whole transcript of the Liana Kaneli's testimony at:

<http://www.un.org/icty/transe54/041019IT.htm>

---

16. Sara Flounders (Correspondence with Steven Kay)

20 Oct 2004

Steven Kay, QC
goodnightvienna@btopenworld.com

Dear Steven Kay,

Thank you for your response to my letter refusing to testify at the trial of President Milosevic under the present conditions set by the ICTY.

I realize, as you explain, that the Appeal Hearing against the decision of the Trial Chamber assigning counsel to Mr. Milosevic is scheduled for tomorrow Thursday.

In your letter you review all that you have done to technically appeal this ruling that denies President Milosevic the right to represent himself. However you are ignoring your own responsibility of continuing to represent someone against their will and when you have an obvious conflict of interest. You are also ignoring your own ability to take an action that would stop this legal farce.

As I stated in my letter: "You were not compelled to accept the "assignment" as his counsel and against his wishes. In addition to violating the express will of President Milosevic, your representation is a direct conflict of interest, since previously you served as a friend of the court – amicus curie... You are part of the problem. President Milosevic's rights could be restored quite simply and immediately by your refusing to continue in this assignment. By remaining in the position as his false counsel you are preventing this trial from continuing. As long as you remain his defense cannot take place. If you had any sense of propriety and honor you would step down immediately."

I urge you to make the only ethical and honorable decision – refuse to continue in this "assignment". The choice is yours.

Sincerely,
Sara Flounders

Dear Ms. Flounder,

You might be interested to know that the Appeal hearing against the decision of the Trial Chamber assigning counsel to Mr. Milosevic is scheduled for tomorrow Thursday 21/10.04 at 9.00 am.

This is the appeal filed by myself and Ms. Higgins to overturn the decision of the Court. If we had not taken such steps then the arguments on his behalf would not be possible. If you don't appeal you don't get a chance to change the ruling. I have consistently argued from the start of the process for his right of self-representation. You may care to look up the transcripts containing the passages and the documents as they are public and a matter of record. You might even have been able to attend some of the conferences at which I have spoken over the last 3 years in support of these rights. Furthermore, you might like to know that all the points being raised by

you and others are in fact recycling the arguments and particular words used by me in the first place. Indeed I believe I have put into the arena even more reasons! In fact, you might like to know that Mr. Milosevic and his lawyers are deeply appreciative of this work.

So please don't insult me.

Furthermore, I have been to the Professional Conduct Committee of the Bar Council in London, who have advised that I am not in breach of my Code.

Yours,
Steven Kay QC

STEVEN KAY QC
25 Bedford Row
London, WC1R 4HB, ENGLAND
Tel: 0044 (0)207-067-1500
Fax: 0044 (0)207 067 1507
EMAIL: goodnightvienna@btopenworld.com

19 October 2004

Dear Mr. Kay,

I received your letter dated 5 October 2004.

My decision in regard to the testimony I was planning to present to the ICTY on behalf of the defendant Slobodan Milosevic is unchanged. It is not possible for me to participate in the trial in the circumstances under which the trial is now proceeding. This is also true for the overwhelming majority of witnesses who had agreed to testify in President Milosevic's defense. The ICTY's decision violates basic legal and ethical norms. The ICTY has violated its own rules. Under Article 21, paragraph 4 of the Statute of the ICTY, a defendant is entitled to certain "minimum guarantees," including the right "to defend himself in person or through legal assistance of his own choosing."

If all of the witnesses that President Milosevic had planned to bring were able to testify freely there is no question that he would be acquitted and the real guilt of those who brought about the tragic violence would be fully exposed.

The rights of President Milosevic have been usurped, not only by the Tribunal, but also by you. You were not compelled to accept the "assignment" as his counsel and against his wishes. In addition to violating the express will of President Milosevic, your representation is a direct conflict of interest, since previously you served as a friend of the court – amicus curie. This is especially a conflict of interest because of the open hostility of the court to the rights of President Milosevic. Your conduct is a violation of your Bar code of ethics as well as the Statute of the Tribunal to represent someone who does not wish to be represented. You are part of the problem. President Milosevic's rights could be restored quite simply and immediately by your refusing to continue in this assignment. By remaining in the position as his false counsel you are preventing this trial from continuing. As long as you remain his defense cannot take place. If you had any sense of propriety and honor you would step down immediately.

It is true that some of my testimony, if I had an opportunity to present it, would be considered expert testimony in light of the first hand information I acquired and studied during my previous visits to Yugoslavia and the books and articles I have written. I am also a fact witness. I was in Serbia during the U.S./NATO bombing and have personal and direct fact testimony. It is also true that I met with President Milosevic at his request in June 2004 to discuss the relevant testimony that I could present. I have reviewed my documentation and evidence and I am fully prepared as a witness on behalf of the defense.

Please check your records to confirm that you have received my letter of 12 September 2004. This letter, which I jointly authored and signed with three other prospective witnesses, was sent to President Slobodan Milosevic and a copy to the ICTY Registry. In that letter I stated my decision that I would not appear as a witness in this case as long as President Milosevic's rights to choose and conduct his own counsel were usurped by the court. I have not changed my mind on this matter. For the same reasons, I refuse your offer to discuss the method and content of my testimony at this time. I will make ready an expert witness report along with the documentation, both written and on video, to be presented as part of my testimony in the event that Mr. Milosevic's rights to self-defense are fully restored to him and the defense case can resume under legitimate conditions.

I believe that my decision best serves the interest of justice and is upheld by democratic legal standards. As I have previously stated, I am fully convinced that the charges against President Milosevic are false and that they represent a continuation of the war against Yugoslavia and the Serbian people by the U.S. and its NATO allies. I remain ready and very willing to appear as a witness in the event that Mr. Milosevic's rights to self defense are restored to him and his will in these matters is not abrogated by any arbitrary decision of the court.

To proceed in any other way would be unethical and illegitimate.

I am attaching to this letter a copy of my previous letter of 12 September 2004.

Sincerely,

Sara Flounders

cc.: Evelyn Anoya, Pro Se Legal Liaison Officer, Officer of the Registry of ICTY,
Fax #: 31 (0) 70 512 8637; Tel. #: 31 (0) 70 512 5661, e-mail: anoya.icty@un.org

---

International Action Center
39 West 14th Street, Room 206
New York, NY 10011
email: iacenter@action-mail.org
En Espanol: iac-cai@action-mail.org
web: <http://www.iacenter.org>
phone: +1212 633-6646
fax: +1212 633-2889

It is true that some of my testimony, if I had an opportunity to present it, would be considered expert testimony in light of the first hand information I acquired and studied during my previous visits to Yugoslavia and the books and articles I have written. I am also a fact witness. I was in Serbia during the U.S./NATO bombing and have personal and direct fact testimony. It is also true that I met with President Milosevic at his request in June 2004 to discuss the relevant testimony that I could present. I have reviewed my documentation and evidence and I am fully prepared as a witness on behalf of the defense.

Please check your records to confirm that you have received my letter of 12 September 2004. This letter, which I jointly authored and signed with three other prospective witnesses, was sent to President Slobodan Milosevic and a copy to the ICTY Registry. In that letter I stated my decision that I would not appear as a witness in this case as long as President Milosevic's rights to choose and conduct his own counsel were usurped by the court. I have not changed my mind on this matter. For the same reasons, I refuse your offer to discuss the method and content of my testimony at this time. I will make ready an expert witness report along with the documentation, both written and on video, to be presented as part of my testimony in the event that Mr. Milosevic's rights to self-defense are fully restored to him and the defense case can resume under legitimate conditions.

I believe that my decision best serves the interest of justice and is upheld by democratic legal standards. As I have previously stated, I am fully convinced that the charges against President Milosevic are false and that they represent a continuation of the war against Yugoslavia and the Serbian people by the U.S. and its NATO allies. I remain ready and very willing to appear as a witness in the event that Mr. Milosevic's rights to self defense are restored to him and his will in these matters is not abrogated by any arbitrary decision of the court.

To proceed in any other way would be unethical and illegitimate.

I am attaching to this letter a copy of my previous letter of 12 September 2004.

Sincerely,

Sara Flounders

cc.: Evelyn Anoya, Pro Se Legal Liaison Officer, Officer of the Registry of ICTY,
Fax #: 31 (0) 70 512 8637; Tel. #: 31 (0) 70 512 5661, e-mail: anoya.icty@un.org

---

International Action Center
39 West 14th Street, Room 206
New York, NY 10011
email: iacenter@action-mail.org
En Espanol: iac-cai@action-mail.org
web: <http://www.iacenter.org>
phone: +1212 633-6646
fax: +1212 633-2889

Relevant analysis and many references to ICTY record and Western media reports one can find in David Peterson's blogs at

<http://blog.zmag.org/index.php/weblog/C20/>

THE DECISIVE BATTLE
FOR TRUTH NEEDS YOUR
HELP NOW!

'Strijders Kosovo verkochten organen'

NIET VERVOLGEN = BEWIJS CORRUPTIE
VAN ICTH

30 juli 2014
EU-onderzoek Een mogelijke aanklacht tegen oud-vrijheidsstrijders kan huidige leiders van Kosovo en Albanië in problemen brengen.

Door onze redacteur
Marc Leijendekker

AMSTERDAM. Er zijn „dwingende aanwijzingen” dat een tiental mensen die in de Kosovo-oorlog eind jaren negentig gevangen waren genomen door de rebellen van het Kosovo Bevrijdingsleger (UCK), is vermoord om hun organen op de zwarte markt te kunnen verkopen.

Dit schrijft de Amerikaanse aanklager Clint Williamson, leider van de Speciale Onderzoeksgroep SITF, die in opdracht van de Europese Unie onderzoek doet naar mogelijke oorlogsmisdaden door het UCK. Een aantal voormalige leden van het UCK heeft nu bestuursfuncties in Kosovo en Albanië.

De orgaanhandel is het saillantste

element. Williamson onderstreept in de gisteren gepubliceerde tussenstand van het SITF-onderzoek wel dat deze praktijken „op erg beperkte schaal” voorkwamen. Voor beweringen dat de UCK honderden mensen heeft gedood om hun organen te kunnen verhandelen, bestaat geen enkel bewijs, schrijft hij. Het gaat om „een handvol” slachtoffers. In een toelichting gisteren tegen journalisten in Brussel hield Williamson daarbij beide handen op, met zijn tien vingers uitgespreid.

Op dit moment is er nog onvolledige juridisch bewijs voor een aanklacht, schrijft Williamson, maar hij verwacht dat dit wel te verzamelen is, ondanks harde tegenwerking van autoriteiten in Kosovo en Albanië.

Zijn onderzoek vloeit voort uit een

rapport van de Raad van Europa uit 2011. Daarin documenteert de Zwitserse rapporteur Dick Marty, oud-officier van justitie, een aantal gevallen

De organen zouden voor transplantatie naar Turkije zijn gebracht

van orgaanhandel. In een kliniek in Albanië zouden mensen zijn vermoord om hun organen daarna voor transplantatie naar het buitenland te brengen, onder andere naar Turkije.

Williamson twijfelt nog aan de mogelijkheden om het bewijs voor deze orgaanhandel juridisch rond te krij-

gen. Die twijfel ontbreekt als het gaat over andere oorlogsmisdaden. „We denken dat SITF in staat zal zijn een aanklacht in te dienen tegen bepaalde hoge leiders van het voormalige UCK”. Die hebben zich na het einde van de Kosovo-oorlog in juni 1999 schuldig gemaakt aan een systematische campagne tegen burgers. „Die was gericht tegen bijna alle Serven die in Kosovo wilden blijven, van wie velen oud of ziek waren, tegen Roma en andere etnische minderheden, en tegen rivalen binnen het UCK.”

Veel van die misdaden waren al eerder naar buiten gekomen, maar vervolging bleek moeilijk wegens gebrek aan juridisch steekhoudend bewijs.

Williamson noemt geen namen van de oud-UCK-leiders tegen wie een aanklacht wordt voorbereid. De bedoe-

ling is dat de zaak wordt behandeld door een speciaal hiervoor op te zetten rechtbank in Kosovo. Als die actief is, naar verwachting volgend jaar, zal ook de formele aanklacht inclusief namen worden ingediend.

Williamson heeft harde kritiek op de tegenwerking bij het onderzoek. Hij noemt opnieuw geen namen, maar het is vooral een verwijzing naar de tegenstribbelende opstelling van de Kosovaarse en Albanese autoriteiten. Hij is ook bezorgd over de intimidatie van getuigen, die nog steeds aan de gang is.

Om verwijten van partijdigheid voor te zijn, wijst Williamson er op dat hij ook, met succes, onderzoek heeft gedaan naar misdaden die in de Kosovo-oorlog van Servische zijde zijn begaan tegen Albanese Kosovaren.

van holst en steijnen

From: van holst en steijnen <n.h.van.holst@freeler.nl>
To: <vlada@sps.org.yu>
Cc: <ZdenkoT@eunet.yu>; <misaognjanovc@yahoo.com>; <despot@wismail.net>;
 <office@globalreflexion.org>; <jaredl@aol.com>; <mailservicsnc@tiscalinet.it>; <bar@idirect.com>
Sent: dinsdag 2 april 2002 19:29
Subject: Defence Mr. Milosevic - Racak / alleged 'humanitarian disaster' in the first half of 1998

Friends,

I will raise some points which may be interesting for the defence of Mr. Milosevic.

First I have to stress that I have lots of documentation, all gathered by our friend Ruza Despotovic during and after the war.

About a lot of issues: backgrounds, reports, video tapes with all programs of the RTS during the war, etc.

So when these documentation could be useful for the defence of Mr. Milosevic, Ruza and I will be very glad with that.

We have also documentation about, for instance, Racak and Srebrenica.

RACAK

No doubt the Racak allegation will be, politically and juridically, the key in the Kosovo-indictment.

We have the disposal of an audio-cassette from a Dutch radio program about the Racak-issue, made by a Dutch critical program, named Argos, and broadcasted on 16-6-2000. This program on the 16th of June was the second in a series, the first program was on 25 february 2000. I don't have a cassette of that first program as well, but maybe we can get one, if desirable.

In the 16/6/2000-program first is speaking a German former OSCE-observer from Hamburg, called Heinrich Hensch (?), who stated that it is his own impression, and that of a lot of other former OSCE-observers 'in the field' too, that most of the alleged Serbian massacres were actually skirmishes, provoked by the UCK. And that it is also his impression that the so-called Racak-victims were brought in from elsewhere and put together.

Then next in the program there is referred at the German general Heinz Lokai (?), in service of the OSCE, who wrote a book about the Kosovo war, in which he stipulates that he is convinced the Racak has been faked.

Next person who is speaking is William Walker, who we can hear saying, during the Pristina press conference of 17 March 1999 about the provisional results of the inquiry by the Finnish forensic team, a week before the beginning of NATO-agression:

"The facts as verified by the the KVM include evidence of arbitrary detentions, extrajudicial killings and the mutilation of unarmed civilians of Albanian ethnic origin in the village of Racak by the MUP and the VJ."

Next you can hear the voice of Albright saying:

"it was clearly a galvanising event and the President really felt that we THEN COULD MOVE FORWARD, make clear that the US was going to be a part of an implementing force."

Then the program goes back to the 25 February- transmission and some important interview-moments are repeated.

First it is memorized that the autopsy-reports by the Finnish research team, headed by Helena Ranta, were already finished a year before and given to the EU, but kept under cover.

Then Helena Ranta is asked the question:

"Can you give a decisive answer about the question whether the victims were civilians or not?"

Helena Ranta:

van holst en steijnen

From: CDSM <cdsm_b@btopenworld.com>
To: <Undisclosed-Recipient:;>
Sent: donderdag 29 augustus 2002 03:16
Subject: 33 Days and Still No Answer. What Was Done to Rade Markovic

33 Days and Still No Answer. What Was Done to Rade Markovic?

www.fenc.net - Emperor's Clothes, 29 August 2002

by Jared Israel

On July 26th Slobodan Milosevic cross-examined Rade Markovic, former head of the Security Police of Serbia and the most important prosecution witness to date in his so-called trial.

The testimony was stunning. Markovic had been touted as the insider who would finger Milosevic. Instead, calmly, thoughtfully, he refuted the prosecution case, including statements which had been attributed to him by Hague "investigators". And then, with so-called Judge Richard May violating the so-called tribunal's own official rules in an attempt to prevent Milosevic from getting into the area of the abuse of Markovic during the so-called investigation, the Yugoslav leader managed to ask the former Police chief:

[Start Excerpt]

"Slobodan Milosevic: Is it true that this statement that has been presented about the mopping up of the terrain [supposedly to hide war crimes...] was drafted precisely by the same people and under the sponsorship of those people who exerted pressure on you and who have been torturing you for one year and a half now?

Markovic: Yes. It's an interview with the same people."

[End Excerpt]

Not only is Mr. May supposed to protect witnesses from harassment under the Tribunal's own Rule 75 (1) but Rule 77 states that a judge may take punitive action if anyone:

"(iv) threatens, intimidates, causes any injury or offers a bribe to, or otherwise interferes with, a witness who is giving, has given, or is about to give evidence in proceedings before a Chamber, or a potential witness." (2)

But Mr. Markovic testified that the Belgrade associates of the "tribunal" had indeed illegally removed him from jail and offered him a bribe or a jail sentence, depending on whether he helped them frame Milosevic. And later, when Mr. Markovic answered "Yes," that these same people who fabricated his supposed testimony had "exerted pressure and...[had] been torturing" him for a year and a half - when Markovic said yes to this, Richard May did...nothing.

Was Markovic indeed tortured to give false testimony? If so, "kow" was he tortured? Was it mental? Physical? Both are considered torture under the UN "Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment" (3).

Only a small part of the mainstream media has reported that Mr. Markovic contradicted the prosecution. And the key question remains to be asked by the media or public officials in any of the NATO countries or at The Hague: "What was done to Rade Markovic"?

Last week I called the "tribunal" and questioned a Mr. Blewitt, one of the deputy prosecutors. The conversation will be posted shortly as a sound file. As you will see, in that conversation Mr. Blewitt took the position that if Markovic accused the Hague "tribunal" of pressuring and torturing him, then there was, and I quote, "nothing to investigate."

Nothing to Investigate?

Last week I was interviewed by phone by Bill Hayton of the BBC World News Service. Mr. Hayton took part of my interview and combined it

van holst en steijnen

From: Ruza <despot@wish.net>
To: Ksenija Sigulinski <sigu@worldonline.nl>; Hans Hupkes <hans.hupkes@planet.nl>; Nico & Neeltje steijnen <n.h.van.holst@freeler.nl>
Sent: woensdag 17 juli 2002 16:04
Subject: Fw: WORSENING OF MILOSEVIC'S HEALTH PRODUCES RECESS OF THE "TRIAL"

----- Original Message -----

From: Vladimir Krsljanin
To: <mailto:Undisclosed-Recipient:@smtp.sps.org.yu>
Sent: Wednesday, July 17, 2002 11:39 PM
Subject: WORSENING OF MILOSEVIC'S HEALTH PRODUCES RECESS OF THE "TRIAL"

WORSENING OF MILOSEVIC'S HEALTH PRODUCES RECESS OF THE "TRIAL"

From FREEDOM Association:

● Consilium of medical experts appointed by "ICTY", in presence of the long time personal doctor of President Milosevic, colonel Zdravko Mijailovic, made on Tuesday afternoon a routine check-up of the President's health.

They measured blood pressure of 120/200 mmHg!

Despite their findings, the "trial" resumed today.

After another strong appeal from the Yugoslav Committee (see below), only today Afternoon, the "court" accepted doctors' advises and decided that, due to the need to change the (practically unexisting) therapy and to make additional check-ups and laboratory analyses, the "accused" shall not appear in the "court" for at least next two days, until further notice.

About two weeks ago, after the second break in the "trial", due to "flu" (diagnosis of the prison doctor) which lasted this time two weeks, the "trial chamber" issued an order to the "registry" to organize a consilium check-up and to report the results. This decision was made after many appeals from Yugoslavia and from abroad. After that, additional efforts and appeals have been made to include in the consilium at least one of Yugoslav doctors. "Tribunal" finally agreed that consilium check-ups can be made in the presence of President's long time personal doctor, colonel Zdravko Mijailovic, head of the Cardio-vascular Clinic of the Military Medical Academy in Belgrade.

We still follow the developments, with lot of worry.

It is obvious that the prison conditions, lack of medical care and inhuman conditions and length of the "trial", produced worsening of the health of President Milosevic and increased risks.

● Let us further act against this show-trial and its dangerous consequences!

FREEDOM FOR SLOBODAN MILOSEVIC!

FREEDOM FOR YUGOSLAVIA!

Our today's message to the "Tribunal":

"FREEDOM" ASSOCIATION, BELGRADE, FR YUGOSLAVIA

- Mr. Claude Jorda,

President, ICTY

July 17, 2002

- Mr. Richard May,

President, Trial Chamber

- AMICUS CURIAE

- Mr. Hans Holthius,

Registrar, ICTY

Most Urgent!

State of health of President Slobodan Milosevic requires an urgent action!

Dear Sirs,

Our information about the yesterday's medical examination of the state of health of President Milosevic, made by the medical experts' team appointed by ICTY Registry on the order of Trial Chamber, unfortunately confirms our previous knowledge and our suspicions that the general conditions in which President Milosevic is forced to live, without the proper medical care, combined with inhuman length and conditions of the ICTY proceedings, produce worsening of the President Milosevic's state of health and to the dramatic level increases risks for his life.

We can not understand that the result of yesterday's examination has not yet produced any action from your side. Our duty is to warn you once again that denial of proper medical care for a person in such condition is a matter of criminal responsibility.

In that respect, when a human life is at stake, no bureaucratic negligence can be an excuse for absence of proper and urgent action.

Particularly since the Freedom Association has already been warning you several times about this situation which is one of the worst and most serious forms of violations of human rights. We can not avoid the impression that this might be an intentional practice of ICTY. For this, we refer particularly to our letter Nos. 18-21/2002 of March 27, 2002, addressed to President of ICTY, III Trial Chamber, Chief of Prosecutors and Amici Curiae, with whole appropriate medical documentation enclosed. Our last warning (Letter No.45/2002) was sent to Judges Mr. Jorda and Mr. May, as well as to the Registrar Mr. Holthius, on June 18, 2002.

We enclose this time again the same medical documentation, already sent to you with our March 27 letter.

We appeal in strongest terms that measures to protect a human life have to be taken without any further delay.

Yours sincerely,

Bogoljub Djelic
Chairman of the Citizen Association "FREEDOM"

ICDSM STATEMENT
Amsterdam, July 26, 2002

The Hague 'tribunal' held a pre-trial conference yesterday to deal with the 'indictment' of Slobodan Milosevic on Bosnia and Croatia. The proceedings demonstrated that this 'court' is, as Milosevic said, "a weapon of retaliation against resistance to the 'New World order.' 'Judge' May said:

RICHARD MAY:

"We have received a doctors' report which in its conclusion states that the accused is a man exposed to a serious cardiovascular risk which requires careful health monitoring in the future. The authors of the report advise a reduction in the workload of this trial and advise further treatment by a cardiologist."

The ICDSM published expert findings on Slobodan Milosevic's health a year ago, confirming he had heart disease. Since his abduction to The Hague we continually demanded a medical exam. This was refused.

What is the possible justification for taking one year to allow this kidnapped Head of State to be seen by heart specialists?

The threat to Milosevic's health is the endless stream of petty "witnesses" spouting fictions the 'prosecutors' cook up. President Milosevic must cross-examine each, or their lies would stand. He has done so with courage, intelligence and honesty - despite being denied visitors, a work area or research facilities, other than a pay phone. That is why TV transmission of the hearings has been stopped.

NATO, whose spokesperson, Jamie Shea, admitted it runs the 'tribunal,' fears Slobodan Milosevic's affect, especially on citizens of the former socialist states. These nations have been impoverished and degraded by the New World Order. NATO fears that Milosevic's words, televised to millions, would spark rebellion.

His health is endangered by living in a tiny cell, working under great pressure day in and day out.

'Prosecutor' Jeffrey Nice proposed two solutions. First that Slobodan Milosevic only cross-examine some of the 'witnesses.' The others could submit written lies, never having to appear and Milosevic could get ill watching anti-Serb slanders go unanswered.

Second, Nice proposed that Milosevic appoint council to represent him. Why? Because by refusing to appoint council, that is, by refusing to compromise with this show trial, even if compromise would help him personally, President Milosevic has shown it is possible for a Head of State to put the people above himself. Mr. Nice tried to lure Milosevic into abandoning this stand, to "save yourself," as Nice put it. And Nice implied that the court might impose a lawyer, irrelevant of Milosevic's wishes.

The hypocrisy of the court's 'concern' was manifest in the following:

SLOBODAN MILOSEVIC:

I have received from you almost 90 thousand pages on Bosnia and Croatia and about 500 videotapes. To read 90 thousand pages one needs at least 180 thousand minutes. So if I read 500 minutes per day, I'd need 360 days...

(...)What is going on is completely clear, since this whole process is a farce and a retaliation and it is unbelievable how someone... *(Microphone cut)*

RICHARD MAY:

You cannot misuse this trial in this way...we are not going to listen while you abuse these proceedings.

PRESIDENT SLOBODAN MILOSEVIC:

It seems that in this place inversion is a rule. I think that I am the one being abused here, not the abuser. Particularly when we consider that you are staging this "trial" 10 years after the events in Croatia. For 10 years you haven't had this... *(microphone cut again)*

And so: 90,000 pages to read (he will have four weeks to do it); and he can relax with the 500 videotapes. And when he tries to speak, his microphone is cut off. After all, he has a heart condition, so we must use special care...

Slobodan Milosevic told the Court yesterday: I ask you for nothing.

We who care about his well-being demand: if this farce of a trial is to continue, eliminate 90% of the 'witnesses'; have the proceedings only every other day

And we demand: Free President Slobodan Milosevic - The Prisoner of the New World Order!

VACCINATIECAMPAGNE

Servië deelt kwistig vaccins uit. Serviërs zelf zijn niet happig

Servië heeft vaccins over en daar profiteren de buurlanden van, en andere buitenlanders. „Ik vlieg tweeduizend Nederlanders over voor een prik”

Door onze correspondent
Emilie van Ooteren
BELGRADO/LOZNICA

Voor een land dat zich Europees kampioen vaccinaties mag noemen, wordt er opvallend weinig geprikt in Servië. De spiegelglasdeuren van het congressentrum van Belgrado, waar twee hallen zijn ingericht voor corona-inentingen en dranghekken de meute moeten stroomlijnen, zijn in het weekend gesloten. Milos Markovic (29), al ingespoten met het Chinese vaccin Sinopharm, laat de motor van zijn donkere BMW draaien terwijl zijn vriend Rade Mandic (36), in trainingspak, uitzoekt of hij vandaag echt geen shot van het Russische Sproetnik-vaccin kan krijgen. De eerste is kok en de tweede barman. 's Zomers werken ze aan de kust van Kroatië. „De baas wil dat we ingeënt zijn met welk vaccin dan ook”, zegt Markovic. En de kans is groot dat die Kroatische baas binnenkort naar Servië komt voor zijn eigen vaccinatie. In buurland Kroatië heeft nog maar zo'n 12 procent van de bevolking een eerste prik gekregen. Hier in Servië al 26,6 procent. Bijna 18 procent is zelfs al volledig ingeënt tegen het coronavirus. Dat laatste percentage is hoger dan in het Verenigd Koninkrijk.

In Servië, met krap zeven miljoen inwoners, zijn drie miljoen prikken gezet. Voornamelijk met Sinopharm, maar ook met het Amerikaanse Pfizer, het Britse AstraZeneca en Spootnik. Mensen van alle leeftijden, beroepen en gezondheden worden dwars door elkaar gevaccineerd. En iedereen mag kiezen welk vaccin hij wil. Al zijn ze niet allemaal overal tegelijk beschikbaar.

In de pastelroze kliniek in Loznica, door de kronkels van de Drina-rivier gescheiden van Bosnië, is het ook rustig. Na heftige dagen waarop tot wel negenhonderd mensen gevaccineerd werden, ver-

telt Valentina Petrovic (54). Zij is een wat spichtige microbioloog en coördineert mede de plaatselijke prikcampagne.

Met voldoende vaccins voor alle twintigduizend Serviërs in het stadje, was Bosnisch zorgpersoneel van over de grens uitgenodigd zich te laten inenten. Families reden uren om hier te komen, niet alleen Bosnische-Serviërs. „Voor ons maakt het niet uit welke leeftijd of nationaliteit iemand heeft, we vragen er niet eens naar. Iedereen is welkom”, zegt Petrovic. Zelaat op haar telefoon berichtjes van dank zien die ze ontving uit de Bosnische stad Mostar. „De grenzen verdwijnen en daarmee het stereotype beeld dat burens van elkaar hebben.” Vooroordelen die vaak verder teruggaan dan de oorlogen die in de jaren negentig een einde maakten aan Joegoslavië - en naar schatting aan 140.000 levens.

Vier brieven naar China

Er is één man die het Servische inentingssucces en de vaccinatie-diplomatie worden toegedicht: president Aleksandar Vucic. Hij glimt als een pik op een kerstboom als hij in zijn presidentieel paleis Servië regelde. „Ik schreef vier brieven aan Xi Jinping. Ik belde met Poetin en Boris Johnson. Ik stuurde een bericht naar [de Indiase premier] Modi. Ik sloot een bilaterale deal met Pfizer. En wij hadden AstraZeneca eerder - en niet voor een slechtere prijs - dan de EU.”

Terwijl de Europese Unie zich verstrikt in gezamenlijk inkoopbeleid, deed het Balkanland bilaterale zaken met alle grootmachten waar Vucic sinds hij in 2014 aan de macht kwam innige banden mee onderhoudt. „Onafhankelijkheid en soevereiniteit hebben zo hun voordelen.” Zo harkte de president niet alleen ge-

noeg vaccins voor zijn eigen bevolking binnen, maar heeft hij zelfs over voor armere, slechter voorbereide burens. Bosnië en Herzegovina, Albanië, Noord-Macedonië, Kosovo en Montenegro rekenden allemaal op het Co-19 programma van de Wereld-

Belangrijke
bijvangst
is dat de
economie
weer kan
draaien

gezondheidsorganisatie en op de EU en kregen nog nauwelijks vaccins geleverd. Vučić (51), ooit propaganda-minister voor oorlogsmisdadiger Slobodan Milošević, is geen natuurlijke vriend van Kroatische horecabezaten en Bosnische acties. Toch zijn die hem nu dankbaar, voor de tienduizenden vaccins die Servië naar Skopje en Sarajevo stuurde. En omdat zij zich als 'buitlander zonder verblijfsstatus in Servië' online kunnen aanmelden voor een prik in Servië. En voor de uitnodiging, eind maart, dat iedereen een week- en lang welkom was zich in Belgrado en Novi Sad te laten prikken met een lading AstraZeneca die bijna over datum zou zijn.

Zeker 22.000 mensen van buiten zijn hier ingeënt en tienduizend en andere willen dat. Vučić, die zelf Sinopharm kreeg: „Voor het eerst wordt Servië niet gezien als onruststoker, maar als probleemoplosser.“ Srdjan Vuletic (50), filmmaker en decaan van de Academie voor Reëlerende Kunsten in Sarajevo, was een van de Bosniërs die heen en weer reed voor een prik. „We willen weer film en televisie kunnen maken. En onze studenten gewoon naar school laten gaan.“ Sommige Bosnische politici vinden het „niet patriotisch“ om je in Servië te laten prikken, maar Vuletic is het land erkentelijk. „Die armoedigheid heeft meer te maken met het

feit dat elke prik die daar gezet wordt een tik in het gezicht is van onze incompetentie overheid, dan met de gewelddadige geschiedenis. Serviers komen hier stien, wij gaan daarheen om te werken en gevaccineerd te worden. Dat is hoe gewone mensen tegenwoordig met elkaar omgaan.“

Werk is president Vucics voornaamste motivatie om ruimhartig te zijn naar de buurhanden. Zijn mantra luidt dat „het gaat om het redden van mensenlevens“ en dat „niemand in de regio overleeft tot we allemaal overleven“. Maar de belangrijkste bijvangst is dat de economie weer kan draaien en die hangt af van buitenlandse investeerders en de beschikbaarheid van

Stewardessen (Boven) en Bosniërs (onder) wachten op een coronavaccin in Belgrado.

FOTO'S REUTERS/AFP

gezonde arbeidskrachten uit de regio. Balkan-expert Florian Bieber, vertoonden aan de universiteit van Graz, prijst Vučić voor zijn voortvarende inkoopbeleid en regionale gulheid. Maar hij wijst erop dat dat laatste een intern probleem verbloemt: er zijn genoeg vaccins over, omdat lang niet alle Serviers happig zijn om zich te laten inenten. Uit een peiling die Bieber eind vorig jaar deed met onderzoeksbureau Ipsos, bleek dat meer dan de helft van de bevolking zich zeker of vrijwel zeker niet wilde laten vaccineren tegen Covid-19. Complitheorieën verspreiden zich op de Balkan viraler dan het coronavirus. „Dat maakt de beoogde kudde-immuniteit heel erg ingewikkeld“, zegt Bieber.

Vaccintoeisme

In de grensplaats Loznica hoeft je maar een paar stappen de winkelstraat tegenover de vaccinatiepost in te lopen, om de complotten te horen. Svetlana Ljubinkovic (45), een stevige vrouw met auberginekleurig haar die koffie drinkt voor de schoenenzaak, is „bang dat ze een chip in mij zetten“. Ze denkt te weten dat „het virus uit een lab zich verspreidt via de antennes van 5G“. Vrijwel niemand in haar omgeving heeft zich laten inenten. Maar Ljubinkovic is naast sceptisch ook pragmatisch. „Als ik een vaccin nodig heb om mijn familie in Nederland op te zoeken, zou ik het waarschijnlijk wel doen. Geef me dan die Russische maar.“

Een ander manco van Vucics vrijgevigheid, zegt expert Bieber, is dat niemand weet wat die kost. Servië is niet transparant over wat het aan vaccinproducten betaalt. En door buitenlandse uit te nodigen „wordt belastinggeld van Servische burgers ingezet ten bate van anderen. Daar zit wel een grens aan“, aldus Bieber.

Die limiet leek begin april opeens bereikt, toen duidelijk werd dat niet alleen arme Balkanburen, maar ook welvarende EU-burgers als vaccinatiearts naar Servië reizen. Bosniet Srdjan Vuletic stond tot zijn verbijstering in de rij met Sloveenen en Hongaren. De Servische Kamer van Koophandel bleek tienduizend vaccins tot zijn beschikking te hebben gehad voor internationale zakenlui en journalisten.

Een Nederlands bedrijfje dat normaal vrijgezellenfeesten en personeelsuitjes in Belgrado organiseert, biedt voor 700 euro vaccinatoreisjes aan. „We hebben tot nu toe 25 mensen hierheen gebracht en ik kan morgen twee vliegtuigen vullen“, vertelt eigenaar Thomas Zaatman. „Vol mensen met longziektes die doodsbang zijn. Mensen die nog maar kort te leven hebben en hun familie willen zien, maar dat door het faliekante falen van de EU niet kunnen. En zakenlui die echt naar China willen en daarvoor Sinopharm nodig hebben.“ De Nederlandse overheid ontzakt alle reizen vanwege het besmettingsrisico.

Vanwege een haperting in de levering van vaccins en de grote internationale animo verschemen tien dagen geleden op eens bordjes bij prikplekken, zoals in Loznica, dat alleen nog Serviers en officiële inwoners ingeënt kunnen worden. En gingen locaties in Belgrado even dicht. Een kleine teleurstelling voor de journalist die hoopte zelf ook te profiteren van de Servische overloed. Tot tijdens een interview op een terras iemand vraagt: „Wil jij een prik? AstraZeneca kan ik zo voor je regelen.“ Op het juiste tijdstip de naam van de juiste verpleegster noemen, opent de deur van een kliniek even buiten Belgrado.

Een paar dagen later doet ook president Vucic een aanbod: „Maandag, dat belooft ik je, kan je weer Pfizer krijgen.“ Maar „Servië als echte bestemming voor vaccintoeisme, dat kunnen we ons voorlopig niet permitteren“.

Daar denken reisorganisator Zaatman en Marko Cadez van de Servische Kamer van Koophandel anders over. „Ik heb al veel Oostenrijkers en Duitsers geholpen“, zegt Cadez. „Nu maak ik afspraken met Nederlandse bedrijven om tweeduizend mensen naar Servië te halen.“

»Der Nationalismus ist das schlimmste Problem«

Was Milosevic 1989 auf dem Amsfeld wirklich gesagt hat – und wie es in Deutschland verfälscht wird

Zu den Propagandastandards für die Rechtfertigung des Kriegs gegen Jugoslawien gehört die Lüge über den großserbischen Nationalismus, dessen Verwirklichung Slobodan Milosevic in einer Rede auf dem Amsfeld (Kosovo Polje) am 28. Juni 1989 annonciert habe. So behauptete Rudolf Scharping auf dem SPD-Kriegsparteitag im April 1999: »1989 hat Milosevic auf dem Amsfeld eine Rede gehalten und ein ethnisch reines Großserbien verkündet.« Zur gleichen Zeit schrieb der »Spiegel«: »Auf der 600-Jahr-Feier der Amsfeld-Schlacht hämmerte Milosevic 1989 Hunderttausenden geschichtseligen Landsleuten ein, daß sie »vor weiteren Kämpfen« stünden. Zwei Jahre später fielen in Slowenien, das mit solchen Serben nichts mehr zu tun haben wollte, die ersten Schüsse des neuen Balkankrieges.«

Die Auslieferung des »Schlächters« (»Bild«, »Hamburger Morgenpost« und andere über Milosevic) nach Den Haag just am 12. Jahrestag der Rede haben die deutschen Medien für eine Neuauflage dieser Behauptungen genutzt. ARD und ZDF berichteten übereinstimmend, »der Diktator« habe seinen Landsleuten damals ein »Großserbien versprochen« und in den folgenden zehn Jahren »vier Kriege geführt, um dieses Versprechen einzulösen.« »Mit dieser Rede mobilisierte Milosevic die serbischen Nationalisten für die Kriege in Kroatien, Bosnien und im Kosovo,« schrieb die »Tageszeitung«. Auch in der »Frankfurter Rundschau« hieß es, Milosevic habe seinen Auftritt genutzt, um »Krieg als mögliches Mittel zur Erreichung der serbischen Ziele anzukündigen«.

Daß diese Darstellungen nicht der Wahrheit entsprechen, kann man hier nachlesen: KONKRET veröffentlicht erstmals die angebliche Brandrede in voller Länge auf deutsch. Die Fassung der »FAZ« vom Juni 1999 unterschlug wesentliche Passagen – diese werden im folgenden durch Kursivierung kenntlich gemacht – und enthielt insbesondere am Schluß einige tendenziöse Fehler.

Die Rede

An diesem Ort, im Herzen Serbiens, auf dem Kosovo Polje, hat vor sechs Jahrhunderten, vor genau 600 Jahren, eine der größten Schlachten aller Zeiten stattgefunden. Fragen und Geheimnisse haben dieses Geschehen wie viele andere große Ereignisse begleitet, es wurde Gegenstand ununterbrochener wissenschaftlicher Untersuchungen und nicht zuletzt auch der Neugier des Volkes. Durch soziale Umstände bedingt, findet das große 600jährige Jubiläum der Kosovo-Schlacht in einem Jahr statt, in dem Serbien nach vielen Jahrzehnten seine staatliche, nationale und geistige Integrität wiedergewonnen hat. So fällt es uns heute nicht schwer, die Frage zu beantworten: Wie werden wir vor Milos' auftreten? Wie das Leben und die Geschichte spielen, sieht es so aus, als ob Serbien gerade 1989 seinen Staat und seine Würde wiedergewonnen hat, um

das historische Ereignis ferner Vergangenheit zu feiern, das für Serbien sowohl symbolisch als auch historisch eine große Bedeutung für die Zukunft hat.

Heute ist schwer zu sagen, was bei der Kosovo-Schlacht historische Fakten sind und was zur Legende gehört. *Aber das ist auch nicht mehr wichtig.* Erfüllt von Schmerzen, aber auch von Hoffnung, ist das Volk gewöhnt, sich zu erinnern, ganz wie es eigentlich auch bei anderen Völkern der Fall ist. Das Volk hat sich wegen des Verrates geschämt, hat aber auch die Tapferkeit gepriesen. Deshalb ist heute schwer zu sagen, ob die Kosovo-Schlacht eine Niederlage oder ein Sieg für das serbische Volk war, ob wir als Folge der Niederlage in die Sklaverei kamen oder ob wir aus dieser Niederlage gelernt haben, die Zeiten der Sklaverei zu überleben. Die Antworten auf diese Frage suchen das Volk und die Wissenschaft unablässig. Was aber nach all diesen Jahrhunderten, die hinter uns liegen, Gewißheit geworden ist, das ist die Tatsache, daß wir auf dem Kosovo Polje vor 600 Jahren unsere Uneinigkeit erfahren mußten.

Wenn wir eine Niederlage auf dem Kosovo Polje erlitten haben, dann war das kein Ergebnis der gesellschaftlichen oder militärischen Überlegenheit des Osmanischen Reiches, sondern Ergebnis der tragischen Uneinigkeit an der Spitze des serbischen Staates. Damals, im fernen 1389, war das Osmanische Reich nicht nur stärker als das serbische Königreich, sondern auch glücklicher. Uneinigkeit und Verrat im Kosovo haben das serbische Volk weiter als böses Schicksal durch seine ganze Geschichte hindurch begleitet. Auch im letzten Krieg haben Uneinigkeit und Verrat das serbische Volk und Serbien in eine Agonie geführt, deren geschichtliche und moralische Konsequenzen die der faschistischen Aggression übertrafen haben.

Auch später, nach der Gründung des sozialistischen Jugoslawiens, war die Spitze der serbischen Führung in diesem neuen Land uneinig und neigte zu Kompromissen auf dem Rücken des eigenen Volkes. Die Zugeständnisse, die viele der serbischen Führer zum Nachteil des eigenen Volkes machten, wären weder historisch noch ethisch von irgendeinem Volk auf der Welt akzeptiert worden. Dies gilt um so mehr, als die Serben während ihrer ganzen Geschichte niemals Eroberer oder Ausbeuter waren. Das nationale und historische Wesen der Serben in ihrer ganzen Geschichte, insbesondere auch während der beiden Weltkriege, war die Befreiung von Knechtschaft und das Leben in Freiheit, und so bleibt es auch heute. Die Serben haben sich immer wieder selbst befreit und, wenn es ihnen möglich war, halfen sie auch anderen, sich zu befreien. Und die Tatsache, daß sie in dieser Region als ein großes Volk gelten, ist doch keine Schande und keine Sünde. Es ist ein Vorteil, den sie niemals gegen andere ausspielten. Aber ich muß sagen, hier auf diesem legendären Kosovo Polje, daß die Serben diesen Vorteil auch niemals zu ihrem eigenen Wohl genutzt haben.

Den serbischen Politikern und Führern und deren Vasallenmentalität ist zu verdanken, daß die Serben Schuldgefühle den anderen und sich selber gegenüber hatten. Die Uneinigkeit der serbischen Politik hat Serbien zurückgeworfen, und deren Inferiorität hat Serbien gedemütigt. Das ging so über Jahre und Jahrzehnte. Wir sind heute hier auf das Kosovo Polje gekommen, um zu sagen, daß heute die Dinge anders liegen. *Es gibt keinen anderen, keinen geeigneteren Ort als Kosovo Polje, um zu sagen, daß die Eitigkeit in Serbien dem serbischen Volk, den Serben und jedem Bürger Serbiens, unabhängig von seiner nationalen und religiösen Zugehörigkeit, Wohlstand bringen wird.*

Serbien ist heute geeint und anderen Republiken gleichgestellt. Es ist bereit, alles zu tun, um das materielle und soziale Leben aller seiner Bürger zu verbessern. Mit Verständnis füreinander, mit Zusammenarbeit und Geduld wird Serbien dabei erfolgreich sein. Deshalb ist auch der Optimismus mit Blick auf die Zukunft, wie er heute allenthalben in Serbien festzustellen ist, durchaus gerechtfertigt. *Dieser Optimismus basiert auf der Freiheit, die allen Menschen ermöglicht, positive, kreative und humanitäre Fähigkeiten zum Wohl der gesamten Gesellschaft und auch zum eigenen Wohl zu entfalten.*

In Serbien haben niemals nur Serben gelebt. Heute leben in diesem Lande mehr als jemals zuvor Bürger anderer Völker und Nationalitäten. Und das ist natürlich kein Nachteil für Serbien. Im Gegenteil: Es ist ein Vorteil Serbiens. *In diesem Sinne ändert sich die nationale Zusammensetzung auch in anderen Ländern, insbesondere in den hochentwickelten Ländern der Welt. Immer mehr und immer erfolgreicher leben Bürger verschiedener Nationen und verschiede-*

¹ Der serbische Adlige Milos Obilic brachte in der Schlacht 1389 den türkischen Sultan um und gilt seither als Nationalheld (Anm. d. Red.)

Religionen in einem gemeinsamen Land zusammen. Im besonderen Maße soll der Sozialismus als eine progressive, demokratische Gesellschaft die Menschen zusammenführen und dazu beitragen, deren Trennung nach nationaler oder religiöser Zugehörigkeit zu überbrücken. Der einzig maßgebende Unterschied zwischen den Menschen im Sozialismus sollte der Unterschied zwischen denen sein, die arbeiten, und denen, die nicht arbeiten wollen. Zwischen Menschen, die füreinander da sind und sich gegenseitig achten, und solchen, die keinen Respekt vor ihren Mitmenschen haben. Die Bürger Serbiens, die von ihrer eignen Arbeit leben, verdienen die Achtung aller, sie müssen einander respektieren, *unabhängig von ihrer nationalen Zugehörigkeit*. Gerade auf solchen Prinzipien der gegenseitigen Achtung und des gegenseitigen Respekts basiert unser Land.

Jugoslawien ist eine multinationale Einheit und kann nur überleben, wenn völlige Gleichberechtigung zwischen allen im Land lebenden Nationen hergestellt wird. Die Krise, die Jugoslawien getroffen hat, hat sowohl nationale als auch soziale, kulturelle und religiöse Zwietracht hervorgebracht. Dabei ist der Nationalismus das schlimmste Problem. Ihn zu überwinden ist die Voraussetzung dafür, die anderen Mißstände zu beseitigen und die Konsequenzen zu mildern, die sie hervorgebracht haben.

Seit dem Bestehen von multinationalen Gesellschaften war deren Schwachstelle immer das Verhältnis zwischen den einzelnen Nationen. Es besteht die Gefahr, daß die Frage der angeblichen Bedrohung einer Nation durch eine andere aufgeworfen werden kann, was wiederum zu einer Welle von Verdächtigungen, Anschuldigungen und Intoleranz führen kann, einer Welle, die unaufhaltsam wächst und sehr schwer zu stoppen ist. *Diese Gefahr bedrohte uns die ganze Zeit.* Innere und äußere Feinde multinationaler Gesellschaften wissen das und tun alles, sie durch das Anstacheln nationaler Konflikte zu zerstören. Wir verhalten uns gegenwärtig in Jugoslawien so, als ob wir nie zuvor solche tragischen nationalen Konflikte, die die Existenz unserer Gesellschaft in Frage stellen, zu ertragen gehabt hätten.

Gleichberechtigte und harmonische Beziehungen zwischen den jugoslawischen Völkern sind die unabdingbaren Voraussetzungen für das Überleben Jugoslawiens, die einzige Möglichkeit, aus der gegenwärtigen Krise einen Ausweg zu finden, vor allem um ökonomische und soziale Prosperität für das Land zu erreichen. In dieser Hinsicht unterscheidet sich Jugoslawien nicht von anderen Ländern der Welt, und insbesondere nicht von den entwickelten Ländern.

Die heutige Welt zeichnet sich immer stärker durch Toleranz, Kooperation und Gleichberechtigung zwischen den Nationen aus. Die moderne ökonomische, technologische, aber auch politische und kulturelle Entwicklung führt die Menschen verschiedener Nationen zueinander, macht die Völker voneinander abhängig und trägt Zug um Zug zu ihrer Gleichberechtigung bei. Zur Zivilisation, der die Menschheit zustrebt, haben vor allem die gleichberechtigten und vereinten Völker Zutritt. Auch wenn wir nicht an der Spitze dieses Weges in die Zivilisation sein können, so möchten wir doch auch nicht die letzten sein.

Zur Zeit der großen historischen Schlacht auf dem Kosovo Polje blickten die Menschen hinauf zu den Sternen, von denen sie sich das Heil erhofften. Jetzt, sechs Jahrhunderte später, blicken sie wieder hinauf zu diesen Sternen – um sie zu erobern («FAZ»: «... und bitten für den Sieg»). Und auf jeden Fall dürfen sie sich heute nicht mehr erlauben, uneinig zu sein und sich von Haß und Verrat leiten zu lassen, leben sie doch nicht mehr in kleinen, schwachen und kaum miteinander verbundenen Welten. Heute können die Menschen dieses Planeten nicht einmal ihren eigenen Planeten erobern, geschweige denn andere Planeten, solange sie nicht in Harmonie und Solidarität leben.

Gerade deshalb haben auf dem Amselfeld, dem Symbol der Uneinigkeit und des Verrats, vielleicht wie nirgendwo sonst auf dem Boden unseres Heimatlandes die Worte Einigkeit, Solidarität und Gemeinsamkeit so viel Sinn. Diese Uneinigkeit, die für die Niederlage in der Schlacht verantwortlich war und auch für das unglückliche

che Schicksal, das Serbien ganze fünf Jahrhunderte lang ertragen mußte, ist im Gedächtnis des serbischen Volkes und wird es bleiben. Auch wenn es mit den historischen Gegebenheiten nicht unbedingt übereinstimmen mag, so bleibt doch die Gewißheit, daß das Volk seine Uneinigkeit als seine größte Tragödie erlebt hat. Deshalb haben wir die unbedingte Verpflichtung, die Uneinigkeit zu überwinden – das ist die unbedingte Voraussetzung, um künftig Niederlagen, Mißerfolge und Stagnation durchzustehen.

Das Volk in Serbien ist sich in diesem Jahr bewußt geworden, daß es seine innere Einheit als unverzichtbare Voraussetzung für das heutige Leben und seine weitere Entwicklung finden muß. Ich bin überzeugt, daß Serbien aufgrund dieses Bewußtseins der Einigkeit nicht nur als Staat, sondern auch als erfolgreicher Staat leben wird. Deshalb, so denke ich, macht es doch Sinn, gerade hier auf dem Kosovo Polje, wo einmal Uneinigkeit auf tragische Weise und für Jahrhunderte Serbien zurückgeworfen hat, zu sagen, daß nur die

Einheit uns die Kraft geben wird, Serbien zu erneuern und die Würde zurückzuerlangen. *Und dieses Bewußtsein von der inneren Einigkeit stellt auch für Jugoslawien eine Notwendigkeit dar, weil das Schicksal Jugoslawiens in den Händen aller seiner Völker liegt.*

Die Kosovo-Schlacht ist auch ein Symbol für Tapferkeit. Das drückt sich in Gedichten, Legenden, in der Literatur und in Erzählungen aus. Die Helden des Kosovo inspirieren seit sechs Jahrhunderten unsere Kreativität, sie nähren unseren Stolz, sie lehren uns, nicht zu vergessen, daß es einmal eine Armee gegeben hat, die tapfer und stolz war – eine der wenigen, die trotz der Niederlage nicht verloren hat. Sechs Jahrhunderte später stehen heute wieder Kämpfe bevor. («FAZ»: «Sechs Jahrhunderte später befinden wir uns wieder in Kriegen ...») Es sind keine bewaffneten Kämpfe («FAZ»: «Schlachten»), die

wir auszutragen haben, obwohl auch solche nicht auszuschließen sind. Aber unabhängig davon, welche Kämpfe uns bevorstehen, sie können nicht ohne Entschlossenheit, Tapferkeit und Aufopferung gewonnen werden, also nicht ohne die guten Eigenschaften, die man auch damals auf dem Kosovo Polje demonstrierte.

Unser heutiger Kampf zielt auf die Verwirklichung der ökonomischen, politischen, kulturellen, der umfassenden Prosperität unseres Landes. Und dieser Kampf wird um so erfolgreicher sein, je mehr wir uns der Zivilisation nähern, in der die Menschheit im 21. Jahrhundert leben wird. Auch für einen solchen Kampf brauchen wir Tapferkeit. *Natürlich eine andere Art von Tapferkeit.* Es bleibt aber eine Herzensangelegenheit, ohne die nichts auf der Welt, nichts Ernsthaftes, nichts wirklich Großes erreicht werden kann. *Eine Tapferkeit, die aus dem Herzen kommt und immer für die Menschheit lebensnotwendig bleiben wird.*

Vor 600 Jahren verteidigte Serbien hier auf dem Kosovo Polje tapfer nicht nur sich selbst, sondern auch Europa. *Serbien stand damals für die Verteidigung europäischer Kultur, Religion und der europäischen Gesellschaft insgesamt.* Deshalb ist es heute ungerrecht und im Widerspruch zur Geschichte, ja es ist sogar absurd, die Zugehörigkeit Serbiens zu Europa in Zweifel zu ziehen. Serbien gehört zu Europa, heute wie in der Vergangenheit, *und zwar auf eine Art und Weise, die seiner Würde und seinem Wesen entspricht.* In diesem Geiste möchten wir heute eine Gesellschaft aufbauen, die reich und demokratisch ist. Dadurch wollen wir zum Wohlergehen unserer Kinder und unseres Landes beitragen, das heute völlig zu Unrecht leiden muß. Wir wollen das Unsere tun, um das Streben aller progressiven Menschen unserer Zeit nach einer neuen, schöneren Welt zu unterstützen.

Die Erinnerungen an die Tapferkeit der Kosovo-Helden soll ewig leben!

Hoch lebe Serbien!

Hoch lebe Jugoslawien!

Hoch lebe der Frieden, hoch lebe die Brüderlichkeit zwischen den Völkern!

(Übersetzung nach dem Redetext, abgedruckt in der Belgrader Tageszeitung »Politika« am 29. Juni 1989. Übersetzung: Dr. Donka Lange)

Medisch onderzoek wijst uit:

Milošević loopt risico op hartaanval

Door een onzer redacteuren
DEN HAAG, 27 JULI. De Joegoslavische oud-president Slobodan Milošević loopt een groot risico om een hartaanval te krijgen. Dit hebben de rechters van het VN-tribunaal gisteren tijdens het proces bekendgemaakt.

Ze adviseerden Milošević om zich in de rechtszaal bij te laten staan door een advocaat.

Aanleiding is een medisch rapport over de gezondheid van Milošević. De rechters hadden om een medisch onderzoek gevraagd omdat de verdachte zich vaak ziek meldde. Rechter Richard May zei gisteren dat de artsen in hun rapport adviseerden om Milošević onder toezicht van een cardioloog te plaatsen. May kondigde aan dat de beklagde door een hartspecialist zal worden onderzocht. Daarna wordt besloten hoe het proces verder wordt gevoerd; de rechtbank zal daarbij volgens May „elke mogelijkheid” overwegen.

Rechter Patrick Robinson adviseerde Milošević om in ieder geval de hulp van een advocaat in te roepen bij de kruisverhooren; dat zou hem de nodige rust geven. Robinson: „Uw gezondheid is van groot belang voor de rechtskamer.”

Milošević reageerde getergd. „Ik heb nooit om een medisch onderzoek gevraagd”, zei hij. De verdachte liet direct weten dat hij niet de hulp van een advocaat inroept omdat hij het VN-hof niet erkent.

Om Milošević te ontlasten, kunnen de rechters hem een advocaat toewijzen. Ze kunnen ook het aantal zittingsdagen, op dit moment vijf per week, verminderen.

Gisteren en vanmorgen werd de ondervraging voortgezet van Rade Marković die in de periode 1998-2000 chef was van de Servische ge-

heime dienst RDB. In zijn getuigenis zei hij dat Milošević dagelijks op de hoogte werd gehouden van de militaire en politieke acties in Kosovo. Ook beschreef Marković hoe geld van de Joegoslavische douane via geheime rekeningen werd ‘overgeheveld’ naar de geheime dienst. Die sluisde deze gelden door naar speciale politie-eenheden. Het geld werd gebruikt om in het buitenland helikopters en voertuigen aan te schaffen, aldus Marković. De speciale politie-eenheden zijn verantwoordelijk voor de meest gruwelijke misdaden tijdens de oorlog in Kosovo (1998-1999).

Aanklager Geoffrey Nice wil met deze getuige aantonen dat Milošević, ook buiten de officiële kanalen om, de regie in Kosovo bepaalde. De aanklagers willen de commando-verantwoordelijkheid bewijzen van Milošević voor de misdaden van zijn ondergeschikten. Daarbij is niet alleen van belang de functies die hij formeel bekleedde, zoals opperbevelhebber van het leger, maar ook hoe hij leiding gaf aan de geheime structuren. Eerder deze week presenteerde de aanklager bijvoorbeeld een document waarbij Milošević de Servische geheime dienst rechtstreeks onder zijn controle bracht.

Getuige Marković zit gevangen in Den Haag en zal na zijn getuigenis direct weer worden overgebracht naar Joegoslavië waar hij terechtstaat wegens moord.

de Volkskrant 27-7-2002

Hoofdgetuige valt Milosevic bij in verhoor

AFP, ANP
DEN HAAG

De voormalige chef van de Servische staatsveiligheidsdienst, Radomir Markovic, heeft vrijdag voor het Joegoslavië-Tribunaal in Den Haag grote verbazing gewekt met zijn getuigenis tegen de Joegoslavische oud-president Milosevic. Markovic, die door de aanklagers met zoveel woorden was aangekondigd als een soort kroongetuige, weersprak gisteren bijna alle belangrijke aantijgingen uit de aanklacht tegen de ex-president.

De getuige zei tijdens het kruisverhoor van Milosevic dat het leger en de Servische politie geen misdaden hebben gepleegd tijdens de oorlog in Kosovo. Evenmin bestond er een Servisch plan om de Albanese bevolking in 1999 uit Kosovo te verdrijven. Ook de veelbesproken operatie die tot doel had de lichamen van Albanese slachtoffers in het geheim af te voeren naar Servië, heeft in werkelijkheid nooit bestaan.

De aanklagers hoopten via Markovic juist te kunnen bewijzen dat Milosevic verantwoordelijk is voor oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid die Servische eenheden in Kosovo hebben gepleegd. Markovic was van november 1998 tot 2000 hoofd van de Servische geheime dienst (DB). Hij zei donderdag nog tegen de rechters van het Tribunaal dat Milosevic tijdens de

oorlog in Kosovo regelmatig werd ingelicht door leger- en politiechefs over de situatie ter plekke.

Maar tijdens de ondervraging door zijn oud-president wakte Markovic gisteren de indruk dat die inlichtingen geen betrekking hadden op Servische moordpartijen. „Onze missie was om alle burgers te beschermen, zowel Serviërs als Albanese”, zei hij. Aan de andere kant waren ‘terroristen’ van het Kosovo Bevrijdingsleger (UCK) actief, die hun geweld ook richtten tegen de eigen etnisch-Albanese bevolking. Hele dorpen in Kosovo vroegen de Servische autoriteiten om bescherming, zei de oud-veiligheidschef.

Prompt omschreef Milosevic de getuige op de laatste zitting voor de vakantie als ‘de best geïnformeerde functionaris’ van het land. Op familiale toon (‘Weet je nog, Radomir...’) haalde hij met Markovic herinneringen op aan de oorlog. ‘Heb ik niet altijd gezegd dat een krijgsgevangene volgens de Servische traditie een heilig persoon is en dat elke misdaad tegen een ongewapende man moet worden gestraft?’, vroeg Milosevic de getuige. Die antwoordde: ‘U heeft het niet slechts één keer gezegd, u heeft het vele malen gezegd.’

Een vertegenwoordiger van Human Rights Watch noemde Markovic’ opmerkingen weinig geloofwaardig. Maar als de rechters ze wel geloofwaardig achten, dan zouden ze een zware slag betekenen voor de aanklagers.

profiel Naser Oric

‘Moslimbeest’: gehaat, gevreesd en geroemd

Pieterneel Gruppen

De ‘sherif van Srebrenica’, zoals Naser Oric liefkozend door vrienden wordt genoemd, werd woensdag zelf met handboeien om afgevoerd en naar een politiebureau in de omgeving van Genève gebracht. De Zwitserse politie gaf daarmee gehoor aan een arrestatiebevel van Interpol dat op verzoek van Servië werd uitgevaardigd. De Servische aanklager beschuldigt de voormalige commandant van de Bosnische troepen in de moslimenclave Srebrenica ervan in 1992 burgers in het dorp Zalazje te hebben vermoord.

Naser Oric – vernoemd naar de Egyptische president Nasser, destijds bondgenoot van zijn Joegoslavische collega Tito – was voor de burgeroorlog uitbrak politiechef en beveiliging. Hij was onder andere lijfwacht van ex-president Milosevic, met wie hij later nog in de gevangenis in Scheveningen zou belanden. Als militaire leider van de moslims in Srebrenica werd Oric gehaat, gevreesd, maar ook geroemd. Vanuit uitvalsbasis Srebrenica trokken zijn manschappen plunderend en moordend door de Servische dorpen in de buurt. Het leverde hem onder zijn vijanden de bijnaam ‘het Moslimbeest’ op. Maar veel bewoners van Srebrenica, waar een voedseltekort was, zagen hem als grote beschermer omdat hij de buit van zijn strooptochten naar de enclave bracht.

Die heldenstatus raakte hij overigens bij een deel van zijn achterban kwijt toen hij vlak voor de val van Srebrenica in juli 1995 de stad per helikopter verliet. Op het moment dat de Servische troepen de enclave binnenvielen waarna zo’n 8000 mannen en jongens werden vermoord, stuurde Oric zijn manschappen niet aan omdat hij in Tuzla zat. Daar begon hij na de oorlog een

in het nieuws omdat ...

... Servië de voormalige militaire leider van de moslims in Srebrenica gisteren liet arresteren.

tweede leven als sportschoolhouder. Een deel van zijn vroegere bewonderaars keerden zich toen alsnog tegen hem vanwege zijn luxe levensstijl. Dat Oric ook nog geliefd was bleek toen het Joegoslaviëtribunaal een aanklacht tegen hem indiende. Felle protesten – onder anderen van ‘De moeders van Srebrenica’ – volgden.

Uiteindelijk werd Oric toch overgebracht naar Den Haag waar het Joegoslaviëtribunaal hem in 2006 tot twee jaar gevangenisstraf veroordeelde omdat hij niet had verhinderd dat Servische gevangenen gemarteld en gedood waren. In hoger beroep werd hij vrijgesproken omdat hij volgens de rechter geen controle zou hebben gehad over de troepen die de misdaden hadden begaan.

Die uitspraak was tegen het zere been van Servië dat het tribunaal partijdigheid verweet en Oric alsnog achter tralies wilde zien. Weliswaar niet van een Scheveningse gevangenis maar voorlopig van een Zwitserse totdat duidelijk is of hij aan Servië kan worden uitgeleverd.

Britten werken aan VN-resolutie Srebrenica

De arrestatie van de voormalige bevelhebber van de moslimenclave Srebrenica, Naser Oric, is politiek gemotiveerd. Dat zei de Bosnische premier Denis Zvizdic gisteren in reactie op de aanhouding van Oric in Zwitserland.

Volgens Zvizdic is de arrestatie een afleidingsmanoeuvre van een resolutie waar Groot-Brittannië aan werkt over het bloedbad in Srebrenica. De Britten willen die resolutie aan de VN-Veiligheidsraad voorleggen. Dat kan de druk op Servië verhogen om het bloedbad als genocide te erkennen, liet de Britse ambassadeur in Bosnië, Edward Ferguson, eerder deze week in een verklaring weten.

Op 11 juli is het twintig jaar geleden dat de Bosnische Serviërs de door Nederlandse militairen beschermde moslimenclave Srebrenica innamen. In de dagen erna doodden zij 8000 moslimmannen en -jongens. Met de resolutie willen de Britten niet alleen eer bewijzen aan de slachtoffers, maar ook de verzoening tussen de bevolkingsgroepen in Bosnië-Herzegovina stimuleren.

Het Joegoslaviëtribunaal in Den Haag heeft uitgesproken dat de moordpartij een genocide was. Servië verrijmt dat woord. In 2010 veroordeelde het land de moordpartij wel maar zonder die een genocide te noemen. Volgens Ferguson wordt over de exacte inhoud van de resolutie nog overlegd. Een resolutie van de Veiligheidsraad is bindend. Groot-Brittannië behoort met de Verenigde Staten, Rusland, China en Frankrijk tot de landen die een vetorecht hebben. (TROUW)

Slobodan Milosevic (60)

heeft het zwaar. Hij oogt vermoeid en is geregeld ziek. Zeven vragen over de wankele gezondheid van de belangrijkste verdachte van het Joegoslavië-tribunaal.

Door Aldwin Geluk

Waar heeft Milosevic last van?

Van zijn hart. Volgens een medisch onderzoek van twee Nederlandse artsen is er ‘ernstig hart- en vaatrisico dat vanaf nu in de gaten moet worden gehouden’. Naar aanleiding van een cardiologisch onderzoek zei rechter May

Kwalen van Slobodan Milosevic vertragen proces

deze week ‘zeer bezorgd’ te zijn. De toeschouwers hebben Milosevic, sinds het proces in februari begon, zien veranderen. Aanvankelijk oogde hij uitgerust en sterk, maar de laatste maanden zag hij er moe uit en oogde hij soms afwezig.

Sinds de aanvang van het proces is Milosevic vier keer afwezig geweest, omdat artsen hem ziek hadden verklaard. Naar eigen zeggen heeft de oud-president zelf nooit gevraagd om medische aandacht. „Zelfs niet toen ik hoge koorts had.” Enkel uit beleefdheid laat hij de artsen hun gang gaan.

Hoe lang heeft hij deze klachten al?

Dat is onduidelijk. Tijdens zijn presidentschap van Joegoslavië deden hardnekkige geruchten de ronde dat Milosevic hartproblemen of suikerziekte zou hebben. Toen hij in 2001 in Joegoslavië werd gearresteerd en daar in de gevangenis terecht kwam, meldden zijn advocaten dat Milosevic een ‘zware hartpatiënt’ was. Na onderzoek verklaarde een artsen-team dat dit onzin was. Milosevic had volgens hen wel wat kwalijtjes, maar ‘dat kun je verwachten bij een man van zijn leeftijd’, aldus de artsen.

Wat betekent Milosevic’ ziekte voor het proces?

Zowel de rechters als de aanklagers en de getuigen ondervinden daarvan hinder. Het proces loopt nu zes maanden al ruim een maand achter, terwijl rechter May juist wil opschieten.

De aanklagers zitten geregeld met de handen in het haar, omdat het getuigenischema telkens in de war loopt. Sommige getuigen, veelal ‘gewone’ mensen uit het voormalig Joegoslavië, moeten daardoor dagen, soms weken wachten voordat ze kunnen getuigen.

Wat doen de rechters er aan?

Zij geven Milosevic de tijd. Als het Kosovo-gedeelte van de aanklacht over twee weken is afgerond, krijgt hij twee weken vrij om zich voor te bereiden op het volgende gedeelte van het proces. Dat gaat over zijn vermeende betrokkenheid bij oorlogsmisdaden in Kroatië en Bosnië. Binnenkort zullen de rechters zich beraden op nieuwe stappen. Volgens Geert-Jan Knoops, gespecialiseerd in internationaal recht en zelf advocaat voor het Joegoslaviëtribunaal, is een reële optie dat zij ‘tegen hun eigen zin in’ het zittingsrooster verlichten, bijvoorbeeld door halve dagen te werken.

Wat kan Milosevic er zelf aan doen?

Een advocaat aanstellen, die hem veel werk uit handen neemt. Dit weigert hij echter pertinent, omdat hij het tribunaal niet erkent. Hij heeft wel twee juridische adviseurs uit Belgrado, die hem in de gevangenis en in de pauzes tussen de zittingen bijstaan. Zij zijn volgens Knoops echter niet getrouwd met het soort rechtspraak dat het tribunaal hanteert en kunnen Milosevic juridisch dus weinig leren. Wel maken zij zich volgens hem nuttig bij de voorberei-

ding van kruisverhooren, omdat zij goede bronnen hebben in Joegoslavië.

Wat als Milosevic te ziek wordt?

Dan gaat het proces toch door, verwacht Knoops. „Maar dan met een heel licht zittingsrooster.” Want Milosevic’ aanwezigheid bij zijn eigen proces is noodzakelijk. „Dat blijkt ook uit een paar recente uitspraken van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, dat een aantal landen op de vingers heeft getikt omdat verdachten niet voldoende in de gelegenheid waren gesteld hun eigen verdediging te voeren.” Van op-

heffing van het voorarrest zal waarschijnlijk geen sprake zijn. Dat is volgens Knoops in de geschiedenis van het tribunaal slechts één keer voorgekomen: toen was de verdachte stervende.

En als hij overlijdt?

Dan slaat het Joegoslaviëtribunaal de grootst denkbare flater. De medestanders van Milosevic zullen de verantwoordelijkheid voor zijn dood bij de rechters leggen, met als argument dat zij hem moedwillig hebben uitgeput. Bovendien zou dit nieuwe munie geven aan critici die beweren dat het een politiek tribunaal is, dat Milosevic al bij voorbaat heeft veroordeeld. De rechters zullen er dan ook alles aan doen Milosevic in leven te houden.

HARTKLACHTEN SLOBO

26-2-2002
Milosevic uitgeput
door voeren van
eigen verdediging

DEN HAAG — De rechters in het Milosevic-proces voor het Joegoslavië-Tribunaal zijn, na een uitgebreid medisch onderzoek, bezorgd over de gezondheid van de verdachte. Daarom is hem gisteren nog een keer op het hart gedrukt om een advocaat in de arm te nemen.

Het proces tegen de ex-president is al drie keer onderbroken geweest, wegens griep of te hoge bloeddruk van de verdachte. De artsen hebben bij de verdachte ernstige cardiovasculaire problemen vastgesteld, aldus voorzittend rechter May na lezing van het rapport. Milosevic komt onder behandeling van een cardioloog.

Van de artsen moet Milosevic zich minder inspannen. Maar in de praktijk moet Milosevic, na de urenlange zittingsdagen, 's avonds in de gevangenis ook nog aan de voorbereiding van de kruisverhoren van de komende dag werken.

Milošević: zorgen over gezondheid

2002
Door een onzer redacteuren

DEN HAAG, 27 AUG. De rechters van het Joegoslavië-tribunaal zijn „zeer bezorgd” over de gezondheid van de Joegoslavische oud-president Slobodan Milošević. Op de eerste dag na een maand zomereces zei rechter Richard May dat de hartproblemen van de verdachte waarschijnlijk invloed gaat hebben op de procesduur.

De afgelopen weken is Milošević intensief medisch onderzocht. De bevindingen zijn gerapporteerd aan de rechters van het VN-tribunaal. De komende dagen wordt een besluit genomen hoe het proces wordt voortgezet.

‘Een tuchtzaak hoort erbij’

Per 1 juli zijn de griffies van de tuchtcolleges ingrijpend gereorganiseerd. Vier van de zes hoofdgriffiers stappen ermee en gaan weer verder als advocaat. Inge Schouwink, Leonie Rammeloo, Martine Boender-Radder en Heleen Ritsma-Hartman over trends in het tuchtrecht, gedragsregels en de advocaat in tuchtzaken. ‘Bagatelliseer niet.’

Trudeke Sillevius Smitt

Beeld: Jean-Pierre Jans

Ze zijn blij dat het achter de rug is, de griffiereorganisatie die in 2012 werd ingezet. Hoofdgriffiers Inge Schouwink (hof van discipline), Leonie Rammeloo (raad van discipline Amsterdam), Martine Boender-Radder (Den Haag) en Heleen Ritsma-Hartman (Arnhem-Leeuwarden, afdeling Arnhem) waren gewend ‘hun’ tuchtcolleges te runnen als zelfstandig ondernemers. Maar de griffiers moesten van de Nederlandse orde van advocaten in dienst van een stichting, digitaliseren en gaan inhuizen bij de rechtspraak. Onafhankelijkheid, efficiëncy – ze begrijpen de overwegingen, maar voor hen is het mooi geweest. Samen blikken ze terug in de keuken waar ze zo heerlijk hun eigen boontjes konden doppen.

Advocatenblad: Wat waren volgens jullie de spannendste tuchtzaken van de afgelopen jaren?

Rammeloo: ‘In Amsterdam waren dat de zaken tegen Bram Moszkowicz in 2012. Daarna heb ik nooit meer hoeven uitleggen wat de raad van discipline was.’

Schouwink: ‘Ja, dat gold ook voor het appel. Dat de massahysterie voor het eerst met je meekijkt, maakt het heel spannend. Je bent extra bezorgd dat de uitspraken uitlekken...’

Rammeloo: ‘... en dat er juist in zo’n zaak iets gekks gebeurt. Meestal verscheen Moszkowicz zelf niet – dan moet je de *equality of arms* blijven bewaken, inhoudelijk, maar ook zó dat de buitenwacht dat ziet.’

Schouwink: ‘En je wilt niet meemaken dat achteraf blijkt dat je niet goed had opgeroepen, daar moet jouw college blind op kunnen varen.’

Boender: ‘Wij hadden in Den Haag die druk bij de zaak-Enait. En eerder, in 2005, toen Milošević een klacht indiende omdat hij niet wilde dat de hem toegewezen advocaat hem bijstond.’

Wat was inhoudelijk het interessantst?

Schouwink: ‘Mij staan de klachten van rechters en officieren bij. Als die klachten werden ingediend door hun president of de hoofdofficier, leidde dat wel eens tot niet-ontvankelijkheid: geen eigen belang. De reactie van rechters was: géven we jullie een zaak om je beroepsgroep schoon te maken en dan

maak je er geen gebruik van! Minder dan welke leek ook hadden ze oog voor de juridische nuance, dat vond ik verrassend.

Inhoudelijke behandeling van rechtersklachten leidde ook lang niet altijd tot gegrondverklaring. Zoals bij de advocaat die voor zijn cliënt opkwam omdat de rechter onvoldoende duidelijk maakte of een getuige een partijgetuige was of niet. Dan heeft het tuchtrecht ook de taak de advocaat te beschermen. Daarin krijgen de kernwaarden zoals ze nu gecodificeerd zijn, vorm.'

Rammeloo: 'Als de deken de klacht van de rechter overneemt en combineert met eigen bevindingen, ligt het anders.'

Ritsma: 'Dan heb je het over klagen in het algemeen belang, dat is voorbehouden aan de deken.'

Boender: 'Maar deken moeten zich niet voor elk karretje laten spannen. Door het nieuwe toezicht trachten ze al veel meer naar zich toe. Er zijn meer klachten van deken, maar ook tegen deken, mede door de dekenbezoeken.'
Ritsma: 'In Arnhem-Leeuwarden speelt dat laatste niet, de deken wordt bij kantoorbezoeken in het algemeen nog met respect ontvangen.'

Boender: 'In Den Haag en Rotterdam wilde een aantal advocaten niet aan dekenbezoeken meewerken vanwege het beroepsgeheim. Dat is nu uitgekristalliseerd: je schendt je beroepsgeheim niet.'

Schouwink: 'Dekens willen er ook wel eens een prestigekwestie van maken. Dan denk je op zitting: als je het iets minder fel had ingestoken, had niemand hier gezeten.'

Is de kwaliteit van de deken veranderd onder invloed van de nieuwe regelgeving?

Rammeloo: 'Hun rol is veranderd, vroeger gingen ze af op alarmbellen, nu gaan ze zelf kijken wat er misgaat. Daar komt veel meer fingerspitzengefühl bij kijken.'

Tucht uitgelegd

Er zijn vier raden van discipline, in elk hofessort één. Het hof van discipline in Den Bosch behandelt de zaken in tweede en hoogste instantie.

De kamers bij de raden van discipline bestaan uit een (plaatsvervangend) voorzitter die rechter is en vier advocaat-leden. Bij het hof van discipline bestaan ze uit drie rechters en twee advocaat-leden. Maar sinds begin 2015 is het ook mogelijk met kamers van drie te werken; bij het hof zit dan nog maar één advocaat.

Zowel de raden als het hof van discipline worden bijgestaan door een griffier. De griffier maakt geen deel uit van het tuchtcollege.

Klagers moeten zich wenden tot de deken. Die onderzoekt de klacht, tracht te bemiddelen en leidt de klacht als klager dat wenst door naar de tuchtrechter. Griffierecht: 50 euro. De deken kan ook zelf in het algemeen belang een bezwaar indienen.

De standaardmaatregelen zijn: waarschuwing, berisping, al dan niet voorwaardelijke schorsing (tot 1 jaar) en schrapping. Per 1 januari 2015 is daar de geldboete bij gekomen.

Schouwink: 'En ze zijn veel meer beleid gaan maken waar ze zich allemaal aan gebonden voelen, in het dekenberaad.'

Rammeloo: 'Bijvoorbeeld de afspraak om de nieuwe last onder dwangsom te gaan inzetten. Dat is veel effectiever dan een klacht of – ook nieuw – een boete: zorg dat je alsnog aan de regels gaat voldoen, en anders ga je betalen.'

Ritsma: 'De vermindering van het aantal arrondissementen had ook een harmoniserende werking. Die uniformering leidt tot grotere tevredenheid bij klagers, hoor ik in Gelderland.'

Hebben jullie nieuwe lijnen in de tuchtjurisprudentie zien ontstaan?

Schouwink: 'De kwaliteitstoets is redactioneel enorm op de schop gegaan. Er wordt nu aangeknoopt bij het civielrechtelijke criterium: de redelijk handelend beroepsgenoot. In de praktijk heeft het tot nu toe niet tot aardverschuivingen geleid, de zaken waren redelijk rechttoe, rechtaan. Risico is dat je procesrechtelijke waarborgen nodig

gaat hebben – bewijsaanbod, getuigenverhoor – waar het tuchtrecht niet voor bedoeld is, en ook niet geëquipeerd.'

Drie van jullie noemden dit in de voorbereiding een onderwerp van zorg.

Boender: 'Je creëert een tweede rechtsgang voor de cliënt, naast de civiele. Maar waar toets je aan?'

Schouwink: 'Dat mensencriterium is overgenomen van de medische sector. Maar medici werken *evidence based*, terwijl in ons vak de jurisprudentie wordt gemaakt door mensen waarvan iedereen denkt: die loopt een verloren race.'
Boender: 'Advocaten hebben beleidsvrijheid, we maken een plan van aanpak waar de cliënt ja of nee tegen kan zeggen. Dat moet je natuurlijk wel netjes vastleggen, daar wordt tegenwoordig veel scherper op toegezien. Zonder bevestiging krijg je als advocaat niet meer het voordeel van de twijfel.'

Ritsma: 'Dat is ook een soort protocol. Eigenlijk gaat het altijd om communicatie, het managen van de verwachtingen.'

Andere ontwikkelingen in de tuchtrechtspraak?

Schouwink: 'Het criterium "onnodig grievend" heeft eigenlijk zijn betekenis verloren door de uitspraken van het EHRM. Het zijn artikel 10 EVRM-zaken geworden.'

Ritsma: 'Ik heb ook wel het idee dat bij het hof véél mag.'

Schouwink: 'Mensen moeten tegenwoordig een dikkere huid hebben dan vroeger. De advocaat die strafrechtelijk is veroordeeld voor het zeggen van "sukkel" tegen een onderzoeker, heeft in de tuchtzaak geen appel ingesteld. Het is niet gezegd dat die klacht ook in beroep gegrond was verklaard.'

Rammeloo: 'Je kunt je wel afvragen: moeten advocaten meedoen met die verruwing?'

Schouwink: 'Ja, maar als je achteraf op de vingers wordt getikt, krijg je de bescherming van de tijdgeest wel mee.'

Thaçi, president en moordenaar?

VH 13-7-20

Hij is populair, en 'als hij al een rotzak is dan is hij onze rotzak', maar het Kosovo Tribunaal verdenkt de Kosovaarse president Hashim Thaçi nu van moord op etnische Serviërs, verdwijningen en andere misdaden.

De president van Kosovo, Hashim Thaçi, verschijnt vandaag voor het speciale Kosovo Tribunaal in Den Haag om gehoord te worden over een aanklacht wegens oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid.

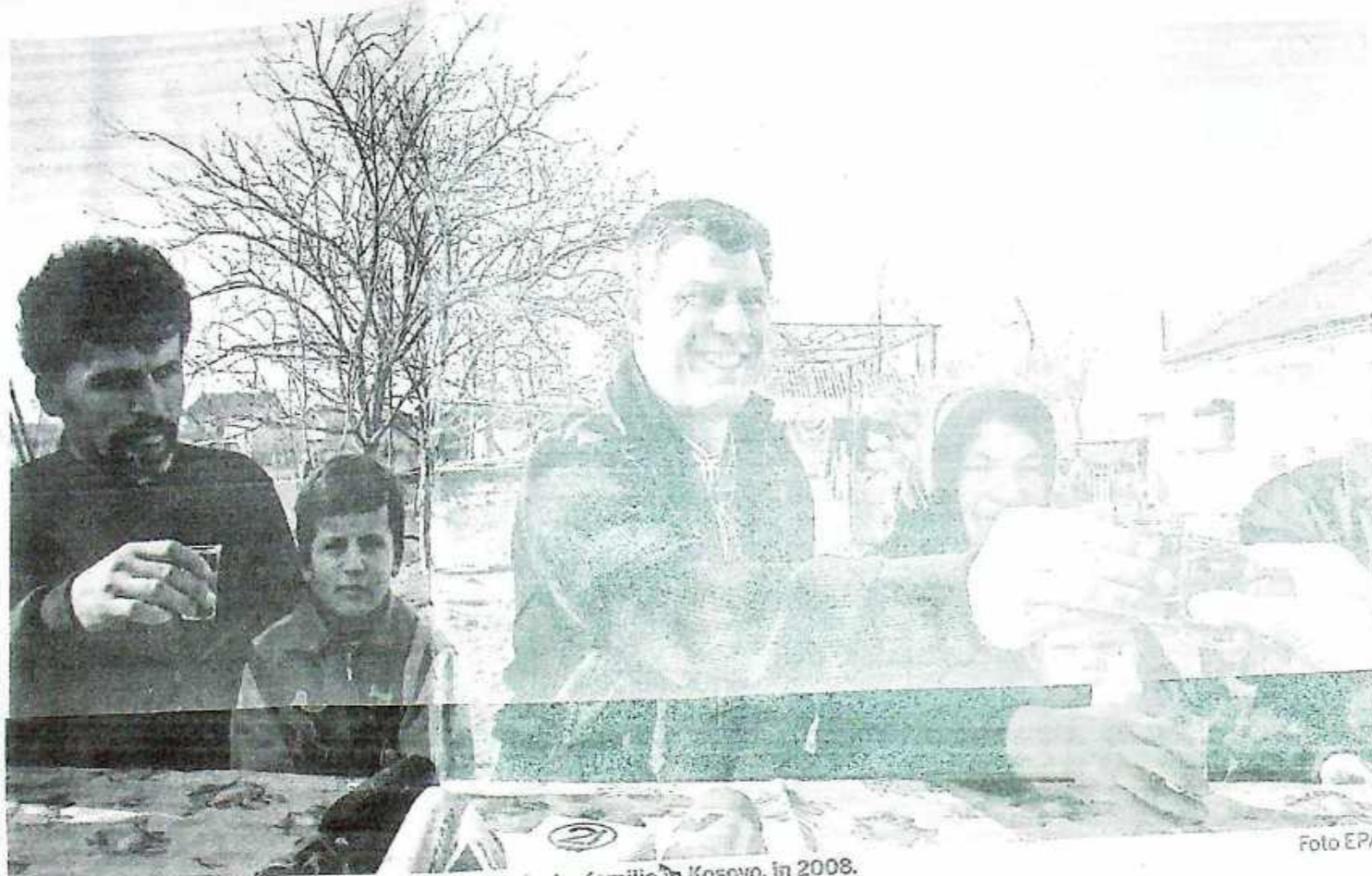
Met negen andere leiders van de inmiddels opgeheven guerrillabeweging UÇK wordt de president van Kosovo, Hashim Thaçi verdacht van 'bijna honderd moorden', marteling, vervolging en het laten verdwijnen van mensen. Het UÇK verzette zich tegen de Servische overheersing van Kosovo, waar etnische Albanen de grote meerderheid van de bevolking vormen.

Na het verhoor van Thaçi moet een rechter beslissen of hij de aanklacht bevestigt. Als het tot een rechtszaak komt, zal Thaçi aftreden, heeft hij verklaard. De Kosovaarse president zegt overigens onschuldig te zijn. 'Er is geen snipper bewijs tegen Hashim Thaçi en dat zal er ook nooit zijn', stelde hij.

Hashim Thaçi werd in 1968 geboren in de Drenicavallei, vanouds een bastion van verzet tegen de Servische overheersing van Kosovo. Hij studeerde filosofie in Pristina en geschiedenis in Zürich. In de jaren negentig kwam hij naar voren als een van de leiders van het UÇK, dat zich met geweld verzette tegen het steeds gewelddadiger Servische bewind in Kosovo.

In 1998 kwam het tot een openlijke oorlog. Het Westen koos partij voor de Albanese bevolking. In 1999 werden de Serviërs verdreven door massale bombardementen van de NAVO. Daarna ontstond een machtsvacuüm waarin naar schatting honderden mensen zijn vermoord of verdreven, veelal etnische Servische burgers die in het gebied waren gebleven. Anderen werden uit hun huizen verjaagd. Het aantal Kosovaarse burgers dat door de Servische troepen is vermoord wordt geschat op acht- tot tienduizend.

Al snel was Hashim Thaçi een van de machtigste politici van het nieuwe land. Thaçi was de man met wie het Westen zaken deed bij de opbouw van de nieuwe staat Kosovo. Om zijn imago te polijsten

President Hashim Thaçi op bezoek bij een etnisch Servische familie in Kosovo, in 2008. Foto EPA

Tien jaar geleden wisten we al dat Thaçi betrokken was bij het creëren van een maffiastaat

Europese ambassadeur (anoniem)

liet hij in 2018 een Engelstalige biografie verschijnen: *New State, Modern Statesman*.

Critici zien hem als een corrupte politicus die oorlogsmisdaden pleegde en banden heeft met de georganiseerde misdaad. In 2008 schreef Carla del Ponte, de voormalige aanklager van het Joegoslavië Tribunaal, een boek waarin zij voormalige UÇK-leiders beschuldigde van moord en ontvoering. Volgens Del Ponte zouden de UÇK-leiders zich zelfs schuldig hebben gemaakt aan de handel in organen, verwijderd uit de lichamen van gevangenen. Daarvoor zijn sterke aanwijzingen, stelde ook de Raad van Europa in een rapport uit 2011. In de aanklacht van de Kosovo-rechtbank keert de handel in organen echter niet terug. Volgens de Raad van Europa hadden UÇK-leiders zich niet alleen schuldig gemaakt aan moord en andere oorlogsmisdaden, maar speelde Hashim Thaçi ook een leidende rol in een crimineel netwerk dat zich onder meer bezig hield met drugsmokkel.

Door zijn goede contacten met het Westen waande Thaçi zich onaantastbaar, aldus de Raad. Dat werd in 2015 ook gezegd door een niet met name genoemde Europese ambassadeur op de website Politico: 'Het droevige feit is dat de Verenigde Staten en Europa tien jaar geleden al wisten dat Thaçi en zijn mensen waren betrokken bij drugsmokkel en het creëren van een maffiastaat. De houding was: hij is een rotzak, maar hij is onze rotzak.'

Hashim Thaçi heeft publiekelijk altijd verklaard dat hij voorstander was van een speciaal Kosovo Tribunaal, omdat hij immers toch niets te verbergen had. Maar volgens de rechtbank heeft hij geen middel onbenut gelaten om de rechtsgang te frustreren.

De ironie wil dat hij naar Den Haag komt op een ongemakkelijk moment, net nu de Verenigde Staten en de Europese Unie proberen de betrekkingen tussen Kosovo en Servië te normaliseren. Donderdag zullen de premier van Kosovo en de president van Servië elkaar ontmoeten in Brussel, voor een gesprek met de Duitse bondskanselier Merkel en de Franse president Macron.

Peter Giesen

'Schandalige opsluiting' van journalist in Den Haag

30-3-16

Florence Hartmann

De Franse journaliste Florence Hartmann, die sinds donderdag vastzit in Den Haag, kwam dinsdag vervroegd vrij wegens „goed gedrag”. Haar voormalige baas noemt haar arrestatie „onacceptabel” en „ridicuil”.

Door onze correspondent Peter Vergaas

PARIS. Als verslaggever van *Le Monde* tijdens de oorlogen in voormalig Joegoslavië publiceerde de Franse journaliste Florence Hartmann (53) in de jaren negentig als eerste over de massamoord in een ziekenhuis bij Vukovar in Kroatië. Haar steeds activistischer strijd om oorlogsmisdadigers berecht te krijgen, zette ze tussen 2000 en 2006 voort als woordvoerder en adviseur van hoofdaanklager van het Joegoslavië-tribunaal Carla del Ponte. En afgelopen donderdag vierde ze in Den Haag buiten het hof met nabestaanden de veroordeling tot veertig jaar cel van de Bosnisch-Servische leider Radovan Karadzic. Die avond nog zat ze in de Scheveningse gevangenis als hij.

Dinsdag werd Hartmann na ruim vier dagen cel weer vrijgelaten. Maar over haar hardhandige arrestatie door bewakingspersoneel van het VN-hof met hulp van Nederlandse agenten raken haar Franse collega's niet uitgesproken. Dat ze werd vastgezet voor een veroordeling uit 2008 wegens 'minachting van het hof' is „absurd”, meent een steuncomité dat vorige week al haar vrijlating eiste. De hoofdredacteur van *Le Monde* (waar ze niet meer voor werkt) sprak van een „schandalige opsluiting” en zelfs haar voormalige baas Del Ponte noemde de kwestie „onacceptabel” en „ridicuil”.

Hartmann stond in 2008 terecht omdat ze vertrouwelijke informatie uit haar tijd als woordvoerder naar buiten zou hebben gebracht. In haar boek *Paix et châtiment* (Vrede en straf) uit 2007 onthulde ze dat de rechters in de zaak tegen de Servische leider Slobodan

Florence Hartmann wordt aangehouden buiten het Joegoslaviëtribunaal in Den Haag.

dan Milosevic in 2005 welbewust notulen van de Servische defensiestaf geheim hadden laten verklaren. Dat was op verzoek van Servië en Montenegro die vreesden voor hun „nationale veiligheid”, maar waarschijnlijk

Frankrijk heeft altijd geweigerd haar aan te houden

zo wisten te voorkomen dat ze via een procedure bij het Internationaal Strafhof later miljarden aan smartengeld aan nabestaanden zouden moeten betalen.

De documenten zouden de militaire commandostructuur van Servië beter in kaart hebben gebracht, schrijft Hartmann. De Bosnisch-Servische legerleider Ratko Mladic - die ze tijdens haar opsluiting in Scheveningen volgens haar advocaat op de luchtplaats

zag lopen - zou volgens de documenten alleen materieel maar ook orders uit de Servische hoofdstad Belgrado hebben ontvangen: belangrijk bewijs in de Srebrenica-zaak. Hartmann werd veroordeeld tot een boete van 7.000 euro, die ze weigerde te betalen. Toen het geld niet binnen de gestelde termijn binnen was, zette het hof de boete in 2011 om in een gevangenisstraf van zeven dagen. Maar Frankrijk heeft altijd geweigerd haar aan te houden omdat met het tribunaal alleen een overeenkomst bestaat verdacht van zware misdrijven uit te leveren.

Vergeefs had haar advocaat in het Paasweekende geprobeerd contact met het hof te krijgen. Hij zei in de Britse krant *The Observer* dat Hartmann in een isolatiecel zat, maar volgens een woordvoerder van het hof was dat niet waar. Dinsdag kwam ze alsof vervroegd vrij wegens „goed gedrag” en omdat ze „tweede van haar straf” heeft uitgezeten. Die regel van het tribunaal geldt kennelijk niet alleen voor oorlogsmisdadigers, maar ook voor veroordeelde oud-medewerkers.

Kritiek op vrijspraak Seselj

1 APRIL 2016

Van onze redactie buitenland

DEN HAAG • De vrijspraak van de Servische nationalist Vojislav Seselj door het Joegoslavië-tribunaal gisteren heeft forse kritiek opgeleverd. Premier Tihomir Oreskovic van Kroatië noemde het vonnis 'schandalig'.

Oreskovic was in Vukovar, een Kroatisch stadje waar Servische milities een slachting aanrichtten na het beleg in 1991. Seselj was aanwezig bij het beleg en zei destijds in een toespraak

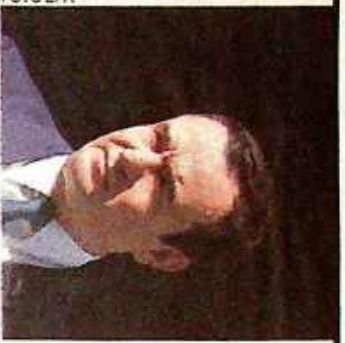
ten overstaan van Servische troepen dat geen enkele Kroaat levend Vukovar zou mogen verlaten.

Volgens het Joegoslavië-tribunaal was er bij die uitspraak echter geen sprake van ophitsing. Toespraken zoals die van Seselj moeten volgens het tribunaal gezien worden in de context van het conflict. „Ze waren bedoeld om het moreel van de troepen op te krikken, het waren geen oproepen om iedereen te doden.” Seselj is nog altijd actief in de Servische politiek en is

een groot voorstander van een Groot-Servië waar ook delen van Kroatië en Bosnië onder vallen. Zijn extreme nationalisme was goed terug te horen in zijn reactie op zijn vrijspraak: „Deze rechters hebben geholpen bij het verwijderen van de smet op het Servische volk.” Een van de drie tribunaalrechters was het overigens oneens met de vrijspraak. Volgens Flavia Lattanzi hebben haar twee collega's alle regels van het internationaal oorlogsrecht genegeerd.

Vojislav Seselj reageert op zijn vrijspraak. FOTO REUTERS

ALBIN KURTI
PREMIER KOSOVO

Milosevic

14-1-23
NRC

'Wij bestrijden hier het fascisme van Moskou'

Iaar mij zien waar mijn agenten Serviërs in het noorden onderdrukten. Gewone mensen hebben niets te vrezzen. We pakken de georganiseerde misdaad en corruptie aan, daarom hebben we meer agenten naar het noorden gestuurd."

Albin Kurti (47), de premier van Kosovo, begint harder en feller te praten als hem gevraagd wordt naar de grieven van de Servische bewoners van Mitrovica die recent het noorden van Kosovo ontgeleden met barricades en massaal opstapten uit hun publieke functies. Zij beklagen zich over intimidatie door de Kosovaarse politie.

"Mijn voorgangers hadden een soort herenakkoord waardoor de illegale Servische structuren in stand gehouden werden. Ik doe daar niet aan mee. Hun barricades zijn geen. Parijse studentenopstanden worden geleid door gewechtsklare, geüniformeerde, gemaskerde en gewapende mannen die handelen in opdracht van Belgadigers. Oorlogsmisdadigers en gewone misdadigers hebben zich verenigd. Dat is levensgevaarlijk."

Bijna twee jaar is de sociaal-democraat nu aan de macht, als leider van de eerste coalitie waarin de Servische minderheid geen stem heeft. Hoewel hij liever zou praten over toehanding tot de Europese Unie en de ranglijsten van petsvrijheid en corruptiebestrijding waarop Kosovo steeds beter scoort, is zijn land alleen maar in het nieuws vanwege het conflict met Servië. Een existentieel conflict dat, volgens Kurti, niet alleen speelt tussen zijn fragiele land en het regime in Belgrado. "Een slogan die we onder Serviërs zien is: 'bid tot God en vertrouw op Rusland'. Nergens in Europa is de steun voor Poetin zo groot. Dat is wat wij bestrijden: het fascisme van Moskou en bondgenoten."

Neergeschoten jongen

Felt is dat Kurti zonder akkoordjes met de Servische president Aleksandar Vučić ingrijpt in het leven van de Servische minderheid en moraal aan de beperkte autonomie die zij hebben sinds Kosovo zich in 2008 onafhankelijk verklaarde.

Jinwoners van de voormalige Joegoslavische provincie Kosovo identificeren zich voor 93 procent als vooraf van Albanese, 7,29% procent voelt zich helemaal Servisch en orthodox-christelijk. Bijna helft van die groep woont in het noorden en zet zich af tegen Pristina. Maar evenveel etnische Serviërs wonen verspreid in kleinere enclaves door het hele land, zij zijn vaak meer geïntegreerd in de Kosovaarse samenleving. "Zij reageren kalm en vreedzaam", zegt Kurti, zichtbaar opgelucht.

Toen in het zuiden tijdens orthodox Kerstmis een 11-jarige jongen werd neergeschoten door een Albanese politieagent buiten dienst, wisten de Kosovaarse autoriteiten de gespannen situatie vrij snel te smoren door de verdachte te arresteren.

Kurti werd politiek actief als studentenleider en eind jaren negentig "tweeënhalf jaar gemarteld in Milosevic' gevangenis".

Daarom speelde hij geen rol in de oorlog van 1998-1999 tussen de Albanese meerderheid en het regime van Slobodan Milosevic. Voordat de NAVO ingreep kostte die strijd aan bijna 9.000 Albanese en bijna 2.000 Serviërs het leven. De onafhankelijkheid die de Albanese leiders van Kosovo in 2008 uitroepen wordt nog altijd niet erkend door Servië, Rusland en China, en ook niet door Spanje, Roemenië, Griekenland, Slowakije en Cyprus.

Gemaskerde mannen

Het bestaansrecht en de grenzen van zijn land zijn niet vanzelfsprekend. En het laatste wat Kurti wil is met een associatie van Servische gemeenten "een staat binnen de staat creëren". Zijn schrikbeeld is Bosnië en Herzegovina, waar de het autonome Republika Srpska veel macht heeft en alle besluitvorming en vooruitgang van het land blokkeert. "Ik ben niet zo achterlijk om zoiets ook hier te faciliteren."

De protesten in het noorden noemt hij "niet authentiek". "Er worden mensen met bussen aangevoerd vanuit Servië om de barricades te leiden. We hebben bewijs dat dit gemaskerde mannen zijn met insignes van de Russische Wagnermilite, de Nachtwolven (een Poetin-getrouwde Russische motorbende, red.) en die zogeheten Noordelijke Brigade." Kurti zegt dat bewijs niet te kunnen delen, omdat "de positie

"Als de NAVO hier niet zou zijn, zouden Serviërs ons opnieuw afslijten"

van waaruit foto's en video's gemaakt zijn onze bronnen kan verraden". Hij heeft het wel laten doorklinken naar het Openbaar Ministerie. "We zullen de rechtsstaat moeten vestigen in het noorden van Kosovo om de wetteloosheid daar echt aan te pakken."

Behalve door smokkel en criminaliteit wordt de staatskas vooral geraakt door het feit dat niemand in het Servische noorden betaalt voor de stroomvoorziening. "Wij bloeden daar financieel voor. We hebben hun energiebedrijf een vergunning gegeven en in juni een akkoord gesloten om dit op te lossen, maar dat wordt niet nageleefd." Dat is wat Servische autonomie hem kost. "Autoriteiten zien onze gulheid als zwakte."

De enige autoriteit die zowel de Serviërs als Kurti in het noorden vertrouwen, is die van de NAVO. "Ik heb geen probleem met Serviërs daar, maar met onze noordelijke buurman. Zolang Vučić zich niet kan distantiëren van de vorige Servische generatie, is het wachten op de volgende. Als de NAVO hier niet zou zijn, zouden Serviërs ons opnieuw afslijten. Ik weet niet of ze ertoe in staat zijn, maar ik weet wel dat ze de intentie zouden hebben."

PROFIEL

Nikola Stokic

President Aleksandar Vucic inspecteert eerder deze maand duizenden in beslag genomen wapens, vlak bij de stad Smederevo, na twee dodelijke schietpartijen.

FOTO VAN DE PERSDIENST VAN DE SERVISCHE REGERING, VIA AP

land kan de regio doen wankelen. Bijvoorbeeld door Servisch nationalisme en etnische spanningen in de buurlanden aan te wakkeren. Formeel wil Servië lid worden van de Europese Unie. De aanvraag is van 2009, de onderhandelingen begonnen in 2014. In de praktijk balanceren zowel Vucic als de Servische bevolking echter tussen Brussel en Moskou, blijkt uit ook bij kruidvat Kosovo. Servië, met steun van Moskou, weigert de onafhankelijkheid van de voormalige provincie te erkennen. Brussel doet overweede bemiddelingspogingen, maar elke overeenkomst wordt gevolgd door nieuwe schermutselingen in het grensgebied.

Ook binnen Servië neemt de onrust toe, na twee uitzonderlijke schietpartijen begin deze maand. Binnen twee dagen zorgden een 13- en een 21-jarige lader voor 21 doden. Vucic nam meteen maatregelen tegen het overdadige wapenbezit, maar de oppositie benut de onvrede over het geweld met demonstraties tegen regering en president.

Ook deze zaterdag is een groot protest tegen de regering gepland, een dag na een betoging vóór de regering. Op sociale media is sprake van 2.200 bussen die de regering heeft gehuurd om betogers naar de hoofdstad te brengen voor de regeringsdemonstratie. Vooral kondigde Vucic aan dat hij bij deze gelegenheid zijn verzoek als leider van regeringspartij SNS zou bekendmaken. Zijn presidentschap loopt tot 2027. Daarna wil de 1 meter 98 lange Vucic aan de slag als basketbaltrainer voor jongeren. Hij is al begonnen met de opleiding daarvoor, liet hij in 2020 weten op Instagram.

Extremerechts

Zijn beide ouders studeerden economie, Vucic koos na het gymnasium voor rechten aan de Universiteit van Belgrado. Hij staat bekend als 'de beste student van zijn generatie'. Een jaar voordat Vucic in 1994 afstudeerde - de Joegoslavische oorlogen waren volop gaande - werd hij politiemenslid voor de Servische Radicale Partij (Srpska Radikalna Stranka, SRS), een twee jaar eerder opgerichte extreemrechtse partij die pleitte voor een 'Groot-Servië'. SRS-oprichter Vojislav Seselj, voorstander van etnische zuivering, fungeerde als Vucic's mentor.

Binnen twee jaar behoorde Vucic tot de leiding van de SRS. In hetzelfde jaar, negen dagen na de massamoord door Bosnisch-Servische militairen in Srebrenica, zei Vucic hoe hij dacht over eventuele wrekaacties: „Kom ons bombarderen, voor elke vermoorde Servier zullen we honderd moslims vermoorden.“ Het Servische parlement heeft 'Srebrenica' in 2010 veroordeeld, maar Vucic is nooit teruggekomen op zijn beruchte uitspraak. In 2015 werd Vucic bij een Srebrenica-herdenking bekogeld met waterflesjes en stenen, waarbij zijn bril sneuvelde en hij moest vluchten.

Zijn eerste regeringsfunctie kreeg Vucic in 1998 onder de later voor oorlogsmisdaden aangeklaagde president Slobodan Milosevic. Als minister van Informatie introduceerde hij boetes voor kritiek op de president en gooide hij tijdens de NAVO-bombardementen van 1999 de Milosevic dwongen om zijn leger terug te trekken uit Kosovo - alle journalisten van NAVO-landen het hand uit. Controle over de media is nog steeds cruciaal in Vucic's politieke strategie. Bijna alle private media zijn afhankelijk van aanhangers van zijn huidige partij en fungeren als staatsmedia.

Een recent artikel in *The New York Times Magazine* schetst hoe Servische voetbalstadions al sinds het einde van de jaren 80 een broeinest zijn van etnisch nationalisme, intimidatie en geweld. Politiek geïnspireerde en gefinancierde supportersgroepen zijn verweven met de georganiseerde misdaad. Vucic, groot liefhebber van basketbal en voetbal, onderhoudt volgens *The New York Times* al sinds de jaren 90

banden met deze groepen. Uit het artikel: „Hij heeft briljant gebruikgemaakt van het Servische mafkaprobleem door een situatie te creëren waarin de vage lijn tussen georganiseerde misdaad en de staat in zijn voordeel werkt.“ Balkanexperts menen dat de politieke stijl van Vucic, ontvankelijk in de chaotische jaren 90, bijdraagt aan geweld en polarisatie in Servië. Florian Bieber, directeur van het Centre for Southeast European Studies van de Universiteit van Graz: „Hij houdt van harde retoriek, hij beschouwt zijn politieke opponenten als vijanden. Hij scheldt ze uit, hij kleint ze.“ Bieber werd zelf ook eens verbaal aangevallen door Vucic in een tv-interview. Ivana Stradner, analiste bij de Amerikaanse denktank EDD en geboren en getogen in Belgrado, wijst op de populaire reality-tv op zenders als Happy TV en TV Pink. „Vucic heeft de shows heel erg gestimuleerd, op zenders die hij beheerst. Daar zit veel geweld en haatzaaiertij in, met taal uit de jaren 90 en verering van gangsters.“

Vucic heeft de onafhankelijke media verwoest, zegt de Servische oud-journalist Strijan Skoro. „Stap voor stap zijn kranten en tv-zenders overgenomen door Vucic en de zijnen. Ervaren journalisten zijn weggejaagd of zelf opgestapt. Goed uitziende jongeren worden aangewezen als presenter van het nieuws. Er is volop nepnieuws in omloop.“ De nationale journalistenorganisatie telde in 2022 132 aanvallen op journalisten.

Weinig weerstand

De politieke zegericht van Aleksandar Vucic begon pas echt in 2008. In dat jaar maakte hij een allseebepalende ommetje. Hij verliet het extreme nationalisme van de SRS en richtte met Tomislav Nikolic een nieuwe partij op: De Servische Progressieve Partij (Srpska Napredna Stranka, SNS) heeft een centrum-rechtse koers en een pro-EU agenda.

Bieber: „Dat was een hele slimme zet. Hij brak met de anti-westerse SNS toen hij zag dat toenadering tot de EU de toekomst was. De basis van de nieuwe partij was veel breder. Die omvat nostalgische autocraten maar ook pro-westerse liberalen. Omdat de aanhang zo veel richting omvat, is het voor de oppositie lastig om de partij te bestrijden. Waar moet je je op richten?“

Tot 2008 was Vucic eigenlijk een verteerder van de SNS, minister van Defensie en vice-premier, belast met corruptiebestrijding. Vanaf 2014 volgden twee korte termijnen als premier, in 2017 begon zijn eerste vijfjarige termijn als president. In het parlement heeft hij weinig weerstand te vrezen: vorig jaar won zijn partij 44 procent van de stemmen, goed voor 120 van de 250 zetels. De tweede partij heeft 38 zetels. De solide machtspositie van Vucic zorgt voor hoofdpijn in Brussel. „Servië blijft op het pad naar EU-lidmaatschap“ is Vucic's mantra in interviews. Tegelijk sluit hij een drietang gascontract af met Poetin en koopt hij coronavaccins in China. Dat is nu eenmaal in het belang van Servië, zei hij in 2019 tegen *Der Spiegel*, in een schaars interview met een buitenlands media-um. Van zijn gebruikelijke vaagheid was daar geen sprake. „Ik geef niets om mondiale belangen. Ik geef om Servië en de Balkan. Punt.“

Net als Orbán deelt Vucic graag sneren uit naar de EU. Kritiek op zijn contact met China is hypocriet, zegt Vucic in *Der Spiegel*, want Polen en Griekenland zijn ook aanwezig op conferenties met China. „Maar iedereen pest Servië, wat typerend is voor de dubbele moraal die we steeds weer tegenkomen.“

Net als hun president balaceert de Servische bevolking tussen Oost en West. Dat blijkt uit een recente peiling van bureau CRTA uit Belgrado. Van de ondervraagden denkt 44 procent dat Servië meer na-dan voordeel zal halen uit het EU-lidmaatschap, tegen 39 procent die meer voordeel ziet. Vanwege de kandidaatstatus ontvangt Servië jaarlijks al 200 miljoen euro van de EU. Gevraagd naar waar het buitenlandse beleid van Servië op gericht moet zijn, noemt 44 procent de EU en 43 procent Rusland. Serviers hebben hun hart naar Rusland gericht en hun portemonnee naar het Westen, concludeert CRTA.

Twee gezichten

Vucic wil helemaal geen EU-lidmaatschap, zeggen mensen die hem volgen. Wetenschapper Bieber: „Het proces heeft hem meer te bieden dan het resultaat. Financieel gezien is de wachtkamer van de EU al heel interessant. Vucic wil alleen in de EU als hij een positie als Orbán krijgt: wel de hussen maar niet de lasten.“

Analist Dragas ziet het positiever: „Vucic is heel kritisch op de EU, dat klopt. Maar bedenken wel dat hij veel meer heeft gedaan om Servië richting de EU te brengen dan zijn voorgangers. Neem Kosovo: hij accepteerde bemiddeling door Brussel, hij besefte dat het Servische belang geënd is door met de EU en de VS samen te werken.“ De concessies ten aanzien van Kosovo leveren Vucic kritiek op in eigen land. Nationalisten dreigen niet rellen als de relatie met Kosovo wordt „genormaliseerd“.

Vucic heeft twee gezichten, voor binnen- en buitenlands gebruik. In Europa presenteert hij zich als min of meer redelijk, de stabiele factor die dreigende conflicten in de regio kan oplossen. In Servië gaat hij in uwangabe tv-interviews tekeer tegen het Westen. Strijan Cvijic van de Servische denktank BCBP vergeelijkt hem met hoofdperson Marko uit de film *Un derground* (1995) van Emir Kusturica, die zijn landgenoten in een schuilkelder niet vertelt dat de oorlog voorbij is. „Dat doet Vucic ook: hij houdt ons in Servië onwetend en profiteert daarvan. Hij houdt ons in de kerkers van de jaren 90 met zijn anti-westerse retoriek.“

Tussen Oost en West

Analist Ivana Stradner doet onderzoek naar Russische ondermijning via sociale media. Ze meent dat Rusland Servië gebruikt om onrust te zaaien op de Balkan, onder meer om de aandacht af te leiden van de oorlog in Oekraïne. „De band met Rusland is sterk. Vucic maakt gebruik van het sentiment van Slavische broederschap, bijvoorbeeld door de orthodoxe kerk te versterken. De kerk is nu een machtsbasis voor hem.“

Verbittering over de afloop van de Joegoslavische oorlogen, inclusief het verlies van Kosovo, wakkerden de Servische sympathie voor Rusland aan. Het Westen wees Servië aan als agressor, Rusland bleef Servië 'trouw'. Een peiling in 22 landen van september 2022 toonde Servië extreem pro-Russisch: 63 procent van de ondervraagde Serviers achtte het Westen verantwoordelijk voor de oorlog in Oekraïne, verantwoordelijk voor de oorlog in Oekraïne, aanzienlijk meer dan in elk ander land.

Ook zijn critici erkennen: Vucic's pragmatische vaagheid werkt. Hij is ambivalent tegenover de EU, onduidelijk over Kosovo, en kiest niet tussen Oost en West. De politieke oppositie heeft geen alternatief in de aanbieding. Echte spanning wordt het daarom niet voor Vucic, meer leidt behoudt hij zijn machtspositie. Ook als er deze zaterdag meer dan vijftigduizend als er deze zaterdag meer dan vijftigduizend Serviers - zo veel mensen demonstreren op 8 mei, kort na de schietpartijen - tegen hem demonstreren, behoudt hij zijn greep op de samenleving. Voorlopig zit Servië vast aan Vucic.

Nikola Stokic

Van der Vliet

Stokic

Stokic

Stokic

Stokic

Stokic

Stokic

Stokic

Stokic

Stokic

Stokic

Stokic

Stokic

Stokic

Stokic

Stokic

Stokic

Politici die met de volkswil aan de haal gaan, schaden de rechtsstaat en de democratie. Dat wil nog niet zeggen dat het politieke systeem niet deugt, stelt **Olaf Tempelman**.

Hoepopulisten de democratie misorviken

Illustratie **Rhonald Blommestijn**

In de podcast uit Van der Heyden ook kritiek op Poolse rechters, die vinden dat hun democratie wordt beschadigd door bemoeienis van de partij Recht en Rechtvaardigheid (PiS) met de rechterlijke macht. Van der Heyden vindt hun redering niet kloppen. De raad die zich met de rechtspraak bemoeit, is gekozen door het parlement en dat parlement is gekozen door het volk: de democratie wordt juist versterkt.

Zomaar één gevolg van deze vorm van democratie is dat je in Polen niet makkelijk meer kunt zeggen dat de Joodse bevolking van het stadje Jedwabne in 1941 niet door nazi's maar door Poolse inwoners is omgebracht. De Poolse journalist Anna Bikont, auteur van het baanbrekende boek *De misdadad en het zwijgen*, werd door de opmars van PiS praktisch persona non grata in eigen land. Veel kiezers houden niet van 'vervelende' versies van hun geschiedenis en hebben met hun stemgedrag bereikt dat ze die niet meer hoeven te horen.

Voor bezwaren tegen 'veel mensen die ergens niet van houden' kon je

2.400 jaar terug al terecht bij Plato. Door toedoen van een overvloedige meerderheid van de Atheense stemgerechtigden moest zijn leermeester Socrates in 399 voor Christus de giftbeker drinken. Als in plaats van die 'opgehitste menigen' verstandige mannen over Socrates hadden beslist, was zijn leven gespaard, wist zijn leering, een bekende neoplatonist is de Singapoeraanse denker Kishore Mahbubani. In zijn boeken met bedenkingen bij democratie laat hij nooit na op te merken dat 20ste-eeuwse Europese politici als Hitler en Milosevic overtuigend verkiezingen wonnen. Mahbubani is geen adept van democratie, maar zijn idee ervan is even simpel als dat van Haye van der Heyden: het is een systeem waarin de meerderheid beslist. 'Typisch democratisch was het Brexit-referendum, 51,9 procent van de kiezers stemde voor vertrek uit de EU, de 48,1 procent die er tegen was, zit evengoed met de gevolgen.'

Ongekozen rechters die gekozen politici hinderen: het gebeurt tegenwoordig niet meer louter ten oosten van de Elbe

Olaf Tempelman
is redacteur van
de *Volkskrant*

In 1997 zei de Slowaakse oud-dissident Zuzana Szatmáry: 'Ik wou dat het hier niet zo belangrijk was om verkiezingen te winnen en niet zo erg was om verliezen te verliezen.' Szatmáry was in de communistische decennia vaak gearresteerd tijdens acties voor democratie - de democratie die in de jaren na 1989 gestalte kreeg vond zij een kartakatuur van waarvoor zij gestreden had. Democratie staat voor macht van het volk, en een minderheid van het volk is net zo goed deel van het volk. In een democratie hoort een meerderheid derhalve rekening te houden met gerechtigvaardigde belangen van een minderheid: daarin bestaan instituten om sommige kiezers tegen andere kiezers te beschermen of, in de woorden van Szatmáry, 'daarin wacht mensen geen ellende als degenen op wie ze hebben gestemd de verkiezingen verliezen'.

In het Oost-Europa van die jaren raakten flink wat mensen in de weken na verkiezingen hun baan, inkomsten en professionele netwerk kwijt. Dat kwam doordat nieuwe politieke machthebbers massaal mensen ontsloegen die ze als te weinig loyaal beschouwden - van topambtenaren en universiteitsrectoren tot personen van de staatsrevisie, centrale banken en wetenschappelijke bureaus. Wie ontslag juridisch wilde aanvragen, stuitte op het probleem dat de bezem vaak ook de rechterlijke macht trof. Veel politici betuigden in hun campagnes lippen-dienst aan de 'democratische rechtsstaat', maar wonden eenmaal aan de macht dat ze onafhankelijke instituten konden missen als kiespijn.

Er wordt vaak gezegd dat de spanningen tussen Oost-Europese lidstaten en de Europese Commissie zijn terug te voeren op een conservatievere cultuur ten oosten van de Elbe. Minder vaak wordt gezegd dat nogal wat Oost-Europese politici het moeilijk hebben kunnen vertroppen dat ze door toedoen van de EU-toetreding van hun landen (in 2004 en 2007) minder greep op hun

rechterlijke macht hebben gekregen. Had PiS in 1997 al bestaan en verkiezingen gewonnen, dan hadden Poolse rechters niet naar Brussel kunnen stappen om hun ontslag aan te vechten.

In 2012 liet de Roemeense regering met een referendum de toenmalige president afzetten. Het constitutioneel hof verklaarde dat referendum vanwege een opkomst onder de 50 procent ongeldig. De regering deed wat alle voorgaande regeringen deden, namelijk het hof onder druk zetten. Toen rechters de noodklok luidden in Brussel, reagerden woordvoerders van de regering op dezelfde wijze als de huidige Poolse: waar moeten ze zich mee, het volk heeft ons gekozen!

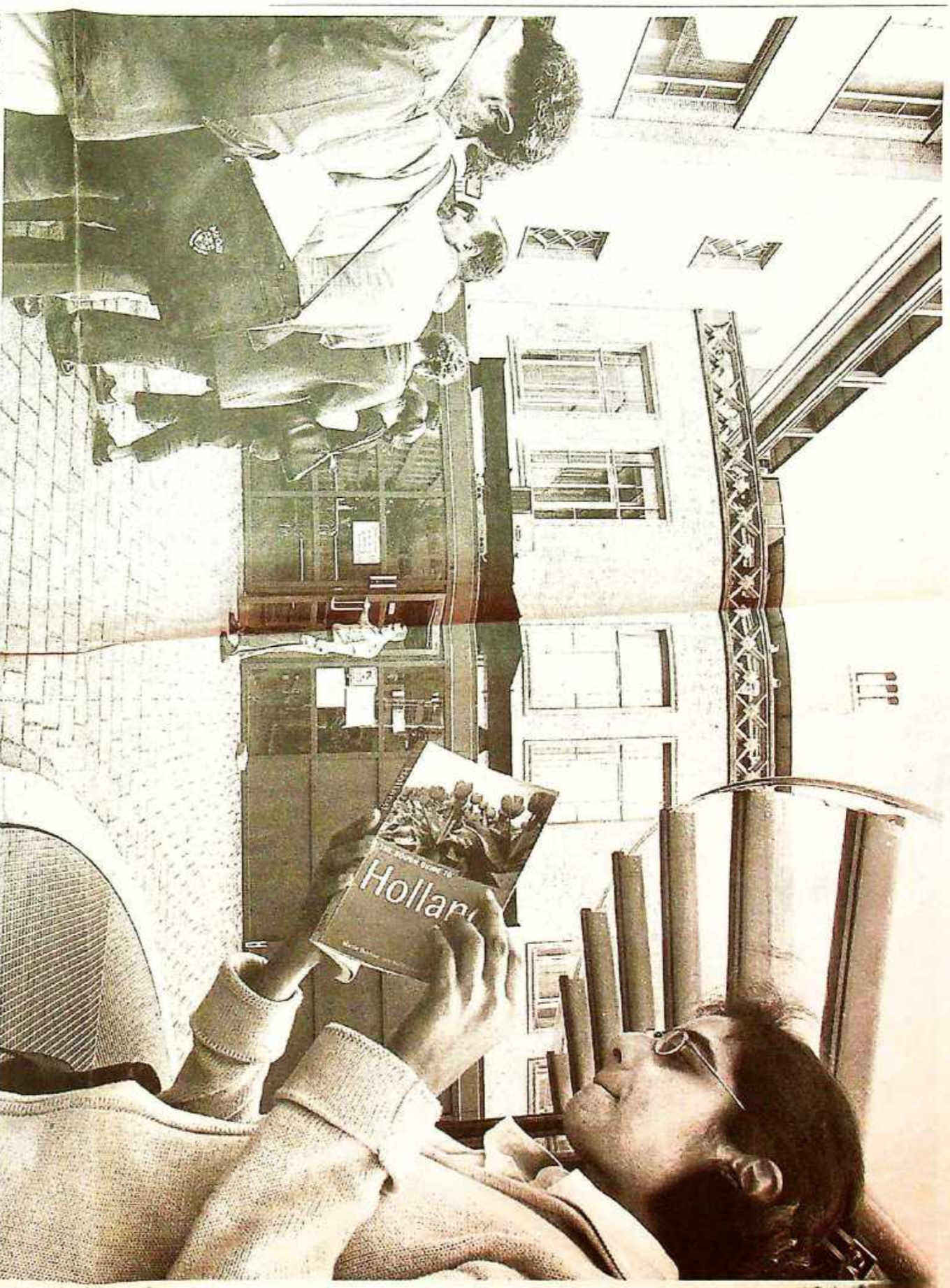
Ongekozen rechters hinderen gekozen politici, oftewel democratische besluitvorming, ze blokkeren wat 'het volk' louter ten oosten van de Elbe. Ook in Nederland hekelde de laatste jaren flink wat mensen vormen van rechterlijke macht. Toen de Amsterdamse bestuursrechter zich uitprak in de casus-Zwart Piet, spraken critici van 'D66-rechters'. Toen de politiek werd betrispt in rechtszaken die waren aangespannen door de Stichting Urgenda en het Haga Lyceum, vonden diverse commentatoren dat rechters politiek bedreven zonder daarvoor een democratisch mandaat te hebben. Forum voor Democratie-leider Thierry Baudet waarschuwde in een tweet 'voor de sluipende machts-greep die de rechterlijke macht in Nederland onderneemt. De democratie wordt steeds verder buitenspel gezet. Dikastocratie (de heerschappij van rechters, *rd*) is de achilleshiel van de rechtsstaat'. Afgelopen maandag vond in de Tweede Kamer een hoorzitting plaats over zijn zorgen. 'Er is echt iets aan de hand, we gaan hiermee door', verklaarde Baudet na afloop.

DE

Elke tijd is uniek, maar veel dilemma's zijn dat niet. Neem dilemma's over de macht van het volk. We leven in een tijd waarin veel inwoners van landen die te boek staan als democratiën vinden dat er te weinig naar hen wordt geluisterd, en vraagtekens plaatsen bij het democratische gehalte van besluitvorming. Een les die zich daaruit laat leren, is dat meningen over wat een democratie hoort te zijn fors verschillen.

In een veelbeluisterde en bediscussieerde *Volkskrant*-podcast sprak Gijs Groenertman met schrijver en acteur Haye van der Heyden, ex-initiatiefnemer van Ongehoord Nederland, een nieuwe omroep die kritiek op gebrekkige representativiteit al in de naam draagt. Voor Van der Heyden, wordt helder, draait democratie om gevolg geven aan wat een meerderheid van de kiezers wil. Hij kan zich bijvoorbeeld ergeren aan mensen die het drugsbestrijdingsbeleid van de Filipijnse president Rodrigo Duterte gemakzuchtig 'ondemocratisch' noemen. Duterte won met dit beleid overtuigend de verkiezingen. Je mag het bezwaarlijk vinden dat mogelijk onvuldige mensen buitengerechtelijk worden geëxecuteerd. Echter: 'Als we alspreken dat iets een democratie is, betekent dit dat het gevolgen heeft als 'heel veel mensen ergens op stemmen'.

'Slobo-toerisme' voor de ingang van het Joegoslavische-tribunaal. Dagelijks stellen zich tientallen toeristen op voor de ingang van het tribunaal in Den Haag in de hoop een glimp op te vangen van de hoofdverdachte Slobodan Milošević. (Foto WFA)

Zomervakantie voor Milošević

Milošević mag even uitrusten na een rommelige eerste procesperiode. De rechtskamer die zijn zaak behandelt gaat met reces en bezint zich op beterschap

**Door onze redacteurs
PETRA DE KONING
EN CEES BANNING**

MILJO HAAG, 27 JULI. Slobodan Milošević heeft vakantie. Voor de rechters en aanklagers in zijn zaak voor het Joegoslavische-tribunaal is vandaag het zomereces begonnen. Vier weken lang kan de Joegoslavische ex-president uitrusten, en volgens artsen die hem onderzochten, heeft hij dat dringend nodig. Milošević kampt met ernstige hartproblemen. Hij lijdt aan verkrampting van de hartvaatwanden door zijn hart sneller moet pompen met als gevolg een hoge bloeddruk.

Het proces, dat nu ruim vijf maanden duurt, is een uitputtingsslag voor Milošević. De ex-president van Joegoslavië erkent het VN-hof niet en weigert zich te laten bijstaan door een advocaat. Een van de drie rechters, Patrick Robinson uit Jamaica, zei afgelopen week opnieuw tegen Milošević dat hij echt beter een advocaat kon benoemen. Die zou de kruisverhooren van getuigen doen, en dan was het minder vermoeiend voor de verdachte. Milošević reageerde getergd: „Ik heb nooit om een medisch onderzoek gevraagd”

227 hij zei opnieuw dat hij geen advocaat zal nemen.

Op de overvolle Publieke tribune gingen de mensen staan om een glimp van de briesende ex-strafman op te vangen. De afgelopen weken was er veel publiek dat het proces bijwoonde. Dagleijks getuigden lange rijen voor de ingang van het 'Slobo-toerisme'. Deze week vertelde Milošević in de rechtszaal dat hij ledere ochtend om zeven uur opstaat. Hij

Kijken naar de briesende statsman

bereidt zich dan voor op de zitting die om negen uur begint. Tijdens de pauzes belt Milošević met zijn juridische adviseurs en 's middags om een uur of twee wordt hij teruggelicht naar de gebeurtenis in Scheveningen. Hij gaat dan, zegt een ingevijde, meeren liggen en slaapt een groot deel van de middag. Hij zou ook 's avonds te moe zijn om dossiers te lezen; hij ligt „voor pampus” in zijn bed.

De aanklagers in zijn proces gaan gedetailleerd te werk. Bijna ieder dorp waar Kosovo-Albanen zijn vermoord wordt in de aanklacht genoemd, en in de rechtszaal komen die moorden aan de orde. Bijna een miljoen lang ging

het over de moord op 45 Albanen in het dorp Satak. Aanklager Geoffrey Nice vond dat zelf nogal lang, maar hij had die opdracht gekregen van de hoofdanklager van het tribunaal, de Zwitserse Carla Del Ponte. Het bloedbad uit januari 1999 was mede aanleiding voor het begin van de NAVO-luchtaanvalen op Joegoslavië. In de aanklacht staan de slachtoffers uit Racak bovenaan de lijst van dorpen waar Albanen werden gedood door Servische troepen.

Die opdracht aan aanklager Nice was een van de weinige bevoentissen van Del Ponte in het proces. In het begin zat ze vaak in de rechtszaal, de laatste maanden niet meer. Een paar weken geleden werd ze nog wel een keer onaangenaam verijst door de werkwijze van haar medewerkers in de zaak tegen Milošević. In het vliegtuig op weg naar het Rwanda-tribunaal, waarvan zij ook hoofdanklager is, las ze in het Zwitserse weekblad *Weltwoche* een vraaggesprek met de Finse forensisch expert Helena Ranta. Ranta onderzocht het bloedbad in Racak. De resultaten van haar onderzoek zijn in handen van de aanklagers, maar de Finse zelf stond vriendelijk genoeg niet op de getuigenlijst. Del Ponte was er gefritterd over, en haar medewerkers zochten nu naar een manier om Ranta's commentaar op haar bevindingen toch nog als bewijs te presenteren.

De aanklagers hebben er in het eerste deel van het proces, over Kosovo, voor gekozen om de zaak van ondertrop op te bouwen: eerst

kwamen slachtoffers aan het woord, dan de 'uitvoerders' en daarna zou het gaan over betrokkenheid van Milošević. Die systematische opbouw werd doorbroken toen de Britse politicus Paddy Ashdown - die vertelde over zijn ontmoetingen met Milošević in Belgrado - eerder werd opgetroepen dan was gepland. Ashdown werd eind mei benoemd als Hoge Vertegenwoordiger van de internationale gemeenschap in Bosnië

160 dozen met processtukken in cel bezorgd

en hij wilde ruim voor die tijd getuigen in Den Haag. Daarna was van een logische opbouw niets meer te ontdekken. Het was een komen en gaan van slachtoffers, (oud-)politici, militairen, politici, mannen en oud-medewerkers van Milošević. Het proces verliep rommelig en onvoorspelbaar. Soms hoorde de verdachte pas 's ochtends wie er die dag zou optreden

zei er dan wat van, en aanklager Nice beloofde ledere keer beter schap. May en Nice kunnen niet goed met elkaar overweg. De rechter ergert zich aan het barokke taalgebruik en de arrogante opstelling van zijn landgenoot.

Na het zomereces hebben de aanklagers nog drie weken om bewijzen te presenteren in de Kosovo-zaak. Daarna heeft Milošević twee weken extra tijd gekregen om zich voor te bereiden op het deel van het proces dat zal gaan over oorlogsmisdaden in Kroatië (1991-1995) en Bosnië (1992-1995). Het is nauwelijks voorstelbaar dat hij aan twee weken genoeg heeft. In zijn cel werden onlangs 160 dozen afgeleverd: de processtukken over Kroatië en Bosnië. Milošević verzuchtte dat het ondoenlijk was om 90.000 pagina's tekst te lezen, vijftienderd videobanden te bekijken en tientallen cd-roms.

De rechters hebben gezegd dat de aanklagers op 16 mei 2003 klaar moeten zijn met hun bewijsvoering. De aanklagers mogen 'maar' 17 getuigen oproepen en niet 560, zoals ze hadden gepland. De rechters hadden berekend dat de aanklagers met 560 getuigen pas eind 2004 klaar zouden zijn met hun bewijsvoering. Rechter May herhaalde zijn verzoek aan de aanklagers om het aantal schriftelijke bewijsstukken „te reduceren tot de kern”.

De aanklagers hebben, zo lijkt het, geleerd van de rommelige aanpak in het Kosovo-deel van het proces. Ze kiezen nu voor een top-down-benadering: eerst zal het gaan over de verantwoordelijkheid van Milošević voor oorlogsmisdaden in Kroatië en Bosnië, dan zullen uitvoerders aan het woord komen, en uiteindelijk zullen gruweldaden in de dorpen en kampen beschreven worden.

Milošević overtuigt niet langer

In het proces tegen Slobodan Milošević voor het Joegoslavië-tribunaal is het eerste deel, over Kosovo, voorbij. De ex-president is de afgelopen weken wat daadkrachtiger geweest dan in de zomer, toen hij zich slecht voelde.

2002

Door onze redacteurs
CEES BANNING
en **PETRA DE KONING**

DEN HAAG, 12 SEPT. Zeven maanden lang probeerde Slobodan Milošević de rechters van het Joegoslavië-tribunaal ervan te overtuigen dat zijn troepen in Kosovo niets anders hadden gedaan dan terroristen bestrijden. Wisten getuigen dat er ook strijders van Al-Qaeda in Kosovo zaten? De rechters hadden weinig zin om ernaar te luisteren. Ze eisten dat de verdachte „relevante vragen” stelde.

Gisteren was het de laatste dag van het Kosovo-deel in het proces tegen de Joegoslavische ex-president, die in Den Haag terechtstaat voor oorlogsmisdaden in Kosovo en Kroatië en genocide in Bosnië. Er waren tot nu toe weinig dagen dat hij zoveel plezier had in de beklaagdenbank. Het ging over een vraaggesprek met Michail Wladimiroff dat de *Haagsche Courant* zaterdag publiceerde. De Nederlandse advocaat Wladimiroff is een van de drie 'amici curiae' (vrienden van het hof), die door de rechters werden benoemd toen bleek dat Milošević geen advocaat wilde. De 'amici' mochten erop toezien dat het proces eerlijk verloopt. In het vraaggesprek had Wladimiroff gezegd dat er nu al genoeg bewijs was om Milošević te veroordelen omdat was aangetoond dat Milošević van veel moordpartijen had geweten en er niks tegen had gedaan.

Milošević deed gisteren alsof hij woedend was over die uitspraken. Hij vond dat Wladimiroff obstructie van de rechtsgang te verwijten viel: „Hij gaat uit van schuld nog voordat iemand de kans heeft gehad zichzelf te verdedigen.” Daarna keek hij – breed grijnzend – toe hoe Wladimiroff de rechters probeerde uit te leggen dat hij verkeerd geciteerd en begrepen was. De rechters moeten nu bedenken

of ze nog vertrouwen hebben in Wladimiroff als 'amicus'. Ze gaven hem een week om op te schrijven wat er mis was aan het interview.

Het optreden van de drie 'amici' – Wladimiroff, de Brit Steven Kay en de Serviër Branislav Tapušković – viel tot nu toe nauwelijks op, maar de rechters luisterden wel goed naar hun voorstellen en namen die soms over. In kruisverhooren van getuigen waren Wladimiroff en Kay beter voorbereid dan hun Servische collega. Die wakte vooral de indruk dat hij Milošević vertrouwen wilde winnen en hij eerder de rechters met uitvoerige vragen over details.

Vanaf het begin van het proces, in februari, was de aandacht vooral gericht op het optreden van de verdachte zelf. Milošević zei al meteen dat hij iedere gelegenheid zou gebruiken om 'het publiek' te vertellen over misdaden van de 'terroristen' van het Kosovo Bevrijdingsleger UÇK en de NAVO. De zittingen werden rechtstreeks uitgezonden op de Servische televisie en het proces werd de show van Milošević. Hij maakte ruzie met de rechters

en stelde scherpe vragen aan getuigen. Hij maakte er indruk mee. In Servië werd een nieuwe vloek bedacht: „Mag God je laten kruisverhooren door Milošević.”

Maar na een paar maanden werd hij voorspelbaar, en hij begon zich agressief te gedragen tegen getuigen („U liegt!”). Er waren belastinge getuigenverklaringen waar hij geen raad mee wist, zoals van de Britse oud-politicus Paddy Ashdown die zei dat hij Milošević in Belgrado had geïnformeerd over misdaden in Kosovo en had gewaarschuwd dat hij zou eindigen voor het tribunaal: „En hier bent u dan.” Milošević zat vaak onderuit gezakt in de beklaagdenbank, bleek en met rode vlekken op zijn gezicht. Hij was te moe om dossiers te lezen. Een paar keer werden zittingen uitgesteld omdat hij ziek was. Volgens artsen had hij hartklachten, het proces zou hem zwaar vallen.

Over twee weken begint het deel van de rechtszaak over de oorlogen in Kroatië en Bosnië. Milošević krijgt na iedere tien zittingsdagen vier dagen rust. Hoofdaanklager

Carla Del Ponte zegt in haar werk-kamer in Den Haag dat ze dat „prima” vindt, ze maakt zich ook zorgen over de gezondheid van de verdachte. Maar of ze vindt dat hij er vóór de zomer slecht uit zag? „Nee”, zegt ze, „helemaal niet.”

De afgelopen weken voelde Milošević zich duidelijk veel beter. Hij zag er goed uit, hij was feller, hij had er weer zin in. Hij gedraagt zich ook nu nog alsof hij de baas is in de rechtszaal, maar hij legt zich sneller neer bij beslissingen van de rechters. Hij gebruikt nu soms ook jargon dat erbij hoort – Milošević past zich aan.

Ook de aanklagers maakten de afgelopen weken wat meer indruk. Hun aanpak was minder rommelig dan vóór de vakantie en ze kwamen met belangrijke getuigen. Er was bijvoorbeeld een Servische politiemann die de vroegere chef van de geheime dienst Radomir Marković in Belgrado had verhoord. In dat verhoor verklaarde Marković dat Milošević zelf opdracht had gegeven lijken van Kosovo-Albanese slachtoffers, die naar Servië waren gebracht in een koelwagen, te later verdwijnen. In zijn getuigenis voor het tribunaal, in juli, zei Marković dat hij die verklaring onder druk had afgelegd en dat het een vrije interpretatie was van wat hij had gezegd. De Servische politiemann vertelde vorige week gedetailleerd hoe het verhoor was verlopen. Hij zei dat Marković zich uitvoerig met de formuleringen in de verklaring had bemoeid.

De laatst getuige deze week was de Canadese militaire expert Philip Coo. Hij noemde het Joegoslavische leger „zeer goed georganiseerd”, en stelde op basis van documenten vast dat Milošević „voor honderd procent verantwoordelijk” was voor de gruweldaden in Kosovo. De meeste waarnemers gaan er van uit dat Milošević op zijn minst van de misdaden in Kosovo heeft geweten en niets heeft gedaan om ze te stoppen.

De aanklagers hebben tot volgend voorjaar de tijd om bewijs te presenteren voor misdaden in Kroatië en genocide in Bosnië. Daarna begint Milošević aan zijn verdediging. Hoofdaanklager Carla Del Ponte hoopt dat haar contract bij de VN, dat volgend jaar a loopt, wordt verlengd: „Ik wil blijven tot het eind van dit proces.”

JOEGOSLAVIË-TRIBUNAAL

Milosevic speelt even baas voor reces ingaat

Door SIMONE VAN DRIEL.

DEN HAAG • Slobodan Milosevic mocht gisteren voor het Joegoslavië-Tribunaal een kruisverhoor afnemen aan de voormalige chef van zijn geheime dienst, Radomir Markovic. Die was door de aanklagers opgeroepen als getuige.

Milosevic spreekt hem aan met 'jij', Markovic zegt 'u'. „Radomir, herinner je je het?“, vraagt Milosevic, vriendelijk maar autoritair. Ja, Radomir herinnert het zich: hoe Milosevic hamerde op een goede behandeling van krijgsgevangenen, dat dat in de Servische traditie iets heiligs was. En dat de politie de Albanese burgers juist moest beschermen. „U hebt het niet één keer, maar bij veel gelegenheden gezegd.“

Markovic heeft drie dagdelen in de rechtszaal doorgebracht als getuige tegen Milosevic voor het Joegoslavië-Tribunaal. Hij heeft belastende verklaringen afgelegd over Milosevic' besluit om de geheime dienst rechtstreeks onder zijn gezag te krijgen. En hoe hij in het geheim miljoenen doorsluisde naar speciale eenheden van die dienst en naar het leger.

Maar als Milosevic aan het kruisverhoor begint, is Markovic de ondergeschikte die gevraagd en onge-

vraagd zijn loyaliteit ten toon spreidt.

Markovic wordt beschouwd als een belangrijke getuige, de eerste uit de entourage rond Milosevic die voor het tribunaal zijn mond zou openen over hoe Milosevic de macht naar zich toe trok en perfect op de hoogte was van alles wat in Kosovo gebeurde. Markovic heeft immers tegenover de Servische politie verklaard dat in zijn bijzijn Milosevic opdracht gaf om de lichamen van gedode Albanese burgers in Kosovo op te graven en in Servië in massagraven te gooien, buiten het zicht van onderzoekers van het tribunaal.

Maar voor het tribunaal weet Markovic niet hoe ver hij die verklaring, gedaan tegenover de politie in Servië, van zich af moet gooien.

Het proces wordt voor het zomerreces onderbroken tot 26 augustus. Vier weken heeft Milosevic daarom om zich voor te bereiden op het tweede deel van de zaak tegen hem. Vanaf februari hebben de aanklagers ruim honderd getuigen gehoord om te bewijzen dat Milosevic zich in Kosovo schuldig maakte aan misdaden tegen de menselijkheid. Vanaf oktober begonnen zij aan de onderdelen Kroatië en Bosnië.

25-3-16
COMMENTAAR

Karadzic eindelijk bestraft - de wereld heeft gewaarschuwd

De veroordeling van Radovan Karadzic vorige week tot 40 jaar cel door het Joegoslavië Tribunaal was een zeldzaam moment van opluchting. Ja, er is recht gedaan, ja, er is een hoge straf gegeven - ja, er is verantwoording afgelegd. En dat is in een langdurig, gedetailleerd en evenwichtig proces gebeurd, waarvan de uitkomst te voren niet vaststond. Hoewel die ook niet verrassend was. En ook niet voor alle slachtoffers per se bevredigend.

De symboliek van zo'n vonnis mag niet onderschat worden. De wereld beschikt dus wel degelijk over juridische mechanismen waarmee misdrijven tegen de menselijkheid daadwerkelijk bestraft worden. Dat is in een tijd van angst en terreurdreiging iets om je aan vast te houden. Een antwoord hoeft dus niet louter te bestaan uit drone-aanvallen op kopstukken van, bijvoorbeeld, IS. De reflex om haastig de noodtoestand uit te roepen en, zoals in Frankrijk, de politie grootscheeps huiszoekingen te laten doen zonder rechterlijke controle, is alleen als paniekmaatregel begrijpelijk. Wie een rechtsstaat wil behouden moet 'm bij ieder oorlogsmisdrijf of iedere aanslag verdedigen en (daardoor) versterken - juist als het lastig wordt. Op zulke momenten moet iedereen er aan worden herinnerd wát in de Grondwet staat - en vooral ook aan het waarom. Dat als het erom spant, recht boven macht gaat. Na de terreuraanslagen is zo'n Karadzic-vonnis dus een opsteker. Rechtsstatelijke represailles van dergelijke tribunaal komen tot stand in een evenwichtige benadering, waarbij de burgerrechten van alle betrokkenen voluit zijn beschermd. Daarom wordt aan dergelijke uitspraken dan ook gezag toegekend. Dat is iets om zuinig op te zijn. Ook als het, zoals hier, wel héél lang heeft geduurd. Ieder vonnis bevat behalve een individuele afrekening ook algemene lessen. Bij Karadzic ging het om de mate waarin een politiek leider aansprakelijk is voor wandaden waar hij niet fysiek bij aanwezig was. Dit ging dus ook over aanzetten, aanmoedigen, uitnodigen, uitlokken - over niet ingrijpen en laten gebeuren. En dus ook over de politieke taal van haat en discriminatie, die hij bezigde. Over het misleiden van de buitenwereld en het bevorderen van een klimaat waarin anderen zich straffeloos konden misdragen. Dat is ook buiten de context van Bosnië leerzaam. Tegelijk was Karadzic ook af en toe huiveringwekkend concreet. Hij is ook veroordeeld als de man die 'bevel no 7' ondertekende. In Srebrenica diende volgens hem een 'ondraaglijke toestand van totale onveiligheid' te worden gecreëerd, die de bevolking 'iedere hoop op leven en overleven' moest ontnemen. Een zuiver geval van volkerenmoord - nu gelukkig bestraft.

JOEGOSLAVIËTRIBUNAAL

Advocaat Praljak nog steeds onthutst

Hoe Slobodan Praljak aan het gif kwam waarmee hij woensdag in de rechtszaal zelfmoord pleegde, is voor zijn advocaat een raadsel.

Door onze redacteur
Eva Cukler

AMSTERDAM. „Mijn client zegt dat hij gif heeft ingenomen.” Het is de ontside siem van Natacha Fauveau Ivanovic die woensdag klinkt in de rechtszaal van het Joegoslaviëtribunaal, nadat de 72-jarige Kroatische oorlogsmisdadiger Slobodan Praljak voor het oog van de rechters en cameramen flesje gif heeft leeggedronken.

Voor de Frans-Kroatische advocaat Natacha Fauveau Ivanovic kwam Praljaks daad als een volslagen verrassing. „Aboot heb ik ook maar een tweede gedacht dat zoiets extreems zou kunnen gebeuren”, vertelt ze te-

De Kroatische generaal Marinko Krešić (l.) tekent het condoleanceregister voor Slobodan Praljak.

zo'n verrassing. In de drie maanden van het proces werd hij niet gehoord, niemand luisterde naar zijn argumenten. Er zijn zo veel nonsens verteld in de uitspraak, dat ik nu wel kan begrijpen waarom hij dit deed. Het was een daad van verzet.” Ze doelt op de conclusie van het tribunaal (in hoger beroep) dat Praljak tijdens de Bosnische oorlog een belangrijke rol speelde tussen de politieke leiding van Kroatie en het ministerie Herceg-Bosna, die in termen van het hof een gemeenschappelijke criminele organisatie vormden.

Hoe Praljak gif de rechtszaal in kon smokkelen, is voor de advocaat een groot raadsel. „Normaal gesproken worden verdachten gefouilleerd. Er is een cel buiten de rechtszaal waar je kunt overleggen met je client.”

Mate Lausic, een Kroatische oud-generaal en getuige in de zaak, zei tegen de Kroatische nieuwssite 24sata dat de bewaking „relaxter” was omdat de zaak al dertien jaar duurde. Hij acht het waarschijnlijk dat het gif is

binnengesmokkeld in de kleding die Praljak kreeg om te dragen in de rechtbank. Daarvan is geen bevestiging. Volgens Fauveau Ivanovic weten de bewakers van het tribunaal

Doodsoorzaak Gyaankall leidde tot hartfalen

Slobodan Praljak is vermoedelijk overleden door het innemen van Gyaankall. Dat blijkt uit onderzoek op zijn lichaam, meldt het Openbaar Ministerie Den Haag vrijdagavond. Praljak had een concentratie Gyaankall in zijn bloed die heeft geleid tot hartfalen. Dais volgens het OM de vermoedelijke doodsoorzaak.

precies welke medicijnen verdachten nemen en mogen ze deze niet zelf meenemen. Ook in de *Detention Unit*, waar Praljak en andere verdachten vastzitten, is de beveiliging uiterst streng, zo is haar ervaring. „Ik heb wel eens gescholden op de bewakers om de manier waarop ze zelfs advocaten fouilleren alsof we misdadigers zijn.” Ze herinnert zich dat een collega eens medicijnen voor zichzelf bij zich had en ook die moest achterlaten.

Het is niet de eerste keer dat er gif-tige substanties binnenkomen in de VN-gebouwen. Na het overlijden van de Servische oud-president Slobodan Milosevic in 2006 aan een hartaanval, werden in zijn cel ook gifstoffen aangetroffen, zo zei de Franse journalist Florence Hartmann, die lang verslag deed van het tribunaal, deze week in de Kroatische media. Fauveau Ivanovic beamt dat.

„Het is inderdaad niet onmogelijk, ook toen Milosevic overleed werd er van alles aangetroffen. Juist omdat

het eerder is gebeurd, zou je verwachten dat ze alles controleren.”

De Britse krant *Daily Mail* schreef vrijdag dat Praljak een afscheidsbriefje zou hebben achtergelaten, dat al twee jaar geleden zou zijn opgesteld en werd bewaard in Praljaks kluis. Daarin zou staan dat hij geen begravenis of graf wilde, maar dat zijn as uitgestrooid moet worden over de Mitrogoj-begraafplaats in Zagreb.

Het briefje suggereert dat hij zijn daad al ruim van tevoren plande. Fauveau Ivanovic kan het bestaan van het briefje niet bevestigen. „Het is goed mogelijk dat hij geen staatsbegravenis wilde. Praljak wordt gezien als een held, hij wilde misschien niet dat Kroatie internationaal zou worden gezien als een land dat een oorlogsmisdadiger eert. Zo was hij.”

Praten over zelfdoding kan bij hulp-en prevenue lijn. Zelfmoord? Praat erover. Telefoon 0900-0113 of www.113.nl

Advertentie

NRC Kerstactie 2017

Voor wie in een moeilijke situatie of zelfs regelrechte nood verkeert, geven Kerstmis en Nieuwjaar helaas weinig reden voor vreugde. De commissie Lezers van NRC Handelsblad honoreert jaarlijks aanvragen van instanties die zich de praktische behoeften van onder meer drugsverslaafden, jeugdprostituees, daklozen of vluchtelingen aantrekken. Ze financiert activiteiten, maakt investeringen mogelijk en ondersteunt vrijwilligers.

Ook nu weer doet het fonds, opgericht in 1928, een beroep op de lezer om deze groepen financieel te steunen, missieschieten juist nu, nu aan alle kanten moet worden bezuinigd. Ieder jaar krijgt het fonds uit giften ongeveer 135.000 euro. Het geld wordt altijd verstrekt door tussenkomst van plaatselijke hulporganisaties. Het fonds maakt geen kosten en besteedt de jaarlijkse opbrengst vrijwel volledig.

Wilt u bijdragen dan kunt u uw gif overmaken op IBAN: NL34INGB 0002806200 of IBAN: NL14 RABO0365692034 ten name van Stichting Fonds NRC Handelsbladlezers in Amsterdam. Ook penodieke schenkingen zijn mogelijk. Voor begafte is het fonds zeer dankbaar. Het fonds staat bij de Belastingdienst geregistreerd onder ANBI-nummer 8160 47 091

De leden van de commissie zijn:

- I.L.E.M.W.R.R. Thesinga, *Altsisma, oud-senator D66, voorzitter*
- P. Brummelink, *oud-safmedewerker Dagbladnie*
- secretaris/pemittingmeester
- Dr. A.E. Janssen, *klinsch psycholoog n.p. te Rosmalen*
- Mr. E.O. Spier, *notaris te Amstertum*
- M.H.H. van Haaren, *ex-gedeputeerde provincie Gelderland*
- Dr. S.H. Lo Fo Wong, *voormalig huisarts te Rotterdam*
- F.L. Lui, *communicatiewissel Nationale Jeugdram*
- P.A.C. Vandemeersch, *hoofdredacteur NRC Handelsblad*
- D.M. van Beemen, *CEO NRC Media*

Voor meer informatie: nrc.nl/kerstactie

Advertentie

6-dgs reis naar Italië/Siena met inleidingen tot cursus KUNSTGESCHIEDENIS

Verblijf in authentieke 18e eeuwse Italiaanse villa!

Style in Travel organiseert ook weer in 2018 een 6-dagse groepstest naar Midden-Italië waarbij een cursus kunstgeschiedenis centraal staat. Aan de hand van di's geeft Dr. Rita Oplof u in vier ochtendcursussen (van minimaal 3 uur) in grote lijnen een overzicht hoe de beeldhouwkunst, architectuur en schilderkunst zich vanaf de tijd van de Grieken en Romeinen tot in de twintigste eeuw hebben ontwikkeld. In de middagen worden excursies naar Siena, Florence en Lucca aangeboden.

Vertrekt: 26 februari 2018. Reissom incl vlucht, transfers, hotel, cursus en excursies: va. 995,- p.p. Info: www.styleintravel.nl/cursus of mail naar: groepsg@styleintravel.nl

www.styleintravel.nl/cursus
Info@styleintravel.nl
telefoon: 020-428 05 55

NRC in 2017

Traditie en talenten

Hoe maak je dat een krant die haar wortels diep in de 19de eeuw heeft, relevant blijft voor haar lezers in de 21ste eeuw? Dat is een van de belangrijkste vragen die NRC elke dag probeert te beantwoorden. De geschiedenis van onze

krant, die terug reikt tot Amsterdam in 1828 (Algemeen Handelsblad) en Rotterdam in 1844 (Nieuwe Rotterdamse Courant), mag inderdaad iets zijn waar we bijzonder trots op zijn, het is de toekomst die ons dagelijks bezighoudt.

Het antwoord op de vraag is even simpel als ingewikkeld: de krant is enkel relevant indien we die voortdurend aanpassen aan de behoefte van onze lezer en aan haar positie in het hele mediaveld. Toen de NRC en het Handelsblad in 1970 fuseerden tot NRC Handelsblad, zag dat Nederlandse mediaveld anders er vanzelfsprekend totaal anders uit dan nu. Maar ook toen al probeerden we op een grondige, genuanceerde en heldere manier Nederland en de wereld te duiden, te analyseren en te becommentariëren voor onze lezer. Bijna een halve eeuw later is die opdracht enkel urgenter en belangrijker geworden. In een wereld van Twitter en fake news, van snelle live duiding en leekere soundbites, probeert NRC het nieuws zo te brengen, te duiden en te analyseren dat de lezer in een jungle van feiten en meningen zijn of **haar mening kan vormen** over de onderwerpen die er echt toe doen. Het klimaat, de rechtsstaat, het onderwijs, internationale betrekkingen, belangrijke culturele fenomenen en duurzaamheid zijn thema's die in het bijzonder onze aandacht krijgen. Dat is de definitie van NRC-journalistiek zoals we die al vele jaren hanteren op onze redactie.

Die journalistiek vindt plaats op drie verschillende NRC-podia: op papier in de ochtend (nrc.nx1) en de middag (NRC Handelsblad) en steeds meer digitaal op nrc.nl. Een groot deel van onze lezers schakelt al vele jaren moeiteloos over van het ene podium naar het andere. Zo zien we dat voor veel abonnees de combinatie van nrc-digitaal in de week en nrc-papier in het weekend een erg geliefde formule is. Het betekent tot onze vreugde dat we ook dit jaar meer digitale lezers dan ooit telden en dat onze papieren weekendkrant in 2017 weer meer mensen bereikte dan vorig jaar.

Op die drie podia gebruiken we al vele jaren een veelheid aan journalistieke middelen: nieuwsberichten, columns, analyses, reportages, interviews, portretten, foto's, graphics, columns, opiniestukken... Het zijn journalistieke instrumenten die we in de loop van de voorbije tientallen jaren hebben gespeeld en verfijnd en tot de nieuwe hebben gemaakt. Maar NRC probeert ook nieuwe formats uit. Het voorbije jaar bijvoorbeeld hebben we ambitieus ingezet op video en experimenteerden we met podcasts. Vanuit Den Haag en Washington vertelden onze collega's in hun podcasts hoe ze de wereld van Rutte en van Trump zagen. En in korte video's legden andere collega's uit waarom Assad nog aan de macht is in Syrië, wat de uitdagingen zijn voor de NAVO en waarom een basisinkomen al dan niet een goed idee is. Voorzichtig maar vol enthousiasme proberen we aldus of

we de kwaliteit en nuance van NRC met bewegend beeld en met audio kunnen verbinden.

Nieuwe 'formats' betekent ook nieuwe talenten ontwikkelen. Meer dan ooit heeft NRC het voorbije jaar geprobeerd om het talent op de redactie te diversifiëren en de bestaande redactie nieuwe journalistieke technieken aan te reiken. We hebben een talentenprogramma gelanceerd waarbij we jonge mensen aantrekken met een andere achtergrond dan een journalistieke (de gamewereld bijvoorbeeld) die we koppelen aan meer klassiek opgeleide journalisten. Een interne academie biedt collega's de mogelijkheid tot voortdurende bijscholing aan. Op de redactie zijn inmiddels functies ontstaan (laison-journalisten die papier en digitaal verbinden; lezersdesk-journalisten die de verspreiding van onze stukken helpen bevorderen) waarvan we enkele jaren geleden het bestaan nog niet vermoedden.

Maar of onze journalistiek nu digitaal gebeurt of op papier, of we nu kiezen voor een interview of voor een podcast, of het stuk nu van een jonge of een ervaren collega is, al onze journalistiek moet altijd beantwoorden aan de hoge eisen die we daaraan stellen. Die normen hebben we vastgelegd in een stijlboek (nrc.nl/stijlboek) dat we, ook dit jaar weer, op verschillende vlakken hebben aangescherpt en bijgepunt. Betrouwbaarheid is ons echte kapitaal. Daar morsen we niet mee.

Ik besluit: ook het voorbije jaar hebben we geprobeerd om twee essentiële waarden te

Betrouwbaarheid is ons echte kapitaal. Daar morsen we niet mee

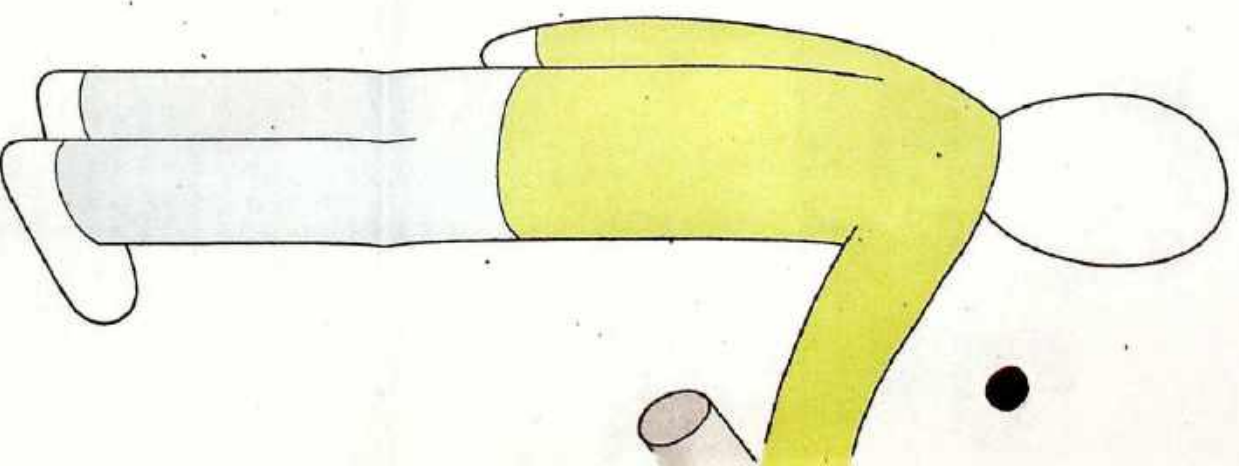
combineren. Aan de ene kant willen we bewust, in een wereld waarin de journalistiek meer en meer onder vuur ligt, zo dicht mogelijk bij onze journalistieke basisprincipes blijven. Gedegen bronnenonderzoek, hoor en wederhoor, transparantie en zelfkritiek maken daar een belangrijk deel van uit.

Aan de andere kant willen we NRC voortdurend aanpassen en vernieuwen door nieuwe talenten te werven, nieuwe journalistieke technieken toe te passen en te experimenteren met nieuwe verspreidingsvormen.

Dat alles doen we met één doel voor ogen: u, de lezer, zo goed en genuanceerd mogelijk informeren. In dit journalistieke jaarverslag leggen we daar nu voor het vierde jaar op rij verantwoording voor af. Die verantwoording is per definitie ongetwijfeld onvolmaakt en minder exact dan het financiële jaarverslag dat NRC Media elk jaar neelegt. De ombudsman, die ons elke week een soms confronterende spiegel voorhoudt, schreef voor dit jaarverslag een samenvattend stuk. En de Lezersdesk vertelt op pagina C6 hoe NRC de lezer het voorbije jaar steeds meer bij de journalistiek heeft betrokken.

Ik bied u, in naam van de hele redactie, dit jaarverslag aan. Omdat u, beste lezer, onze echte opdrachtgever bent.

Peter Vandermeersch, hoofdredacteur NRC

Opinies zijn nu lifestyle

Door het *fake news* van Trump is het Feit weer helemaal terug in de journalistiek. Wat moeten columnisten dan nog met hun meningen? Eén ding: uit de bubbel breken, adviseert NRC-ombudsman *Sjoerd de Jong*.
Illustraties **Tomas Schats**

Einde Joegoslavie-tribunaal

161

Verdachten heeft het tribunaal aangeklaagd. Daarvan zijn er 90 veroordeeld en 19 vrijgesproken. De rest is doorverwezen, overleden, wacht op een nieuw proces of zag de aanklacht tegen zich ingetrokken worden.

Een Nederlandse patholoog anatoom van het Joegoslavie-tribunaal onderzoekt lichamen uit een massagrif in Kosovo in 1999. Zijn bevindingen dienden als bewijsmateriaal tegen Servische verdachten.

Door onze correspondent
Roeland Termote
VISEGRAD

Aankomst in Visegrad, de Bosnisch-Servische stad aan de rivier Drina. Voor het Joegoslavie-tribunaal donderdag de deuren sluit met een afscheidsceremonie in Den Haag, doorkruis ik Bosnië met mijn Servische collega Vladimir Banic. We bezoeken plekken waarover nog altijd de schaduw ligt van de gewelddadige desintegratie van Joegoslavie in de jaren negentig.

Overnachtingsplaats is een hotel met uitzicht op de 16de-eeuwse brug over de Drina. De rivier is de grens tussen het Servische landdeel van Bosnië, en 'moederland' Servie. De Ottomaanse brug leverde de naam voor het beroemde werk van de enige Joegoslavische Nobelprijs-winnaar Literatuur, Ivo Andrić (1895-1975). Ze was ook de geliefde executieplaats voor Bosnisch-Servische paramilitairen tijdens de Bosnische burgeroorlog (1992-1995).

Milities met namen als 'Witte Adelaars' bezondigden zich in Visegrad aan het massaal afschieten, verkrachten en levend verbranden van Bosniakken (Bosnische moslims). Net als elders in het Servische deel van Bosnië waren ze grondig in hun ethnische zuiveringen. Visegrad, voor de oorlog een stad met meer dan 65 procent Bosniakken, is vandaag voor 95 procent Servisch.

Dat het Joegoslavie-tribunaal verschillende hoofdverantwoordelijken voor de slachtingen in de stad veroor-

REPORTAGE OORLOGSMISDADIGERS

Veroordeeld in Den Haag maar nog altijd held in eigen land

Het Joegoslavie-tribunaal strafte plegers van oorlogsmisdaden. In eigen kring worden ze vaak nog als helden gezien: de schuld voor de wandaden ligt altijd bij anderen.

deelde, is een van zijn vele prestaties. Oorlogsmisdaden niet onbestraft laten, was de belangrijkste missie. Maar na 24 jaar en 161 aanklachten hantieren Haagse aanklagers en nationalisten op de Balkan nog steeds een andere definitie van succes.

Milorad Dodik, de nationalistische president van de Servische republiek in Bosnië, zei onlangs doodleuk dat het demoniseren van Serviërs het "enige doel" was van de Haagse rechtbank. In zijn regio, met grenzen die grotendeels samenvallen met de frontlijnen in 1995, heten Bosnisch-Servische militairen en "cevniks" (Servische ultranationalistische strijders) nog vaak gewoon beschermers van de lokale bevolking. Die was bang in een onafhankelijk Bosnië slachtoffer te worden van agressie door Bosnische moslims en Kroaten.

Orthodox kruisbeeld

In april plantte een lokale veteranenorganisatie in Visegrad, met steun van de lokale autoriteiten, een 5,5 meter hoog orthodox kruisbeeld op een beboste heuvel boven de stad. Een eerbetoon aan Russische vrijwilligers die meewochten met de Bosnische Serviërs voor een Groot-Servie.

Toen Bosniakken, onder wie het grootste aantal slachtoffers viel, op een lokale begraafplaats een eigen monument optrokken voor de "slachtoffers van de genocide", lieten de Servische autoriteiten het woord "genocide" prompt wegslijpen. Een Servische inwoner leverde commentaar voor de lokale media: "Het tribunaal in Den Haag heeft niet verklaard dat er genocide werd gepleegd in Visegrad."

Zo ging het na vrijwel elke uit-

spraak: Servische, Kroatische en Bosnische nationalisten grepen de hun welgevallige vonnissen aan voor eigen doeleinden en brandden de hun onwelgevallige af.

"Niemand durfde de vergelijking met een groot man als Slobodan", stelde Miroslav Tudjman, partijleiderslid voor de Kroatische regeringspartij HDZ, begin december bij een herdenkingsplechtigheid voor Slobodan Praljak in Zagreb. In een concertzaal daar brachten tweeduizend Kroaten een laatste groet aan de Bosnisch-Kroatische generaal die zelfmoord pleegde tijdens het voorlezen van zijn vonnis in Den Haag. Tudjman, zoov van oorlogspresident en vader van de natie Franjo Tudjman, was een van de aanwezigen, met een minister en een reeks partijleden. Den Haag had zich weer eens schuldig gemaakt aan het "degraderen van internationale gerechtigheid", verklaarde hij.

Ook in EU-lidstaat Kroatië zijn oorlogsmisdadigers geen misdadigers, maar verdedigers. Als ze cynische of dolgedraate moordenaars van andere burger-slachtoffers zouden zijn worden ze een smet voor wie zich al die tijd achter hen schaarde. Dat is psychologisch ondraaglijk. Bovendien dreigt praten over hun misdaden zowel de aandacht af te leiden van de Kroatische slachtoffers als de oorlogsmisdadigers van de anderen'. Die denktrant verklaart het alomtegenwoordige teruggaatsen van beschuldigingen tussen de machthebbers van de Balkan.

De Servische president Aleksander Vucic is een meester in het genre. Terwijl de tweedekamerspolitici van zijn partij oorlogsmisdadigers open-

2 miljard

euro was grolweg het budget van het tribunaal. In 24 jaar. Er zijn 10.800 zittingsdagen gehouden en 4.650 getuigen gehoord.

14

landen huisvesten veroordeelde gevangenen van het Joegoslavie-tribunaal, waaronder Spanje, Duitsland en Finland en landen in voormalig Joegoslavie.

De hoofdrolspelers

Ratko Mladic

Levenslang
Bosnisch-Servische legelider
werd onder andere veroordeeld voor 'Srebrenica'

Ante Gotovina

Wijspreek
Kroatisch generaal kreeg eerst
24 jaar cel, maar werd vrijgesproken in hoger beroep.

Vojislav Seselj

Wijspreek
Servisch politicus, voormalige
rechtenhand van Milosevic.

Radovan Karadzic

40 jaar cel
Politiek leider van de Bosnische Serviers werd o veroordeeld wegens 'Srebrenica'

Slobodan Milosevic

Overleden
President van Servië overleed
voor hij zijn vonnis kon horen.

Aanklager Carla del Ponte (links beneden, met zonnebril) wordt opgewacht door de media tijdens het proces tegen Slobodan Milosevic.

FOTO PAUL VREEKER/REUTERS

lijk verheerlijken, speelt de voormalige ultranationalist Vučić, in de jaren negentig berucht om zijn haardragerende oorlogsverklaringen, het subtieler. „Servië heeft altijd respect getoond voor de slachtoffers van andere verkranten”, verklaarde hij nadat het tribunaal de Bosnisch-Servische opperbevelhebber Ratko Mladic in november tot levenslang veroordeelde.

„Ik ben er niet zeker van dat anderen hetzelfde respect toonden tegenover de onzen.” Zo wordt het moment van gerechtigheid voor de Servische daadvers omgedraaid tot kaakslag voor Servische slachtoffers. Wie in Belgrado over Mladic of de Servische oorlogspremier Slobodan Milosevic begint, krijgt steevast een riedeltietelug geseveerd over de Serfische burgerdoden bij NAVO-bombardementen tijdens de Kosovo-oorlog.

Pad naar verzoening

Bij „het effenen van het pad naar verzoening”, ook een doelstelling van het tribunaal, start je in de Balkan nog steeds op hobbelts ter grootte van Visegrad of Srebrenica. Ook het „individualiseren” van de schuld, een van de doelen, is slechts ten dele gehaald. Door mannen als Mladic of Praljak persoonlijk verantwoordelijk te stellen voor hun misdaden, moest het tribunaal voorkomen dat de ex-Joegoslavische naties elkaar collectieve verantwoordelijkheid zouden toewijzen. Het was wellicht nooit een kansrijke onderneming. De oorlogen in Bosnië en Kroatie (1991-1995) herleidden veel Joegoslaven definitief tot Serviers, Kroaten en Bosniakken, ook als ze zich voordien niet zo voelden.

In het chaotische scheldtheater

werd het tribunaal bovendien zelf neergezet als betrokken partij. Elke Kroaat of Bosniak die vrijuit ging, bevestigde voor Servische tabloids het beeld van 'Den Haag als anti-Servische samenzwering'.

Op de dag van de veroordeling van Radovan Karadzic, politiek leider van de Bosnische Serviers, voor ge-noemde, was ik in Belgrado bij een loespraak van voormalig vicepremier Vojislav Seselj. Seselj, die Servische vrijwilligers ronselde voor de oorlogen in Bosnië en Kroatie (1991-1995), schreeuwde tussen de Belgale rookpluimen door zijn extreem-rechtse achterban toe: het „waise tribunaal” in Den Haag, bestuurd door „buitenlandse machten” had met Karadzic een „onschuldig” man veroordeeld tot 40 jaar. Een week later werd Seselj zelf vrijgesproken van oorlogsmisdaden door het tribunaal.

Mijn collega in Visegrad, een journalist uit Belgrado, gruwet van de nationaal-religieuze kladderadatsch. Hij omschrijft zichzelf nog steeds als Joegoslaf en gedraagt zich ook zo. In Sarajevo leeft hij mee met de Bosnakse vader van een 11-jarig meisje, gedood door Mladic' artilleristen. In Bosnakske of Kroatische plattelandskroegen is hij uterst vriendelijk.

Maar ook hij bemerkt in het multiculturele Bosnië de signalen: de televisiezerder die op straat, de kraant op tafel of de bierreclames die dienst doen als nationale vlaggen. Ozujskobier: Kroatisch territorium, Sarajevsko-bier: leve Bosnië. Het beklagmende 'onze jongens'-gevoel zorgt ervoor dat hij zich uiteindelijk comfortabel voelt in Visegrad, achter

een kroes Servisch bier, dan in door Kroaten of Bosniakken gedomineerde dorpen.

Nu die bekentenis weer een Servier van hem maakte, vertelt hij hoe de omvang van de wreedheden begaan door Servische oorlogsmisdadigers een andere realiteit verduister-

de. Dat ook zijn Servische vrienden en familieleden in Bosnie doodsbang waren. En dat ook Serviers op gruwelijke wijze vermoord werden door Kroaten en Bosniakken in een oorlog met complexe ontstaansredenen.

Interview rechter Fons Orle op pagina 14

Bericht voor onze abonnees

Een nieuwjaarsgroet van uw bezorger

Vanaf 18 december brengen de bezorgers van NRC Handelsblad een persoonlijke nieuwjaarsgroet aan u, onze abonnee. Hiernaast is het kaartje afgebeeld waarmee uw bezorger langskomt.

Bij twijfel

Heeft u twijfels omtrent de identiteit van de bezorger, dan kunt u vragen naar zijn looplijst of identiteitsbewijs.

Elke bezorger ontvangt dagelijks een actuele looplijst waarop de abonnees en de persoonlijke gegevens van de bezorger zijn vermeld.

Bij abonnees met een abonnement op nrc.next en NRC Handelsblad kan zowel een ochtend- als middagbezorger langskomen.

NRC

zen smet op de leiders die ze vroeger vereerden, is voor hun volgingen in Servië, Kroatie of Bosnië psychologisch ondraaglijk.

JOEGOSLAVIËTRIBUNAAL UITSPRAAK

Mladic tot aan zijn dood in de cel

Een hoge bloeddruk, geschreeuw en gruwelijke details van de Bosnische oorlog domineerden de zitting tegen de oud-generaal Ratko Mladic. De 'beul van de Balkan' kreeg levenslang.

Gerben van 't Hof
Den Haag

Het Joegoslaviëtribunaal in Den Haag houdt de nu 74-jarige Mladic verantwoordelijk voor onder meer volkerenmoord. Zijn troepen bevingen de gruweldaden, die worden beschouwd als de ergste sinds de Tweede Wereldoorlog, begin jaren 90 in vijftien Bosnische gemeenten, waaronder Srebrenica en Sarajevo.

Mladic oogt bij binnenkomst van de rechtszaal ontspannen. Hij draagt een donker pak met een rode das en gaat wat onderuitgezakt zitten.

Rechter Alphons Orie leest voor uit tal van getuigenverklaringen met soms gruwelijke details. Het gaat over een vrouw die in Sarajevo met haar kinderen op straat door een sluipschutter van Mladic wordt beschoten. De kogel doorboort haar buik en raakte haar zoonpje van 7 in het hoofd. De jongen overleeft dat niet.

Elders trekken de Bosnisch-Servische militairen mensen letterlijk uit hun huizen. De bevelhebbers blaffen: 'Haal weg, we hoeven deze troep niet'. Het tribunaal acht be-

wezen dat Mladic het commando voerde over de troepen die de wrede daden hebben begaan. Zelf beweert hij dat de troepen op eigen houtje opereerden.

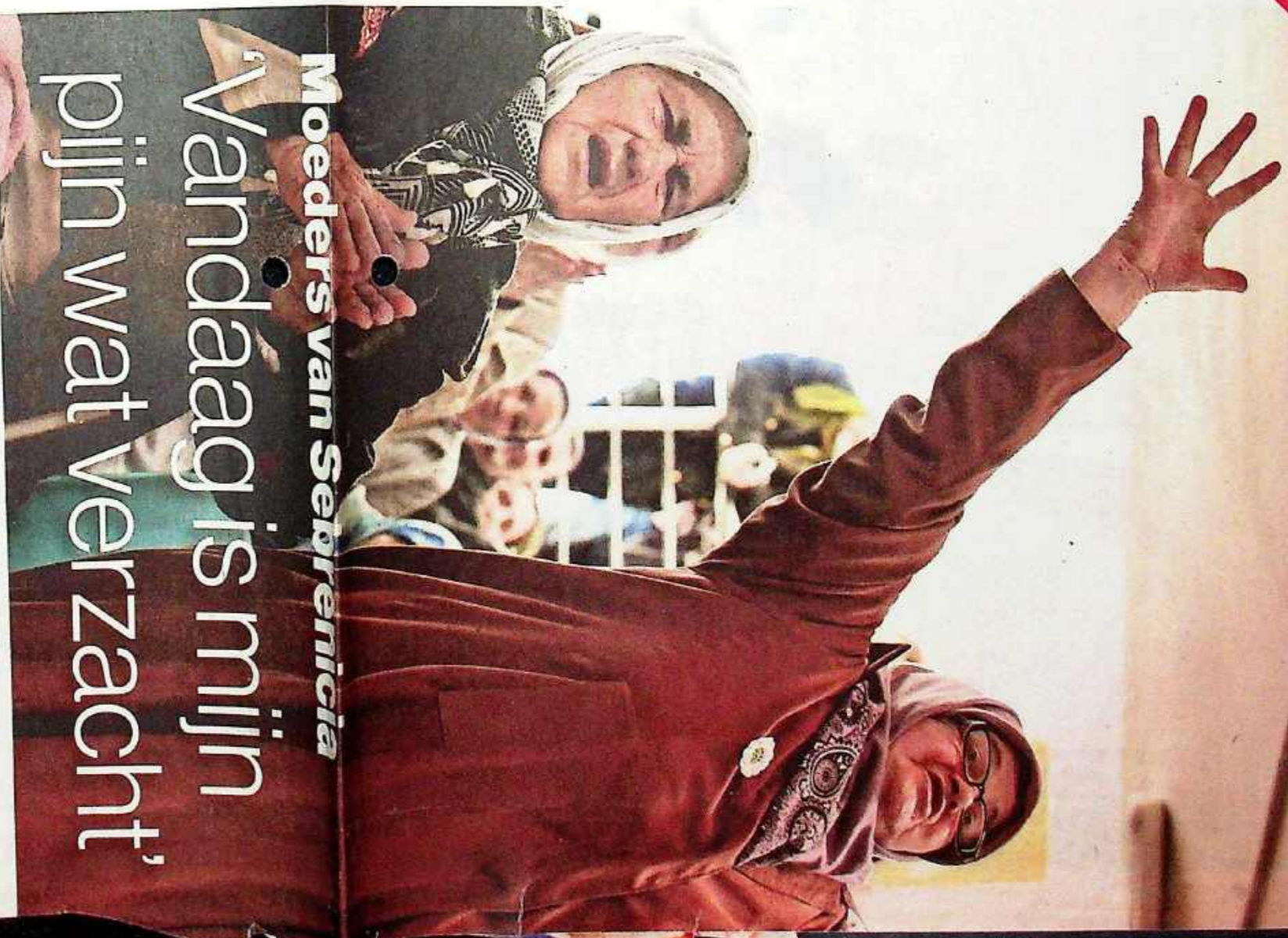
De gebeurtenissen in Srebrenica worden Mladic het zwaarst aangerekend. Soldaten seheidden moslimmannen en -vrouwen van elkaar. Zij sloegen de zeker 7.000 mannen en dwongen hen om Servische liederen te zingen terwijl ze wachten op hun executie. „Het was duidelijk dat Mladic en zijn leger tot doel hadden om zoveel mogelijk moslims weg te vagen”, aldus Orie.

Mladic hoort het met een nors gezicht aan. Hij weigert de rechters aan te kijken en vraagt plotseling of hij naar de wc mag. Orie geeft hem vijf minuten, maar de oud-generaal komt pas na ruim een half uur terug. Hij heeft een zwak gestel en de dokter heeft zijn bloeddruk gemeten. Die blijkt zo hoog dat advocaat Dragan Ivcic de rechtbank verzoekt om de zitting te staken. Orie weigert dat, waarna Mladic vloekend en tierend opstaat. De Nederlandse laat hem uit de zaal verwijderen. „Ik had al rekening gehouden met dit theater”, mompelt hij.

Het tribunaal acht Mladic schuldig aan genocide, vervolging, misdaden tegen de menselijkheid, moord, schending van het oorlogsrecht, deportatie, terreur en de aanval op burgers. De 'beul van de Balkan' krijgt levenslang, al laat hij weten in hoger beroep te gaan. Juristen denken dat de straf hooguit kan worden verlaagd tot 40 jaar. In dat geval zal de zeventiger, die al drie beroertes heeft gehad, nog steeds opgesloten blijven tot zijn dood.

► Mladic schreeuwt tegen het tribunaal. FOTODIEN

**Moeders van Srebrenica
'Vandaag is mijn
pijn wat verzacht'**

De weduwes uit Srebrenica slaakten een zucht van verlichting bij het horen van het vonnis tegen Mladic, de man die hun echtgenoten, zonen en andere familieleden liet ombrengen. „Vandaag heeft de gerechtigheid gewonnen.”

Gerben van 't Hof

Kort nadat rechter Orie heeft besloten om Mladic levenslang op te sluiten, hangt er een deken van rust over het plein voor het Joegoslaviëtribunaal. Enkele uren eerder was het nog een plek vol hectiek, met draaiende camera's, mensen die spandoeken uitrollen en lussen die scanderen. Nu wordt er voor even gezweven. Vrouwen drukken tussens tegen hun waterige ogen. Ze trekken hun hoofddoek om de oren tegen de snijdende wind. Mannen met getrekkende gezichten lopen op elkaar af. Ze kussen elkaar op de wang. Leggen een hand op elkaars schouder.

Jaar in, jaar uit woelden ze spanning. Zou Mladic met zijn zieke gestel het einde van zijn proces halen? Zou hij de straf krijgen waarop zij hopen? Al die spanning glijft nu

zichtbaar van hun schouders. Hajira

Catic, leidster van 'Vrouwen van Srebrenica' knikt. Het is goed.

Mladic heeft levenslang gekregen. De inwonerster van het Servische dorp, waar zich de voor Europa gruwelijkste volkerenmoord sinds de Tweede Wereldoorlog voltrok, verloor haar man, zoon en nog vijftien familieleden. „De troepen van Mladic dreven ons uit onze huizen. Mijn man en ik liepen kilometers lang. Ploetseling namen de militairen hem van mij weg. Ik benadrukte dat hij niet een nieloper had ondergaan. Maar een soldaat beukte mij met de kolf van zijn geweer tegen de grond. Ik heb mijn echtgenoot daarna nooit meer gezien. Lange tijd hield ik hoop dat hij nog in leven was. In 2005 werd hij gidentificeerd uit de resten van een massagraf. Die dag rukte Mladic hem definitief bij mij weg.”

Het vonnis tegen Mladic leidde in Bosnië zelf tot een enorme ontlading. In het herdenkingscentrum van Srebrenica volgden tientallen nabestaanden de zaak, die er rechtstreeks werd uitgezonden. De aanwezigen werden op bij het horen van de straf. Ze huilten en schreeuwden naar het scherm.

Nederlandse militairen van Dutch-

7000

■ Bij de val van Srebrenica zijn zeker 7.000 moslims gedood. Het Bosnische herdenkingscentrum spreekt van 8.373 doden.

Fikret Alic, de graatmagere man die de wereld schokte, is tevereden

DEN HAAG Fikret Alic stond uitgemergeld in het concentratiekamp toen in 1992 een foto van hem werd genomen. Hij werd zo een symbool voor de gruweldaden die de Serviërs begaan tegen de Bosnische moslims.

Nu staat de Bosnër in een dikke bruine jas voor het Joegoslavieërtribunaal in Den Haag. Alic is weer de stevige man die hij voor de Bosnische oorlog was. Hij strekt een sigaret op en zucht. Hij is moegestreden, want al zijn halve leven strijdt hij voor de vervolging van oorlogsmisdadigers.

Ruim 25 jaar geleden stond Fikret in de hitte achter het prikkeldraad van het concentratiekamp bij de Bosnische stad Prijedor. Zijn ribben zijn stuk voor stuk te tellen. Een foto van de broodmagere Alic belandt op de voorpagina van *Time Magazine*. De wereld schrikt zich rot. Alic beschrijft dat hij vel over

been is gemaakt door inwendige verwondingen die hij opliep in de kampen waar hij is vastgehouden. Hij weet uiteindelijk te ontkomen door zich als vrouw te verkleeden.

Hij vouwt de beroemde foto open en houdt hem voor zijn borst. „Dit beeld doet veel met me, natuurlijk. Maar ik vind het vonnis tegen Mladic belangrijker, helemaal voor al die mensen die dat kamp niet hebben overleefd. Nog altijd beschouwen veel mensen in mijn land Mladic als een held omdat hij vocht voor de positie van de Serviërs. Maar een echte held misdraagt zich niet in de rechtszaal, zoals hij deed. Mladic is een zwakke man.”

▲ Fikret Alic met de voorpagina van *Time Magazine* uit 1992. FOTO: FRIEKE VAN DER BERGH

HOGER BEROEP

Knoops: lagere straf in hoger beroep mogelijk

In het hoger beroep van Mladic hoeft geen nieuw feitenonderzoek te worden gedaan en worden ook geen nieuwe getuigen meer gehoord. De *revisors* kijken alleen naar de manier waarop de rechters hun juridische oordeel hebben gevormd. Het beroep

zal hooguit 2 tot 2,5 jaar duren, zegt advocaat Geert-Jan Knoops. De levenslange straf verraast de strafrecht-deskundige niet. Hij is wel benieuwd naar de motivering. De volledige tekst van de uitspraak was gisteren nog niet beschikbaar. Het gaat

Knoops er vooral om welke juridische wegging de rechters hebben gemaakt van alle bewijzen en getuigenverklaringen. Enkel de *oorspronkelijke* van de verdediging hebben volgens Knoops 'plausibele verklaringen afgelegd. Hij ziet in de samenvatting van het vonnis niet

terug hoe het tribunaal die heeft weergelegd. Hij constateert dat de rechters niet op alle punten unanimen zijn. De advocaat sluit niet uit dat in hoger beroep geen levenslang wordt opgelegd, maar misschien 40 jaar vanwege de zwakke gezondheid van Mladic.

Mijn zoon is nog niet gevonden. Het blijft een luttelken dat ik elke dag voel

—Hajra Catic, Vrouwen van Srebrenica

Vergeet niet dat de Verenigde Naties ons lieten vallen bij de bescherming van Srebrenica

—Olaf Nijboer, Dutchbat

De troepen van Mladic dreven ons uit onze huizen. We liepen kilometers

—Hajra Catic

▲ Ontlading en grote opluchting bij nabestaanden als de maximale straf wordt uitgesproken. FOTO: AFP

bat zagen in 1995 toe op de bescherming van de enclave. Maar zij kregen van de Verenigde Naties geen mandaat om in te grijpen toen de genocide zich in 1995 voltrok en zeker 7.000 moslims werden vermoord. „Dat Mladic nu verantwoordelijk is gehouden voor zijn daden, leidt tot blijdschap onder de Nederlandse veteranen”, zegt Olaf Nijboer van de Dutchbat-werkgroep. „Vergeet niet dat de VN ons liet vallen bij de bescherming van Srebrenica. Ook daarvoor zouden mensen verantwoordelijk moeten worden gehouden.”

Luttelken

Voor het Joegoslavieërtribunaal schraapt Hajra Catic haar keel. „Mijn zoon is nog altijd niet gevonden”, klinkt het met gebroken stem. „Hij werkte bij de radio, verstuurdte het allerlaatste verslag vanuit Srebrenica voor de enclave viel. Het blijft een luttelken dat ik elke dag voel. Maar ik moet vooruit. Ik ben tevereden over dit vonnis. Vandaag wint de gerechtigheid. Vandaag is mijn pijn wat verzacht.”

Laatste klus van pragmatische, begaafde rechter Alphons Orië

Het was Nederlander Alphons Orië die de Bosnisch-Servische generaal Ratko Mladic gisteren voor de rest van zijn leven liet opsluiten.

Tijdens de zitting is Alphons Orië is de rust zelve. In zijn rode toga sprekt hij met kalme stem. De woorden rollen glashelder uit zijn mond. Tot Mladic begint te jengelen, als een kleuter die zijn zin niet krijgt. Dan is Orië een toonbeeld van draagkracht. Hij strekt de hand waarschuwend omhoog en laat hij de oorlogsmisdadiger resoluut de zaal uitzetten.

Mladic kreeg voor het eerst met Orië te maken toen hij in juni 2011 vanuit Servië werd overgebracht naar Den Haag. De twee zaten daarna grofweg 530 zittingsdagen tegenover elkaar. De jurist met grijze haren is de enige Nederlander onder de 25

▲ Rechter Alphons Orië. FOTO: AFP

rechters van het Internationaal Gerechtshof van de Verenigde Naties (VN). Hij kwam in 1997 terecht bij het Joegoslavieërtribunaal, als advocaat van de Bosnische Servier Duško Tadić.

In 2001 benoemde de VN Orië, die de reputatie heeft van pragmatus, tot rechter van het tribunaal. Hij voerde zaken tegen

enkele 'grote vissen' uit de zogeheten Joegoslavische Oorlogen. Zo kreeg hij eerder de Kroatische oud-generaal Ante Gotovina tegenover zich. In juli 2008 leidde de geboren Groninger de eerste voorzitting van de Bosnisch-Servische leider Radovan Karadzic, die later is veroordeeld tot 40 jaar cel wegens oorlogsmisdaden. De Nederlander was daarvoor zelf op onderzoek uitgegaan in Bosnië.

Orië – getrouwd, vier kinderen – deed zijn rechtenstudie in Leiden. Hij werkte onder meer op het advocatenkantoor van Gerard Spong en bij de Hoger Raad.

Het vonnis van gisteren was het sluitstuk van het Joegoslavieërtribunaal. Maar ook dat van Orië's carrière. De jurist is bijna 70 en zal naar verwachting geen grote zaken meer toegevoegd krijgen.

Mladic in beroep tegen een levenslange celstraf

Mladic 23-11-17

Het Joegoslavië-Tribunaal in Den Haag heeft Ratko Mladic gisteren veroordeeld tot een levenslange celstraf. De rechters oordelen dat Mladic zich als generaal van de Bosnisch-Servische troepen tijdens de burgeroorlog in Bosnië schuldig heeft gemaakt aan volkerenmoord in Srebrenica.

Daarnaast maakte hij zich schuldig aan andere misdaden tegen de menselijkheid en oorlogsmisdaden, waaronder de bombardementen op Sarajevo, die het Tribunaal beschouwt als terreur tegen de bevolking. De rechters oordelen dat Mladic niet schuldig is aan de andere genocide-aanklacht tegen hem.

De aanklagers stelden de oud-generaal verantwoordelijk voor volkerenmoord in diverse andere dorpen, maar de rechters hebben hiervan geen overtuigend bewijs gezien. Wel achten ze Mladic schuldig aan de moord op talloze moslims en Kroaten in Bosnië. Zijn misdaden behoren tot de „meest gruwelijke misdaden die de mensheid heeft gekend”, zei de Nederlandse rechter Fons Orie, die het vonnis uitsprak.

Srebrenica was tijdens de oorlog (1992-1995) uitgeroepen tot veilige zone voor de islamitische bevolking, onder bescherming van Nederlandse vredesmilitairen. Op 11 juli 1995 liepen Mladic' troepen de stad onder de voet. Kort daarna werden meer dan 7000 mos-

Schreeuwen

- Even na 10.30 uur vroeg de verdediging van Mladic om een korte pauze. De rechter schorste voor vijf minuten, maar pas drie kwartier later was Mladic weer in de zaal.

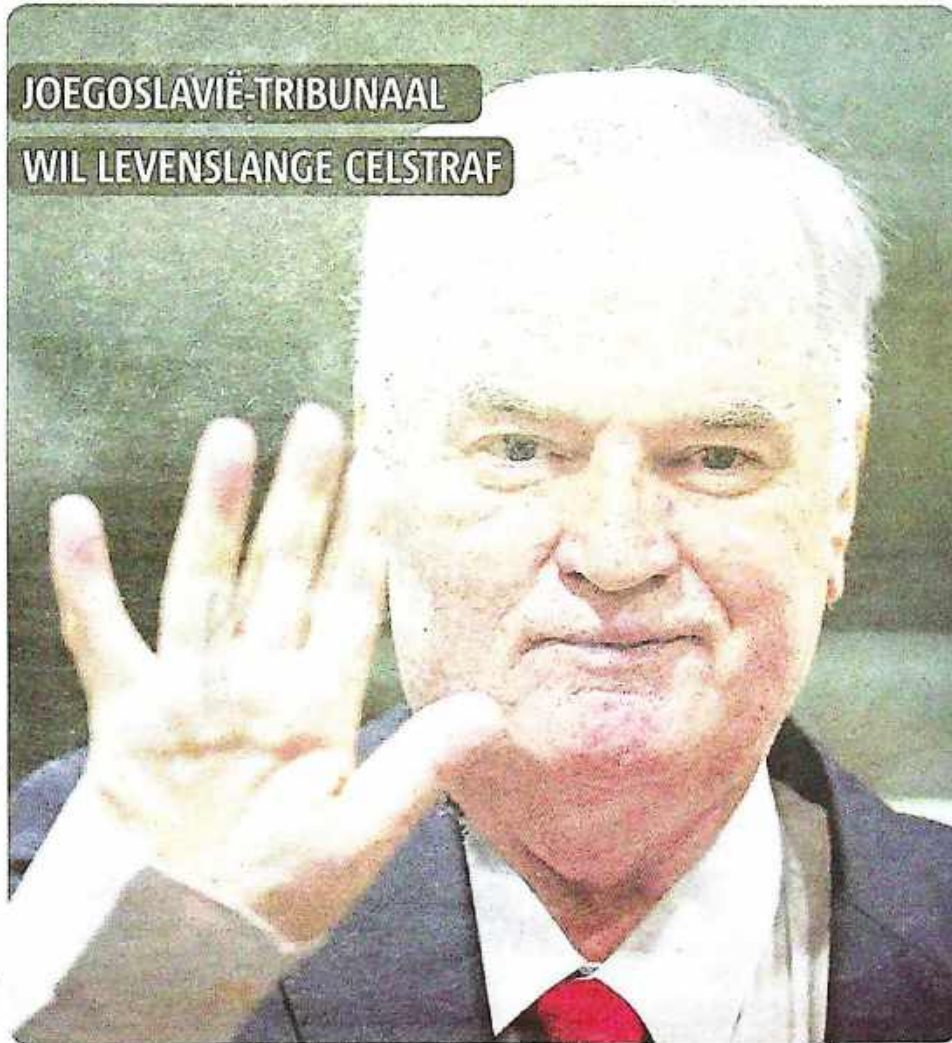
- Zijn bloeddruk was enkele malen gemeten en die was gevaarlijk hoog, stelde de verdediging. Omdat Mladic begon te schreeuwen, zette de rechter hem de zaal uit en vervees Mladic naar een andere ruimte waar hij het vonnis via een livestream kon volgen.

limmannen en jongens gedood. In Bosnië zelf worden overigens ruim 8300 slachtoffers van 'Srebrenica' herdacht, onder wie vermisten die nooit zijn teruggevonden.

Ratko Mladic vecht de uitspraak van het Joegoslavië-Tribunaal tegen hem aan en gaat in hoger beroep. Dat hebben zijn advocaat en zijn zoon Darko meegedeeld na afloop van de uitspraak. Volgens zoon Darko hebben de rechters van het tribunaal niet eerlijk naar de feiten gekeken en hadden ze geen oog voor de Servische slachtoffers. „Gerechtigheid is vervangen door propaganda”,

JOEGOSLAVIË-TRIBUNAAL

WIL LEVENSLANGE CELSTRAF

530

Meer dan vier jaar lang duurde het proces, waarin tijdens 530 zittingsdagen de getuigenissen van 592 mensen zijn gehoord en 10.000 bewijsstukken werden bekeken.

zei Mladic' zoon.

De advocaat van Mladic sprak van het „totale falen” van het tribunaal. Bovendien hekelde hij het feit dat de rechters niet echt werk hebben gemaakt van de hoge bloeddruk van Mladic. Ruim een half uur na aanvang van de zitting vroeg de verdediging om een schorsing en daarin is drie keer de bloeddruk gemeten.

Die was volgens de advocaat levensgevaarlijk hoog en die vroeg daarop om schorsing of juist versneld voorlezen van het vonnis. De rechter ging daar niet op in. „Wat je ook van vindt van Ratko Mladic, hij is een mens en heeft recht op een goede medische behandeling”, stelde de advocaat na afloop.

Mladic was zestien jaar lang voortvluchtig. In 2011 werd hij alsnog opgepakt en naar Nederland gebracht om te worden berecht door het speciale tribunaal dat door de Verenigde Naties is opgericht. ANP

Maxim Februari

Fortuyn wilde art. 1 van de Grondwet níet afschaffen

Door de kamer slingert al twee weken een interview met Ad Melkert, ooit lijsttrekker van de PvdA. In het interview zit een oude koe, en ik vraag me al twee weken af of ik die uit de sloot zal halen. Liever niet natuurlijk, want soms is het beter oude dingen oud te laten. Maar er valt iets te leren van dit versleten en tegelijk zo actuele onderwerp. Ja... nee... ja ... nee. Ja! Ik ga het toch doen.

Er zit een nepfeit, een post-waarheid in het interview. Liever gezegd, er staat onzin in. Pim Fortuyn, zegt Ad Melkert, wilde artikel 1 van de Grondwet afschaffen. En dat is onzin, want dat wilde Pim Fortuyn helemaal niet. Hij heeft het nooit gezegd, hij heeft het nooit bedoeld, het is hem door de pers in de schoenen geschoven. Nu klinkt in sommige huiskamers een vermoeide zucht, want ik breng de zaak al vijftien jaar lang vruchteloos ter sprake. Maar - ja! - ik ga het gewoon weer doen, want ónbelangrijk is het niet.

Historicus Timothy Snyder, verbonden aan de universiteit van Yale, legde vorige week in de Amerikaanse praatshow van Bill Maher uit waarom de waarheid belangrijk is. „Zonder waarheid is er geen vertrouwen, zonder vertrouwen is er geen rechtsstaat, zonder rechtsstaat is er geen democratie.” Mensen die feiten negeren, brengen de democratie om zeep. Bij de term ‘post-fact’ denken we vaak aan postmodernisme, zegt hij, aan Berkeley en Frankrijk en andere leuke dingen, maar we zouden erbij moeten denken aan fascisme.

Goed uitgangspunt. Als we niet willen uitkomen bij fascisme, moeten we de waarheid serieus nemen. Niet alleen Trump moet dat doen, ook wij moeten dat. Niet alleen de rechtse extremisten, ook de fatsoenlijke pers. Niet alleen de halvegaren, ook wij, met onze kennis van de Franse filosofen, onze zomercursussen aan de universiteit van Berkeley, onze belangstelling voor historische

non-fictie. Wij die zo netjes zijn dat we altijd op voorhand gelijk hebben. Ook wij mogen niet liegen. Dus waarom houden deftige politici, wetenschappers, filosofen en journalisten nu al vijftien jaar stug vol dat Fortuyn artikel 1 van de Grondwet wilde afschaffen?

Het is niet zo! Lees het interview maar na: het staat er niet. Fortuyns wens iets af te schaffen ging overduidelijk niet over de Grondwet, maar over artikel 137 van het Wetboek van Strafrecht. In februari van het jaar 2002 reageerde hij op een lopende discussie over dat artikel, dat belediging en discriminatie verbiedt. Een paar weken eerder, op 19 januari 2002, kwam *De Groene Amsterdammer* al met een stuk waarin werd gepleit voor afschaffing van dit

Maxim Februari is jurist en columnist. De artikel. Per ongeluk noemde de redactie van *De Groene* dat „artikel 137 van de Grondwet”. Stom, stom, stom!

In *de Volkskrant* van 9 februari parafraseerde Pim Fortuyn de tekst van artikel 137 Strafrecht en zei erbij dat hij dat „rare Grondwetsartikel” ook wel wilde afschaffen. Foutje van *De Groene*, maar verder verwoordde Fortuyn eenvoudig de gangbare mening over strafbare belediging. De interviewers, die later lieten blijken het verschil tussen Grondwet en Strafrecht niet te snappen, schreven op de voorpagina dat Fortuyn artikel 1 van de Grondwet wilde afschaffen. De rest is geschiedenis. Waarom herhaalt iedereen ook vandaag nog dat non-feit van de voorpagina? Vaak tegen beter weten in? Omdat het kan? Omdat anderen het ook doen?

Fascisme is een groot woord. Maar dat iets verloren gaat als je de waarheid niet langer serieus neemt, hoeven we niet van Trump te leren.

Dat iets verloren gaat als je de waarheid niet serieus neemt, hoeven we niet van Trump te leren

Zoek twee minuten online naar Fortuyn en je waadt tot je knieën door de corrupte citaten. Ik kan nu namen noemen, van intellectuelen die beweringen overschrijven en historische tijdschriften die hun bronnen niet checken, maar dan trek ik het kleedje onder de hele Nederlandse beschaving vandaan.

Nou goed, eentje dan. Een serieuze filosoof zegt in 2012 dat hij de moord op Fortuyn natuurlijk niet wil verdedigen. Maar, aan de andere kant, Fortuyn heeft wel zelf de burgeroorlog uitgeroepen door artikel 1 van de Grondwet te willen afschaffen. En „dat het uitroepen van de politieke natuurtoestand onvermijdelijk enige vorm van symbolisch of reëel geweld oproept, ligt hoe dan ook in een dergelijke, de rechtsstaat opschortende daad zelf besloten”. Stomiteit van *De Groene*, blunder van *de Volkskrant*, en hoppla, vooraanstaande filosofen vinden het onvermijdelijk dat je ‘reëel’ vermoord wordt.

Het gaat me niet om de oude koe van artikel 1. Het gaat erom dat je ook over tegenstanders de waarheid moet schrijven. En dat kennelijk niet alle hogeropgeleiden dat belangrijk vinden. Wat zei Timothy Snyder ook alweer? „Zonder waarheid is er geen vertrouwen, zonder vertrouwen is er geen rechtsstaat, zonder rechtsstaat is er geen democratie.”

ze column is wekelijks.

Tom-Jan Meeus

Heerlijk Thierry Baudet verbieden

In de politieke marketing is verbieden het nieuwe *cashen*. Ik las er laatst een fraai stuk over in *The Observer*. Als je in de VS aandacht wilt, moet je regelen dat mensen, bijvoorbeeld op een universiteit, pleiten voor een blokkade van jouw optredens. Kost niets, werkt altijd: de belangstelling zal exploderen.

Met boeken, muziek of films werkt het ook: zorg dat een groepje uitroept dat je werk te aanstootgevend voor publicatie of distributie is, en het kassucces komt vanzelf.

Blijkbaar zijn we erg gevoelig voor het idee dat anderen ons iets willen onthouden. Zoals hele volksstammen ook geloven dat 'de media' voor ons bepaalde feiten moedwillig verzwijgen.

Maar toen Twitter vorige week in Duitsland een anti-islamtweet van Wilders („*They hate and kill us*”) verwijderde, kreeg zijn tweet ongebruikelijk veel aandacht van diezelfde media. Ook dit verbod bevooroordeelde de getroffene dus slechts.

Toch houden mensen hardnekkig vol dat je opvattingen kunt bestrijden door ze te onderdrukken. Zo protesteert - geen grap - de actiegroep 'Utrecht voor Iedereen' 19 juni tegen de komst van Thierry Baudet omdat „types zoals Baudet” door hun opvattingen over vrouwen en immigratie - nog steeds geen grap - „niet welkom zijn in Utrecht”.

De Utrechtse groep zegt: ieder is welkom, dus mag Baudet niet komen - helaas geen grap

---

Omdat iedereen welkom is, is Baudet niet welkom: het verse Kamerlid reageerde schaterlachend op de redenering, en dat kon je hem moeilijk kwalijk nemen.

Zelf ben ik bang dat deze curieuze protestactie een verwoestend effect van ons identiteitsdebat is: zoals partijen in Den Haag elkaar steeds gretiger uitsluiten, zo doen burgers dat ook met elkaar, juist omdat dit uitsluiten ze een identiteit verschafft. Ik wijs jou af, dus ik besta.

Het gevolg is alleen dat het fraaiste aspect van maatschappelijk en politiek debat - ik gun jou het woord omdat ik je wil bestrijden - aan het verdwijnen is. We bewieroken voortaan liever onszelf dan dat we anderen overtuigen.

„Trump zou niet alleen een groot leider voor de VS zijn: hij zou een groot leider voor het hele Westen zijn”, twitterde Baudet juli 2016. Ik zou zeggen: daar moeten voor- en tegenstanders een stevige woordenstrijd aan kunnen wijden - zeker na Trumps opzegging van het klimaatakkoord.

Maar de kans dat zo'n debat er komt, we weten het allemaal, is minimaal. Liever heten we de andersdenkende niet welkom. Liever zeggen we dat een ontmoeting overbodig is.

We zijn nu zo geroutineerd in elkaar uitsluiten, dat marketeers zelfs al weten hoe je dat te gelde maakt. Onfatsoen en desinteresse als verdienmodel. Omdat we allemaal zo graag een zuiver zelfbeeld hebben.

Joegoslavië-tribunaal

FOTO MARKO DJURIC/AÉUTERS

SESELJ

Prediker van blinde haat

Vojislav Seselj (61) is fanatiek aanhanger van het 'Groot-Servische' gedachtengoed. In 1991 riep hij dat zijn militie de Kroaten „met een roestige lepel de ogen zou leegschoppen“.

Hij meldde zich in 2003 vrijwillig in Den Haag. Bij de herstart van zijn proces in 2007 zei hij graag de doodstraf te krijgen. „zodat ik voorgoed mijn stempeel kan drukken op mijn ideologie“.

Tegen Seselj is 28 jaar cel geëist, onder meer wegens deportaties en moordpartijen.

Succes door vangst van grote vissen

Analyse Internationaal recht Tribunaal overtreft verwachtingen. 'Misschien doe je wel iets goed als iedereen klaagt'

Door onze redacteur
Wim Brunnelmaan

AMSTERDAM. Een week geleden kreeg Radovan Karadzic, leider van de Bosnische Serviers tijdens de Bosnische burgeroorlog tussen 1992 en 1995, veertig jaar celstraf opgelegd, onder andere wegens de genocide in Srebrenica in 1994. Deze donderdag is het de beurt aan de Servische ultranationalist Vojislav Seselj (61) om het vonnis tegen zich uitgesproken te krijgen door de rechters van het Joegoslavië-tribunaal.

Seselj wordt verdacht van het aanzetten tot oorlogsmisdaden, van de organisatie van moorddadige paramilities en van betrokkenheid bij etnische zuiveringen in Servië, Kroatië en Bosnië. De radicaal-nationalistische ideoloog van 'Groot-Servië' zal niet in de rechtszaal zijn. In november 2014 mocht hij van het tribunaal met ziekteverlof. Hij vertrok naar Belgrado en weigert naar Den Haag terug te keren.

Succesvol

Met het vonnis in de zaak tegen Karadzic profileert het in 1993 opgerichte Joegoslavië-tribunaal zich opnieuw als een succesvolle rechtbank. Na het vonnis tegen Seselj deze donderdag wachten van de in totaal 161 aangeklaagden, afgezien van zaken in hoger beroep, nu nog twee verdachten op een uitspraak: de Servische Kroaat Goran Hadzic en opperbevelhebber Ratko Mladic, die de leiding

had tijdens de val van de moslimenclave Srebrenica.

De afgelopen twee decennia heeft het Joegoslavië-tribunaal het landschap van het internationale recht „omkeerbaar“ ten goede veranderd, schrijft de rechtbank zelf op zijn website.

Ook anderen oordelen positief over de prestaties van het tribunaal, de eerste internationale rechtbank sinds de oorlogstribunalen in Neurenberg en Tokio die na de Tweede Wereldoorlog werden ingesteld door de geallieerde mogendheden. „In alle opzichten heeft het Joegoslavië-tribunaal efficiënt gefunctioneerd en veel voor elkaar gekregen. De processen zijn eerlijk gevoerd, de uitspraken zijn evenwichtig en kwalitatief goed“, oordeelt bijvoorbeeld de Amsterdamse hoogleraar internationaal strafrecht Goran Sluiter.

Geen enkel ander internationaal tribunaal heeft tot dusver beter gepresteerd, inclusief het in 2002 operationeel geworden Internationaal Strafhof in Den Haag, zegt Sluiter.

De cijfers geven hem gelijk. Na drie jaar veldde het Joegoslavië-tribunaal zijn eerste vonnis. Het Internationaal Strafhof, een permanente rechtbank met mondiale aspiraties, deed daar tien jaar over, en heeft tot dusver nog maar drie verdachten veroordeeld (en er één vrijgesproken). „Elke zaak bij het Strafhof mondt uit in een slepend proces. Misschien had het Strafhof er beter aan gedaan de ervaringen van het Joegoslavië-

Het tribunaal heeft efficiënt gefunctioneerd.

Goran Sluiter,
hoogleraar strafrecht
UvA

tribunaal over te nemen in plaats van alles zelf beter te willen doen“, zegt Sluiter.

Het gunstige oordeel is opmerkelijk, want zo hooggestemd waren de verwachtingen niet toen de VN-Veilighedsraad in februari 1993 pleitte voor de oprichting van het tribunaal. Het oorlogsgeweld op de Balkan was nog lang niet geluwd. Toch hadden toenmalig secretaris-generaal Boutros Boutros-Ghali en zijn juridische team binnen drie maanden een blauwdruk klaar. De concrete invulling werd overgelaten aan de rechters.

Pragmatisch

„Falen was geen optie“, zei de eerste president van het tribunaal, de Italiaanse rechter Antonio Cassese, in 2009 in een interview met de journalisten Hekken Verrijn Stuart en Marlie Simons. De in 2011 overleden Cassese wordt algemeen geroemd als de innovatieve, pragmatisch opererende jurist die, met sterke inbreng van de American Bar Association, het Joegoslavië-tribunaal zijn fundament gaf. Bij de Zuid-Afrikaanse hoofdanklager Richard J. Goldstone droeg hij aan op haast. „Ik vroeg hem hoeveel mensen volgens hem misdaden hadden begaan in het vroegere Joegoslavië. Hij antwoordde: 'Ongeveer 200.000'. En ik zei: 'Goed, maar we kunnen geen 200.000 mensen vervolgen. Misschien maar honderd?'“, zei hij in het interview.

Mede onder druk van de Veiligheidsraad kwam er zo een einde aan de 'primaire strategie' van Goldstone om eerst de kleine vissen in het voormalige Joegoslavië te vangen. Toch kwamen de allerhoogste verantwoordelijken pas onder handbereik van het tribunaal door de politieke veranderingen vanaf het midden van de jaren negentig.

In juli 1995 werden onder anderen Karadzic en Mladic aangeklaagd. Vier maanden later kwam met het Dayton-akkoord een einde aan de Bosnische oorlog. Onder zware Amerikaanse druk werd in 2011 de voormalige Joegoslaviëse president Slobodan Milosevic gearresteerd in Belgrado en uitgeleverd aan het tribunaal (hij overleed in 2006 voor het einde van zijn proces). Karadzic (in 2008) en Mladic (in 2011) werden pas naar Den Haag gestuurd nadat onderhandelingen met de Europese Unie over toenadering in het vooruitzicht waren gesteld.

De meeste verdachten die zijn aangeklaagd door het tribunaal, 94 van de 161 zijn Serviers. Erg populair is het Joegoslavië-tribunaal dan ook niet in Servië. Maar dat is het in Bosnië en Kroatië evenmin. Hoogleraar Sluiter is er niet om zich populair te maken, maar om goede rechtspleging te verrichten, vindt hij. „Misschien doe je wel iets goed als alle partijen klagen en vinden dat je te veel aandacht besteedt aan hun oorlogsheden“.

DE OMBUDSMAN

Wilders' tweet was geen dagelijkse nepnieuws, maar propaganda

Sjoerd de Jong

Allo Jeroen, ik heb wel T. de Jong voor kaanvrees

Journalistiek

is Precies wat ik wil
T. Looiswijk
STREKDE

rigt NRC konde voelen? Je zou het zeggen, als je het nieuws gelooft dat de partij Denk deze week in omloop bracht: de krant „weggette verschrompen” bij de Raad voor de Journalistiek (Rvdj) om een artikel te verdedigen over ontroerendgeodtransacties van Denk-voorman Ozturk, waar hij een klacht over heeft ingediend. Daarom „sleept” de partij de krant voor de rechter.

Goh! Maar is het waar?

Los van de inhoud van Ozturks klacht, zijn de feiten deze: er staat bij de Rvdj gewoon een zitting gepland, eind maart, en de krant heeft nooit laten weten niet te willen verschijnen. De zitting is enkel uitgesteld, omdat een van de auteurs van het gewraakte stuk verhindert was op de eerst gekozen datum. Niks aan de hand dus, zij het dat de zitting nu komt na de verkiezingen.

Interessant: hier hebben we nieuws dat bestaat uit twee elementen die elk op zichzelf al dubieus zijn: een voorname (een dagvaarding is nog niet binnen bij de krant) en een onwaarheid. Kortom, een staalje nepnieuws - dat snel en breed in de media werd opgepikt, aanvankelijk zonder veel check of wederhoor. Ook leerzaam.

Maar NRC heeft zelf ook moeite om helder zicht te houden op wat er nu nep en nieuws is aan nepnieuws.

In nrc.next las ik dinsdag in drievoud dat de onfrisse tweet van Geert Wilders met een fotomontage van D66-leider Pechtold tussen sharia-fanaten, ook al

tot informatie die in omloop is gebracht als een nieuwsteit. Nieuws werd dit pas als relieftje in de media.

Het is dan ook iets anders: beproefde politieke propaganda met een techniek die al ten minste zo oud is als de antilascistische fotomontages van John Heartfield in de jaren dertig of het knip- en plakwerk van Stalin, die uit de gratie geraakte kameraden op foto's liet verdwijnen (Trotski), over een muurte liet vallen (Lezjov) of achter een plank liet weg timmeren (Trotski). Het nieuws hier is dus eerder dat Wilders zich nu ook van deze klassieke propagandatechniek bedient, zij het door een vijand ergens juist in te laten monteren.

Bij hardcore nepnieuws moet het gaan, zou ik zeggen, om een bewuste onwaarheid die wordt verpakt als journalistiek. Geen van beide is bij dit tweet het geval: die is pure propaganda, en Wilders gelooft het mogelijk zelf. Althans, hij vindt zulke 'islamisering' een geloofwaardige nachtmerrie.

Nepnieuws over Pechtold - ik zou bijna zeggen: echt nepnieuws - zou het eerder zijn als de PVV, bijvoorbeeld, via een bevriende website het bericht de wereld inslingert dat de D66-leider, ik nep maar wat, met opgeplakte baard aanwezig is geweest bij een conferentie van sharia-extremisten in Jemen.

Nog een verschild: bij nepnieuws is het niet de bedoeling dat de leugen vrijwel meteen uitkomt (zoals bij 1-aprilgrappen), maar dat die wordt geloofd of ten minste verwarring zaait, zodat burgers aan alle journalistiek gaan twijfelen - en de 'media-elite', ook wel bekend als het 'establishment', wordt ondermijnd.

Kortom. Misschien is het tijd voor een nieuw journalistiek keuzemenu. Nepnieuws is daarin niet hetzelfde als:

Een hoax of 1-aprilgrap: ongein waarvan het de bedoeling is dat de media erin trappen maar ook dat het uitkomt.

Een canard: groot nieuws dat gecheckt lijkt maar toch onwaar blijkt.

Een canard special: groot nieuws dat niet gecheckt is en onwaar blijft.

Een canard extra light: een loos voor-nemen (eerst zien, dan geloven).

De canard flamber: nieuws, bijvoorbeeld uit een pelling, dat ondanks goede voorrems niet goed genoeg wordt onderzocht. Zie het onderzoek naar de 'boze bruine man' deze week: ook door NRC gebracht, daarna afgefaald op de opiniepagina. Of de psychiatische diagnose van Trump: stelling gebracht, daarna alweer bijna weggereleiveerd.

Ambivalente Eend: nieuws waarvan je niet meteen weet of het nu slecht of goed nieuws is, zoals het nieuws dat de Amsterdamsse ombudsman een aantal bijklussen niet heeft gemeld, maar die gemeente hem dat vergeeft.

Maar ook dat is geen nepnieuws.

En dat is al helemaal niet: nieuws dat niet in je wereldbeeld past - een betekenis die 'nep' nu alom heeft gekregen. Met dank aan het gebruik ervan door Wilders (en Trump) in aanvallen op instituties als 'nep-parlement' en 'nep-rechters'. Zijn tweet was dus politiek, geen pseudo-journalistiek. Trouwens, anders zou Pechtold er ook over kunnen klagen bij de Raad voor de Journalistiek. Waar hij dan de man van Denk zou kunnen tegenkomen - echt.

Raacties: ombudsman@nrc.nl

... de krant antwoord Dat is niet altijd direct duidelijk..

Youri Verrijt, Amsterdam

Chef Buitenland Elske Schoulen zegt, "Het afscheidsverhaal is de belangrijkste manier om te laten weten dat een correspondent ermee stopt. Wel proberen we online meer te doen. Zo heeft Garschagen op nrc.nl zijn vijf belangrijkste artikelen vanuit Indonesië op een rij gezet. Marloes de Koning (Turkije) heeft dat ook gedaan. Bij het afscheidsverhaal wordt inderdaad niet steveast gemeld wie de opvolger wordt, en wat de correspondent hier-na gaat doen. Bij De Koning deden we het wel, bij Garschagen niet, omdat nog niet was besloten wie hem zou opvolgen. Bij Keteleer, die ook een afscheidsstuk schreef, hebben we vermeld wat zij zelf erna ging doen. Bij volgende afscheidsverhalen zullen we proberen zo volledig mogelijk te zijn. Verder moedigen we lezers aan onze (ex-)correspondenten te volgen op sociale media."

NRC Lang dus nog steeds rondtoeteren dat Milosevic een hitler was

Door onze correspondent
Caroline de Gruyter
WENEN

In 2014 interviewde de Russische staatstelevisie Dunja Mijatovic over de rol van de media in het conflict tussen Rusland en Oekraïne. Mijatovic, sinds 2010 Vertegenwoordiger voor Mediavrijheid bij de OVSE in Wenen, herinnert zich dat interview goed. Het vond plaats in een hotel in Kiev, in het Russisch. „Het was een vriendelijk gesprek. Ik sprak vrijuit”, zegt de Bosnische Mijatovic in haar kantoor in de Oostenrijkse hoofdstad. „Zo zeiden ze dat het voor Russische journalisten onmogelijk was in Oekraïne te werken. Waarop ik vroeg: hoe kunnen jullie me hier dan interviewen?”

Haar medewerker maakte een opname van het interview. Toen ze later de uitzending zag, bleek dat de Russen haar stem hadden weggedraaid en haar een voice-over hadden gegeven. En die stem zei dingen die Mijatovic nooit gezegd had. Politieke dingen. „Alsof ik het eens was met het officiële Russische standpunt.” Ze diende schriftelijk een klacht in. Daar kwam nooit antwoord op. Later vroeg hetzelfde kanaal nog een interview aan, alsof er nooit iets was gebeurd.

'Schaf censuur af'

Mijatovic, die na de oorlog in voormalig Joegoslavië in de jaren negentig de eerste Bosnische raad voor de media oprichtte en later voorzitter was van het European Platform of Regulatory Authorities, was een paar jaar geleden vooral bezig regeringen te vertellen dat ze censuur moesten afschaffen en gevangen journalisten moesten vrijlaten. Nu gaat er steeds meer tijd zitten in het tegengaan van nepnieuws en propaganda op internet.

„Het doet me denken aan wat er in Joegoslavië gebeurde voor de oorlog. Aan de propagandamachine van president Milosevic, die leugens verspreidde en mensen tegen elkaar ophitste. Ik woonde in Sarajevo. Er circuleerden krankzinnige berichten, zoals: 'Kinderen worden aan de leeuwen gevoerd in de dierentuin.' Mensen geloofden dat echt. Na de oorlog dacht ik dat zoiets nooit meer zou gebeuren. Maar wat Rusland doet in Oekraïne, is hetzelfde. Oekraïne doet er, in mindere mate, aan mee. Het is deel van een oorlogsdoctrine die zich razendsnel over de wereld verspreidt. Kijk naar de Amerikaanse verkiezingen.”

Wat kunt u eraan doen?

„Weinig, helaas: het heeft niets te maken met de vrijheid van de media. Je kunt niet zeggen: de één mag wel uit-

INTERVIEW **DUNJA MIJATOVIC** MEDIAVRIJHEIDS-FUNCTIONARIS OVSE

'Nepnieuws vernietigt de maatschappij'

De **Bosnische expert** kan nepnieuws niet verbieden, maar doet een oproep aan regeringen: investeer in kwaliteitsjournalistiek.

zenden of een online krant publiceren, en de ander niet. Dit gaat over inhoud. Daar mag en wil ik me niet mee bemoeien.”

Noemt u eens een voorbeeld?

„Russia Today zendt in diverse landen uit. Er zijn allerlei gevallen bekend van interviews die ze hebben overgenomen met voice-overs, zoals mij is overkomen.”

Kun je dan zeggen: verbied RT om uit te zenden?

„Nee. Dat is censuur. Pluralisme is cruciaal in een gezonde democratie. Wat ik wel kan doen, is regeringen aanspreken op hun verantwoordelijkheid: zorg dat er een onafhankelijke raad voor de media is, dat andere media erover kunnen berichten, dat rechtbanken onafhanke-

en HITSOR WAS

lijk zijn. Regeringen grijpen vaak met een naar nieuwe regels en wetten, maar dat is vaak contraproductief. Ik adviseer juist: stimuleer kwaliteitsmedia om hun werk goed te blijven doen. In een tijd waarin commercialisering van het nieuws traditionele media verzwakt, zodat ze minder geld hebben om ervaren redacteuren aan te nemen, is dit belangrijk."

Regeringen kunnen toch niet bepaalde media steunen en andere niet?

"Nee. Wel kunnen ze fondsen opzetten voor onderzoeksjournalistiek. Met subsidie voor iedereen die een goed voorstel heeft. Ook de Europese Unie kan bijdragen aan zulke fondsen."

Vroeger was het aan journalisten om de zin van de onzin te scheiden, door check en double check.

"Zeker. Ook tijdens de Koude Oorlog was er nepnieuws. Maar toen ging het langzaam. Internet en social media bestonden nog niet. Papier kranten hadden één deadline per dag. Journalisten hadden meer tijd om bronnen aan te boren die ze konden raadplegen als dingen geverifieerd moesten worden. Kranten hadden toen veel meer mensen in dienst. U heeft gelijk, een groot deel van de verantwoordelijkheid ligt bij journalisten zelf. Je hebt late dienst, de krant zakt bijna en jij moet beslissen of je iets in de krant zet of niet: hoe doe je dat dan?"

"Op zulke momenten worden cruciale besluiten genomen. Zet een krant daar een beginnening neer, of een door de wol geverfde journalist? Die laatste is veel duurder. Dat is het tweede verschil met de Koude Oorlog: geld is nu superbelangrijk. Kwaliteitsmedia zitten krap bij kas. Oligarchen en tycoons als Rupert Murdoch hebben media om er geld mee te verdienen. Check en double check en het geduldige uitpluizen zijn dan secundair. Terwijl dat het allerbelangrijkste is in de strijd tegen nepnieuws."

De OVSE heeft 57 lidstaten. Wat ver-

wacht u dat zij ertegen doen?

"Dat ze zich houden aan hun eigen plechtige verklaringen over persvrijheid en inhoudelijke non-interventie door de overheid. In 1975 beloofden ze in de slotverklaring van de Helsinki-akkoorden dat ze in hun onderlinge relaties een 'klimaat van vertrouwen en respect tussen volkeren' zouden scheppen, 'rijmend met hun plicht om geen propaganda te bedrijven voor oorlogen van agressie'."

"Dat gaat steeds vaker fout. Veel propaganda is overheidspropaganda. Ik roep ze op, ook op Twitter: stop met het corrumperen van de journalistiek! En zorg dat ook anderen geen geld kunnen verdienen met haatzaaien en bloedvergieten! De manipulatie van het nieuws begon in Georgië, tijdens de oorlog in 2008. Nu gaan media op de Balkan meedoen. In Servië zijn bijvoorbeeld weinig onafhankelijke media meer over. Sommigen krijgen de berichtgeving direct uit Moskou gedicteerd. De regering in Belgrado moet alles doen om dit proces te stoppen."

Wat nu gebeurt lijkt op de propagandamachine van Milosevic: verspreiden van leugens, mensen ophitsen

Luistert de regering?

"Zij moet duidelijker stelling nemen. Dan zijn burgers zich ervan bewust dat er gevaarlijke onzin circuleert. In Sint-Petersburg en Macedonië zijn werkplaatsen gevonden waar hate mails worden gefabriceerd of nepnieuws wordt gemaakt voor de Amerikaanse of Europese 'markt'. Waarom doen jonge mensen zoiets? Niet uit overtuiging. Ze doen het omdat ze geld nodig hebben. Als regeringen deze 'trollen' openlijk bekritisseren, krijg je een ander maatschappelijk klimaat. Eentje waarin journalisten minder hoeven vrezen voor intimidatie."

"Journalisten worden steeds vaker bedreigd, soms seksueel. Sommigen, vooral vrouwen, stoppen daarom met werken. Ik heb Turkse trollen, Russische trollen enzovoort. Die beantwoorden mijn tweets met teksten als: 'May you drown in your own blood'. Regeringen moeten zich hiertegen uitspreken. Anders scheppen ze een klimaat waarin journalisten vogelvrij zijn en haat wordt aangewakkerd. In [voormalig] Joegoslavië begon de oorlog in de media jaren voordat het fysieke vechten begon. Neem van mij aan: nepnieuws vernietigt de maatschappij."

[+] **Nepnieuwslawine** Twee, pagina 1-5

NARIS OVSE

zenden of een online krant publiceren, en de ander niet. Dit gaat over inhoud. Daar mag en wil ik me niet mee bemoeien."

Noemt u eens een voorbeeld?

"Russia Today zendt in diverse landen uit. Er zijn allerlei gevallen bekend van interviews die ze hebben overgenomen met voice-overs, zoals mij is overkomen."

Kun je dan zeggen: verbied RT om uit te zenden?

"Nee. Dat is censuur. Pluralisme is cruciaal in een gezonde democratie. Wat ik wel kan doen, is regeringen aanspreken op hun verantwoordelijkheid: zorg dat er een onafhankelijke raad voor de media is, dat andere media erover kunnen berichten, dat rechtbanken onafhanke-

ij' oet een

FOTO OVSE

Dunja Mijatovic zag in voormalig Joegoslavië hoe een hausse aan nepnieuws vooraf ging aan de oorlog.

Specialisme

Mediavrijheid in tijden van crisis

Dunja Mijatovic heeft zich sinds haar afstuderen in 1987 in Sarajevo haar hele leven beziggehouden met mediavrijheid in tijden van crisis. Haar afstudeerscriptie luide *The Internet and Freedom of Expression*. Ze was de eerste naoorlogse mediaregulator in

Bosnië-Herzegovina, en zat later een forum van mediaspecialisten voor bij de Raad van Europa. Ze adviseerde regeringen over mediawetgeving en gaf les aan diverse universiteiten. Haar mandaat bij de OVSE, dat in 2013 en 2016 werd verlengd, loopt dit voorjaar af.

Wat kunt u...
„Weinig, hi...

Joegoslaviëtribunaal Bosnisch-Servische leider schuldig aan genocide in de jaren negentig

Karadzic krijgt 40 jaar cel voor genocide

Veroordeelde in beroep

Het vonnis was als een beknopte geschiedenis van alle wreedheden in de Bosnische oorlog.

Door een onzer redacteuren

DEN HAAG. Radovan Karadzic (70), leider van de Bosnische Serviers tijdens de Bosnische burgeroorlog tussen 1992 en 1995, is schuldig bevonden aan genocide in Srebrenica. Het Joegoslaviëtribunaal veroordeelde hem tot 40 jaar cel, wat neerkomt op levenslang. Karadzic kondigde vrijwel direct aan in beroep te gaan.

Karadzic is volgens het Hof verder schuldig aan negen andere aanklachten wegens oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid, waaronder moord, vervolging, vernietiging, deportatie en verdrijving van Bosnische moslims en Kroaten.

In de andere genocideaanklacht, over de wreedheden van het Bosnisch-Servische leger in een reeks Bosnische dorpen in 1992, achtten de rechters de intentie van genocide niet bewezen.

Het vonnis schildert Karadzic - tot 1996 president van de Servische Republiek en opperbevelhebber van het leger - onduidelijk af als voornaamste architect van de terreur en de wreedheden in de Bosnische oorlog. Al in 1991 waren er volgens de rechters plannen om het door de Serviers geclaimde territorium te zuiveren van Bosnische moslims en Kroaten.

In het bijzonder is Radovan Karadzic veroordeeld voor zijn rol in de 44 maanden durende belegering van Srebrenica, en voor de slachting. In 1995, van 8.000 mannen en jongens uit de door een Nederlands VN-bataljon be-

schemde enclave Srebrenica. Het hof acht bewezen dat Karadzic volledig op de hoogte was van de opzet om alle gezonde moslimmannen en jongens te doden, en rekent hem aan dat hij niets heeft gedaan om de moordpartij tegen te houden. Volgens het hof was Karadzic de enige die de macht had om de genocide te voorkomen.

In de Bosnisch-Servische oorlog vonden naar schatting honderdduizend mensen de dood, en sloegen meer dan twee miljoen mensen op de vlucht. Meer dan twaalfduizend vrouwen werden verkracht. De oorlog verscheurde het voormalige Joegoslavië langs etnische lijnen. De oud-psychiater Karadzic hoorde

De veroordeling is een grote opsteker voor het internationaal recht

het vonnis donderdagmiddag schijnbaar onbewogen aan. De zaal zelf bleef het gedurende de ruim anderhalf uur dat de Zuid-Koreaanse rechter O-Gon Kwon het vonnis voorlas, doodstil.

De veroordeling van een van de beruchtste Europese oorlogsmisdadigers van na de Tweede Wereldoorlog is een grote opsteker voor het internationaal recht, en ook voor de Haagse VN-tribunalen. Karadzic is de hoogste Bosnisch-Servische leider die tot nu toe is veroordeeld. Het vonnis tegen Karadzic' uitvoerende kracht, generaal Ratko Mladic, wordt over een jaar verwacht. De Servische president Slobodan Milosevic overleed in 2006 zijn cel in Den Haag terwijl zijn proces nog gaande was.

Niet iedere Serviër wil oorlog vergeten

Reportage Belgrado De nationalisten van Vojislav Seselj staan in de peilingen op niet meer dan 6 à 7 procent. Hun tijd is voorbij: de EU lonkt.

Door onze correspondent
Roelard Termote
BELGRADO

O nzet tragedie is nog niet afgelopen", bast Vojislav Seselj (71) naar de vlaggenwaaiende menigte op het Plein der Republiek in Belgrado. Servië wordt omringd door westerse grootmachten, en het „valse tribunaal" in Den Haag, bestuurd door „buitenlandse machten" heeft met Radovan Karadzic een „onschuldig" man veroordeeld tot 40 jaar.

Den Haag is waar Seselj, leider van een ultranationalistische Servische partij zelf zou moeten zitten. Over een week vonnist het Joegoslavië-

tribunaal over de aanklachten tegen hem: aanzetten tot oorlogsmisdaden, de organisatie van moorddadige paramilitairen en betrokkenheid bij etnische zuivering van niet-Serviers in Servië, Kroatië en Bosnië. Dat alles voor een homogene 'Groot-Servië'.

Toen hij in 2014 na meer dan tien jaar uit de cel naar Belgrado mocht voor een kankerbehandeling, kwam hij niet meer terug. Hij voert nu campagne voor de verkiezingen van april. Geen beter moment om het resistentie tegen het Westen uit te buiten dan de dag waarop een icoon als Karadzic wordt veroordeeld door het in Servië impopulaire tribunaal. Dat 94 van de 161 aangeklaagde personen in Den Haag Servisch zijn, zien velen hier niet als een reflectie van het feit dat de meeste daders Serviers zijn,

maar als teken van partijdigheid. Bovendien is 24 maart de dag waarop in 1999 de eerste bommen op Belgrado vielen. Dat de NAVO met bombardementen terugtrekking van Servië uit Kosovo afdwong, ligt velen vers in het geheugen. Spandoeken herinneren aan de circa 500 burgerlachtoffers.

Maar beroert het thema ook het breedere publiek nog? Bij het raam van de journalistenclub, dat uitkijkt op de demonstratie, speelt Milos Vasic verveeld met zijn aansteker. Het dreigende tromgeroffel van het plein doet de tramen daveren. De geur van Bengaals vuur vult de lucht en de vlaggen met de beeltenis van Seselj en de Bosnisch-Servische generaal Ratko Mladic worden omhooggehouden.

Maar de journalist van het weekblad *Vreme*, beremd om zijn kritische

journalistiek over de Servische oorlogspresident Slobodan Milosevic, ziet in de 1.000 tot 2.000 vooral mannelijk demonstranten slechts een slap aftreksel van de manifestaties van de jaren negentig. Vasic: „We gaan een week krijgen van geschreeuw op straat en opruiende demonstraties. Misschien wat geweld. Ik zou geen Engels spreken in de stad vanavond. Maar hun spelletje is voorbij. Niemand geeft nog iets om het tribunaal. We willen het allemaal zo vlug mogelijk vergeten."

Toenadering tot EU straat voorop Seseljs parti staat in de peilingen op 6 à 7 procent. „Reken daar misschien nog een handjevol andere extremisten bij", zegt Ivan Vekvoda, vicevoorzitter van de trans-Atlantische denk-

tank German Marshall Fund of the United States en oud-adviseur van premiers Zoran Djindjic en Zoran Zivkovic. „Maar die komen in een parlement dat tot nu toe geheel pro-Europes was. Al met al is Servië een van de landen met het laagste percentage van dit soort groepen."

Zelfs al moet ook premier Aleksandar Vucic, ooit loyaal bondgenoot van Seselj, voor zijn achterban uithalen naar Den Haag: de toenadering tot de EU straat voorop, zegt Vekvoda. In Bosnië, waar tijdens de Balkanoorlogen de grootste bloedbaden plaatsvonden, is de situatie grimmiger. Eerder deze week wijfde Milorad Dodik, de nationalistische president van het Servische landsdeel, een studentenvetjiff vermoemd naar Karadzic in. „We wijfden dit studen-

FOTO MARKO DJURIC/APEUTERS

**Servische ultranationalisten don-
derdag in Belgrado** na het bekend
worden van de veroordeling van Ka-
radzic, die zij vereren.

tenhok aan de man die zonder
twijfel een van de stichters is van
de Servische Republiek", zei Dodik
in Pale, de voormalige oorlogs-
hoofdstad, in het bijzijn van Karad-
zic' vrouw en dochter.

Sinds het land in 1995 in Dayton
werd verdeeld langs etnische lijnen,
zit Bosnië in een vicieuze cirkel van
corrupte politiek, economische ma-
laise en etnische haat. De dreiging
van ernstig nieuw geweld lijkt nog
ver weg, maar uitzichtloosheid en
frustratie zijn alomtegenwoordig.
Daar heeft ook het Joegoslaviëtribun-
naal weinig aan veranderd, moest
hoofdaanklager Serge Brammertz
toegeven tegenover persbureau
Reuters. „Ik ben er niet van over-
tuigd dat iedereen de fouten van het
verleden goed heeft begrepen.“

Sagitar

Van: "Piet Schouten" <woud.loper1@gmail.com>
Datum: dinsdag 6 september 2016 17:19
Aan: "Piet Schouten" <woud.loper1@gmail.com>
Onderwerp: Media bereiden kernoorlog voor !!

Riooljournalistiek biedt geen verontschuldiging aan over valse berichtgeving inzake Joegoslavië

John Pilger: "Media bereiden kernoorlog voor"

John Pilger klaagt in zijn bekende stijl de media aan voor hun volgzaam berichtgeving over de NAVO. Het Joegoslavië-tribunaal pleitte Milošević vrij van genocide, waarmee het centrale argument voor de NAVO-oorlog tegen Servië wegvalt. Het werd zo goed als volledig verzwegen door de media. Met hun ijverige oorlogsretoriek bereiden zij mee de kernoorlogen van de toekomst voor.

John Pilger

DeWereldMorgen Vertaaldesk

donderdag 1 september 2016

Het onschuldig verklaren van een man die werd beschuldigd van de ergste misdaad, genocide, heeft de krantenkoppen niet gehaald. Noch de BBC noch CNN brachten er verslag van uit. The Guardian beperkte zich tot een korte commentaar. Een dergelijke zeldzame officiële bekentenis werd begraven of onderdrukt. Begrijpelijk. Het zou immers te veel vertellen over hoe de leiders van deze wereld over ons heersen.

Het Internationale Joegoslaviëtribunaal (ICTY) in Den Haag heeft in alle stilte voormalig Servisch president, wijlen Slobodan Milošević ('Milosjevitsj'), vrijgesproken van oorlogsmisdaden tijdens de Bosnische Oorlog van 1992-95, ook van de slachting in Srebrenica.

Verre van samen te spannen met de wel door het ICTY-Tribunaal in Den Haag veroordeelde Bosnische Serviër Radovan Karadžić ('Karadzjitsj') heeft Milošević de "ethnische zuiveringen in Bosnië veroordeeld", heeft hij zich gekant tegen Karadžić en heeft hij geprobeerd de oorlog die Joegoslavië verscheurde stop te

zetten. Diep begraven ergens op het einde van het 2590 pagina's tellend vonnis van het ICTY-Tribunaal over Karadžić afgelopen februari 2016, breekt deze waarheid de propaganda verder af die de illegale Navo-aanval op Servië van 1999 rechtvaardigde.

Milošević overleed aan een hartaanval in 2006, alleen in zijn cel in Den Haag, tijdens een showproces door een in de VS verzonnen "internationaal strafhof".

Een hartoperatie die zijn leven zou kunnen hebben gered werd hem geweigerd, zijn toestand verslechterde terwijl die werd gevolgd en geheim gehouden door Amerikaanse functionarissen, zoals Wikileaks ondertussen heeft geopenbaard.

Diep verborgen in het vonnis dat Radovan Karadžić schuldig verklaarde aan genocide staat dat Slobodan Milošević onschuldig is, tien jaar nadat hij in Den Haag aan een niet verzorgde hartkwaal is overleden. Hij heeft geen genocide georganiseerd, noch in Bosnie, noch in Kosovo, meer nog, hij heeft zich blijkbaar verzet tegen de slachtingen onder leiding van Karadžić ...

Milošević was het slachtoffer van oorlogspropaganda die ook vandaag van ons scherm en onze kranten druipt en die ons in groot gevaar brengt. Hij was het prototype van de duivel, afgeschilderd door de Westerse media als "de slachter van de Balkan", verantwoordelijk voor "genocide", vooral in de afvallige Joegoslavische provincie Kosovo. Brits eerste minister Tony Blair heeft hem zo omschreven, haalde de Holocaust erbij en eiste een optreden tegen "deze nieuwe Hitler". David Scheffer, toenmalig Amerikaanse speciaal ambassadeur voor oorlogsmisdaden (sic), verklaarde dat tot "225.000 etnisch Albanese mannen tussen 14 en 59 jaar in 1999 zouden zijn gedood door de troepen van Milošević".

Dit was de ultieme rechtvaardiging voor de NAVO-bombardementen op Servië en op Servische stellingen in Kosovo, geleid door Amerikaans president Bill Clinton en Brits eerste minister Blair. Deze NAVO-bombardementen doodden honderden burgers in ziekenhuizen, scholen, kerken, parken en televisiestudio's en vernietigden de Servische economische infrastructuur. Dit was een uitdrukkelijk ideologische beslissing.

Op de beruchte "vredesconferentie" in het Franse Rambouillet werd Milošević geconfronteerd door Madeleine Albright, Amerikaans minister van buitenlandse zaken, die berucht werd met haar uitspraak dat de dood van een half miljoen Iraakse kinderen (tijdens de door de VS en Groot-Brittannië opgelegde economische boycot) "het waard was".

Albright overhandigde toen een "voorstel" aan Milošević dat geen enkele nationale leider kon aanvaarden, tenzij hij instemde met een volledige militaire bezetting van zijn land door een bezettingsmacht die (volgens de termen van het voorstel) boven de wet zou staan en bovendien het opleggen van de neoliberale "vrije markt" inhield. Als hij dit niet aanvaardde zou Servië worden gebombardeerd.

Dit stond beschreven in "Appendix B" van het akkoord van Rambouillet die de media hebben nagelaten te lezen of hebben verzwegen. Het doel van dit opgelegde akkoord was Europa's laatste onafhankelijke "socialistische" staat te vernietigen.

Van zodra de NAVO begon te bombarderen kwam een stroom van Kosovaarse vluchtelingen op gang, "op de vlucht voor een Holocaust". Van zodra de NAVO-aanval over was, streken in Kosovo talrijke internationale politieteams neer om de slachtoffers van de "holocaust" op te graven. De Amerikaanse inlichtingendienst FBI slaagde er niet in ook maar één massagraf te vinden en

trok zonder resultaten huiswaarts.

Een Spaans forensische team deed hetzelfde, terwijl de teamleider de "semantische pirouette van de oorlogspropagandamachines" aanklaagde. De finale som van de doden in Kosovo was niet 225.000 maar 2788. Daar zaten zowel strijders tussen van beide zijden als burgers, naast Albanese Kosovaren waren dat Servische Kosovaren en Roma-Kosovaren die vermoord werden door het pro-NAVO Kosovaarse Bevrijdingsfront UCK. Er was nooit een genocide gepleegd. De NAVO-aanval was zowel bedrog als een oorlogsmisdaad.

Op een klein aantal na troffen al de zo geprezen Amerikaanse "precisiebomben" niet militaire, maar burgerdoelwitten, waaronder de nieuwsstudio's van Radio Televisie Servië in de Servische hoofdstad Belgrado. Zestien mensen stierven toen, waaronder cameramensen, producers en een schminkster. Blair omschreef de doden krenkend als leden van de Servische "command and control". In 2008 onthulde Carla Del Ponte, aanklagster van het Internationale Joegoslaviëtribunaal, dat ze onder druk was gezet om de oorlogsmisdaden van de NAVO in Joegoslavië niet te onderzoeken en zich uitsluitend te beperken tot de misdaden van de Servische strijdkrachten en milities.

Dit werd voor Washington het propaganda-model voor de daaropvolgende invasies van Afghanistan, Irak, Libië en meer verborgen ook Syrië. Al deze invasies kunnen volgens de normen van de oorlogsprocessen in Nuremberg (1945-1946) als grove misdaden worden bestempeld. Allen steunen ze op mediapropaganda.

Terwijl de boulevardpers haar traditionele rol speelde, was het de ernstige, geloofwaardige, vaak progressieve journalistiek die het meest effectief was – de vererende uitstalling van Blair en zijn oorlogen door The Guardian, de onophoudelijke leugens over Iraaks president Saddam Hoesseins onbestaande massavernietigingswapens in The Observer en The New York Times en het foutloze tromgeroffel van de overheidspropaganda door de BBC in hun verzuimend stilzwijgen.

Tijdens het hoogtepunt van de NAVO-bombardementen interviewde BBC-journalist Kirsty Wark NAVO-bevelhebber generaal Wesley Clark. Boven de Servische stad Niš ('nisj') had het net Amerikaanse clusterbommen geregend op een open markt en in een ziekenhuis die vrouwen, ouderen en kinderen doodde. Wark stelde hier geen enkele vraag over, noch over eender welke andere burgerslachtoffers.

Andere journalisten waren stoutmoediger. In februari 2003, de dag nadat Blair en Bush Irak in vuur en vlam hadden gezet, stond Andrew Marr, politiek redacteur van de BBC, in Downing Street en hield wat als een overwinningsspeech mocht beschouwd worden. Opgewonden vertelde hij zijn kijkers dat Blair had voorspeld dat "ze Bagdad zullen kunnen innemen zonder een bloedbad en dat de Irakezen uiteindelijk zouden vieren. Op beide punten werd ontegensprekelijk zijn gelijk bewezen." Vandaag, met een miljoen doden en een samenleving in puin, worden Marr's toenmalige BBC-interviews aanbevolen als bronnenmateriaal door de Amerikaanse ambassade in Londen.

Marr's collega's stonden in rij om Blair "vrij van elke verdenking" te verklaren. Matt Frei, BBC-correspondent in Washington, zei dat "er geen twijfel over bestond dat het verlangen om het goede te verspreiden, om Amerikaanse waarden naar de rest van de wereld te brengen, en in het bijzonder naar het Midden-Oosten... nu steeds meer verbonden is met militaire macht."

Deze onderdanigheid aan de VS en hun bondgenoten als een goedaardige macht die "het goede verspreidt" is een dogma dat diep geworteld zit in de Westerse gevestigde journalistiek.

Het zorgt er voor dat de huidige catastrofe in Syrië exclusief wordt geweten aan Syrisch president Bashar al-Assad. Voor zijn val zweren het Westen en Israël al lang samen, niet om enige humanitaire bekommernis, maar om Israëls agressieve macht in de regio te consolideren.

De jihadistische krachten die werden ontketend en bewapend door de VS, Groot-Brittannië, Frankrijk, Turkije en hun "proxy-coalition" dienen dit doel. Zij zijn het die de propaganda en video's verspreiden die nieuws worden in de VS en Europa en die toegang verschaffen aan journalisten en een eenzijdige "berichtgeving" over Syrië verzekeren.

De Syrische stad Aleppo is nu in het nieuws. De meeste lezers en kijkers zullen in de mainstream media niet vernemen dat de meerderheid van de bevolking van Aleppo in het door de overheid gecontroleerde westelijke deel van de stad leeft. Dat zij daar onder dagelijkse bombardementen van de door het Westen gesponsorde Al-Qaeda lijden is geen nieuws. Op 21 juli vielen Franse en

Amerikaanse bommenwerpers een door de Syrische overheid gecontroleerd dorp aan in de provincie Aleppo, waarbij tot 125 burgers omkwamen. Hierover werd bericht op pagina 22 van de Guardian. Er waren geen foto's bij

Na het jihadisme in Afghanistan in de jaren 1980 te hebben gecreëerd en onderschreven als Operatie Cycloon – het wapen om de Sovjet-Unie die toen Afghanistan bezette te vernietigen – doet de VS iets gelijkaardigs in Syrië. Net zoals de Afghaanse moedjahedien zijn de Syrische "rebellens" in Syrië het voetvolk van de VS en Groot-Brittannië. Velen vechten voor Al-Qaeda en zijn varianten. Sommige van die groeperingen, zoals het Nusra-Front, hebben zichzelf omgedoopt om zich te schikken naar de Amerikaanse gevoeligheden over 9/11. De CIA leidt ze met enige moeite, zoals het jihadisten leidt over de hele wereld.

Het onmiddellijke doel van de operatie in Syrië is de regering in Damascus te vernietigen die, volgens de meest geloofwaardige peilingen (YouGovSiraj) nog steeds door de meerderheid van de Syriërs wordt gesteund, of bij wie ze op zijn minst bescherming zoeken, ongeacht de barbaarsheden die ook onder dat regime gebeuren. Het doel op lange termijn is Rusland een sleutelpartner in het Midden-Oosten te ontzeggen als onderdeel van een uitputtingsoorlog door de NAVO tegen de Russische Federatie met als doel Rusland uiteindelijk te vernietigen.

Het risico op een kernoorlog is daarbij duidelijk aanwezig, hoewel dat wordt onderdrukt in de media van "de vrije wereld". De redacteuren van The Washington Post, die de fictie van de massavernietigingswapens in Irak hadden gepromoot, eisen nu dat Obama Syrië zou aanvallen. Democratisch presidentskandidaat Hillary Clinton, die als toenmalig minister van buitenlandse zaken openlijk juichte over de vernietiging van Libië, heeft herhaaldelijk aangegeven dat ze, als president, "verder zal gaan" dan Obama.

Gareth Porter, een alternatief onderzoeksjournalist die bericht vanuit Washington, heeft onlangs de namen onthuld van zij die wellicht de regeringsploeg van Clinton zullen vormen en een aanval op Syrië plannen. Allen hebben zij een oorlogsverleden uit de Koude Oorlog. De voormalige CIA-directeur Leon Panetta (2009-2001) zei al dat "de volgende president zal moeten overwegen om bijkomende Special Forces op het (Syrische) terrein te sturen".

Wat het meest opmerkelijk is aan deze stroom van oorlogspropaganda is zijn duidelijke absurditeit en vertrouwde herkenbaarheid. Ik heb archiefbeelden uit het Washington van de jaren 1950 doorlopen toen tegen diplomaten,

ambtenaren en journalisten een heksenjacht werd georganiseerd en die werden geruïneerd omdat ze de toenmalige leugens en de paranoia over de Sovjet-Unie en China in vraag stelden. Zoals een terugkerende kanker is de anti-Rusland cultus terug van weggeweest.

In Groot-Brittannië leidt journalist Luke Harding van The Guardian de Rusland-haters in een stroom van journalistieke parodieën die Vladimir Poetin verantwoordelijk stellen voor elk mogelijk onrecht op aarde. Toen het lek van de Panama Papers werd gepubliceerd zei de voorpagina "Poetin" en stond een foto van Poetin bij. Het deed er niet toe dat Poetin nergens in die lekken werd vernoemd.

Zoals Milošević toen is Poetin vandaag duivel nummer één. Hij was het die een Maleisisch passagiersvliegtuig boven Oekraïne heeft neergehaald. Krantenkop: "Wat mij betreft heeft Poetin mijn zoon vermoord." Bewijs is niet vereist. Poetin was ook verantwoordelijk voor de door Washington ondersteunde en betaalde omverwerping van de verkozen regering in Kiev in 2014. De daaropvolgende terreurcampagne door fascistische milities tegen de Russisch-sprekende bevolking van Oekraïne was het resultaat van Poetins "agressie".

Verhinderen dat de Krim een NAVO-raketbasis zou worden en het beschermen van de grotendeels Russische bevolking daar, die in een referendum had gekozen om zich terug bij Rusland te voegen – waarvan het was afgescheiden in 1954 – waren eveneens voorbeelden van Poetins agressie. Laster door de media wordt onvermijdelijk oorlog door de media. Als er een oorlog uitbreekt met Rusland, bewust of per ongeluk, zullen journalisten daar een groot deel van de verantwoordelijkheid voor dragen.

In de VS is de anti-Rusland campagne uitgegroeid tot een virtual reality show. Paul Krugman, columnist bij de New York Times en Nobelprijswinnaar economie, heeft Donald Trump de Siberian Candidate genoemd omdat Trump Poetins man zou zijn. Trump heeft in een zeldzaam helder moment immers durven te verklaren dat oorlog met Rusland misschien een slecht idee zou zijn. In feite ging hij nog verder en haalde Amerikaanse wapenleveringen aan Oekraïne uit het Republikeinse kiesprogramma. "Zou het niet fantastisch zijn als we goed opschoten met Rusland", zei hij.

Dit is dan ook de reden dat Amerika's oorlogszuchtige liberale establishment hem haat. Trump's racisme en

demagogische tirades hebben daar niets mee te maken.

Bill en Hilary Clintons geschiedenis van racisme en extremisme kunnen trouwens Trump om het even wanneer overtreffen. (Deze week is het de twintigste verjaardag van Clintons "hervorming van de welvaartstaat" die een oorlog ontketende tegen de Afro-Amerikanen).

Wat Obama betreft: terwijl de Amerikaanse politie zijn mede-Afro-Amerikanen neerkogelt heeft de "grote hoop in het Witte Huis" niets gedaan om hen te beschermen, niets gedaan om hun verarming tegen te gaan, maar heeft hij wel vier roofzuchtige oorlogen en een nooit geziene moordcampagne (met drones), gevoerd.

De Amerikaanse buitenlandse inlichtingendienst CIA heeft geëist dat Trump niet wordt verkozen. Generaals van het Pentagon hebben geëist dat hij niet wordt verkozen. De pro-oorlog krant New York Times neemt even een pauze van haar niet aflatende laag-bij-de-grondse lastercampagne tegen Poetin en eist eveneens dat hij niet wordt verkozen. Er is met andere woorden iets gaande.

Deze propagandisten van een "permanente oorlog" zijn als de dood dat de miljardenbusiness van de oorlogen waarmee de VS hun dominantie over de wereld behouden zal worden ondermijnd als president Trump een deal zou sluiten met Poetin en daarna met China's Xi Jinping. Hun paniek over de mogelijkheid dat de grote wereldmacht op aarde over vrede zou gaan spreken – hoe onwaarschijnlijk ook – zou slechts een macabere grap zijn, ware het niet dat deze kwesties zo onheilspellend zijn.

"Trump zou Stalin geweldig hebben gevonden!" loeide vice-president Joe Biden tijdens een kiesmeeting voor Hilary Clinton. Terwijl Clinton knikte schreeuwde hij: "Wij buigen nooit. Wij plooiën nooit. Wij knielen nooit. Wij geven nooit toe. De finishlijn is van ons. Dat is wie we zijn. Wij zijn Amerika!"

In Groot-Brittannië heeft ook Labourvoorzitter Jeremy Corbyn histerie uitgelokt bij de oorlogsstokers binnen Labour en bij de media, die zich er toe inzetten om hem voortdurend te bekladden. Lord West, voormalig admiraal en Labour-minister, heeft dat goed uitgedrukt. Corbyn nam volgens hem een "ongehoorde" anti-oorlogspositie in "omdat dat de gedachteloze massa voor hem doet stemmen".

In een debat met Owen Smith, zijn uitdager voor het leiderschap van de partij, kreeg Corbyn van de moderator de vraag: "Hoe zou u reageren op een schending door Vladimir Poetin van een NAVO-staat?" Corbyn antwoordde: "Je zou moeten voorkomen dat zoiets in de eerste plaats gebeurt. Je zou moeten een goede dialoog met Rusland opstarten... Wij zouden proberen een demilitarisering door te voeren van de grenzen tussen Rusland, Oekraïne en andere landen op de grens tussen Rusland en Oost-Europa. Wat we niet kunnen toelaten is een rampzalige opbouw van troepen aan beide zijden die enkel tot een groot gevaar kan leiden."

Met aandrang gevraagd of hij toestemming zou geven voor een oorlog tegen Rusland "indien hij moest", antwoordde Corbyn: "Ik wens niet ten oorlog te trekken – wat ik wil is een wereld opbouwen waarin het niet nodig is ten oorlog te trekken."

Het soort vragen dat hier wordt gesteld heeft in grote mate bijgedragen tot de opkomst van de Britse 'liberale' oorlogsvoerders. Labour en de media hebben hen lange tijd carrièremogelijkheden geboden. Een tijdlang heeft de morele tsunami van de grote misdaad in Irak hen doen spartelen, hun omkering van de waarheid werd slechts een tijdelijke verlegenheid. Ongeacht de bevindingen van de onderzoekscommissie Chilcot over de manier waarop Tony Blair zijn land in de aanval op Irak meesleurde en de berg belastende feiten blijft Blair voor hen een inspiratiebron omdat hij een "winnaar" was.

Andersdenkende journalistiek en wetenschap zijn sindsdien systematisch gebannen of toegeëigend, democratische ideeën worden ontdaan van elke betekenis en hervuld met "identity politics". Die verwart gender met feminisme en publieke angst met bevrijding. Die negeert bewust het staatsgeweld en de wapenbusiness die talloze levens verwoesten in verafgelegen plaatsen zoals Jemen en Syrië. Die kunnen ook een kernoorlog uitlokken in Europa en over de hele wereld.

De nieuwe beweging van mensen van alle leeftijden rond de spectaculaire opkomst van Jeremy Corbyn gaat tot op zekere hoogte in tegen deze tendens. Corbyn heeft zijn hele leven gewijd aan het aanklagen en openbaar maken van de gruwel van de oorlog.

Het probleem voor Corbyn en zijn aanhangers is de Labour partij. In de VS is het probleem voor de duizenden aanhangers van Bernie Sanders de Democratische partij, om nog maar te zwijgen van het ultieme verraad door hun grote witte hoop (Sanders). In de VS, thuisbasis van de grote burgerrechten- en

vredesbewegingen, zijn het de bewegingen Black Lives Matter en Codepink¹ die de basis leggen voor een hedendaagse moderne versie van de burgerbewegingen. Want alleen een beweging die aanzwelt in alle straten en over alle grenzen heen en die niet opgeeft kan de oorlogstokers stoppen.

In 1917 zal het een eeuw geleden zijn dat Wilfred Owen² (foto) het volgende gedicht schreef. Ieder journalist zou het moeten lezen en onthouden...

- If you could hear, at every jolt, the blood
- Come gargling from the froth-corrupted lungs,
- Obscene as cancer, bitter as the cud
- Of vile, incurable sores on innocent tongues,
- My friend, you would not tell with such high zest
- To children ardent for some desperate glory,
- The old lie: Dulce et decorum est pro patria mori.

(Vrij samengevat: Als je de horror van oorlog zou zien en voelen, zou je niet met zoveel ijver de oude leugen vertellen: "Zoet en eervol is het te sterven voor het vaderland")

John Pilger, 23 augustus 2016

Provokation nuclear war by media werd gepubliceerd door John Pilger op zijn website en vertaald uit het Engels door Karel Lietaert.

1 *BlackLivesMatter begon als hashtag in 2013 na een zoveelste moord op een Afrikaan-Amerikaan door een politieagent en werd een beweging. CodePink, voluit CodePinkWomenForPeace is een vredesbeweging in de VS, opgericht in 2002.*

2 *De Britse soldaat Wilfred Owen stierf op 25-jarige leeftijd in de Franse loopgraven, één week voor de wapenstilstand. Hij schreef dit gedicht in een brief aan zijn moeder in 1917. Het werd gepubliceerd in 1920.*

John Pilger

DeWereldMorgen Vertaaldesk

LEES OOK VOORAL:

ANNABELLE SCHOUTEN

Do it for Yugoslavia

te bestelen via:

http://www.afvn.nl/shop/annabelle_schouten.htm

Piet

* <http://uelsen.de/>

* <http://osnabrueck.vvn-bda.de/>

van holst en steijnen

From: CDSM <cdsm_b@btopenworld.com>
 To: <Undisclosed-Recipient:>
 Sent: donderdag 21 maart 2002 15:35
 Subject: ICDSM: VICTORS' JUSTICE By John Laughland

International Committee to Defend Slobodan Milosevic www.icdsm.org

The URL for this article is: <http://www.icdsm.org/more/injustice.htm>

Subscribe to the ICDSM email list at <http://www.icdsm.org/maillist.htm> Receive articles posted at www.icdsm.org

VICTORS' JUSTICE

John Laughland says that the trial of Slobodan Milosevic has been rigged to justify Nato's war against Serbia

By John Laughland

From The Spectator * February 09, 2002 * Pg. 22 23

[Posted 21 March 2002]

WHATEVER the outcome of the trial of Slobodan Milosevic, which begins on 12 February and may last for several years, the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia has already condemned itself. For it is difficult to imagine a more perfect paradigm of injustice than the sequence of events which has led to the proceedings that get underway next week.

Let us leave aside for a moment the manner in which Milosevic was brought to The Hague. His transfer there in exchange for the promise of millions of dollars in aid, and in direct defiance of a ruling by the Yugoslav constitutional court, was the very quintessence of illegality. Far worse is the behaviour of the prosecutor and the judges, who now betray such a harmony of institutional interests that it is impossible for anyone to receive a fair trial at The Hague.

The judges, indeed, have behaved as if they were just another arm of the prosecution; the prosecution, in turn, behaves in a brazenly politicised manner. On 1 February, the Appeal Chamber ruled in favour of a prosecution motion that all three indictments against Milosevic - for Kosovo, Bosnia and Croatia - should be bundled together into one single trial. Yet there is only one conceivable explanation for this judicial shenanigan: that the indictment of Milosevic for Kosovo is irredeemably flawed - the very indictment which constitutes the moral justification for the 78-day war that Nato fought against Yugoslavia in 1999.

That American-led bombing was justified by the claim that genocide was being planned and executed against the ethnic Albanian population of Kosovo. Throughout 1999 and 2000, the tribunal and various self-appointed Balkan experts alleged that more than 11,000 Albanian civilians had been murdered, and that a plan existed, called Operation Horseshoe, to drive out half the population. These claims have now been formally discarded by the tribunal.

The indictment issued in July 2001 against Milosevic and his colleagues, which was amended following the exhumation over two years of more than 2,000 bodies, now accuses them of complicity in the deaths of 'hundreds of Kosovo Albanian civilians'. It lists the names of 577 dead people, mostly men of fighting age.

When asked by Le Monde last year why no charge had been brought for genocide in Kosovo, the chief prosecutor, Carla del Ponte, replied, 'Because there is no evidence for it.' Yet if, as Nato claimed at the time, the Yugoslav authorities had really intended to destroy the ethnic Albanian population of Kosovo, there would be no difficulty at all in proving genocide.

Instead, the ICTY indictment makes no reference to Operation Horseshoe, no doubt because it was rumbled in 2000 as a pure invention of Nato war propaganda.

Had a trial been allowed to go ahead, therefore, on the basis of the Kosovo war alone, the weakness of Nato's justification for attacking Yugoslavia would have been laid bare for all to see. Milosevic might even have been acquitted of any criminal responsibility for the deaths of the hundreds of Albanians listed, even if it could be shown that they were all civilians and not KLA fighters.

To forestall this eventuality, in October and November last year the prosecutor quickly brought out two new indictments, for Croatia and Bosnia. She evidently hoped that the weakness of the Kosovo indictment would be quietly buried in the general melee. And on 1 February the judges of the Appeal Chamber acquiesced in the prosecution's demand that all three indictments should be merged into one single trial. This is in direct contradiction to one of the most fundamental principles of customary extradition law, namely that a defendant may not be tried for a crime other than the one for which he was originally sent for trial.

The events in Croatia occurred in 1991 and 1992, those in Bosnia from 1992 to 1995. The Hague tribunal was itself created in 1993. During the tribunal's eight years of existence, the name of Slobodan Milosevic has been on everybody's lips.

Indeed, a formal investigation into his personal responsibility for the Bosnian war (in which scores of thousands of people were killed) was opened in 1995. It found that there was no evidence to indict him, although it did indict the Bosnian Serb leaders. Are we now really supposed to believe that, ten years after Vukovar and seven years after Srebrenica, the prosecutors of the ICTY have only just realised that Slobodan Milosevic was president of Serbia at the time?

It seems obvious that these last-minute indictments over Croatia and Bosnia were issued to cover up the weakness of the Kosovo indictment. And the judges have connived in this. When Milosevic arrived at The Hague on 28 June 2001, he was indicted only for Kosovo; the judges should therefore have dismissed the new Croatia and Bosnia indictments and waited until Milosevic had been tried for Kosovo before admitting any new proceedings.

Even worse than that, there is evidence that the tribunal may have made a pact with the Bosnian Serb leadership in order to achieve a conviction of Milosevic - i. e., with the very people most directly responsible for most of the killing in Bosnia. In January 2001, one of the tribunal's most senior indictees unexpectedly turned herself in to The Hague. Mrs Biljana Plavsic, a darling of the West, was president of the Bosnian Serb republic from 1996 to 1998; she was a friend of Arkan and once said that ethnic cleansing was 'natural'; and she was a member of Radovan Karadzic's government in the Serb

Republic of Bosnia throughout the bloodiest periods of the Bosnian war.

When Mrs Plavsic handed herself in, it became clear immediately that she was going to receive very lenient treatment by the tribunal because she had offered to testify against Milosevic. Like many Bosnian Serbs, she hates Milosevic because she thinks he abandoned them at Dayton: Mrs Milosevic, for her part, calls Mrs Plavsic 'a psychopath'.

But the spokesman for the prosecutor, Florence Hartmann, said in January 2001, 'Mrs Plavsic is in a position to give us a lot of information. She has co-operated by surrendering and she can continue to co-operate by testifying. We are hoping she will give evidence against other suspects.'

After a couple of in-camera hearings, indeed - the contents of which, thanks to the tribunal's draconian secrecy rules, will never be revealed - Mrs Plavsic was told that she would be released pending her trial.

In August last year, this woman who has been indicted for genocide the most serious crime in the tribunal's canon - was allowed to return to her home in Belgrade, where she presumably now sits comfortably with her cats. In the looking-glass world of so-called international justice, therefore, someone who was far more directly involved in the events in Bosnia than Milosevic was is being treated leniently, simply because she has agreed to denounce her old enemy, the former Serb president.

The tribunal vehemently denies that any plea-bargaining has occurred between it and Mrs Plavsic. But these denials do not square with the ICTY's own rules and practice. A Bosnian Croat who pleaded guilty to executing 100 Muslim civilians at Srebrenica in 1995 was given a token sentence of five years in prison because he co-operated with the tribunal. It is inevitable, therefore, that the evidence of Mrs Plavsic, Milosevic's old political enemy, will be used to obtain his conviction. Nato, moreover, has still not arrested the two Bosnian Serb leaders, Ratko Mladic and Radovan Karadzic.

In 1995, Milosevic's Western opponents alleged that an indictment against him was suppressed for political reasons, because he was the West's favourite peacemaker at Dayton. The fact that the political wind has now changed does not make the decision taken last Friday any more justifiable, or the Hague tribunal any less of a political plaything.

Copyright 2002 The Spectator Limited

Subscribe to the ICDSM email list at <http://www.icdsm.org/maillist.htm> Receive a few articles a week.

Click here to send the link to this article to a friend.

Some Useful Articles on the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia

=====

* In 'Illegal Tribunal - Illegal Indictment' Dr. Hans Koechler, the distinguished philosopher and social-legal analyst associated with the United Nations examines the Tribunal and does not like what he finds. Can be read at <http://emperors-clothes.com/docs/prog2.htm>

* Former Yugoslav President Slobodan Milosevic is 'on trial' before NATO's so-called Tribunal. But that's nothing new. For better than a decade he has been on trial in the Western media, convicted daily of doing - and saying - terrible things. When you read the original documents you discover that the media is ill-informed or lying about Milosevic's statements and views. This is demonstrated with stunning clarity by Professor Francisco Gil-White in his article,

* In 'An Impartial Tribunal? Really?', Attorney Chris Black examines the Tribunal's history and methods of operations. Can be read at <http://emperors-clothes.com/analysis/impartial.htm>

* Dr. Kosta Cavoski, a distinguished Yugoslav legal scholar, has written a mind-boggling four-part series.

In 'The War Crimes Tribunal vs. Gen. Djordje Djukic' at <http://emperors-clothes.com/articles/cavoski/c-1.htm> and 'The Mistreatment of Col. Aleksa Krsmanovic' at <http://emperors-clothes.com/articles/cavoski/c-2.htm> Professor Cavoski deals with the torture and physical destruction of Serbian 'defendants'.

In 'Illegal Origins' at <http://emperors-clothes.com/articles/cavoski/c-3.htm> Professor Cavoski analyzes the Tribunal's legal rationale, or lack of same.

In 'Learning from the Inquisition' at <http://emperors-clothes.com/articles/cavoski/c-4.htm> Professor Cavoski describes the practices of the Tribunal, which thoroughly violate what we would consider natural legal guarantees.

=====

The Defense of Milosevic - and the Truth - Needs Your Help!

=====

NATO has billions of dollars and the media to spread lies. We have the truth, supported by hundreds of millions of people. To develop legal, educational, parliamentary and other work, our Committee needs donations, large or small, from those who want to get the truth to the people.

Here is how you can help:

* Contribute via credit card by calling our Dutch or U.S. offices:

Dutch office: 31 20 6151122
US office: 1 617 918-1705

* Donate over the internet via PayPal at:
<https://www.paypal.com/xclick/business=icdsm%40aol.com>
PayPal accepts VISA and MasterCard

* Or mail a check to: ICDSM
831 Beacon St., #295

Een dader voor en achter de schermen

Slobodan Milošević is alleen aangeklaagd wegens misdaden in Kosovo. Maar aan die oorlog gingen er nog twee vooraf. Een beknopt 'daderprofiel'.

Door onze redacteur
PETER MICHIELSEN

ROTTERDAM, 28 MEI. Slobodan Milošević wordt algemeen gezien als hoofdverantwoordelijke voor de desintegratie van het oude Joegoslavië en de daaruit voortvloeiende oorlogen in Kroatië en Bosnië.

Als president van Joegoslavië heeft Milošević formeel maar zeer beperkte bevoegdheden. Maar in de dertien jaar waarin hij nu regeert, hebben formele bevoegdheden in zijn drie opeenvolgende functies - partijleider, president van Servië en president van Joegoslavië - maar weinig te betekenen gehad: in elk van die drie functies is hij de werkelijke leider van Servië en later Joegoslavië geweest. De macht van Milošević berust niet op de letter van de wet en de staatsinrichting maar op een uitgebreid netwerk, waarin vertrouwelingen op sleutelfuncties in de politiek en de economie de richtlijnen van Milošević uitvoeren. De vier medebeklaagden van Milošević zijn zulke sleutelfiguren - trouwe uitvoerders van zijn besluiten.

In Kosovo is Milošević, federaal staatsvoofd en in die functie lid van de oppermachtige Defensieraad verantwoordelijk voor de oorlogvoering van het federale leger. Strikt formeel heeft hij niets te maken met het optreden van de speciale politie in Kosovo, maar in de praktijk kan die tot de tanden bewapende strijdmacht van etnische zuiveraars geen stap verzetten zonder zijn instemming: de formeel verantwoordelijken, de commandanten en de Servische leiding, zijn vertrouwelingen van de president.

Inzake Kroatië was Milošević als president van Servië hoe dan ook in hoge mate verantwoordelijk voor het geweld dat door de Kroatische Serviërs en door het Joegoslavische Volksleger (JNA) werd ontketend tegen de Kroaten, toen die zich midden 1991 van de Joegoslavische Federatie afscheidden. Formeel en juridisch had hij noch met de Kroatische Serviërs noch met het JNA

iets van doen: de eersten opereerden formeel gezien op eigen initiatief, het laatste viel als federale instantie juridisch onder de zeggenschap van het Joegoslavische staatspresidium waarvan Milošević geen lid was. Maar uit vele bronnen, zoals de memoires van Borisav Jović, indertijd namens Servië lid van dat staatspresidium en Milošević' stroman, is later duidelijk geworden dat het Milošević was die niet alleen de acties van het leger, maar ook die van de milities van de Kroatische Serviërs vanaf het begin tot het eind toe heeft geregisseerd en gecoördineerd. Dat geldt ook voor de meedogenloze vernietiging van de stad Vukovar, eind 1991. De grootste afzonderlijke oorlogsmisdad die door de Serviërs werd aangericht was 200-voudige moord op de patiënten uit het plaatselijke ziekenhuis na de val van de stad.

In de Bosnische oorlog trok Milošević vanaf begin 1992 tot ten minste midden 1993 aan de touwtjes: hij had de Bosnische Serviërs aan het lijntje en bepaalde van een afstand het beleid. Onder zijn politieke verantwoordelijkheid vallen aldus de omsingeling en bloedige beschieting van Sarajevo en de etnische zuivering van grote delen van Bosnië door de Bosnische Serviërs, de inrichting van detentiekampen als die in de regio rond Prijedor, en de verdrijving van honderdduizenden moslims en Kroaten. Na april 1993 is de politieke verantwoordelijkheid voor de misdrijven van de Bosnische Serviërs minder duidelijk: in die maand stemde Milošević in met het Vance-Owen-vredesplan, dat evenwel door de leiders van de Bosnische Serviërs werd afgewezen. De onenigheid leidde tot een breuk tussen Belgrado en Pale die nooit meer is geheeld, ook al zijn er talrijke, zeer harde aanwijzingen dat Milošević de zaak van de Bosnische Serviërs in het geheim financieel en materieel is blijven steunen (zonder die steun hadden ze de oorlog niet kunnen voortzetten) en zelfs dat het bloedbad van Srebrenica, waar in juli 1995 7.000 moslimmannen zijn vermoord, zonder zijn instemming niet zou hebben plaatsgevonden. Milošević heeft bovendien de Serviërs, die in staat van beschuldiging zijn gesteld wegens oorlogsmisdaden, steeds beschermd en asiël verleend. Bij de oorlogen in Kroatië en Bosnië vielen in totaal naar schatting 260.000 doden.

Voor Westen inzet nu verhoogd

Het Westen is steeds ambivalent geweest tegenover Milošević. De aanklacht zal die houding veranderen. Een inventarisatie van de Westerse houding.

Door onze redacteur

ROBERT VAN DE ROER

ROTTERDAM, 28 MEI. Zelfs de vorige Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken, Warren Christopher, raakte in het najaar van 1995 tijdens de onderhandelingen over een vredesakkoord voor Bosnië geïntrigeerd door de charmes van Slobodan Milošević, toen president van Servië. Christopher, zelf een bijna deemoedige persoonlijkheid, zei in de aanloop naar het Dayton-akkoord tegen zijn Bosnië-gezant Richard Holbrooke: als het lot Milošević een andere geboorteplaats en opleiding had bezorgd, zou hij een succesvol politicus in een democratisch systeem zijn geweest.

Christopher's observatie is slechts één voorbeeld van de ambivalentie waarmee de wereldgemeenschap en vooral het Westen het afgelopen decennium Milošević, nu president van Joegoslavië, heeft bejegend: ook al was hij voor hen de architect van de oorlogen in ex-Joegoslavië, de internationale leiders en frontdiplomaten die met hem te maken kregen, lieten zich nooit echt diskwalificeren over hem uit. Die ambivalentie was gestoeld op het pragmatische standpunt dat hij een gekozen leider was, en op een zekere fascinatie voor de persoon Milošević.

Hoewel Milošević volgens Westerse onderhandelaars de hoofdverantwoordelijke was voor de etnische zuiveringen en massale moordpartijen in Kroatië en Bosnië, weigerden zij hem jarenlang publiekelijk af te schilderen als een oorlogsmisdadiger. Cynisme en *Realpolitik* gingen hierbij hand in hand: een andere leider in Belgrado was er niet en de kans was groot dat de wereldgemeenschap hem in de toekomst weer nodig had.

Westerse regeringen, vooral de Amerikaanse, kregen vóór en na het Dayton-akkoord van november 1995 een blijvend belang om het kanaal met Milošević open te houden. Hij maakte bij de totstandkoming van 'Dayton' zijn Bosnisch-Servische delegatieleden - „die boerenpummels uit Pale”

zoals hij ze noemde - monddood en zorgde er daarna voor dat de explosieve situatie in Bosnië niet opnieuw escaleerde. De transformatie van potentiële oorlogsmisdadiger tot staatsman was de „politieke heruitvinding” van Milošević, oordeelde *The New York Times* eind 1995. Een heruitvinding die mogelijk was in een internationaal juridisch en moreel vacuüm omdat een aanklacht van het Haagse oorlogstribunaal tegen hem uitbleef.

Het Westen had Milošević vroeg of laat ook nodig inzake 'Kosovo': het volgens waarnemers 'grootste kruisvat' van Joegoslavië, dat in Dayton niet of nauwelijks ter sprake was geweest omdat Christopher en Holbrooke hun handen al vol hadden aan Bosnië, en sindsdien onaangeroerd bleef. Toen Kosovo vorig jaar inderdaad ontplofte en Milošević zijn troepen losliet op de Kosovo-Albanen, bleef het Westen nog steeds betrekkelijk mild over Milošević.

Ook Richard Holbrooke, die het met hem onderhandelde, wilde eind januari van dit jaar tegenover deze krant niet ingaan op de vraag of Milošević niet allang in een Haagse cel hoorde te zitten: „Of hij een oorlogsmisdadiger is, hangt af van een keten van bewijs.” Sinds Milošević eind maart de etnische zuiveringen in Kosovo verhevigde, zijn de publieke reserves van Westerse leiders over hem verdwenen en noemen ze hem een mini-Hitler. Het internationale onderhandelingskanaal met hem is nog steeds open: dit keer niet via de Amerikaan Holbrooke, maar via de Rus Tsjernomyrdin, die waarschuwt dat hij niet de 'postbode' van de NAVO is.

Nu de aanklacht tegen Milošević openbaar is gemaakt, lijkt de internationale ambivalentie in het oordeel over Milošević formeel van de baan. Maar ook treden nieuwe publieke en politieke krachten in werking. Kan de NAVO een akkoord of zelfs maar compromissen sluiten met een verdachte van oorlogsmisdaden? De aanklacht leidt er toe dat de publieke opinie en politieke leiders de details van de onderhandelingen nog meer onder een microscoop zullen leggen. Daarmee is de inzet voor het Westen verhoogd: de NAVO kan het zich nu nog minder permitteren om te verliezen van een officiële kandidaat-oorlogsmisdadiger.

XPR
20-5-99

23-2-2002

de Verdieping

Proces-Milosevic

Nicole Lucas

Het zijn mooie tijden voor politiek tekenaar Predrag Koraksic, alias Corax. Na de eerste dag van het proces tegen Slobodan Milosevic tekende hij een verdachte die arrogant recht overeind blijft zitten, terwijl om hem heen de doodshoofden zich opstapelen.

Drie dagen later verscheen Milosevic aan de lezers van het dagblad *Danas* in de gedaante van Moeder Teresa. Een verwijzing naar (onder meer) de bewering van de ex-Joegoslavische president dat Ibrahim Rugova, leider van de Albanezen in Kosovo, het aan Milosevic te danken heeft dat hij nog leeft.

Het zou Aleksa Djilas niet eens verbazen als dit klopt. „Het beeld dat van het regime van Milosevic bestaat, kent geen nuances. Maar de werkelijkheid was veel complexer“. Djilas (49), historicus en socioloog, is een bekend Balkanpublicist en zoon van de in 1995

Slobodan Milosevic is een oorlogsmisdadiger die levenslang verdient, zegt Aleksa Djilas.

Tegelijk volgt de Servische historicus het proces tegen de voormalige Joegoslavische president met gemengde gevoelens.

„Er is maar één Serviër met 'wereldfaam', en dat zal de komende vijftig jaar zo blijven.“

overleden Joegoslavische dissidente communiste Milovan Djilas. Net als veel landgenoten heeft hij het proces tegen Milosevic de afgelopen dagen nauwkeurig gevolgd. Tegenover de buitenwereld houden de Serviërs weliswaar de schijn van desinteresse op, maar binnenskamers houdt het proces hen wel degelijk in de ban. En dat geldt zeker voor de media.

Afgelopen weekeinde maakten kranten en tijdschriften de eerste balans op. Het was een sombere. Op 5 oktober 2000, toen de Serviërs een eind maakten aan het bewind van Milosevic, hebben we ons enigszins gerehabiliteerd in de ogen van de wereld. Met het proces in Den Haag zijn we terug bij af, constateerde Liljana Smajlovic in het weekblad *Nin*. Want Carla del Ponte mocht vorige week dan beweren dat het proces slechts één man aanspreekt op zijn individuele verantwoordelijkheid, het daarop volgende betoog van haar collega Geoffrey Nice schetste niet slechts een kwaadaardig man, maar een kwaadaardige natie.

„Uiteraard worden we gestigmatiseerd”, zegt Djilas nuchter. „De vraag of we collectief schuldig zijn, doet er eigenlijk niet eens meer toe, want we zijn al collectief gestraft. Economisch verkeren we op hetzelfde peil als tien jaar geleden, er wonen 700 000 vluchtelingen in Servië en de enige Serviër met wereldfaam is Slobodan Milosevic. En dat zal de komende vijftig jaar ook zo blijven, tenzij een Serviër het medicijn ontwikkelt tegen kanker.”

Anders dan veel landgenoten heeft Djilas er geen moeite mee Milosevic schuldig te verklaren: „Hij is een oorlogsmisdadiger, die levenslang verdient”. Hij heeft handig ingespeeld op nationalistische gevoelens onder de bevolking. Dat dat nationalisme bestond en bestaat, staat voor Djilas eveneens vast.

Nationalisme, schreef hij in 1993 in het invloedrijke Amerikaanse *Foreign Affairs*, is sinds de 19de eeuw de krachtigste ideologie in Centraal- en Oost-Europa en de intelligentsia spelen daarbij een belangrijke rol. Het Servisch nationalisme heeft een bijzonder trekje, schreef hij ook: meer dan anderen zijn Serviërs ervan overtuigd dat de geschiedenis hen onrechtvaardig heeft behandeld.

Anders dan veel buitenstaanders is Djilas, die in 1991 een alom gemaardeerde geschiedenis schreef van Joegoslavië onder de titel 'The contested country', echter niet bereid alle schuld voor het bloedige eind van Joegoslavië op de schouders van Milosevic en de Serviërs te leggen. Hij heeft zich geërgerd aan de historische schets die Geoffrey Nice vorige week presenteerde. Benzijdig, oordeelt hij, soms regelrecht fout. „Als je de misdaden noemt die Servische royalisten hebben begaan in de Tweede Wereldoorlogen, en die hebben ze begaan, moet je ook stilstaan bij wat de Kroatische fascistische

gedaan. En moet je ook noemen dat de SS in Bosnië twee divisies van moslims kon vormen.”

Djilas vraagt zich af waarom Del Ponte en haar voorgangers de aanklacht tegen Milosevic niet hebben beperkt. „De rol van Milosevic bij het begin van de oorlog in Bosnië was makkelijk te bewijzen. In 1992 was het een publiek geheim dat het Servische ministerie van binnenlandse zaken allerlei paramilitaire organisaties in Oost-Bosnië van wapens voorzag. En zijn rol bij de verdrijving van Albanen uit Kosovo na het begin van de Navo-bombardementen, is ook duidelijk.”

De aanklagers willen echter veel meer: het bewijs leveren van het bestaan van een 'criminele onderneming', met als doel het creëren van een Groot-Servië. Zo'n plan was er niet, daarvan is Djilas overtuigd. De aanklagers kunnen daarom hun stelling alleen bewijzen door de geschiedenis geweld aan te doen. Niet alleen die van de Tweede Wereldoorlog, maar ook die van minder lang geleden. Aan de rol van de in 1999

overleden Kroatische president Franjo Tudjman wordt, ten onrechte, volledig voorbijgegaan, aldus Djilas. „Het ene nationalisme wordt uitvergroot, het andere amper genoemd.”

En het verhaal over het – ook door Nice aangehaalde – Memorandum van de Servische Academie van Wetenschappen uit 1986 moet nu eindelijk eens juist verteld. „Er was helemaal geen memorandum. Er is een eerste versie geweest van een stuk, waaraan misschien een half dozijn wetenschappers heeft gewerkt. Toen is het door de politie in beslag genomen.” Djilas wil daarmee niet ontkennen dat het ideeën bevatte die meer mensen aanspraken dan dat kleine groepje. „Maar presenteren zoiets niet als een officieel stuk dat de goedkeuring kreeg van de hele Academie. Dat is gewoon niet waar.”

Djilas hoort bij een grote groep Serviërs die Milosevic liever in Belgrado voor de rechter had zien verschijnen. „We hebben hem verkocht. Dat is niet hoogstaand.” Belangrijker echter vindt hij dat, met het proces in Den Haag, de

zo noodzakelijke morele catharsis wordt uitgesteld. Natuurlijk, hij realiseert zich dat velen Milosevic voor het gerecht hadden willen zien, vanwege de puinhoop die hij er uiteindelijk in eigen land van heeft gemaakt, en niet voor wat hij anderen heeft aangedaan. „Het besef moet groeien. We missen nu eenmaal het niveau van de intellectuelen die bijvoorbeeld in Duitsland aan zelfonderzoek hebben gedaan. Maar met Milosevic in Den Haag, die in de aanval gaat en soms ook gelijk heeft, duurt het alleen maar langer.”

Ook van de huidige Servische regering van Zoran Djindjic gaat wat dat betreft geen initiatief uit. „Ze brengen de samenwerking met het tribunaal als pure noodzaak en doen verder krampachtig alsof het hen niet aangaat.” Wat natuurlijk niet zo is. „Want Milosevic heeft een punt als hij zegt dat, toen hij zijn handen in 1995 aftrok van de Bosnische Serviërs, het Djindjic was die het aanlegde met Karadzic.”

Milosevic zal veroordeeld worden, dat lijdt voor Djilas geen twijfel. En zo

lang dat voor oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid is, heeft dat ook zijn instemming. De beschuldiging van genocide snijdt echter geen hout, vindt hij. „Srebrenica was een tragedie, maar geen genocide. Dat was het geweest als ook vrouwen en kinderen waren vermoord”.

Een groot deel van de Servische pers gaat er echter van uit dat Milosevic ook op dat punt schuldig zal worden verklaard. En dat daarvoor niet alleen hij, maar heel Servië zal worden gestraft: de uitspraak zal door de omringende landen worden gebruikt om herstelbetalingen te eisen.

Het kan, knikt Djilas. „De vorige Amerikaanse ambassadeur in Kroatië, Peter Galbraith, die overigens in het geheim het Kroatische leger vanuit Iran liet bewapenen, heeft eens gezegd dat Servië Kroatië 29 miljard dollar schuldig is. Hoe meer, hoe beter, denk ik wel eens, want het is natuurlijk volstrekt duidelijk dat we dat soort bedragen niet kunnen betalen. Het zou tot een volledige ineenstorting van de economie lei-

Milosevic op de cover van het tijdschrift *Vreme* ('Time') van 12 februari. FOTO AP

Heel Servië wordt gestraft

den. En dat weer tot een enorme vluchtelingenstroom. Daar zit Europa niet op te wachten. Ik denk dan ook dat het niet zover zal komen. Er zal een soort compromis worden gevonden.”

De Serviërs zelf hebben daarbij niet zoveel in te brengen. „Er zit hier nu een Quisling-regime en de komende 20 jaar zal dat niet anders zijn.” Het enige voordeel, aldus Djilas, is dat 'onze meezede keer redelijk beschaafde landen zijn'. „We zullen doen wat ons door Europa wordt opgedragen. En dan zal het ons langzaam een beetje beter gaan.”

Er wacht de Serviërs bepaald geen gouden toekomst, meent hij, maar het is voor hem zelf geen reden (opnieuw te vertrekken. Djilas studeerde en werkte jarenlang in het buitenland: in 1993 gaf hij zijn baan aan het Amerikaanse Harvard op om terug te keren naar Belgrado. „Ik moet niets hebben van het romantisch nationalisme dat Serviërs op een voetstuk plaatst en van Servië heilige grond. Wij zijn verder niets bijzonders. Maar ik voel me gewoon hier meer thuis dan ergens anders.”

'Milosevic wist van misdaden in Kosovo'

Van onze verslaggeefster
Annieke Kranenberg

DEN HAAG

Slobodan Milosevic was goed op de hoogte van de misdaden die de Servische strijdkrachten in Kosovo pleegden. Dat heeft Kosovo-Albanees Mahmut Bakalli, de eerste getuige in het proces tegen de oud-president, maandag verklaard voor het Joegoslavië-Tribunaal. Even daarvoor had Milosevic - 'Ik voel me hier superieur' - zijn openingspleidooi afgerond waarin hij zichzelf roemde als vredesstichter.

In het laatste deel van zijn tien uur durende toespraak ging Milosevic voor het eerst in op de val van de Moslim-enclave Srebrenica, waar in 1995 ruim zeventuizend mannen werden gedood. Milosevic zei dat de speciale VN-afgezant Carl Bildt hem op de moorden had gewezen. 'Ik belde Karadzic en hij zwoer dat hij van niets wist', zei Milosevic. Of de Bosnisch-Servische leider Radovan Karadzic de waarheid sprak, liet de verdachte in het midden. Maar dit was wat hij hoorde.

Verder had hij als president van Servië geen enkele zeggenschap over Bosnië, zei hij. Evenmin over Kroatië. Uitvoerig vertelde hij over de Kroatische extremisten die in een paar dagen tijd 150 duizend Serviërs verdreven. De Duitse erkenning van Kroatië als onafhankelijke staat katalyseerde volgens Milosevic het geweld tegen de Serviërs. Daarbij verwees hij naar de wreedheden die onder het met nazi's collaborerende Ustasja-regime werden gepleegd.

De aanklagers moeten in het proces tegen Milosevic - dat met het horen van getuigen een nieuwe fase is ingegaan - onder meer aantonen dat Milosevic het bevel gaf tot het plegen van misdaden, of hiervan ten minste afwist en faalde die te stoppen. Volgens Bakalli's getuigenis was het evident dat Milosevic deze 'bevelsverantwoordelijkheid' in Kosovo droeg.

Bakalli, lid van het Kosovaarse parlement, vertelde het Hof dat hij

Milosevic in het voorjaar van 1998 twee keer had ontmoet. De getuige had Milosevic er op gewezen dat hij als staatshoofd persoonlijk verantwoordelijk was voor de misdaden in Kosovo.

Hij had Milosevic geconfronteerd met een bloedbad waarbij vrouwen en kinderen waren vermoord. 'We vechten tegen terroristen. We hebben ze twee uur gegeven om weg te komen', zou Milosevic hebben geantwoord.

Voorafgaand aan het gesprek met Milosevic, had Bakalli ontmoetingen met leden van de Servische veiligheidsdienst in Kosovo. Daar vertelde David Gajic, het hoofd van de dienst, over een plan onder de codenaam 'Verschroei de aarde' om zeventienhonderd Albanees nederzettingen te verwoesten. 'Het vernietigen van bezit én van mensen', aldus de getuige.

Bakalli, oud-leider van de communistische partij in Kosovo, beschreef eveneens de vervolging van Albanezen in de provincie voorafgaand aan het conflict in 1999. Onder het Milosevic-regime werd daar een 'apartheidssysteem' ingevoerd. Op het gebied van onderwijs, economie, cultuur en gezondheidszorg bestond een tweedeling. Albanezen werden ontslagen en vervangen door Serviërs.

Niettemin noemde de getuige Milosevic een 'tolerante gesprekspartner'. Maar dat was schone schijn, vernam hij later. Milosevic beloofde in 1998 te onderhandelen over een politieke oplossing voor Kosovo, maar zijn delegatie bestond uit onwillige *hardliners*, aldus Bakalli.

Milosevic - die de getuige vandaag mag onderwerpen aan een kruisverhoor - had die ochtend zelf nog de loftrumpet gestoken over zijn eigen rol als vredesstichter. Hij was zelfs door andere Serviërs bekritiseerd als te gematigd. 'De waarheid staat aan mijn kant, ik voel mij hier superieur. Ik ben de morele overwinnaar', zei hij. Want ondanks zijn gevangenschap, voelt hij zich een 'vrij man'. 'Mijn naam is Slobodan met een hoofletter S, wat in mijn taal vrijheid betekent.'

van holst en steijnen

From: Christopher Black <bar@idirect.com>
To: <Emperors1000@aol.com>
Cc: van holst en steijnen <n.h.van.holst@freeler.nl>; Vladimir Krsljanin <vlada@sps.org.yu>; David Jacobs <david@shelljacobs.com>; Tiphaine Dickson <tiphainedickson@videotron.ca>
Sent: dinsdag 12 maart 2002 21:05
Subject: Re: Is Milosevic Mistaken Not to Hire Lawyers to Defend Him?

Jared,

I disagree for the reason set out in my notes to Nico. This prejudice that lawyers are hired guns is something the police and prosecution have always fostered because defense counsel are often so effective. This is not about a slick organisation, it is about how to be the most effective in destroying their case and having lawyers does not take away from Milosevic anything.

The fact is the prosecution played a videotape of an alleged massere by Serb forces the other day. A good trial lawyer would never have allowed that propaganda to have been introduced into the courtroom. So, instead of defeating them at the outset, Milosevic has to spend all his energy refuting something he shouldnt have to waste his time on.

And as for slick hitmen. I will tell you that a good trial lawyer knows exactly how to cross-examine a witness who has the public sympathy and turn that sympathy completely around by various cross-examination techniques which are not as confrontational as Milosevic is using which gets him attacked for abusing the witnesses. Such witnesses have to be handled in just the right way so that they are destroyed but in a manner which cannot draw the criticism of being attacked by "Hitler's hitmen".

Are we concerned about the world thinking he has "professional hitmen" or are we concerned about him getting the best defense possible?

If Milosevic wants to continue his present strategy that is fine with me and I will support that but I think he should be given the opinion I and others from time to time have expressed about how best to conduct his defense.

I wrote a letter some time ago which was held back containing this opinion and I did not object at the time but I think the time has come when that opinion should be passed on or else I am not doing my duty as a lawyer which is provide my professional opinion on the matter, whether he likes that advice or not.

Chris

— Original Message —

From: <Emperors1000@aol.com>
To: <JaredI@aol.com>
Cc: <n.h.van.holst@freeler.nl>; <bar@idirect.com>; <vlada@sps.org.yu>; <redactie@targets.org>; <david@shelljacobs.com>; <p.davidson@btinternet.com>; <lenn@dialstart.net>; <fjgil@cattell.psych.upenn.edu>; <Gorojovsky@arnet.com.ar>; <r_rozoff@yahoo.com>; <tiphainedickson@videotron.ca>; <tetekin@duma.gov.ru>
Sent: Tuesday, March 12, 2002 9:36 AM
Subject: Re: Is Milosevic Mistaken Not to Hire Lawyers to Defend Him?

> Dear David (and others)

>

> In a post you sent to Chris Black you said:

>

> "Following the Milosevic trial as closely as I could for the past 4 weeks,
 > it's blatantly evident to me that a good defense team could destroy the
 > prosecution's case. Does the prosecution produce anything more than
 > hearsay

> to prove that Milosevic et al. are guilty of engaging in a "joint criminal
 > enterprise" that included launching wars of aggression, ethnic cleansing,
 > war

> crimes, crimes against humanity—and genocide??? And how many times would

- > defense attorney let one of the prosecution's witnesses get away with
- > responding to one of Milosevic's questions,"
- >
- > To which Nico Steijnen responded:
- >
- > "There is no place for illusions. And finally: no lawyer(s) can do such a
- job
- > as M. himself is performing ! For the front of the world's public
- opinion,
- > this is not just another shady lawyer, but a self made man, fighting an
- > impressive fight against an overwhelming power ! This makes him already
- NOW
- > the moral winner, a thing that was never to be reached by any lawyer."
- >
- > I agree with Nico. I think it is easy to misunderstand what Milosevic is
- up
- > against and what he is accomplishing. Remember he - that his, his
- character
- > - has been tried in the media for years, as a means of demonizing the
- Serbs -
- > and anyone's - resistance to the brave new 'humanitarian' Empire. He has
- > been condemned so much that many in the West have internalized the
- > conviction, backed up with images and sound bites repeated in precisely
- the
- > manner of a massive advertising campaign, intended to teach people the
- > reality of false information, so that it becomes part of their world view,
- > that they defend tenaciously. I call this the Media Milosevic.
- >
- > Now he personally faces his accusers and despite blackout efforts millions
- > are seeing what he is, and that means they are seeing what opposition to
- this
- > brave new world means; that it is not tarnished with Fascism.
- >
- > It is natural that full-time lawyers, with years of courtroom experience,
- > would use certain methods he does not use. let us even say they would
- have
- > some skills he does not have. And with every use of those skills they
- would
- > show the world that the slick evil Hitler has professional hit men to
- > humiliate these twice abused Albanians - first massacred by the Serbs,
- then
- > made fools of by hired hands while the evil dictator sits back and enjoys
- > the spectacle. Part of the arsenal of image-manipulation of the new
- Empire
- > is: the bullies try to pose themselves, always, as somehow the underdogs.
- > That is why Tribunal went to such lengths to get Milsoevic to employ a
- former
- > US Attorney General as his courtroom council.
- >
- > By doing the job himself, Milosevic shows the world: not a slick
- > organization, but the real article, a leader with soul, who upholds the
- > values of decent people, who is casually brave. This visual and aural
- > evidence undercuts the learned lies.
- >
- >
- > This is why they are trying to black out the transmission. It is like the
- > Reichstag Fire Trial: a show trial the thugs are afraid to show.
- >
- > Best regards,
- > Jared Israel
- >

'van holst en steijnen

From: van holst en steijnen <n.h.van.holst@freeler.nl>
To: Christopher Black <bar@idirect.com>; Vladimir Krsljanin <vlada@sps.org.yu>; TARGETS <redactie@targets.org>; <Emperors1000@aol.com>; David Jacobs <david@shelljacobs.com>; Paul Davidson <p.davidson@btinternet.com>
Sent: dinsdag 12 maart 2002 10:37
Subject: Re: Re attachments

Dear David,

We all ought to keep constantly in mind that this is NOT a case of whether or not 'destruct the prosecutor's case'. This is a show-trial and the outcome is clear: 'M is guilty'. Whether or not there is a good team of lawyers. The condemnation of M. is simply too important for the New World Order.

Those dressed in robes at the puppet-tribunal are completely aware their historic role and totally prepared to play this role; to sentence M. Time and again 'tribunal-watchers' can find evidence for this: the fact that they have agreed to join the indictments (only rational if you subscribe the thesis that there was an all over plan for a Greater Serbia), the recent refusal to set M. free, etc.

There is no place for illusions.

And finally: no lawyer(s) can do such a job as M. himself is performing !

For the front of the world' s public opinion, this is not just another shady lawyer, but a self made man, fighting an impressive fight against an overwhelming power !

This makes him already NOW the moral winner, a thing that was never to be reached by any lawyer.

Best regards,

Nico Steijnen

VOOR AL UW VRAGEN WWW.TROUW.NL/SERVICE

Adres: Trouw,
Jacob Bontiusplaats 9,
1018 LL Amsterdam of via
telefoonnummer 020-5629444

Bezorgklachten: ga naar
www.trouw.nl/bezorging, bel het
telefoonnummer: 088-0561599
(ma-vr van 7.00-12.00 uur, zat van
8.00-12.00 uur), of via twitter
[@webcare_trouw](https://twitter.com/webcare_trouw)

Gaat u op vakantie of verhuizen?
U kunt dit doorgeven aan
lezersservice: www.trouw.nl/service
of via twitter of via het
telefoonnummer 088-0561588

Redactie: redactie@trouw.nl of
secretariaat@trouw.nl. U kunt een
opinieartikel opsturen naar
opinie@trouw.nl, een lezersbrief
naar lezers@trouw.nl

Website: www.trouw.nl
Volg Trouw ook op Twitter: via
[@trouw](https://twitter.com/trouw) of Facebook:
www.facebook.com/trouw.nl

Familieberichten:
www.familieberichtenonline.nl of
per mail [familieberichtentrouw](mailto:familieberichtentrouw@persgroep.nl)
[@persgroep.nl](mailto:persgroep.nl) of telefonisch
088-5722889 (ma-vr van
9.00-15.00 uur, zondag van

16.00-18.00 uur). Vermeld svp altijd
een telefoonnummer waarop u
bereikbaar bent.

Advertenties:
www.persgroepadvertising.nl
of via telefoonnummer
088-5722888.

Een mini plaatsen kan via
rubrieken@persgroep.nl

Auteursrechten: Alle
auteursrechten en databankrechten
van deze uitgave worden
uitdrukkelijk voorbehouden. Deze
rechten berusten bij Trouw, cq de
makers. Zie voor de volledige tekst:
www.trouw.nl/service

Privacy: De Persgroep legt van
abonnees de gegevens vast voor
de uitvoering van de
abonnementsovereenkomst. Ook
kunnen deze gegevens worden
gebruikt om u te informeren over
relevante diensten en producten van
Persgroep Nederland. Als u op deze
informatie geen prijs stelt, dan kunt
u een formulier aanvragen bij
Klantenservice Trouw, postbus 859,
1000AW, Amsterdam.
Zie voor volledige tekst:
www.trouw.nl/service

cties op
oerbal?

lende stand staan. In voetbalkampen: soms moet je de bal gewoon het werk laten doen.

Ik kreeg de afgelopen dagen overigens maar een paar kritische vragen over de stukken.

Allereerst: nee, er is niet voor deze informatie betaald (zoals de krant ook meldde). De bron leverde ze om niet aan, daarna is gewoon journalistiek vakwerk verricht: relevante wegen, feiten nagaan. En waarom stonden er zaterdag geen auteursnamen bij stukken? Omdat die gezamenlijk werk waren van het consortium, en niet louter of overwegend van NRC-redacturen. De vervolgstukken zijn dat wel.

Toch is er wel een punt met die bron. Het is goed dat de krant zo transparant mogelijk is over deze John', rief het portret van hem dat ik zaterdag van Der Spiegel was, riep ook allerlei vragen op. Rare snuiter (goed, dat zijn klokkenhuiders vaak) die zijn koffie te heet en zijn bier te gretig drinkt, maar vooral: je kreeg een globaal idee van zijn motieven en de manier waarop hij dit materiaal heeft verzameld, maar niet veel meer.

Doet dat ertoe? Niet als zijn informatie klopt en maatschappelijk relevant genoeg is - en dat is het. Maar hier is wel een verschil met, bijvoorbeeld, de Pentagon Papers die werden gelekt door een ambtenaar, Daniel Ellsberg, die tegen de oorlog was. Die maakte geen geheim van zijn motieven: het volk was voorageen. Daarmee werden zijn onthullingen direct inzet van een maatschappelijk en politiek debat.

Ook deze reeks krijgt nu, terecht, gevolgen: de discussus gaat, hier en in Spanje, een aantal voetbalvriendelijke arrangementen nog eens onder loep nemen.

Intussen roept dit project de bredere vraag op wat NRC wil en kan met onderzoeksjournalistiek. NRC heeft nog, in tegenstelling tot veel andere kranten en bladen, een aparte redactie voor onderzoeksprojecten. Niet gek, want zoiets vraagt specifieke vaardigheden. Maar de vraag is - menige hoofdredactie van een krant heeft er zijn tanden op stukgebeten: hou je die vakmensen apart of betrek je ze bij het actuele nieuws? Het risico van het eerste is tunnelvisie, verhalen die uit de lucht komen vallen, het gevaar van het tweede is dat het verschil met de andere redacties verdwijnt - nu net niet de bedoeling.

Een mooie middenweg is de combinatie van onderzoekers en vakredacteurs: zoals Dohmen en Renée Postma (van de redactie Economie) samenwerken voor het Rosneft-verhaal, Dohmen en Jeroen Wester (portefeuille zorg) voor de onthullingen over de NZA, of Esther Rosenberg en Binnenlandredacteur Andriens Kouwenhoven voor onthullingen over onveilige islamistische internaten in Rotterdam.

Kan de krant daar nog meer vast? Politiek columnist Tom-Jan Meeus had het zaterdag over de „grote vragen“ die op ons afkomen (Dit is een tijd van Grote Vragen, die wij jaren niet hoefden aan te strijden, 3 december). Dat kun je wel zeggen, we zitten in een perfect storm van technologie, afkalven van de representatieve democratie, sociale media, Trump, Brexit, Wilders. De maatschappelijke en ideologische consensus rilt in al zijn voegen.

Zet de krant als geheel geroege in op die „grote vragen“? Een betrokken lezeres („NRC is mijn krant“) schreef me dat zij zich wel geregeld afvraagt „wat de intentie is van geboden artikelen“, in „deze woest bewegende tijd, waar ik af en toe helemaal niets van begrijp“. Mooi gezegd - en zij heeft geen behoefte aan meer woede, maar aan begrip van de woestheid.

Dat is een vraag naar journalistieke focus en concentratie - bij uitstek op publiek belang en dwingende maatschappelijke onderwerpen.

Dat geldt voor alle media, die zich nu uitputten in pogingen om met een omgekeerd glas tegen het behang te „luisteren“ naar die boze burger. Maar het geldt extra voor NRC, begonnen als liberale krant. Het is immers juist de liberale, rechtstatelijke consensus die nu volop onder vuur ligt. Misschien wordt het tijd voor LiberalLeaks - iemand?

Reacties: ombudsman@nrc.nl

Bas Fokker YFSMA

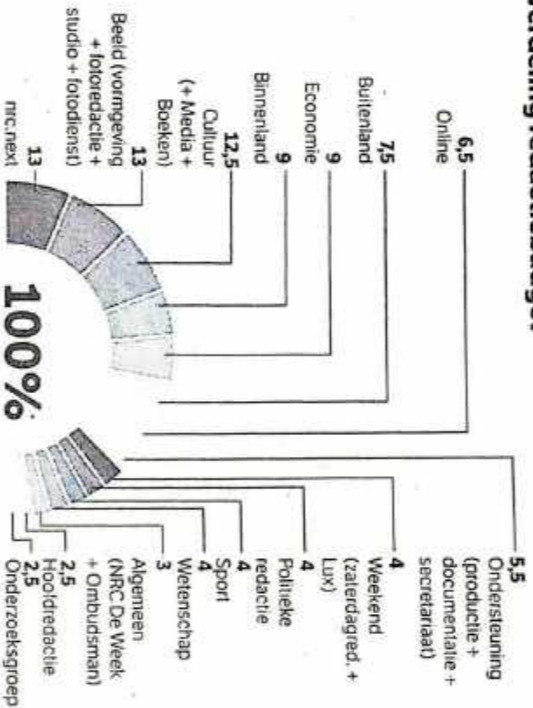
ten

Dat : ombudsman

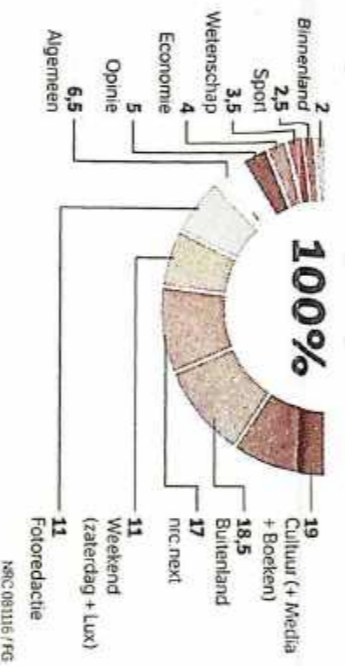
&
van Hoofschakker
NRC

NRC in 2016: wie schreef wat? Wat werd gedeeld?

Verdeling redactiebudget

Verdeling medewerkingsbudget

Meest gedeeld op Facebook

1. Yuri de Slaerie column Youp van 't Hek **23312**
2. Ik neem het op voor Yuri column Wilfried de Jong **23312**
3. Wat gebeurt er met de orde als mensen uitslerven? Jorg Leijten **1771**

Meest gedeeld op Twitter

1. Yuri de Slaerie column Youp van 't Hek **23312**
2. Jij ziel er helemaal niet uit als een politiemann Thomas Rueb **1631**
3. 'Oekraïne kon ons niets schelen' Wilmer Heck **1036**

» **Jan** met meer voorbeelden aan elite of makers. Integendeel, reputatiemanagement is van iedereen.

Van Facebook, Twitter en Instagram tot op schoolplein en werkvloer is iedereen een ster in zijn eigen film. En inderdaad, dat kunt u ook individualisering of zelfs aristocratisering noemen. Het gevolg is dat burgers steeds meer zeggenschap op-eisen over hoe de krant over hen schrijft. En hoe lang dat beschikbaar blijft: je naam, of die jeugdzone, kan nog jaren later opdruken met dank aan Google.

Dat uit zich op allerlei manieren: onwil om met naam in de krant te staan; de eis om artikelen van tevoren in te zien en te corrigeren; en een gestage stroom min of meer dwingende verzoeken om namen te schrappen van de website of uit het doorzoekbare digitale archief van de krant.

Vier voorbeelden van dit jaar om het concreter te maken.

1 Oud & Nieuw Keulen Toen in januari de eerste berichten binnenkwamen dat in de Oudejaarsnacht in Keulen tientallen vrouwen waren aangerand, meldde het eerste stukje daarover op nrc.nl geen informatie over de vermoedelijke dader of daders. Die was nog onzeker, vond de redactie, en zou later kunnen worden toegevoegd.

Dit parzeling werd binnen een half uur afgemaakt door bezoekers van de site die merendeels verontwaardigd mailden waarom de krant niet meldde, of zelfs verzweeg, dat het om mannen met een Arabisch uiterlijk ging. De auteur voegde die informatie, ontleend aan de Duitse politie, toe en daarna zwegen de kanonnen aan het lezersfront.

2 Israël en Palestina Ander voorbeeld, ook weer van nrc.nl, omdat daar lezersreacties het snelst en het meest direct binnenkomen: de berichtgeving over Israël en Palestina, van oudsher de elektriciteitskabel van de journalistiek: pak hem vast en je brandt je handen.

In februari stak woede op over de kop vijf Palestijnen gedood door Israëlische politie. Dat waren de bruto feiten (zoals journalisten ze leren: eerst zeggen hoeveel doden er zijn gevallen, en door wie). In het artikel werd verder uitgelegd wat er precies was gebeurd.

Maar daar dachten veel reageerders op Twitter (en het Israëlische Government Press Office) anders over: die kop was schandelijk, want de Palestijnen waren begonnen, zij hadden geschoten of waren met getrokken messen op mensen afgerend. Onder druk van die kritiek kwam er te staan 'Palestijnse geweldplegers gedood door Israëlische politie'. Beter? In elk geval nu deels feitelijk onjuist, want een aantal van de Palestijnen had nog geen geweld gepleegd, voor zij werden doodgeschoten.

3 Abou Jahjah Nog een voorbeeld. Een weinig vriendelijke cartoon van Zomergast Dyab Abou Jahjah, bij een artikel van hem, werd in augustus door de hoofdredactie offline gehaald nadat er bezwaar tegen de tekening was gemaakt op de redactie en op Twitter. Verstandig? Of was gepubliceerd nu eenmaal gepubliceerd?

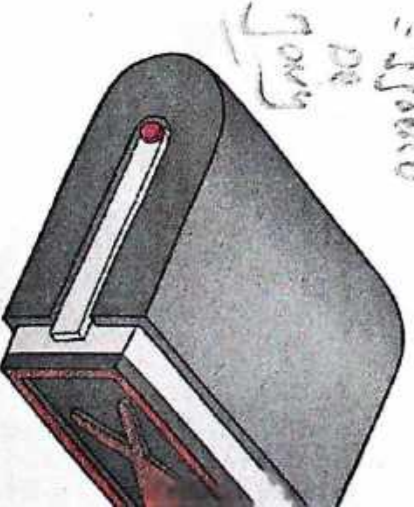
4 Green Happiness Laatste voorbeeld, over groente. De krant plaatste in september een lunchgesprek met twee dietisten van The Green Happiness die een radicaal menu bepleitten (en opmerkten dat een ei de 'mensuratie van een kip' is). Het stuk was lichtelijk ironisch opgeschreven, maar er stak een ware storm van protest op onder lezers en bloggers over voedsel. In paniek gooide de krant het roer honderdachtig graden om; er volgde een spervuur aan kritische reacties, artikelen en opiniestukken in de krant waarin de groentedames vakkundig werden ondergeschoffeld. Maar was het echt zó ernstig? Het stuk behoeftte feitelijke aanvulling - want je wilt weten of zo'n dieet er-gens op slaat - maar de ondergang van de Titanic was dit nu ook weer niet.

Hoe moet de krant met zulke heftige kritiek omgaan?

Eén ding is duidelijk: we stand by our story werkt niet meer, nu horizontalisering, ideologisering en juridisering elkaar hebben gevonden. Uitleg is geboden, en waar nodig, correctie. Tegelijk moet de krant zich bewust zijn van zijn eigen koers, en niet zwabberen.

Maar ook dit: onthouden dat Twitter niet de navel van de wereld is. Dat een storm aan kritiek soms in een glas water zit. Ja, de lezer laat meer dan ooit van zich horen - en dat is niet alleen maar slecht. Integendeel. De meeste lezers met wie ik correspondeer zijn er helemaal niet op uit de krant poeje te lichten, ze willen die juist beter maken.

Reacties: ombudsman@nrc.nl

OMBUDSVrouw
VK

De wereldpolitiek schudt op zijn grondvesten, waarheden liggen onder vuur. Hoe moet de Volkskrant daarmee omgaan? Ze moet waken voor het normaliseren van het ontoelaatbare.

Door **Annieke Kranenberg** Illustratie **Bier en Brood**

De krant heeft nu de taak

OMBUDSVROUW
ANNIEKE KRANENBERG

Bij de koffieuuromaat werd er afgelopen juni nog gek-scherend over gedaan, zij het met een licht be-zorgde ondertoon. Wat als we straks een Brexit krijgen? Wat als Trump de nieuwe president van Amerika wordt. Le Pen de verkiezingen wint in Frankrijk en Wilders in Nederland? Doet de identiteit van de krant er dan misschien wel toe?

Veel meer opwindning was er niet toen de Volkskrant in juni dit jaar de identiteitsverklaring aanpaste. Decennialang zei deze krant dat ze wilde 'opkomen voor verdrukten en ontrechten', althans zo stond het in de identiteitsverklaring uit 1975. Vier decennia later is de krant veranderd, met andere redacteurs die in grote meerderheid instemmen met het schrappen van die woorden.

Op een plenaire vergadering werd de nieuwe identiteitsverklaring zonder fandantervel debat over de koers van de krant aangenomen. Onder voorzitterschap dat het woordje 'emancipatoire' werd toegevoegd in een zin over de oprichter van de krant, de katholieke arbeidersbeweging. Zo drukt de krant uit dat ze zich ervan bewust is dat ze voortkomt uit een emancipatiebeweging.

Jammer, mijmert een enkeling - maar de meeste vinden het niet meer dan logisch dat de laatste linkse veren worden afgeschud, een proces dat in de jaren negentig in gang is gezet om de krant toekomstbestendig te maken. Geheel in lijn met de professionele, pluriforme en toegankelijke kwaliteitskrant die de hoofdredactie voor ogen heeft. Trouwens, wordt er überhaupt nog wel eens naar de identiteitsverklaring gekeken? De sombere voorspellingen bij de koffieuuromaat werden enigszins geïgnoreerd weg-gewimpeld. Beetje alarmistisch, niet-waar. Zover is het nog lang niet.

Een half jaar later schudt de wereldpolitiek op zijn grondvesten. Populistische bewegingen - die zich tegen een in hun ogen corrupte elite keren en het volk beloven de macht terug te geven - hebben vleugels. Gemeenschappelijke waarden en waarden liggen onder vuur. Nieuwscolumnisten leven in 'filter-bubbels', online worden ze vooral gevoed door informatie die hun denkbeelden bevestigt. Het vertrouwen in de mainstreammedia brokkelt gezwind af, zij zouden en masse de boze witte man hebben gemist. Hiërarchische verhou-

dingen tussen de kwaliteitspers en activistische online media dreigen in de digitale soep te verdwijnen.

In de VS heeft de existentiële crisis waarin serieuze media sinds de verticizing van Trump verkeeren geleid tot een reflectie en een hernieuwde zoektocht naar journalistieke waarden en normen. Wat is het antwoord van deze krant op de nieuwe realiteit, op een verkiezingstrijd die net als in de VS waarschijnlijk gunder wordt dan ooit en zal draaien om identiteitspolitiek? Kan de redactie doorgaan op de ingeslagen weg? Heeft de krant in de eerste plaats een 'hygiënische functie', zoals de plaatsvervangend hoofdredacteur schreef in het Commentaar van 19 november, namelijk 'de zin en onzin van elkaar scheiden'? Of doet de identiteit van de krant er nu wel toe en zo ja, wat behelst die dan? Hoever strekt de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de krant?

Het zijn grote vragen, die sinds november als een dikke mist boven zalozemaltes van lezers hangen. Soms zit er plompeverloren een antwoord tussen: 'Van mij mogen jullie veel meer tegen-gas geven tegen Wilders en Trump.' Zeker, er zijn lezers die Trumps verticizing oarmmen, een rechtse wind in Europa toelichten en de krant voortingomenheid verwijten - analoog aan de beschuldiging die media in de VS treffen.

Maar verreweg de meeste malties lijken ontspreken aan verbijstering, al is de reactie soms diametraal verschillend. De relatisten denken dat de soep niet zo heet wordt gegeven, terwijl de waakzamen daarop geenszins gerust zijn. Een-zelfde tweedeling zie je op de redactie.

Doorgeefluik

Zodra het over Wilders gaat, krijgen de vragen een ernstiger en dwingend karakter, zo illustreren malties rond de uitspraak in het 'minder, minder'-proces (van de veertig waren er zes positief over de PVV-leider, uit de rest sprak bezorgdheid en kritiek op de krant).

Op internet trof de krant het verwijt een ongefiltreerd doorgeefluik van Wilders' boodschappen te zijn. De tweets waarin hij 'PVV-hatende rechters' na zijn veroordeling 'knettergek' verklaarde, stond kort na de uitspraak boven aan de site, met de kop 'Reacties op Wilders-vonnis: 'Nederland is een zieke land geworden'' eronder. Wat voor boodschap brengt de Volkskrant met deze koppen over?, mailde een lezer dezelfde dag.

IDENTITEIT VAN DE VOLKSKRANT 1975

V De Volkskrant is een landelijk ochtendblad, dat zich tot taak stelt de lezers eerlijk en zo veelzijdig mogelijk te informeren.

Zij is voortgekomen uit de katholieke arbeidersbeweging. Mede daarom wil zij vooruitstrevend zijn en vooral opkomen voor verdrukten en ontrechten.

Zij is zelfstandig in haar rethorische vorming. In het bijzonder beoogt zij onderwikkelingen te bevorderen die een belofte inhouden voor een menswaardiger samenleving.

vrijdag 9 december. 'Het weergegeven van deze - nogal extreme - opvattingen, zonder een heel duidelijke relativering of zelfs maar een tegenwerping, komt akelig dicht bij het goedkeuren van deze opvattingen.'

De volgende dag viel in de papieren krant juist de onderkoelde behandeling van de 'knettergek'-boodschap op. Deze was keurig vervaardigd in een nieuwbericht, maar zonder verdere duiding. Ook na het weekende werd de journalistieke vraag niet opgeworpen of Wilders met zijn uitspraken de rechtsstaat ondermijnt. Terwijl hij dat weekende ook nog in De Telegraaf, een van de weinige media die hij wel te woord staar, had gezegd dat hij als premier 'schoon schip wil maken' - zonder duidelijk te maken wat hij daarmee bedoelde.

De urgentie die op de nieuwspagina's ontbrak, was wel aanwezig in opinierende stukken. Als een gekozen volkswet- tegenwoordiger 'laardunkend over de rechtsstaat' doet, 'is het niet dom, maar gevaarlijk', stelde columnist Bert Wagendorp vast. Hij verwoordde de zorg van een substantiële groep Volkskrant-lezers.

'Deze stemmingmakerij tegen de recht- terlijke macht is denk ik de meest staats- ondermijnende activiteit van de heer Wilders tot nu toe', schreef een lezer, die het uitschakelen van Turkse instituties in herinnering bracht. 'Opletten dus!'

Normaal, gesproken probeert de redactie de gevoelstemperatuur in de samenleving te meten. Op het en gevoelen van onrust zijn voldoende aandacht ding om de redactie in de hoogste staat

van paraatheid te brengen. Waarom was zij nu dan zo rerrighoudend? Er komen verschillende verklaringen voorbij. Wilders verlegt voortdurend zijn grenzen, daar gaan we niet telkens aandacht aan besteden. Er is een groep lezers die sowieso niets over Wilders in de krant wil lezen. Zij vreest dat alle publiciteit - goed of slecht - hem in het zadel helpt. Daar laat de redactie zich doorgegaan niets aan gelegen liggen, maar nu werd het als argument aangehaald. 'We krijgen toch altijd het verwijt dat we te veel doen?'

Tussen de tegels klonk nog een reden: de krant wil onpartijdig en niet politiek correct zijn. Kritische aandacht voor Wilders levert online al snel de beschuldiging op dat de krant de PVV-leider wil kielhalen. De redactie is niet bang voor de beschuldigingen an sich, ze wil er wel voor waken dat de balans zoekraakt.

Het is een lastig te ontwarren kluwen aan steekhoudende argumenten en on-eigenlijke motieven dat met enige tegel-maar rond de PVV opduikt. Wilders del-nieert uiteraard niet de krant, hij m-in deze tijd van toenemende polarisatie wel het best zichtbaar waar het schuurt. De redactie probeert hem net zo te behandelen als andere politici. Uiteraard is het belangrijk dat de krant onpartijdig, feitelijk en eerlijk verslag doet van alle politieke partijen. Alleen gedraagt Wilders zich niet zoals de meeste andere politici. Net als Trump heeft hij de kwaliteitsmedia tot vijand bestempeld, staat hij hen vrijwel niet te woord en communiceert hij vooral via Twitter. Bij de PVV-leider is het bijna nooit mogelijk door te

Waakhond Zichtbaar maken waar het schuurt

zich te verzetten

vijf jaar verslaglegging door de Volkskrant begin deze eeuw. Uit angst om de aansluiting met het grote publiek te verliezen, was er meer dan voldoende aandacht voor het geluid van 'de Wilderssen en Hirts! Ali's van deze wereld'.

Er is een verschil tussen de vertolkers van ongenoegen en de problemen en gevoelens van burgers. Ook hier: aannemen vertroebeelen de werkelijkheid. Dat is de belangrijkste fout van de beroepsgroep bij deze verkiezingen, stelde Martin Baron, hoofdredacteur van *The Washington Post*. Een deel van de veronderstellingen - zoals wat kiezers het meest zouden waarderen in een presidentskandidaat - bleken onjuist. Het beste te gengif tegen aannamen is verslag doen, zegt Baron. Erop uit gaan, met mensen praten, ze proberen te begrijpen. Een mooi voorbeeld in de *Volkskrant* zijn de interviews met verschillende typen zwelende kiezers, die bij politieke ontwikkelingen inzicht geven in de invloed daarvan op hun stemgedrag.

Fundament

De redactie zal zich daarbij bewust moeten zijn van haar blinde vlekken - ze is voornamelijk hoogopgeleid, wit en woonachtig in de Randstad, hoewel 69 procent buiten de Randstad is opgegroeid. Ironisch genoeg biedt de oude identiteitsverklaring van de krant houvast. De katholieke arbeidersklasse van welter stient vandaag misschien op de PVV of 50Plus. De 'verdrukten' manifestieren zich overall in de maatschappij, het zijn anderen die zich in de steek gelaten voelen door traditionele partijen. Nederlanders met een migrantenachtergrond die zich uitgesloten voelen en laagopgeleide jongeren buiten de Randstad die geen sociale huurwoning kunnen krijgen. De redactie zal in alle haarcaken van de samenleving aanwezig moeten zijn om de onderstromen niet te missen.

Natuurlijk doet de identiteit van de krant er toe. Een krant die alleen maar onpartijdig, feitelijk en professioneel wil informeren heeft wel een hoofd, maar geen hart. Anno 2016 wordt het 'emancipatoir' karakter niet in een politieke kleur uitgedrukt - hoewel de perceptie van 'linkse azijnbode' hardnekkig is - maar in de onderwerpkouze, zoals aandacht voor verpleeghuizen, asielwetties, discriminatie en verslaglegging in oorloggebied. En in het vertelperspectief: van mensen in plaats van instanties.

populistische leiders en extreme uitspraken serieus. Soms bestaat de netting relativerend op heftige politieke uitlatingen te reageren: 'holle retoriek', 'hij bedoelt het niet zo', of 'dat kan hij wel zeggen, maar internationale verdragen staan dat in de weg'. Aannamen zijn riskant in het journalistieke proces. Een relativerende houding kan leiden tot onderschatting van het nieuws en tot het normaliseren van radicale opvattingen.

'Gelooft de autocraat', waarschuwde Poetindeskundige Masha Gessen vorige maand in *The New York Review of Books* na de verkiezing van Trump. 'Hij meent wat hij zegt.' Mensen schijnen de neiging te hebben in de ontkenning te schieten zodra ze geconfronteerd worden met het onaantwoordbare, aldus Gessen. Ze verwijst naar *The New York Times*, die haar lezers in de jaren dertig verzekerde dat het antisemitisme van Hitler slechts een houding was.

Een alarmistische interpretatie die gepaard gaat met beladen woorden - bijvoorbeeld: 'Trump is een fascist' - kan daarentegen leiden tot overdrifving en versterking van diepgevoerde sentimenten in de samenleving. Verscheidene kwaliteitsmedia in de VS hebben de laatste tijd geconcludeerd dat ze Trumpstemmers en hun onvrede onvolledend serieus hebben genomen. Nederlandse media hebben zo in proces van zelfonderzoek vijftien jaar geleden doorgeemaakt na de moord op Pim Fortuyn in 2002. De jaren daarna deed de redactie soms aan 'overcompensatie', blijkt uit het boek *Tussen de regels over*

vragen of hem - als hij betrappt wordt op een leugen - ter verantwoording te roepen. Dit gedrag is niet normaal voor een gekozen volksvertegenwoordiger in een representatieve democratie.

Controle

Het raakt een van de belangrijkste taken van de journalistiek. Een die nu te weinig als leidend principe geldt: journalisten zijn de waakhonden van de democratische rechtsstaat, waarin vrijheidsbegrippen, mensenrechten en de scheiding der machten worden gerespecteerd. Journalisten controleren de macht. Daartoe behoren ook invloedrijke politici. Wie de waakhondfunctie als uitgangspunt neemt, heeft een instrument om vrij zuiver journalistieke afwegingen maken.

Wanneer wilders rechtters beschimpt, behoort de krant hier vanuit haar waakhondfunctie over te berichten. Niet zozeer met een opgeheven vinger - hoewel dat in het *Commentaar* best kan en ook geregeld gebeurt - maar in slimme analyses en onderzoeksverhalen. Gaat hij weer een stap verder? Wat betekent dit voor de rechterlijke macht, sjiptelt Wilders 'minachting door naar de samenleving? Een logisch voortvloeiend van de waakhondfunctie is ook dat de redactie zichtbaar maakt hoe aanspreekbaar en transparant politiek zijn. Als wilders geen vragen wil beantwoorden, mogen journalisten dat tot vervelens toe opschrijven.

Een journalistieke waakhond neemt

Het fundament van de krant vormt het scheiden van zin en onzin. Een probaat middel is de feitencheck rubriek *Klopt dit wel?*, waarin beweringen van onder anderen politiek worden onderzocht. Of het ontmaskeren van leugens *doel wettelijk effect heeft*, is een tweede.

Tijdens de verkiezingscampagne werden Clinton en Trump zo'n beetje platgecheckt. Verslaggevers van *Politico* constateerden op een gegeven moment om de 3 minuten een leugen bij Trump, maar het leidde tot geen enkele vorm van rekenschap alleggen, concludeerde Susan Glasser van *Politico* voor het Brookings Instituut. 'Hoe meer nieuwsorganisaties het deden, des te minder de feiten bleven hangen.'

De redactie zal alert moeten zijn op een devaluatie van feiten, maar mag zich er niet door laten ontmoedigen - integendeel. Tegelijkertijd is het scheiden van zin en onzin alleen niet genoeg in deze postmoderne tijd van gepoliteerde feiten en waarheidsbubbeis. Net als Trump heeft wilders zijn kantonnen op de peps gericht. 'Mensen voelen zich niet meer vertegenwoordigd door al die wereldvreemde politiek, rechtters en journalisten die ons volk al zo lang schaden en ons land niet sterker maar alleen maar zwakker maken', zei hij na zijn veroordeling.

Media zouden zich dit soort aanvallen niet moeten laten welgevalen. In het zwartste scenario worden de geesten ritp gemaakt om bepaalde media op enig moment uit te schakelen. In het mildeste geval resonneert het in de samenleving: de media zijn partijdig, ze verkleenigen ook maar een mening'. In de VS tonen enkele gezaghebbende journalisten als Christiane Amanpour van CNN wapenen'. Betroogde ze onlangs bij het in ontvangst nemen van een Internationaal prijs voor de persvrijheid. 'We moeten vechten tegen het normaliseren van het onaanvaardbare.'

Het wordt tijd dat de krant zich verzet. Als journalistieke waakhond, die opkomt voor feiten, voor nuance, voor fundamentele rechten en voor de verdrukten in de breedste zin van het woord. Die extreme opvattingen serieus neemt en waakt voor het normaliseren van het ontoelaatbare. Een krant die weet waar zij staat, weet zich geharnast tegen onrechtte beschuldiging. Het analyses van onverdraagzaamheid is niet partijdig of elitair.

MR. RECHTSSTAAF
FOLKERT JENSMA

Ook fiscale constructies hollen de natiestaat uit

Soms kun je je behoorlijk vergissen. In april lekten de 'Panama papers' uit - ik dacht dat die nauwelijks voor ophief zouden zorgen. Dat er onder de wereldeconomie een netwerk schuilt waar geld zich anoniem verplaatst naar het punt met de laagste belastingheffing, wist ik. Dat belastingontduiking daarbij een grote rol speelt, ook. Onder de deelnemers in deze schimmige wereld bevinden zich uiteraard politici, ondernemers en allerlei corrupt volk met verkeerd geld. Dus ik schatte de Panama-rel op één, hooguit twee dagen voorpagina-aandacht en beklagde de eindredacteur die er een nieuwskop boven zou moeten zetten. 'Mens deugt niet, ontduikt fiscus' zoïets. Volgende primieur graag. Maar deze week hield de Tweede Kamer dus een serieuze hoorzitting over fiscale constructies - er wordt zelfs overwogen een mini-enquête te houden. Die Panama papers bleken een onslapspunt - het gevoel is ontstaan dat het nu genoeg is. Fiscale concurrentie tussen landen, waarom is dat eigenlijk en hoeveel beter ligt er op ons hoofd? Het besef is gegroeid dat globalisering de belastinggrondslag van landen witholt en dus de natiestaat verzwakt. De enigen die nog belasting betalen zijn straks zij die niet op papier naar Panama kunnen verhuizen, maar *stifting duck* voor de fiscus zijn, thuis in de Geraniumstraat. Belastingconstructies zijn, zo bezien, de zoveelste aanslag op de identiteit van burgers. Zie verder onder migratiegolven, 'Nederland weer van ons'. Zwarte Piet moet blijven en het beedert van de polder door de radicale islam. De politieke marge voor fiscale zelfbediening is dus sterk ingekrompen.

Na de Panama papers worden fiscaal juristen gezien als 'criminele dienstverleners'

Het Verenigd Koninkrijk werkt al aan plannen om fiscale adviseurs die constructies verkopen die de rechter vervolgens afkeurt, een boete van 100 procent van de niet betaalde belasting op te leggen. Dat zal ze leren! Deze juristen worden aangeduid als 'facilitators' dan wel 'enablers'. Die zitten voorraan in dezelfde categorie als bij ons de leveranciers van groeiplannen aan de wiesector - criminele dienstverleners. Dat vraagt wel enige aanpassing van het zelfbeeld, in de City en dus ook op de Zuidas. Morele en politieke maatstaven winnen terrein - of iets 'jegaal' is, kan er ook op duiden dat die wetten niet meer deugen.

Van *no taxation without representation* waarmee de Amerikaanse kolonie zich van het Verenigd Koninkrijk wist te bevrijden, zijn we nu aangeland bij *no taxation and no representation*. Hoe krijgt de politieke democratie greep op de internationale economie is één van de grote vraagstukken van nu.

Nu was ik onlangs te gast bij een debatmiddag over het 'morele kompas' van de bedrijfsjurist bij grote internationale bedrijven. In hun omgeving veranderen juridische normen in hoog tempo, morele kaders zijn vaak lokaal en cultureel bepaald en de wispelturige publieke opinie wordt een steeds groter probleem. Nu leidt opereren in meerdere rechtsstelsels tegelijk sowieso al tot pragmatische keuzes. De vrijheid om zelf te bepalen wat 'deugt' en wat niet is vaak niet al te groot. Een bedrijf had na een omkoopshandaal in een buitenland tactisch schoon schip gemaakt en kreeg sindsdien dan ook 'geen enkele order meer'. Dat betekent dus je personeel terug de armoe insturen - is dat dan moreel wel oké? Roept u maar. Andere bedrijven kiezen in een corrupte omgeving van meet af aan voor een ethisch beleid. Zij accepteren dan een geringere marktaandeel, in de hoop dat 'goed voorbeeld goed doet' volgen en het rendement later komt. Ethiek als investering.

Aan *codes of conduct* had niemand gebrek, aan integriteitssesies ook niet. Dregde het bestuur toch laakbare keuzes te doen, dan kon je als general counsel proberen om je te distantiëren, te 'escaleren' door de Raad van Commissarissen in te lichten ('dat kun je één keer doen'), of hopen dat deze CEO net zo snel vertrekt als de vorige. En dan de schade managen.

De bedrijfsjurist als burgemeester in oorlogstijd - oplossingen had niemand. Behalve dan je eigen fatsoensnormen: kan ik dit thuis uitleggen. Veel is het niet, maar meer dan niks is het wel.

De auteur is juridisch redacteur en commentator. T @folkertjensma

MEDIABEGROTING 2017

Minder geld, beter luisteren, en een NPO-ombudsman

28-4-16
NRC

Vandaag praat de Kamer over de Mediabegroting. De NPO komt met plannen om meer burgers te horen. Dekker wil een ombudsman.

Door onze redacteur **Wilfred Takken**

Wat gaat er volgend jaar met de publieke omroep gebeuren? Vandaag praat de Tweede Kamer met staatssecretaris Dekker (Media, VVD) over de Mediabegroting 2017, de laatste van dit kabinet.

De publieke omroep heeft in ieder geval wederom minder geld te besteden. De totale mediabegroting, zoals Dekker die vorige week naar de kamer stuurde, bedraagt 966 miljoen euro (51 miljoen minder dan dit jaar). Het leeuwendeel hiervan gaat naar de Nederlandse Publieke Omroep (NPO): 809 miljoen (15 miljoen minder). De regionale omroepen krijgen 142 miljoen (17 miljoen minder).

Dit is de laatste van een olopende reeks bezuinigingen van de twee kabinetten-Rutte. Volgens Dekkers planning gaat de begroting vanaf 2018 weer langzaam stijgen. Maar ja, straks zit er een ander kabinet. De nieuwe NPO-bestuursvoorzitter Shula Rijxman vroeg vlak voor haar aantreden op 1 september alvast 50 miljoen euro extra. Dekker zei nee.

FOTO ANP
Staatssecretaris **Sander Dekker** (Media, VVD) in juni in de Tweede Kamer.

In de begeleidende brief bij zijn begroting kondigt Dekker aan dat er 1 januari een NPO-ombudsman aan treedt, die over alle journalistieke programma's van alle publieke omroepen gaat oordelen, en die zo nodig „dringend kan verzoeken” om een rectificatie.

Dit schoot vorige week verkeerd bij het Genootschap van Hoofdredacteurs (voorzitter: Marcel Gelauff van NOS Nieuws). Het zou een aantasting van de redactionele onafhankelijkheid zijn. De hoofdredacteurs roepen de Kamer op zich tegen het plan te verzetten.

Het plan-Rijxman

Vandaag zal het ongetwijfeld ook gaan over het plan van NPO-baas Rijxman om alle groepen in Nederland te bereiken. Na de overwinning van Trump kondigde ze dit al aan. Vrijdag kwam ze met iets meer invulling.

Meest concreet is het nieuwe tv-programma *Uit Europa*. Rijxman: „waarin we buiten Nederland op zoek gaan naar 'de ontevreden burger'." Programmamaker Danny Ghosen gaat op zoek naar de niet-stemmende burger. Verder komen er *Townhall-meetings*: een discussieprogramma op locatie waarin de mensen in het land aan het woord komen.

De NPO gaat vooral zichzelf onderzoeken. Er komen publiekspanels, een kwaliteitsonderzoek, een Analyse Informatieaanbod, en een Werkgroep Actualiteit. Ook kunnen burgers op de NPO-site hun mening gaan geven, in de hoek 'Plek voor Gesprek'.

De ombudsman van de NPO gaat oordelen over journalistieke programma's

NRC OMBUDSMAN
SJOERD DE JONG

Nieuws, NRC Events en reclame - en de missing link

Hoeveel interviews met Jeroen Tas had u eigenlijk willen lezen? Alleen dat in het Economic-katern, of ook nog dat in een reclameboodschap op nrc.nl? En mocht u de directeur ICT Healthcare van Philips ook willen horen spreken, dan kon dat afgelopen donderdag op een NRC Live Event. Of weet u zo afgzamenhard wel wat hij vindt?

Philips-directeur Tas dook in korte tijd namelijk wel heel vaak op in NRC: een interview in de krant ('Wegaan kanker helpt dragetips dankzij data', 11 juni), een bijdrage aan het NRC-evenement 'Zorgtechnologie (15 september), en in sponsoring van Philips zelf op nrc.nl ('Hoe big data onze zorg kan verbeteren', 12 juli). Trouwens, op de site Digitalzorg.nl (een partner van het NRC Live Event) verschenen op 9 juni ook al een interview met Tas. Met link naar het event. En een eigen NRC-advertentie voor het NRC-evenement stond in dezelfde krant als het interview in het Economic-katern.

Beetje veel Tas, op eens.

Hoe zit dat, vroeg een lezer. Het evenement waaraan Tas meedeed, en waar in de krant uitbundig voor werd geadverteerd, hoort in de reeks NRC Live Events, 'een onafhankelijk podium voor professionals die openstaan voor nieuwe inzichten'. Bedoel voor 'bright minds' op gebieden als zorgtechnologie, cybersecurity en robotisering. Het evenement Zorgtechnologie werd georganiseerd met partners, onder wie Digitalzorg.nl en de Vereniging van bestuurders in de zorg (NVZD). Kaartjes: voor zorginstellingen 299 euro, non-profit-instellingen

Alles bij elkaar werd het wel een beetje veel Tas, op eens

Sen 349, voor andere bedrijven 450.

Dat is een betrekkelijk nieuw initiatief van NRC Media, dat past in een tijd waarin mediabedrijven zich (moeten) verbreden. Tal van kranten organiseren *signature events*, van *The New York Times* (u kent onlangs in New York naar een *Tribunes*, *Talk* met Meryl Streep) tot *The Guardian*, in eigen land, de *Volkskrant*. Probaat middel om het journalistieke merk ook op nieuwe manieren aantrekkelijk, relevant - en lucratief - te maken.

Zolang maar duidelijk is wie zo iets organiseert (de redactie of het zakelijke bedrijf) en wat de spelregels zijn. Als krant wilt je één ding immers niet: de indruk wekken dat sponsors geprivilegieerde toegang krijgen tot de kolommen.

The Washington Post leerde die les al eens hardhandig in 2009, toen de uitgever het idee had aan huis 'salons' te organiseren, waar lobbyisten en andere *top dogs* voor een smak geld (tot 250.000 dollar) redacteurs konden spreken - en *lobby*den. Ontleelbaar, vond de redactie, en dat ging dus niet door.

Bij NRC Media zijn over evenementen procedurele afspraken gemaakt. Uitgeverij en redactie werken met eigen verantwoordelijkheden. Zo vallen lezers-avonden als de jaarlijkse Nacht van NRC onder de redactie, NRC Live Events voor speciale doelgroepen organiseert de uitgeverij. Redacteurs kunnen er, mits met toestemming van de hoofdredactie,

een rol in hebben, bijvoorbeeld om een discussie te leiden. Goed voor hun profiel, kennis en voor het netwerk.

Maar het blijft ingewikkeld. De afdeling die verantwoordelijk is voor NRC Live Events wist niet dat er een groot interview met Tas op komst was. De redactie Economic weet niet dat er op de dag dat het interview in de krant stond, ook paginagroot voor het NRC-evenement zou worden geadverteerd. Chinese muur tussen redactie en commercie, immers.

De redacteur Economic die het interview met Tas maakte, Wouter van Noord, wist dan weer wel van het Event met Tas, want daar zou hij namelijk, met toestemming van de hoofdredactie, zelf aan deelnemen, als gespreksleider bij een 'exclusief kloplopersonbijt' met twaalf zorgbestuurders (zonder Tas).

En om de kluisen compleet te maken adverteerde Philips op nrc.nl dus ook nog eens met een eigen interview met Tas, dat kwam via de advertentie-afdeling. Eronder: een hyperlink, dwars door de Chinese muur, naar het redactionele interview van Van Noord. Tot diens ongenoegen, daar wist hij weer niet van. Maar ja, zo is de indruk van al te innige samenwerking snel gewekt.

Het zijn kwetsies waar een *nuvubover* drijft dat zich wil verbreiden tegenaan loopt. Maar wat doe je dan? Een interview niet afdrukken omdat er al een efgewent 'Event' met betrokkene op komst is? Of, tamelijk onvoorstelbaar anno 2016, een adverteerder weigeren omdat een topman van dat bedrijf netis geïnterviewd? Dan haalt je zelf de scheiding tussen redactie en commercie onderuit.

Het belangrijksie blijft: onduidelzinnig duidelijk maken wat je doet en waarom. Bij een interview gaat het om de journalistieke rechtvaardiging: waarom staat dit nu in de krant? Bij Tas was de aanleiding nogal ruim, vond ik: de beursgang van de verlichtingsdivisie, eind mei. Tas was sinds januari in functie. Bij Events is de presentatie cruciaal: is de lezer duidelijk genoeg gemaakt wat hij te zien krijgt, journalistiek of reclame?

Dan zijn we weer bij de vraag *what's in a link?* Die hyperlink van het reclame-interview met Tas op nrc.nl naar het redactionele interview op Economic is inmiddels verwijderd. Ook een fine schoolaetke kwestie: de link was onderdeel van de advertentie, luidde een redenering, dus kon niet weggehaald worden. In papieren advertenties wordt ook niet zomaar geschrapt.

Niettemin, hoofdredacteur en uitgever vonden dat de link toch maar weg moest - en terecht - omdat die de indruk wekte van een soort partnerschap. Trouwens, ook papieren advertenties kunnen worden geweigerd of aangepast.

Ten slotte: bij dat Philips-interview met de Philips-topman stond dus dat het ging om *sponsored content*. Dats nu de gangbare term voor reclame die lijkt op journalistiek, bijvoorbeeld omdat die de vorm heeft van een interview.

De aanduiding is, hoewel nog steeds Engels, al een verbetering vergeleken bij *partner content* of, nog raadselachtiger, *client content*, dat een tijdje boven een NS-reclame stond. In het webadres (www.nrc.nl/advertentie/philips) vindt u trouwens nog in gewoon Nederlands wat het is: een advertentie.

Reacties: ombudsman@nrc.nl

DE LEZER SCHRIJFT...
Waarom kan ik die video niet zien?

Op nrc.nl krijg ik als abonnee minimaal drie advertenties op een pagina te zien. Op een pagina waar ik al voor betaal, wens ik geen extra uitingen te zien die om geld vragen. Daarom gebruik ik een programma dat advertenties blokkeert. Wie schetst mijn verbazing dat ik nu bepaalde inhoud van *interieur*, *terras*, *avontuur* over de *Champions League*. Als ik uitlog zie ik evenveel advertenties. Ik zou verwachten dat er een onderscheid gemaakt wordt voor abonnees.

Pieter Willem Kamstra,
Amersfoort

...DE KRANT ANTWOORDT
Van die video heeft NRC geen rechten

Van video's, legt de chel online uit, beruist het auteursrecht niet altijd bij NRC Media. Rechtenbenden kunnen toegang weigeren aan bezoekers die advertenties blokkeren. Hier gaat het om een video van SBS/Sanoma, dat de rechten bezit van het Champions League voetbal. Daar heeft NRC geen invloed op: zulke video's kunnen ook verdwijnen wanneer de copyrighthouder ze weghaait. Wat de algemene vraag betreft: NRC Media toont inderdaad ook achter de betaalmuur advertenties (net als in de papieren krant), maar maakt wel onderscheid tussen gewone bezoekers en abonnees: de laatste worden met minder advertenties geconfronteerd, met name advertenties die als opdringerig kunnen worden ervaren. In het algemeen geldt voor alle advertenties op de site dat ze geen geluid mogen maken, niet het artikel mogen bedekken, en niet op NRC mogen lijken.

DE OMBUDSMAN

SJOERD DE JONG

NRC fout met 'Black Twitter': lessen in gebroken wit

Journalisten, je kunt ze nooit vertrouwen, schreef Janet Malcolm ooit, in haar essay *The Journalist and the Murderer*: elk interview is een vorm van verraad. Uiteindelijk gaat het namelijk niet om jou, maar om het verhaal. Nou ja, dat veel te ver, maar inderdaad, eenmaal afgerond, pakt een verhaal soms heel anders uit.

Deze week werd *NRC Handelsblad* streng op de vingers getikt door de Raad voor de Journalistiek voor het gerichte makende stuk *Witte mensen moeten luisteren* van Bas Blokker (7 november 2015). Hij had vier vrouwen 'van kleur' geïnterviewd die zich op Twitter profileren met antiracisme.

Dat werd een mediareli: de vrouwen kregen ervan langs, maar waren zelf ook woest. Wijzigingen die Blokker had bevolofd, bleken niet in de krant opgenomen, evenals een wijziging die volgens hem te laat was gekomen: het (nu veel aangehaalde) „witte mannen, je moet ze breken“, dat de spreekster eruit wilde hebben. Ze stapten naar de Raad om hun gelijk te halen - en kregen dat.

Ik schreef eerder over deze zaak (*Wisselende krant een witte helper van de wal in de sloot?* 14 november 2015) en merkte toen op dat het fout was gegaan met het stuk (al vindt de Raad het ook „min of meer“ vergoelijkend dat ik de fouten vervolgens toetste en ze niet fataal vond voor de strekking van het stuk).

De krant heeft donderdag een correctie gepubliceerd, de aangepaste versie van het interview staat op nrc.nl - zoek de (ongeveer) zeven verschillen. De dames hebben op hun beurt een stevige Ver-

delijkheid niet nakomen.

Gaan we nu na het vergoelijken ook nog een potje natrappen, ombudsman? Nou nee, want met de conclusie van de Raad ben ik het geheel eens: de krant is onzorgvuldig geweest.

De *bottom line* is heel simpel: wat je belooft, moet je waarmaken. Dat is hier niet gebeurd, en hoe dat precies komt - door haast, onduidelijkheid of haperen - de interne communicatie - daar hoeven klagers geen boodschap aan te hebben. Het gaat erom dat wijzigingen die aan de vrouwen waren beloofd, op zaterdag niet in de krant verschenen.

Maar een paar deemoedige kanttekeningen passen wel - en maken het er voor de krant niet per se beter op. Wat de Raad aansprijt, is dat Blokker toen zijn stuk de krant in moest (waar hij met tussenpozen drie maanden aan had gewerkt), niet op de redactie was: hij was in Macedonië, op reportage over de vluchtelingencrisis. Met slecht bereikbaarheid, terwijf hij op de valreep werd bestookt door een van de vrouwen, die aandrang voor een laatste aanpassing.

Les: zo'n verhaal, met een gevoelige lading en waaraan lang is gewerkt, moet niet pas op het nippertje persklaar worden gemaakt. De auteur moet parate zijn, en het liefst fysiek aanwezig, zeker als hij zijn bronnen zoveel toezeggingen heeft gedaan over de inhoud.

Dat was trouwens geen carte blanche, „zonder voorbehoud“, zoals de Raad schrijft. Blokker stelde een criterium voor wijzigingen: „wel gezegd/ niet gezegd, wel/ niet in de juiste context“. Maar, cruciaal: hij belooftte ook dat de vrouwen de finale versie mochten 'autoriseren' voor die de krant in ging.

Daar zit een algemene vraag achter: van wie is een tekst eigentlijk? Met zijn ruime toezegging voor finaal 'accorderen' of 'autoriseren' maakte Blokker zijn gesprekspartners de facto tot co-auteurs, zo niet opdrachtgevers.

Les: maak tijdig onduidelijkzinnige afspraken over de procedure, waarin duidelijk is wie uiteindelijk over de tekst gaat. Geïnterviewden zijn geen co-auteurs. Ze kunnen - beaangumenteerde vragen om citaten of passages aan te passen, maar de auteur beslist.

En: stel een heldere deadline. Daarnaast schortte het nu ook, waardoor de vrouwen met reden konden klagen dat een wijziging op vrijdag (het „breken“ van witte mannen) niet meer werd verwerkt, terwijl de spreekster die middag nog wel werd gefotografeerd.

Alles wat je in het vage laat bij zulke afspraken kan tegen je gebruikt worden. Zeker nu een beetje assertieve burger de straat niet meer opgaat zonder conceptdagvaarding in zijn binnenzak.

Laatste punt. Het heeft iets ironisch dat die krant nu door het stof moet omdat die nabij bewoordingen aan te passen, of te kuisen, van mediaticht die zich op Twitter uitlaten in termen waar dat stuk bij verbleekt (stijlproeve: „Gewoon luisteren met je *white privileged* ass en racisme zsm fixen“).

Blijkbaar willen mensen in een krant nog altijd minder provocerend overtoemen - zoals deze vrouwen eisten - dan op het schoolplein Twitter waar het, als de bel klinkt, vol ligt met uitgetrokken haren en kapotgetrapte brilletjes.

Dat is dan weer benoedigend, eigens.

Reacties: ombudsman@nrc.nl

Iets waar lang aan is gewerkt moet niet zo de krant in

lating opgesteld over het „benuchte stuk“, die afsluit met de woorden *we said what we said* (op een wrange manier wel geestig, hun klacht over de krant was nu net dat ze in het stuk iets anders gezegd wilden hebben dan ze hadden gezegd - maar goed).

Wat ging er mis? In het kort: Blokker zegde ruim veertig wijzigingen toe (één niet, „ik ruik ze“, over linkse witte mannen van rond de vijftig), maar vier daarvan vergat hij goed te markeren in de herziene tekst die hij naar de krant stuurde, twee andere passages keurden in overleg met de eindredactie herschreven terug in de tekst, en een laatste gevraagde wijziging kwam volgens hem dus te laat om nog door te voeren. Kan een legitiem argument zijn, mits er een harde deadline was gesteld - *quod non*.

De uitspraak van de Raad is niet mals, volgt eigenlijk geheel alle bezwaren „in de geïnterviewden“.

Je zou bijna vergeten dat het een belangrijk en zelfs moedig stuk was, dat een genuanceerd, soms scherp maar nergens hetzeng beeld gaf van het antiracisme van deze vrouwen. Je zou ook bijna vergeten dat Blokker alle wijzigingen die hij toezegde ook doorvoerde in de tekst die hij naar de krant stuurde. Ik bedoel, bewust je afspraken schenden is toch nog altijd iets anders dan ze door (verwijtbare) slordigheid of onduidelijkheid niet nakomen.

... omdat het nu in
twee kranten staat...

... DE KRANT ANTWOORDT

Annemarie van Lith-Droog-
leeuw-Foruijn

Waarom is het weerbericht veranderd? Ik krijg *NRC Handelsblad* tussen vijf uur en half zeven. Dan is het eerste kaartje in het weerbericht, voor deze middag, al achternaald. Ik kijk geen televisie en hecht veel belang aan het weerbericht in de krant. Maar de vooruitzichten voor de volgende middag zijn nu geheel verdwenen.

De achtergrond van die verandering is de harmonisatie van *mcr.nxi* (ochtend) en *NRC Handelsblad* (middag). De inhoud is nu grotereels hetzelfde.

In het weerbericht uit de middagkrant is één kaartje (het weer morgenmiddag) vervangen door een nieuwe, het weer "deze middag" (voor de next-lezers). De next-abonnee (die geen weerbericht had) is er dus op vooruit gegaan, de middaglezer iets op achteruit. De redactie probeert er wel voor te zorgen dat de tekst onder de kaartjes juist voor de middaglezer relevant blijft, met een vooruitblik op de hele volgende dag.

Redacties zijn soms bang dat ze zorgen aanwakkeren door ze serieus te nemen. Als je moeders laat uitleggen dat vaccineren slecht is voor kinderen, maak je die wetenschappelijk kwestieuze opvatting salonfähig en loop je het risico dat meer moeders vaccinatie weigeren.

Dat risico bestaat, maar mag toch geen rol spelen bij journalistieke keuzes. Nieuwsmedia hebben in de eerste plaats een hygiënische functie. Ze moeten zin en onzin van elkaar scheiden. Daartoe moeten alle feiten en beweringen kritisch onder de loop worden genomen. Het is toe te juichen dat Facebook en Google hun rol als nieuwsmedium nu ook serieuzer nemen door nepnieuws te weren.

Steeds meer burgers zoeken hun eigen weg in de zee van informatie die internet heet. Het grootste gevaar is dat er op den duur geen gemeenschappelijke waarheden meer bestaan, waardoor er ook geen grondslag meer is om beleid te voeren dat door grote groepen wordt gedragen. Iedereen komt dan in zijn eigen waarheidsbubbel te zitten. Debatten worden scheldpartijen, geen confrontatie van wereldbeelden waar beide partijen wijzer van worden.

Dit gevaar ga je niet te lijf door iedereen gewoon maar leeg te laten lopen. Dan gebeurt er te vaak wat er donderdagavond bij Pauw gebeurde. Drie moeders mochten omstandig uitleggen waarom vaccineren slecht is voor baby's en als kijker heb je geen idee wat je ermee aan moet.

Het tegengeluid serieus nemen betekent ook dat je het kritisch bevraagt en van tevoren je huiswerk doet zodat onzinnige claims ter plekke onderuit kunnen worden gehaald.

Pieter Klok

nieuwe
nie

CONNAUW V (C:VH)
19-11 PIETER KLOK

ONNIEUWS
CONNAUW V

Advocatenkantoor Steijnen, Olof en Stelling
Couwenhoven 52-05
3703 ER Zeist
tel. 030-6956867
fax 030-6957830
e-mail: sagitar@hetnet.nl

Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg
Postbus 97831
2509 GE Den Haag

13 oktober 2004

betreft: Mr. S. Milosevic / Dr. van Dijkman

Terzake van de waarborging van zijn fundamentele rechten in zijn relatie met de Staat der Nederlanden en diens rechtssubjecten ontving ik in het recente verleden een reeks van opdrachten van Mr. S. Milosevic, voormalig President van de Federale Republiek Joegoslavië, thans verblijvende in het UN Detention Centre in Scheveningen, resulterend in meerdere kort gedingen tegen de Nederlandse Staat, gevolgd door een procedure voor het Europese Hof voor de Rechten van de Mens te Straatsburg, alsmede leidend tot juridische stappen tegen verscheidene individuele personen, behorend tot 'de hofhouding' van het zgn. 'Joegoslavië Tribunaal', die zich schuldig maakten aan voor mijn cliënt schadelijk onrechtmatig handelen.

Bekend is dat Mr. Milosevic door het zgn. 'Joegoslavië Tribunaal' is aangeklaagd, dat hij de rechtmatigheid van dit 'tribunaal' ontkent, en dat hij tot voor kort zijn eigen verdediging voerde.

Bekend is ook dat het bij het recht om de eigen verdediging te voeren handelt om een recht dat niet alleen ondubbelzinnig in het Statuut van het 'Joegoslavië Tribunaal' is opgenomen, zodat het reeds daarom het zgn. 'tribunaal' tot recht moet strekken, maar dat dit recht ook deel uitmaakt van alle majeure mensenrechtenverdragen.

Zodat vast staat dat het behoort tot de meest fundamentele mensenrechten.

In de figuur van Mr. S. Kay, voormalig 'amicus curiae' in dienst van het zgn. 'tribunaal', is recentelijk Mr. Milosevic door het zgn. 'tribunaal' een advocaat opgelegd. Hem is voortaan het recht om zijn eigen verdediging te voeren volledig ontzegd.

In verband met deze ingrijpende schending van cliënt's met verdragsrechtelijke waarborgen omklede fundamentele recht om zelf zijn eigen verdediging te voeren, en de usurpatie van dit recht door Mr. Kay, waarmee deze laatste zich tot uitvoerder van deze fundamentele rechtsschending maakt, zijn inmiddels, op last van Mr. Milosevic, klachten tegen Mr. Kay ingediend. Dit zowel bij de Raad van Discipline van de Nederlandse Orde van Advocaten als bij Bar Council of England and Wales.

Voorts is van algemene bekendheid dat mijn cliënt serieuze gezondheidsklachten heeft, in de vorm van extreem hoge bloed-druk, en hart- en vaatproblemen.

In een rapport van Dr. Van Dijkman van 26 augustus 2004, en in een rapport van Dr. Tavernier van 27 augustus 2004, wordt zelfs gesproken van een zodanige 'severe essential hypertension' dat zich een levensbedreigende situatie zou kunnen ontwikkelen.

Mijn cliënt Mr. Milosevic ontvangt niet de medische zorg die in deze potentieel levensbedreigende situatie noodzakelijk is, een situatie waarvoor de artsen die hem door het zgn. 'Joegoslavië Tribunaal' worden opgelegd, zoals Dr Van Dijkman, een specifieke mede-verantwoordelijkheid dragen.

Er is in dit kader zowel sprake van onvoldoende continue medische zorg en bewaking op specialistisch niveau, onvoldoende kwalitatief verantwoord medisch-technisch onderzoek, alsook van het uitbrengen van medische rapportages die, gelet op een en ander, onvoldoende verantwoord zijn.

Daarbij worden de onderhavige medische rapportages zo gestuurd dat er per saldo sprake is van medische adviezen aan het zgn. 'tribunaal', die meer op de zelf vermeende belangen van dit zgn. 'tribunaal' zijn toegesneden, dan dat zij het veiligstellen van de medische belangen van mijn cliënt op het oog hebben.

Terzake van deze volstrekt ontoereikende medische zorg voor mijn cliënt zullen bij gelegenheid separaat nadere juridische stappen tegen de verantwoordelijke personen, waaronder de betrokken medici, worden genomen.

Voorts worden alle hiervoor verantwoordelijke personen, waaronder dus uitdrukkelijk ook de door het zgn. 'tribunaal' aan Mr. Milosevic opgelegde artsen, door mijn cliënt op voorhand aansprakelijk gehouden voor alle medische gevolgen, waaronder een eventueel overlijden, als gevolg van deze volstrekt ontoereikende medische zorg, voor hun nalatigheid om daartegen te waarschuwen en anderszins op te treden bij het zgn. 'tribunaal, en voor de serviliteit die zij, betrokken artsen, aan het zgn. 'tribunaal' betonen door de inhoud van hun medische adviezen meer toe te snijden op de, eerder genoemde, vermeende belangen van dit zgn. 'tribunaal', dan zich daarin te richten op het medische belang van Mr. Milosevic.

In opdracht van Mr. Milosevic dien ik hierbij, separaat van het hierboven geconstateerde onrechtmatige medische handelen jegens mijn cliënt, een aanklacht in tegen Dr. Van Dijkman, cardioloog, in opdracht van het zgn. 'tribunaal' medisch actief met betrekking tot mijn cliënt.

Dit in verband met het volgende.

In zijn medisch rapport van 18 augustus 2004, uitgebracht in opdracht van het zgn. 'tribunaal', kwam Dr. Van Dijkman tot de uitspraak dat Mr. Milosevic **'not fit enough to defend himself'** zou zijn.

Met deze uitspraak baande Dr. Van Dijkman de weg voor het zgn. 'tribunaal' om vervolgens, op 2 september 2004, te beslissen dat

mijn cliënt van zijn fundamentele recht om zichzelf te verdedigen beroofd zou dienen te worden, door hem een advocaten op te leggen, een en ander onder de motivering dat het was **'plain from the medical reports that the accused is not fit enough to defend himself...'**.

Door zich, op inspiratie van het zgn. 'tribunaal', tot de uitspraak te laten brengen dat mijn cliënt niet in staat zou zijn om zichzelf te verdedigen, heeft Dr. Van Dijkman zich door het zgn. 'tribunaal' laten misbruiken om zichzelf een alibi te verschaffen om op ontoelaatbare wijze inbreuk te maken op het fundamentele recht van Mr. Milosevic om zichzelf te verdedigen. Aldus handelende heeft Dr. van Dijkman zich daarmee medeplichtig gemaakt aan deze grove inbreuk op de fundamentele mensenrechten van Mr. Milosevic.

Natuurlijk valt niet aan te nemen dat Dr. Van Dijkman volledig op eigen initiatief tot de onderhavige uitspraak zou zijn gekomen. Ongetwijfeld is hem door het zgn. 'tribunaal' uitdrukkelijk verzocht om zich uit te laten over de vraag of hij, Dr. Van Dijkman, van oordeel was of mijn cliënt in staat moest worden geacht om zichzelf te verdedigen. Het zgn. 'tribunaal' stuurde hier dan ook, en Dr. Van Dijkman heeft zich in deze laten sturen.

Door zich tot het doen van een dergelijke uitspraak te laten aansturen door het zgn. tribunaal, alsmede door de inhoud van de onderhavige uitspraak zelf, heeft Dr. Van Dijkman zich schuldig gemaakt aan medisch ontoelaatbaar handelen.

Een dergelijke uitspraak dat 'Mr. Milosevic niet in staat is om zichzelf te verdedigen' is namelijk bij uitstek een pseudo-medisch oordeel, en daarmee een oordeel dat Dr. Van Dijkman nimmer voor zijn rekening had kunnen nemen.

En mitsdien een oordeel waarvan Dr. Van Dijkman zich had dienen te onthouden.

Daarbij dient in aanmerking te worden genomen dat, door het uitspreken van dit oordeel, Dr. Van Dijkman geen oordeel beoogde uit te spreken over de intellectuele vermogens van Mr. Milosevic om zichzelf te verdedigen, maar over diens fysieke vermogens daartoe.

Maar natuurlijk is elk antwoord op de vraag waar Mr. Milosevic met betrekking tot het gevoerde proces al dan niet fysiek toe in staat zou zijn, in hoge mate afhankelijk van de manier waarop het proces wordt ingericht.

En niemand zal bestrijden dat bijvoorbeeld een zodanige inrichting van het proces waarbij hij, Milosevic, één middag in de week zelf zijn verdediging zal dienen te voeren, waarbij hem voor het overige rust wordt gegund, voor hem minder zwaar zou zijn dan bijvoorbeeld 5 volledige werkdagen per week actieve aanwezigheid op zijn proces waarbij hij niet zijn eigen verdediging voert.

Met andere woorden: een dergelijke uitspraak als door Dr. Van Dijkman gedaan, kan al daarom niet gedaan worden, omdat deze niets zegt over de mate van belasting die Mr. Milosevic zou kunnen dragen.

Die is immers, wat er ook gebeurt terzake van de invulling van diens verdedigingsrechten - of hij deze niet helemaal of partieel

zelf voert, of helemaal/partieel door anderen zou worden gevoerd -, afhankelijk van het zitting-regime dat wordt opgelegd.

Met andere woorden: niet de vraag of mijn cliënt al of niet zelf zijn verdediging voert, is bepalend voor de belasting van mijn cliënt, maar de vraag welk zitting-regime aan mr. Milosevic wordt opgelegd, en hoeveel noodzakelijke rust hem daarbij al dan niet wordt gegund.

Dr. Van Dijkman had dan ook zich uitdrukkelijk van een antwoord op de hem door het zgn. 'tribunaal' gestelde vraag of mijn cliënt fit genoeg is om zichzelf te verdedigen moeten onthouden.

Hoogstens had hij een oordeel kunnen geven over de vraag hoeveel zittingdagen Mr. Milosevic zijns inziens over een bepaalde periode aan zou kunnen.

Door zich uit te laten over het vermogen van Mr. Milosevic om zichzelf te verdedigen, heeft Dr. Van Dijkman zich schuldig gemaakt aan een pseudo-medisch oordeel.

En daarmee aan medisch laakbaar handelen.

Een pseudo-medisch oordeel met voor mijn cliënt ingrijpende en desastreuze consequenties.

Namelijk dat dit pseudo-medische oordeel door het zgn. 'tribunaal' werd aangegrepen om vervolgens gorve inbreuk te maken op cliënt's fundamentele recht om zelf zijn verdediging te voeren. Een gevolg waarvoor hij, Dr. van Dijkman, aldus handelend medeverantwoordelijkheid draagt.

Daarbij komt nog de volgende verzwarende omstandigheid.

Dr. Van Dijkman heeft zich tot de gewraakte pseudo-medische uitspraak d.d. 18 augustus laten verleiden, terwijl zijn laatste onderzoek dateerde van 26 juli 2004, dus van meer dan 3 weken eerder. Niettemin schreef Dr. Van Dijkman op 26 augustus 2004, zonder nader onderzoek, een aanvullend medisch rapport voor het zgn. 'tribunaal', waarin hij - dus een maand na zijn laatste onderzoek - sprak van de '**current** medical condition of Mr. Milosevic' (beklemtoneing toegevoegd), die het Mr. Milosevic onmogelijk zou maken om zichzelf te verdedigen.

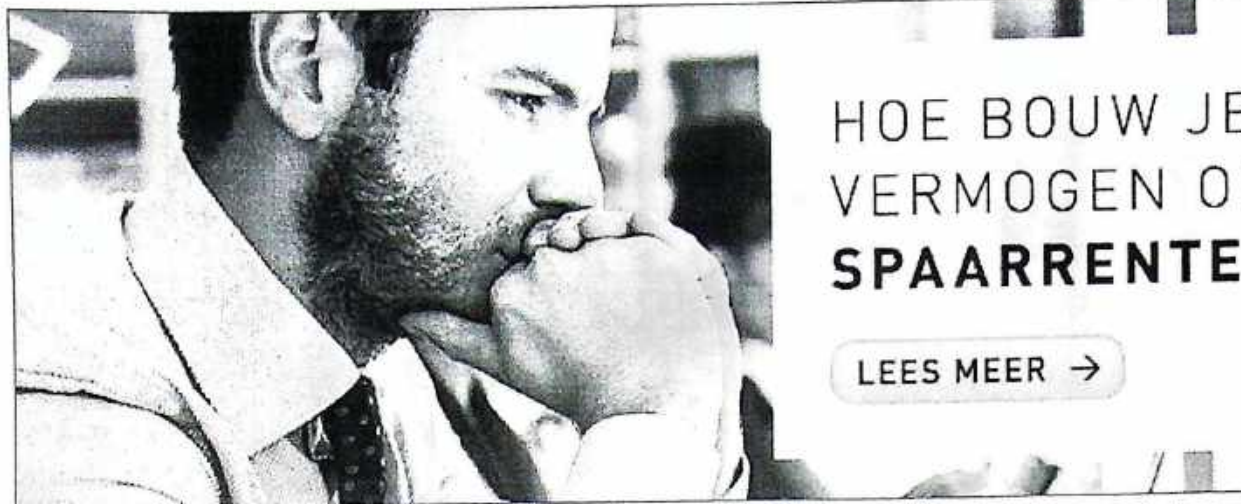
Ook dit onderstreept verder het pseudo-medische, en volstrekt onverantwoorde karakter van de onderhavige medische uitspraken van Dr. Van Dijkman.

Mitsdien wordt hiertegen thans een klacht ingediend op de hierboven aangevoerde gronden.

Gaarne krijg ik een ontvangsbevestiging van deze klacht.

N.M.P. Steijnen,

gemachtigde

.nederlandsdagblad
CHRISTELIJK DITROEGEN

'Milosevic behandeld door cardioloog'

20 oktober 2004, 13:24

DEN HAAG - Slobodan Milosevic krijgt in de Scheveningse VN-gevangenis een „uitstekende medische behandeling“.

Hij is gezien door een „aantal specialisten“ en wordt wel degelijk behandeld door een cardioloog, de Nederlandse arts dr. Van Dijkman. Dit heeft de woordvoerder van de griffie van het Joegoslavië-Tribunaal woensdag verklaard. Milosevic' Nederlandse advocaat, mr. N. Steijnen, had eerder gesteld dat Van Dijkman helemaal geen cardioloog is en Milosevic dus geen specialistische medische behandeling krijgt. Daarom houdt Steijnen het tribunaal bij voorbaat verantwoordelijk voor de eventuele dood van Milosevic. Ook zegt Steijnen dat hij een klacht heeft ingediend bij het Medisch Tuchtcollege. Milos ...

Dit is 75% van het artikel.

[Abonnee? Log hier in](#)

Meer lezen?

24 uur nd.nl voor maar
€ 2,-

Start mijn dagpas

✓ Altijd verrassend en actueel

ie Dijkman-klacht

MILOSEVIC LODGES COMPLAINT AGAINST DUTCHMAN

Metro - October 19, 2004

A report by the Dutch physician Van Dijkman says that Mr. Milosevic is not able to defend himself. Milosevic disagrees with that.

Slobodan Milosevic has filed a complaint with the Physician's Disciplinary Board against the Dutch physician Dr. Van Dijkman. This information has been released by the Dutch lawyer Mr. N.M.P. Steijnen.

Mr. Van Dijkman is the author of a medical report which states that Mr. Milosevic's health condition does not permit him to conduct his own defence before the Yugoslav Tribunal.

According to Steijnen Dr. Van Dijkman has issued an 'inspired by the tribunal,' 'unsound,' 'pseudo-medical' report. By acting like this he has made himself 'co-responsible for a gross breach of the fundamental human rights of Mr. Milosevic'.

COMPLAINT AGAINST DUTCH PHYSICIAN FILED BY MR. MILOSEVIC

De Volkskrant - October 19, 2004

Mr. Slobodan Milosevic has filed a complaint against the Dutch physician Dr. Van Dijkman with the Physician's Disciplinary Board. This has been made public by the Dutch lawyer Mr. N.M.P. Steijnen.

Dr. Van Dijkman is the author of a medical report which states that Mr. Milosevic's health condition does not permit him to defend himself before the Yugoslav Tribunal.

The report is the reason why the former president had counsel imposed upon him against his will at the beginning of September.

According to Steijnen Dr. Van Dijkman issued a report which was, 'unsound,' 'inspired by the tribunal' and 'pseudo-medical.' Steijnen argues that Dr. Van Dijkman he has made himself 'co-responsible for a gross breach of the fundamental human rights of Mr. Milosevic'.

Posted for Fair Use only.

+ E Dijkman-klacht

DE RONDE VAN DE ZAAK

Speciaal voor jouw relatie heeft Gall & Gall de mooiste fles, en o n card, u te geven geselecteerd. Koop ze in de winkel of op gall.nl/relatiegeschenken

BESTEL DIRECT >

Gratis registreren >

Leven
BINNENLAND

Al een account? Login

DRIJK

Milosevic dient klacht in tegen Nederlandse arts

REIZEN

SPORT & ETEN

Slobodan Milosevic heeft bij het Medisch Tuchtcollege een klacht ingediend tegen de Nederlandse arts Van Dijkman. Dat heeft Milosevic' Nederlandse advocaat

THEATER

N.M.P....

BRIEF

ANP 18 oktober 2004, 18:03

Van Dijkman is de auteur van een medisch rapport dat stelt dat Milosevic' gezondheid niet toestaat dat hij zich zelf verdedigt voor het Joegoslavië-Tribunaal. Daarom kreeg de ex-president van Joegoslavië begin september tegen zijn wil advocaten opgedrongen. Volgens Steijnen heeft Van Dijkman op 'inspiratie' van het tribunaal een 'onvoldoende verantwoorde' en 'pseudo-medische' rapportage uitgebracht. Daardoor heeft hij zich 'medeplichtig gemaakt aan deze grove inbreuk op de fundamentele mensenrechten van Milosevic'. Steijnen stelt tevens dat Milosevic in de VN-gevangenis in Scheveningen 'niet de medische zorg ontvangt die in deze potentieel levensbedreigende situatie noodzakelijk is'. Er zou sprake zijn van 'onvoldoende continue medische zorg en bewaking op specialistisch niveau'. Van Dijkman zou helemaal geen cardioloog zijn, zoals het tribunaal beweert. Milosevic houdt betrokkenen 'op voorhand aansprakelijk voor alle medische gevolgen, waaronder een eventueel overlijden', aldus Steijnen. Milosevic diende eerder een tuchtrechtelijke klacht in tegen de opgedrongen advocaat Steven Kay.

Volg en lees meer over:

★ BUITENLAND

ie Dijkman -ubrem-

Slobodan Milosevic Freedom Center The Hague

Defending Milosevic
Defending Serbia

- [Home](#)
- [About Us](#)
- [Contact](#)
- [Donations](#)
- [Press/Media](#)
- [Legal Actions](#)
- [Balkan News](#)
- [Trial Resources](#)
- [Milosevic Speeches](#)
- [Research](#)
- [Mailing List](#)
- [Multimedia](#)
- [Search](#)

Media and Press Information

Press Release | Slobodan Milosevic Freedom Center The Hague

The Hague, October 28, 2004

Dutch medical disciplinary board starts investigation against Dr. Van Dijkman

Mr. Nico Steijnen, member of the board of Slobodan Milosevic Freedom Center The Hague, received official confirmation yesterday from the secretary of the Regional Disciplinary Board of Healthcare in The Hague that an investigation against the physician Dr. Van Dijkman is about to begin. Dr. Van Dijkman is the cardiologist who was appointed by the Hague Tribunal to examine President Milosevic.

Milosevic filed the complaint against Dr. Van Dijkman earlier this month with the Dutch medical disciplinary board.

Dr. Van Dijkman is the author of a report supposedly based on a medical examination conducted last July. In his report he states that "Mr. Milosevic is not able to lead his own defense". Steijnen called this an astonishing assessment. "As a doctor he can express an opinion about the physical condition of President Milosevic, but not that he is unable lead his own defense," Steijnen said.

According to Steijnen, Dr. Van Dijkman has issued an "inspired by the tribunal," "unsound," and "pseudo-medical" report. By acting like this he has made himself "co-responsible for the gross breach of the fundamental human rights of Mr. Milosevic," Steijnen said.

The tribunal's decision to impose a lawyer on President Milosevic was officially based on the report of Dr. Van Dijkman. The tribunal denied Milosevic's request for a new examination by doctors of his own choice, from Greece, Serbia and Russia.

Dr. Van Dijkman has one month to present his written defense to the disciplinary board.

Related Legal Document:

[Complaint Filed Against Dr. Van Dijkman with Dutch Medical Disciplinary Board \(Document in Dutch language\)](#)

Last updated:
October 28, 2004

Contact Information

Board Members

[Nico Varkevisser](#)
Chairman & Assistant to President
Milosevic

[Nico Steijnen](#)
Legal Affairs

[Andy Wilcoxson](#)
Trial Reporter & Researcher

Mailing Address

Slobodan Milosevic Freedom
Center the Hague
Sloterkade 20
1058 HE Amsterdam
Netherlands

Phone/Fax
+ 31 20 615 1120

General e-mail
center@slobodan-milosevic.org

Archived Press Releases and Media Kits

[Press Release: 8 October 2004](#)

[Press Release: 13 October
2004](#)

[Press Release: 28 October
2004](#)

Deze site gebruikt cookies van Google om services te leveren, advertenties te personaliseren en verkeer te analyseren. Informatie over je gebruik van deze site wordt gedeeld met Google. Als je deze site gebruikt, ga je akkoord met het gebruik van cookies

CirqueMinime/Paris

From 3 October 2011, this will become the principal site for CirqueMinime/Paris. Here's How It Is - In Hopes That It's Not Too Late!!

Wednesday, December 19, 2012

Solving The Milosevic Murder: An Open Letter to Carla del Ponte from Me, Jacques Vergès & Dr. Patrick Barriot (from June 2006)

Slobodan Milosevic, a tragic hero

His student, mandarin & glibness persecutor

[Coincidences are oxygen for Conspiracy Theorists. But no self-respecting paranoid would go to air with only a couple of them. If one draws a long enough historical line in which to contextualize his originally crack-pot coincidences, he will eventually be able effectively to separate the wheatear coincidences from their chaff. I know it's 'chaff', but wanted to pay homage to one of the last great living malaprop artists—you (or he, at least) should know who he is.]

That the Columbine High School massacre of 20 April 1999 took place at the height of the NATO bombing of Yugoslavia/Serbia over Kosovo (just three days before Cruise missiles, targeted with the connivance of CNN and The Larry King Show, destroyed Serbian Radio & TV in Belgrade, killing 16 young journalists and staff members) was a coincidental story point in Michael Moore's academy award-winning documentary 'Bowling for Columbine'.

The so-called OJ Simpson Brentwood massacre of June 1994, with its subsequent spell-binding, nearly year-long trial (the not-guilty verdict came in October 1995), which caused a media-mesmerized American public to abandon the beating heart of its criminal-justice system, the presumption of innocence, like it was a coked-out, HIV-ridden whore, occurred contemporaneously with the mass slaughters in Rwanda, after the US-backed double-assassination of the sitting presidents of Burundi (Ntaryamira) and Rwanda (Habyarimana) and around the ensuing battle for the Rwandan capital city of Kigali (April to July 1994), and the RPF's massacres in the refugee camps of Rwanda (Kibeho, 22 April 1995) and Eastern Zaire (now Congo, which continue to this day), all might serve as a coincidental excuse for the Clinton Administration's

M. MOEST DOOD TOWN IN ZYN VERDEDIGING DE NAVO, EEC BEGON MET ENKEL Zik 'Krijacking THE DEFENSE' B/L. 22 EV

Featured Post

The Karadzic Conviction -- adapted from an article in French by Alexis Troude

(Self commemorating NATO's 1099 terror-bombing (the week's term) of Yugoslavia/Serbia over Kosovo, my Franco-Serb friend Alexis T

My Blog List

- The Angry Arab News Service (AA) - قناة العربية - Arab News Media - 1 hour ago
- The Electronic Intifada - Judge: Court now trial for Basma Odeh - 3 hours ago
- Window Into Palestine - Canada's Greens stand up to pro-Israel bullies - 14 hours ago
- LIBYA 360° - Massive Corporations From Chicago to Corsica Used Personal Armies To Uproot, Terrorize Citizens - 1 day ago
- Norman G. Finkelstein - THIS GUY'S GOT MY VOTE (the one I didn't cast in the US presidential election) - 1 day ago
- African Survivors International (ASI) - US refuses rwandan president to step down after term's expiration in 2017 - 3 days ago
- Echos d'Afrique - L'Afrique a connu une crise recolonisée sous une nouvelle forme depuis 1990 - 4 weeks ago
- what's left - The Revolutionary Dictator in Syria That Wasn't - 1 month ago
- Neil Clark - A Sign of The Times: The Vicious Verdicts of Oliver Kamm, cyberstalker - 2 months ago
- Gregory Eich - The U.S. Military's Toxic Legacy in Korea - 2 months ago
- ИНФОРПОРТ - информациони портал Покрета за Србију - rokretzasrbija.info | интернет новине Покрета за Србију за Јована Стојковића! Показе који се не одбија, или - Да ли само сек младана мрети? - 3 months ago

continuously expressed regret for neglecting to use that 'g' word before the UN, while **Deze site gebruikt cookies van Google om services te leveren, advertenties te personaliseren en het gebruik van deze site te analyseren. Informatie over je gebruik van deze site wordt gedeeld met Google. Als je deze site gebruikt, ga je akkoord met het gebruik van deze cookies.** Als je deze site gebruikt, ga je akkoord met het gebruik van deze cookies. **Liubodrag Simonovic - Duci** 3 months ago

MEER INFORMATIE IK SNAP HET

To avoid seeming too cynical or too fatuous or both, let me just wrap up with a sketchy list:

1. The Oklahoma City bombing of the Murrah Federal Bldg., in which 19 pre-school children were among the 168 fatalities and 680 injuries, took place on 19 April 1995 and drew white folks' attention away from the wanton slaughter not just of Black Africans in Rwanda and Congo, but also of the massacres of unarmed Muslim women and children at the height of NATO-backed siege, by these very same 'innocent' Muslims, of Serbian-held territories in Bosnia and Herzegovina, which culminated in the 'genocide' of 8000 Muslim men and boys in Srebrenica, and laid down cover-fire for the Private Military Contractor-led Croatian 'Operation Storm' with its 'ethnic cleansing' of 200,000 Serbs from the Krajina (the old military border region controlled by break-away Serbs since 1991), in which atrocities by Croatian forces continued well after the territory had been seized.

2. The 11 September 2001 attacks on the Homeland are so fraught with coincidental, contradictory, anecdotal and outright nut-wad conspiracies, from the US government's '19 culturally-evil, alcoholic, strip joint-hopping, Iskano-fascist Saudi and Egyptian hijackers' theory, to the 'flying holograms the media-done-it' theory, to the 'dematerializing microwave death-ray super-weapons' theory, to the good old KGB 'pre-planted nukes' theory. The sad truth is that the government's explanation, and the established orthodoxy that founds the whole Kafkaesque 'War on Terror', is so weak, so illogical, so unexplainable, as to make almost anything else seem plausible.

3. Friday's Newtown, Connecticut, wasting of 20 first graders at the Sandy Hook Elementary School comes at a most critical time for a vast meta-group of geopolitical villains scratching desperately to buy their stinking geostrategic turds. Again, military violence is at a peak in the Middle East, North Africa and Central Asia. The Obama Administration, still slouching under the moral weight of defending Israel's militaristic expansionism through the use of the CIA's targeted assassination/drone-strike program, has just announced its support for the Syrian Opposition as the sole representatives of the Syrian people, the very people they've been quite busily trying to torture, murder or otherwise privately dominate. This poly-morphous, loose assemblage of hired killers or, to be more genteel, Private Military Contractors, mercenaries on the CIA/NATO dime, who, like their 'innocent and unarmed' mujahideen brethren back in Bosnia during the 90s, are fond of splashing their atrocities, their summary execution of prisoners, their public beheadings, all over YouTube and Facebook, has received the imprimatur of our recently re-elected president just at the moment the Obama2 administration is trying to change jackets, trying to get out of those old, blood-soaked Clinton/Bush-era duds and into something more stylish and seemly.

The US Opposition, the Foxy Republicans, are looking for yet one more way to torpedo the US President's moral authority, to undermine the second important democratic mandate he received in his recent reelection victory. As is their wont, however, in choosing Benghazi-gate as their battle-axe, they have failed to note that this particular weapon cuts both ways. So, they got rid of Susan Rice (and, perhaps, even Mme Clinton), but for all the wrong reasons. The full chorus of forces inciting chaos and outrage on the global stage are now in serious need of any kind of public distraction from their venal bungling and craven ineptitude. Once again, the sacrifice of innocents has arrived just in the nick of time.

As I hope my dear friend Joe Goodrich, a connoisseur and practitioner of fine mystery writing, will concur: Coincidences, the more remote the better, are the

The Taylor Report - Rwanda 1994: Colonialism dies hard
Book Review: The Complete Muhammad Ali by Ighmal Reed
3 months ago

The NEWOLD CAMP
Rwanda and the Holocaust Industry (2007)
2 years ago

Metro Gaël
3 years ago

De-Construct.net
Tribute to Hero is 30 Years Since the Bloodiest Battle of WW2
2 years ago

The Marxist-Leninist
Electoral Politics, Imperialism and the Mass Line
4 years ago

Welcome to Grover Furr's Home Page

L'AutJournal - Page d'accueil

Radio Katwe

Spinwatch

The Handstand - Free Online Journal

www.belarusolidaritycampaign.co.uk

Loft.Ru-Inter

www.uruknet.info?p=4&bh=2

NorthStar Compass Home Page

About Me

CirqueMinime/Paris

Conceived in sin; born in pain; to a life of toil and certain death. Have a nice day.

View my complete profile

Blog Archive

► 2016 (4)

► 2015 (6)

► 2014 (9)

► 2013 (16)

▼ 2012 (16)

(5)

Solving The Milosevic Murder: An Open Letter to Carla

Politics 39
Fraud - by Duci Simonovic

The Truth Will Set Syria Free! Roni Ecker's

(2)

► October (2)

► August (4)

yeast with which great mysteries are brewed. Sifting out the red herrings and
fleshing out the connections between seemingly unrelated incidents is how
analysis is done. Information over je gebruik van deze site wordt gedeeld met Google. Als je deze site gebruikt
ga je akkoord met het gebruik van cookies

MEER INFORMATIE IK SNAP HET
With the recent exhumation of the remains of Yassir Arafat in hopes of finding
evidence supporting the conspiracy notion that the PLO leader's death did not
result from 'natural causes' but was, in fact, brought on by Polonium poisoning
at the hands of Israeli intelligence, another seemingly ordinary and natural
expiration of an important geopolitical figure, Serbian and Yugoslav President
Slobodan Milosevic, has been called into question.

In literature, as in the penal code, a hostage or a prisoner of war cannot die of
'natural causes', but only at the hands of another (even if that other is he,
himself), and both Arafat and Milosevic were very much prisoners and hostages
of their enemies: The PLO leader confined by the occupying IDF to his offices
in Ramallah, while the Serbian president was imprisoned for more than five
years in the old Nazi joint at Scheveningen, near The Hague Tribunal

On De-Construct.net (linked below on the right of this blog), Robin de Ruiter
presents his "Who Killed Slobodan Milosevic and Why". After reading the
piece, it seemed like the right and proper time to re-post our own attempt at
solving this gnarly mystery.

Below is our 2006 translation of an open letter to the then-ICTY prosecutor
Carla del Ponte by renowned international Defense lawyer Jacques Vergès and
former UN Kosovo peacekeeper Dr. Patrick Barriot, in which it is suggested
that President Milosevic was forced to leave our world at the height of his
powerful arguments, not just in his own Defense against charges of war crimes
and crimes against Humanity, but of his most successful and intricately detailed
Defense of the History of his nation, his people and our world.

After the Prosecution had failed to make any of the several cases they had filed
and re-filed against President Milosevic, and after 'the accused', as he came to
be known in the media, had begun to make an ironclad argument for the
righteous resistance of the Yugoslav and Serb people against the Western
(US/EU/NATO) aggression intended to dismember and sell-off the home of the
Southern Slavs, as well as a definitive exposition of the bad faith, foul
intentions, and false history that was being promoted and defended by this
legally-baseless, NATO-backed UN ad hoc court, it became glaringly obvious
that the Tribunal could not convict him on the evidence, nor could they acquit
him without calling their own very existence as a weapon of NATO war into
question. So, the ICTY, NATO and the UN, made the only call available to
them: Milosevic Must Die.

If this re-post from June 2006 doesn't solve the Milosevic mystery for you,
doesn't convince you about who the real murderers were, who the real terrorists
are, and why our children continue to be taken; we hope it will, at least, permit
you to look beyond the distracting history of personalities, of psycho-
biography, and of media melodrama, to see the real forces that are degrading
our lives by trivializing our real History.

In any case, you should never fall for the conjurer's trick and look the wrong
way--ms]

MILOSEVIC MURDER: AN IATROGENIC JUDICIAL ASSASSINATION--Open
Letter to Madame Del Ponte, ICTY Prosecutor, and the Doctors
assigned by ICTY

- July (1)
- June (2)
- May (3)
- (1)
- January (1)
- 2011 (17)
- 2010 (25)
- 2009 (17)

Followers
Volgers (0)
Volgen

[Here is the English language version of an open letter to Carla Del Ponte and the other prosecutors on staff at the ICTY. I have written this death analysis information over its use by Google. Als je deze site gebruikt, ga je akkoord met het gebruik van cookies.

all-time favorite Defense shysters: Sam Liebowitz, KO Hallinan, Clarence Darrow, Chris Black--I was going to say "Me vs. My Own personal Johnny Cochran, but the Junk Yard Dog ain't what he used to be--and not just because he's dead, either. Maitre Vergès and his croaker sidekick (whom I don't know [sic--I now count Dr. Patrick Barriot as one of my dearest friends and closest colleagues from the Paris days]) lay out a murder mystery worthy of Hercule Poirot, the original Holmes-boy, or Jimbo Rockford. In fact, doing this translation made me feel like I was working on a Quincy rewrite--or, for the young 'uns out there, a CSI-Miami script. Only problem here is, it's obvious from the jump who done it. They've been doing it and will probably keep doing it until a lot of coats get pulled as to just how deadly shitty it is to live in a false world, with a consciousness founded almost entirely on lies and house music. But I'll shuddup here. Dig it. --mc]

Open Letter to Madame Del Ponte, ICTY prosecutor, and to the Doctors assigned by The Hague Tribunal

Maitre Jacques Vergès and Docteur Patrick Barriot

Doctors possess the art of treating and relieving the suffering of their patients by the use of medicines, and their effectiveness never stops growing. Unfortunately, this power is sometimes used to silence those prisoners who won't be broken.

The Case of Prisoner IT.02.54.T

Slobodan Milosevic suffered from severe and unstable high blood pressure (malignant hyper-tension with systolic readings frequently at 220 and 230), aggravated by the conditions of his detention. This high blood pressure had grave repercussions, both with his heart and his brain: left ventricular hypertrophy, troubles with repolarization of the precordial flow evident on EKGs suggest obstruction, arterial sclerosis of vessels in the neck (particularly the right carotid) and of intracranial blood vessels. This malignant hypertension required a heavy treatment consisting of: a beta-blocker (metoprolol: 200 mg), a calcic inhibitor (amlodipine: 20 mg), a conversion enzyme inhibitor (enalapril: 40 mg) and a diuretic (hydrochlorothiazide: 50 mg).

Throughout the last half of 2005 Slobodan Milosevic also experienced symptoms of an inner ear disorder (located in the cochlear vestibule, the membranous labyrinth of the inner ear), specifically an impairment of his hearing that became progressively disabling: a buzzing or ringing in his ears, diminished acuity approaching deafness especially in his right ear, pain in his right ear that was aggravated by having to wear headphones, dizziness. All these signs point to an attack on the inner ear originating from the intracranial blood vessels.

A vascular pathology aggravated by stress

The conditions of Slobodan Milosevic's imprisonment played an important role in the aggravation of his vascular illness, particularly the stress connected with his isolation from his family. Since his abduction and imprisonment at The Hague nearly five year ago, Slobodan Milosevic was not authorized to receive visits from members of his family. A few months ago, Slobodan Milosevic wrote (in French) to Javier Solana, Secretary General of the Council of the European Union (EU) and High Representative to the EU for Foreign Affairs and Security. He wrote the following:

"Mr. Solana, You know very well that I was the leader of Yugoslavia and its armed forces at the moment you launched air strikes against my country, and you also know that at present I find myself in your prison at Scheveningen. The fundamental difference between myself and the other detainees around me is not just that I am the only head of state imprisoned here, but also that I am the sole person here who is deprived of any possibility of seeing his family. I describe my

situation to you because I am not sure you have been informed of the conditions of my detention, and I cannot imagine that a man would be responsible for allowing such villainy. Reprisals against an enemy's wife and children are not the gestures of an honorable man.

In light of the high office you held and continue to hold today, I have no doubt that you will take all necessary measures to enable my family to travel freely to the Netherlands in order to visit me. Slobodan Milosevic."

Obviously, these necessary measures were never taken.

The stress of organizing his defense was another factor deleterious to Slobodan Milosevic's health in the opinion of the Dutch cardiologist appointed by the ICTY, a doctor who, as we will see, was not susceptible to the slightest compassion for his patient, 'The Accused'. In a letter dated 23 November 2005, Dr. P. Van Dijkman (staff cardiologist at Bronovo Hospital) wrote to Dr. P. Falke (the doctor at the detention centre):

"In light of his work schedule, it is normal that the patient should feel fatigued. He takes part in three sessions per week and spends the rest of his time in preparation, in interrogating, among others, his witnesses. That does not leave much time for him to rest. It is most likely that his blood pressure will continue to elevate in the course of these stressful court sessions."(1).

The medical expertise of 4 November 2005

Three independent specialists examined Slobodan Milosevic, on his request, the 4th of November, 2005: Dr. M. Shumilina, angiologist, a specialist in cerebral (venous) circulation at the Institute for cardiovascular surgery at the Bakulev clinic in Moscow; Professor V. Andric, ear/nose/throat specialist (ENT staff at the VMA hospital in Belgrade); and Professor F. Leclercq, chief of the cardiology staff at the Arnaud de Villeneuve hospital (CHU de Montpellier).

Professor F. Leclercq confirmed suspicious signs on the EKG and prescribed further examinations (coronary CAT scan, myocardial scintigraphy) to better evaluate the coronary circulation (2). Soon after the announcement of the death of Slobodan Milosevic, Professor Leclercq sent us a message specifying:

"I am sad that the examinations we asked for were not done."

Beyond that, the Professor had insisted on the necessity for an effective period of rest:

"It is inarguable that stress is playing a great part in the irregularities in blood pressure and that a period of rest must be ordered."

Dr. M. Shumilina and Professor V. Andric concurred on the vascular origins of the disabling inner-ear condition (3, 4). In view of the examinations conducted, especially the magnetic resonance imaging (MRI), Dr. Shumilina submitted as evidence vascular anomalies on several levels: the brachiocephalic trunk (innominate artery), the inside right carotid artery, the right vertebral artery, the coronary arteries. According to Dr. Shumilina, there also existed certain anomalies in the cerebral venous circulation linked to an inadequate treatment of the vascular illness from which Slobodan Milosevic suffered. Dr. Shumilina and Professor Andric also prescribed additional examinations (ultra sound imaging of the blood vessels in the neck, cerebral arteriography).

The critical point of this independent expertise is that the three specialists established a connection between the symptoms of the inner-ear disorder (especially the dulled auditory perception) and the extremely high blood pressure. But this connection was vigorously denied by the Dutch doctors assigned by the ICTY, with the singular

exception of Dr. J. De Laat (Leiden University Medical Centre) who wrote on 28 November 2005 to Dr. P. Falke: services te leveren, advertenties te personaliseren en verkeer te analyseren. Informatie over je gebruik van deze site wordt gedeeld met Google. Als je deze site gebruikt, ga je akkoord met het gebruik van cookies
"It is probable that his cardiovascular condition plays a role in the patient's auditory difficulties" (5). MEER INFORMATIE IK SNAP HET

But his opinion was ignored.

The conclusion of the independent doctors' report was without ambiguity:

"After considering the results of the medical examinations indicated in the patient's file and carried out at the time of our visit on 4 November 2005, we can conclude that the state of the patient's health is not stable and that complications are possible. His condition demands follow-up examinations in order to find the precise origins of his current problems. It is necessary that the patient be given a period of rest, that is to say, a cessation of all his physical activities and all of his intellectual effort for at least 6 weeks." (6).

The report of the experts group thus brought up certain unresolved problems, at once diagnostic and therapeutic. It also emphasized the gravity and urgency of the situation. The report also cited that the patient should be given a provisional release toward a period of hospitalization at the Bakulev Institute in Moscow, the Russian government having offered all guarantees of security for the return of Slobodan Milosevic to The Hague after treatment had been carried out. The Bakulev Institute has the technical capability to offer both the diagnostics (coronography, cerebral arteriography) and therapeutics (coronary dilation, arterial by-pass) necessary, as well as top specialist under the direction of Professor L. Bockeria. Professor Bockeria determined that Slobodan Milosevic was in 'critical condition' and predicted a 'cardio-vascular catastrophe'. (7).

Disagreement and controversy

The conclusions of the independent experts group were contested by the Dutch doctors assigned by the prison authority and became the object of a double controversy. The first controversy pitted Professor F. Leclercq against Dr. P. Van Dijkman. In a report addressed to Hans Holthuis, registrar of the ICTY, dated 14 November 2005, Dr. P. Falke stated:

"Contrary to the conclusion of the examining doctors (V. Andric, F. Leclercq and M. Shumilina), the treating physician (P. Van Dijkman) concluded that there was little probability that the vascular anomalies had a connection with the symptoms presented. The treating physician determined that a period of rest would not have any positive effect on these symptoms." (8, 9).

This opinion is confirmed a few days later in a letter from Dr. Van Dijkman, dated 18 November 2005 and addressed to Dr. Falke. Here is what Dr. Van Dijkman thought of the prescriptions of Professor Leclercq (additional examinations and rest):

"This last point seems to me a little excessive in view of the examinations already carried out (. . .). As of now, I don't see any argument for changing the procedure and, from my point of view, there is no justification on a cardiological basis for changing the way the trial is being conducted." (10).

This position is reaffirmed several days later in another letter, dated 1 December 2005, and again addressed by Dr. Van Dijkman to Dr. Falke:

"In my letter of 18 November 2005, I indicated that I did not see any reason to change treatment and, from the point of view of cardiology, there was also no reason to change the way the trial was being conducted (. . .). The three foreign doctors who examined Mr. Milosevic recommend a 6 week period of rest be granted him immediately. This seems to me to be a totally arbitrary period of time for which, in my opinion, no

justification has been presented." (11).

Deze site gebruikt cookies van Google om services te leveren, advertenties te personaliseren en verkeer te analyseren. Informatie over je gebruik van deze site wordt gedeeld met Google. Als je deze site gebruikt, ga je akkoord met het gebruik van cookies.

As we can see, Dr. Van Dijkman's peremptory contradicts the opinion of a professor of Cardiology. At the same time he contests the prescription of additional examinations for the purpose of a more precise diagnosis and the granting of a period of rest during which to effect therapy. Nonetheless he declares himself incompetent to judge the pathologies of the inner-ear and has nothing to say about Dr. Shumilina's opinions on the cardio-vascular problems. He would have had to have taken into account the opinions of his colleagues or have asked the opinion of an internist. Too sure of himself, he seems more comfortable with diminishing the convalescence of a sick man than with achieving an accurate diagnosis. It is important to note here that even in the opinion of Professor J.H. Kingma (former Inspector General of the Dutch Ministry of Health), Dr. Van Dijkman would have had to consider the opinion of another specialist:

"Professor Kingma believes that the opinion of an additional specialist must have been required to advise Dr. Dijkman in the treatment of The Accused. A specialist in internal medicine would probably have been good counsel at this stage because The Accused suffered from arterial hypertension, a condition that effects all the organs of the body and not just the heart. Professor Kingma offered to speak to Dr. Van Dijkman about the possibility of seeking an additional opinion." (12, 13).

The second controversy set Dr. Shumilina against Dr. N. Aarts (a Dutch neurologist) over the link between the observed symptoms of the inner-ear disorder and the patient's mis-treated high blood pressure. For Dr. Shumilina and Professor Andric, the vascular origins of the ear problems were beyond any doubt and that contradicted the interpretations of the Dutch doctors. (14). A document from the ICTY dated 14 December 2005 specifies most unambiguously:

"Dr. N. Aarts, specialist appointed by The Tribunal, believes that Mr. Milosevic demonstrates no pathology necessitating treatment." (15)

Only Dr. J. De Laat, as we said, confirmed the connection between the vascular illness and the signs of an inner-ear disorder, but his opinion was not considered.

The assurance, let's call it arrogance, with which Dr Van Dijkman contested the opinion of Professor Leclercq and the arrogance with which Dr. Aarts contested the opinion of Dr. Shumilina and Professor Andric are suspicious. These 'experts appointed by the ICTY' did not allow for the slightest doubt in their diagnoses, nor did they adhere to any professional code of ethics, be it with regard to a sick man, whose health they had been charged to preserve, protect and defend, or with regard to their fellow medical professionals, whose opinions should have been considered in light of their great experience and competence. In fact, these doctors were much more influenced by the arguments of the Prosecution than by those of their colleagues. Let's take note again that when the one doctor appointed by The Tribunal declared himself incompetent and handed off the patient's file to another physician, that second doctor's opinion went along with that of the independent experts. The opinion of Dr. J. De Laat was solicited by Dr H. Spoelstra (ENL service of Bronovo Hospital) in a letter dated 21 November 2005 because the latter, appointed by the ICTY, believed that certain problems afflicting Slobodan Milosevic were outside his area of competence and he wanted the opinion of a third person. (16)

Unfounded accusations concerning the non-observation of treatment

In July and August 2004, Dr. Van Dijkman and Professor R. Tavernier addressed reports to the ICTY expressing their doubts that The Accused was actually taking his medicine.(17) It is important to note that immediately after this medical accusation was made, several confidential memoranda were issued by the authorities at the detention center: memorandum of 31 August 2004, signed T. McFadden, director of the Detention Center; memorandum of 14

October 2004, signed T. McFadden; memorandum of 26 October 2004, signed J. Hocking; memorandum of 20 November 2004, signed J. Hocking; memorandum of 7 March 2005, signed J. Hocking; memorandum of 6 December and 19 December 2005, signed T. McFadden; memorandum of 20 December 2005, signed H. Holthuis; memorandum of 6 January 2006, signed P. Falke; memorandum of 1 February 2006, signed F. Gilmour, assistant director of the detention center; memorandum of 13 February 2006, signed F. Gilmour (22, 23, 24, 25, 26, 27). All these memoranda again accused Slobodan Milosevic of willfully trying to aggravate his health by refusing to take the medicines prescribed by Dr. P. Van Dijkman and by taking other, non-prescribed medications. These memoranda cite as support certain medical reports stating that the levels of prescribed medications in the patient's blood are abnormally low. As a gesture of good faith, Slobodan Milosevic offered to submit to additional blood tests, under strict medical supervision, in order to better administer the prescribed medication and to search out the non-prescribed medication. The most important blood tests were conducted on 12 January 2006 (28, 29, 30). The report issued 24 January 2006 by Dr. D. Uges and Dr. D. Touw (pharmo-toxicologists, experts in forensic medicine) concluded that

"there is solid data in the results of these pharmacological tests to support that 'The Accused' is not taking, or is irregularly taking, his prescribed medication, and that it seems evident that this could be the cause of his persistent arterial hypertension."

This report, once again, cites the abnormally low levels of the prescribed medicines in the patient's blood, even though this medication had been administered under strict medical control and within the framework of widely recognized blood tests, and even at the demand of Slobodan Milosevic. It should be noted as well that the toxicologists limited their investigation to two medications, metoprolol and amlodipine, and that they didn't think it useful to measure the levels of enalapril (especially essential to the treatment) or hydrochlorothiazide. The reports clearly stipulates:

"We decided not to check for enalapril or hydrochlorothiazide."

Furthermore, the sensitivity of the test-methods used is subject of some concern, and the separate laboratories of Drs. Uges and Touw do not use the same procedures. Dr. Touw seems to have used a less sensitive method of detection by UV chromatography rather than the more sensitive chromatographic separation in a liquid phase. But the interpretation of the results differs as a function of the sensitivity of the methods of measurement, a hemodynamic activity being observable from upward of 6 micrograms per liter for amlodipine and from 20 micrograms per liter for metoprolol.

A major point must be highlighted about the blood tested on 12 January 2006: at no time was there any mention made by the laboratory in its results of the discovery of rifampicine. On the contrary, this antibiotic, known for a tendency to trigger enzymatic induction, is mentioned in the discussion of just how to explain the abnormally low levels of metoprolol and amlodipine. A reduced blood level of certain medications can result from, among other causes, poor digestive absorption, various medicinal interactions, an enzymatic induction mechanism, or a rapid metabolism due to genetic duplication (CYP2D6, CYP3A4). The report states:

"In measurements where amlodipine is a substratum of the enzyme CYP3A4, the concentration of amlodipine could be reduced by an enzymatic induction caused by the taking of rifampicine."

and further on gebruikt cookies van Google om services te leveren, advertenties te personaliseren en verkeer te analyseren. Informatie over je gebruik van deze site wordt gedeeld met Google. Als je deze site gebruikt, ga je akkoord met het gebruik van cookies.
"At this stage, we can not furnish a satisfactory explanation for the low levels of metoprolol and amlodipine."
MEER INFORMATIE IK SNAP HET

In other words, at the time the results of the January 2006 blood tests were issued, the expert toxicologists knew nothing for certain, but only had some suppositions. They suggest the possibility of an enzymatic induction, and they cite as an example of a good enzymatic inducer: rifampicine. But at no time do they indicate the presence of rifampicine in any of the blood samples. Curiously, two month later, they announced having discovered an elevated level of rifampicine in the samples from 12 January, specifically 0.8 mg/liter of rifampicine and 1.1 mg/liter of desacetyl-rifampicine, which, according to them, corresponds to the absorption of a therapeutic dosage (about 10mg/kg/day or about 2 capsules of 300 mg in a single dose for an adult). But this result, which appeared in a letter from Dr. Touw to Dr. Falke, dated 23 February 2006 (31), then in a letter from Dr. Falke to ICTY registrar Holthuis, dated 3 March 2006 (32), was not communicated to Slobodan Milosevic until 7 March 2006.

Slobodan Milosevic never took rifampicine in an attempt to aggravate his health, and he hadn't taken any other kind of antibiotic during his nearly five years of imprisonment. We should remember that the cardio-vascular illness from which Slobodan Milosevic suffered was neither an absolute nor even a relative counter-indication to the taking of this antibiotic, effective against numerous bacterial infections, and not only against tuberculosis or leprosy. Rifampicine, in cases of repeated use, is only capable of diminishing (and not nullifying) the efficacy of certain medicines by means of enzymatic induction. Many questions naturally spring to mind about the methods of these 'expert toxicologists': How was it that the presence of rifampicine was not detected in the other different blood samples? How could we verify that the occasional use of rifampicine would cancel the effects of a powerful therapeutic regime (diuretic, anti-oxidant, beta-blocker, enzyme conversion inhibitor)? Why wasn't a liver scan ordered to determine if there had been an increase in hepatic enzymes? Why were levels of enalapril and hydrochlorothiazide not measured? Why was the presence of the metabolites of the medications not looked for? Why were these tests not run with a more sensitive method like liquid phase chromatography? Why wait till 7 March to inform the patient of the results of his blood test conducted on 12 January? Why was the computer printout indicating the discovery of rifampicine never produced by Dr. D. Uges? One is struck dumb by such thoughtlessness, such inconsistency and such incompetence.

If Slobodan Milosevic had wanted to counteract the effects of his medication, it would have been easier just not to take the medicines than to take the drugs he'd been prescribed while at the same time taking a non-prescribed drug (rifampicine), which is difficult to get, would be readily discovered during shake downs of his cell (it comes as an easily recognizable red pill), colors the urine and can be easily detected in blood tests. Let's also remember, contrary to what has appeared in the media, Slobodan Milosevic could receive neither medicines nor alcohol from the outside. Medication was taken with a glass of water in the presence of a nurse. His cell was regularly searched when he was not there, which is illegal. As to the presence of nordiazepam, a metabolic agent used in many benzodiazepines and detected in some of the blood samples, it was too low to have had any pharmacodynamic effects. These effects would have been, in any case, rather ameliorative to the hypertension. And these traces of nordiazepam correspond to the old prescription for diazepam written by Dr. Falke.

The ICTY Order of 26 January 2006, which refers to the memorandum from H. Holthuis of 20 December 2005, restates the accusations of 2004:

"The Accused willfully manipulated the course of the trial and willfully manipulated the condition of his own health by

not taking the medications that had been prescribed to him and taking other medications that had not been prescribed to him by doctors appointed by The Tribunal. The Accused was found in possession of potentially lethal quantities of non-prescribed drugs on two occasions in 2004 (during an inspection of his office in August and again in the inspection of his cell during the week of 29 November). The medical reports issued after the August discovery made mention of traces of non-prescribed medicines in the blood of The Accused." (33)

The regular treatment of Slobodan Milosevic included the anti-hypertension medicines we have cited, a medicine treating heightened cholesterol levels (simvastatine: 40 mg), small quantities of aspirin (ascal: 300 mg), an antihistamine (cinnarazine: 25 mg), and occasionally diazepam and diclofenac. What then were these 'potentially lethal' medications found in Slobodan Milosevic's office and cell? In the Summer of 2004, guards from the detention center found in his office an envelope marked 'Misha' containing some benzodiazepines (midazolam and prazepam). This was an envelope belonging to one of his lawyers, Dragoslav Ogjanovic, which had been forgotten in Slobodan Milosevic's office. Whatever the circumstances, these medications were inoffensive unto beneficial to his condition. On 1 February 2006, 21 pills of an anti-hypertension medicine, Prilazid Plus (a compound of cilazapril and hydrochlorothiazide), were discovered in Slobodan Milosevic's cell. This discovery became the object of a new memorandum dated 2 February 2006 and signed by J. Hocking (34). In fact, these pills, found with a note written in Cyrillic, had been expired since March 2003. These were the pills that Slobodan Milosevic had in his pocket when he was abducted from Belgrade in June 2001, and that had been confiscated at the time of his processing into the detention center. Curiously these pills reappeared during the 1 February 2006 search just in time to support the thesis that Slobodan Milosevic was trying to manipulate his own health. Once again, these were drugs the effects of which could only have been beneficial to a patient suffering from arterial hypertension.

The forensic report of Dr. W. Zwart Voorspuij, dated 11 March 2006, concerns the discovery of the body of Slobodan Milosevic in cell E04 of the detention center. Before even describing the discovery of the body, Dr. Voorspuij declares in his report:

There were indications of failure to adhere to treatment and the taking of non-prescribed medications. The results of a blood test administered in January 2006 revealed the presence of rifampicine (at therapeutic levels) and diazepam. What's more, he was taking a medication which is not available in The Netherlands (Vascase Plus, similar to Co-Renitic). The rifampicine could have triggered an enzymatic induction leading to an increased metabolism of the other medicines. Certain prescribed medications were not found in the blood or were found at abnormally low levels." (35).

It is astonishing that a doctor charged with noting the death of a prisoner he knew not at all should lead off his report with unfounded accusations suggested by the ICTY. At this stage of the investigation, his role is limited to noting the facts and only the facts. Dr. Voorspuij indicates that Slobodan Milosevic was taking a medication, Vascase Plus, not available in The Netherlands. But Vascase Plus (a compound of a conversion enzyme inhibitor, cilazapril, and a diuretic, hydrochlorothiazide) appears on the prescription sheets, particularly those from July and August 2002 (36). How could a drug, supposedly not available in The Netherlands, have been prescribed in the detention center? Did Dr. Voorspuij commit an error in mentioning Vascase Plus? Did he mean to say Prilazid Plus, mentioned earlier, which is also a compound of cilazapril and hydrochlorothiazide? This kind of confusion is serious in a coroner's report. In any case, this was a medication that was being prescribed to Slobodan Milosevic before his abduction in Belgrade as well as in the detention center at Scheveningen. Finally, it should be noted that no trace of any conversion enzyme inhibitor (be it Vascase, Prilazid or Renitec) was found by these 'expert toxicologists'.

JournalBase and Doctors embedded by the website to leveren, advertenties te personaliseren en verkeer te analyseren. Informatie over je gebruik van deze site wordt gedeeld met Google. Als je deze site gebruikt ga je akkoord met het gebruik van cookies.

The unfounded accusations made against Slobodan Milosevic by these doctors allowed the Prosecutor's office to curtail his rights to defend himself. As usual, the positions of the Prosecutor were repeated and broadcast far and wide in the media, especially the French media. Here are a few examples:

The 16 March 2006 issue of the weekly *Le Point* speaks of "the medicinal mélanges in which the prisoner indulged, hoping to reduce the effectiveness of the treatment being administer to him," and goes so far as to say that "it was the ingestion of these chemicals that snared the Serbian dictator in his own trap."

Jacques Amalric writes in the 16 March 2006 *Libération*: "Milosevic was able to obtain counter-indicated medications with an eye toward so altering the condition of his health as to give greater merit to his request for provisional release to seek care in Moscow."

The same thesis is developed by Stephanie Maupas who, in the pages of the 19-20 March 2006 *Le Monde*, suggests that Slobodan Milosevic took non-prescribed medications in order to make his 'escape' to Russia. Stephanie Maupas cites "traces of rifampicine, a drug against tuberculosis, which nullifies the effects of the treatment prescribed for his cardiovascular problems."

Suspicious of poisoning.

Slobodan Milosevic, whose health was in steady and unrelenting deterioration from the beginning of 2006, seemed convinced that the Tribunal was poisoning him. 11 November 2005, Dr. P. Falke noted that Slobodan Milosevic was in a state of exhaustion and declared that he was incapable of attending his trial (37). 21 November 2005, this same Dr. Falke alerted H. Holthius that Slobodan Milosevic had suffered a spike in his blood pressure, that his "arterial pressure was beyond acceptable parameters" and that he could not attend his trial (38). The effects on his hearing had become incapacitating. Slobodan Milosevic's suspicions that he was being poisoned were based largely on the fact that he was not informed of the discovery of rifampicine in his 12 January blood test until two months later on 7 March 2006. And he knew very well that he had never knowingly or willingly taken any of this drug.

It seems improbable that the ICTY would want to aggravate his health by administering rifampicine to curb the effectiveness of his treatment for hypertension. In effect, the rifampicine would have had to have been administered regularly and with the patient's knowledge. There are other enzymatic inductors which are easier to handle, and there are certainly drugs more effective and harder to detect that could be used to aggravate the cardiovascular health of a patient. Finally it is difficult to understand why the ICTY would order blood tests to search for non-prescribed drugs (particularly the test of 12 January 2006), knowing that the rifampicine would certainly be discovered. On the other hand, the Tribunal had a strong interest in the 'discovery' of rifampicine to support its theory that Slobodan Milosevic was not adhering to, but, in fact, manipulating his treatment. To the ICTY, since Slobodan Milosevic was willfully aggravating his own health, he did not deserve the slightest considerations of leniency, and it became more legally reasonable to curtail his rights to defend himself.

Thus on 24 February 2006, the Tribunal rejected the demand for hospitalization that would have allowed Slobodan Milosevic to be properly treated in Moscow. Slobodan Milosevic addressed a final appeal, in the form of a hand-written letter dated 8 March to the Russian Foreign Minister, for an emergency hospitalization in the Bakulev Institute of Cardio-Vascular Surgery in Moscow. He died three days later, Saturday 11 March 2006, in cell E04. His death at the

Scheveningen prison followed those of Slavko Dokmanovic, Milan Kovacevic and Mirjan Cobic, with an autopsy performed by the Dutch Institute of Forensic Medicine. It was determined that Slobodan Milosevic died from a myocardial infarction (a heart attack) and that he had no traces of toxic medicines in his blood. Clearly the death of Slobodan Milosevic could never have been assigned to the normal and predictable evolution of his cardio-vascular pathology if this condition had been properly treated. It was therefore a case of 'judicial assassination' brought about by the inhuman conditions of his detention and the artless and inappropriate medical care 'agreed to' by doctors carrying out the orders of the prison authorities.

Suicide eliminated as reasonable possibility

Contrary to some impetuously advanced theories, Slobodan Milosevic did not commit suicide. In the first place, those who knew him well understood his total commitment to fighting for the dissolution of the ICTY, which had failed abjectly to produce any material evidence of his guilt. Mr. J. Bissett, the former Canadian ambassador to Yugoslavia, who testified before the ICTY at the end of February 2006, described Slobodan Milosevic working as relentlessly as ever with his sense of humor undiminished. The day before his death, Slobodan Milosevic had a phone conversation with Milorad Vucelic of the Socialist Party of Serbia. He said to Vucelic with great energy:

"Don't worry. They will not destroy me. They will not break me. It is I who will win!"

In fact, prosecutor G. Nice had acknowledged some months before that the project for a 'Greater Serbia', the lynch pin to the prosecution's case, did not rest on any established facts. It is therefore stupid to pretend that the taking of rifampicine or some other non-prescribed medication could have been responsible for a sudden death comparable to a form of suicide. The suicide theory can easily be struck from the list without leaving a shadow of doubt, especially since the autopsy did not reveal the slightest presence of a suspicious substance.

A medically assisted judicial assassination

The doctors had no obligation to achieve results, but they did have an obligation to employ certain means and they had to dispense their care in conformity with the facts of current science. However, the doctors of the ICTY demonstrated such great incompetence in both their diagnostics and their therapeutics that they could reasonably be compared to those who fail to offer assistance to someone in danger. The only diagnosis they presented, that of Slobodan Milosevic manipulating his treatment for his own ends, served as a strong justification for the prosecution to argue for the curtailment of their patient's rights to defend himself in person in court. They never acted as medical professionals responsible for the health of a 'Patient', but rather as penal functionaries charged with the surveillance of an 'Accused'. The internal documents of the ICTY show a perfect collaboration between the Dutch doctors, the prosecutors and the authorities at the detention center, with the common goal of reducing the rights of the defense. These doctors must be brought in to court to answer for their failure to aid someone in danger, in as much as independent specialists whose competence and experience is beyond question had indicated the gravity of the situation and the risk of serious complications.

The baseless accusations made against Slobodan Milosevic were meant to achieve (and in many instances did achieve) the following:

1. To keep him from defending himself and assigning counsel, against his will, to represent him (Steven Kay et Gillian Higgins).
2. To eliminate the facilities that had been accorded him for the preparation of his defense by the 'Order concerning the Preparation and Presentation of the Defence Case' of 17 September 2003.

3. To reduce the time allotted for the organization of his defense and increase the number of court sessions from three to four or five per week, so that Slobodan Milosevic would have neither the physical nor material means to prepare his witnesses, and would eventually find the fatigue and stress unbearable.

4. To reject his request for emergency hospitalization at the Bakulev Institute. The doctors assigned by the ICTY accused Slobodan Milosevic of not taking his prescribed medication so as to make him solely responsible for the steady decline in his health. This done, they were relieved of having to search out the real causes of the alarming symptoms presented by Slobodan Milosevic, and they justified the refusal of emergency hospitalization in Moscow by asserting that all that was needed, according to them, to return him to good health was for Slobodan Milosevic to take his medicine properly. They thereby deprived Slobodan Milosevic of a measure of leniency afforded to other prisoners (V. Kovacevic, P. Strugar).

From August 2004, Dr. P. Van Dijkman and Professor R. Tavernier indicated to the court that Slobodan Milosevic was probably not taking his medicine. But there was no evidence to support such an accusation, which did serious damage to Slobodan Milosevic in the judgement of the court, and which reflected to a much greater extent the derelictions rather than the obligations of care giving. And then these doctors assigned by the ICTY reiterated this accusation and exalted their lone 'diagnosis' as the explanation for the degradation of Slobodan Milosevic's health. Dr. P. Falke stated that

"The Accused put his health and his life in jeopardy by not correctly adhering to his treatment."

Several times this general practitioner rendered peremptory opinions on subjects outside his area of competence (pharmacokinetics of diazepam, the validity of UV chromatography, etc.). Furthermore, the reliability of his prescriptions is far from being established: occasional prescriptions or prescriptions 'on demand' were not noted on the prescription charts. We have also highlighted the blank spots in the diagnoses of other doctors assigned by the ICTY, be they ENT (Dr. H. Spoelstra), neurologists (Dr. N. Aarts) or toxicologists (Dr. D. Uges, Dr. D. Touw). An analysis of internal documents of the ICTY shows that the reports of the doctors (1, 8, 9, 10, 11, 17, 25, 28, 29, 30, 31, 32) preceded and even perhaps generated the memoranda of the prison authorities (18, 19, 20, 22, 23, 24, 26, 27, 34) and the charges of the prosecution (39). These doctors bear a heavy responsibility in the death of Slobodan Milosevic by myocardial infarction. It is undeniable that this was a case of judicial assassination with the complicity of doctors, or said another way, a medically assisted judicial assassination. We must say that the assigned counsel, Steven Kay and Gillian Higgins, during the first three months of 2006, defended the rights of Slobodan Milosevic by denouncing certain of the actions previously discussed here (40, 41).

These are the facts, Madame Prosecutor and Doctors of the ICTY, and we challenge you to deny them and to bring us before the Tribunal.

The confidential documents cited here as references were communicated to us by certain members of the Prosecutor's Office who are indignant over the behavior of their chief.

Références.

1. Lettre du Dr. P. Van Dijkman datée du 23 novembre 2005 et adressée au Dr. P. Falke, IT-02-54-T, pages 45804-45805.
2. Rapport du Pr. F. Leclercq daté du 4 novembre 2005, IT-02-54-T, pages 45840-45842.
3. Rapport du Dr. M. Shumilina daté du 4 novembre 2005, IT-02-54-T, pages 45845-45846.
4. Rapport du Pr. V. Andric daté du 4 novembre 2005, IT-02-54-T, pages 45843-45844.

5. Lettre du Dr. J. De Laat datée du 28 novembre 2005 et adressée au Dr. P. Falke IT-02-54-T, pages 45800-45801.
6. Conclusion collective (Pr. J. Letercq, Dr. M. Shumilina, Pr. V. Andric) datée du 4 novembre 2005, IT-02-54-T, page 45839.
- 7 Lettre du Pr. L. Bockeria datée du 14 novembre 2005 et adressée à Fausto Pocar, président du TPIY, IT-02-54-T, pages 45765-45766.
8. Rapport du Dr. P. Falke daté du 14 novembre 2005 et adressé au greffier H. Holthuis, IT-02-54-T, pages 45822- 45823.
9. Rapport du Dr. P. Falke daté du 14 novembre 2005 et adressé au greffier H. Holthuis, IT-02-54-T, page 45820.
10. Lettre du Dr. P. Van Dijkman datée du 18 novembre 2005 et adressée au Dr. P. Falke, IT-02-54-T, pages 45813-45814.
11. Lettre du Dr. P. Van Dijkman datée du 1er décembre 2005 et adressée au Dr. P. Falke, IT-02-54-T, page 45667 et page 45791.
12. Avis du Pr. J.H. Kingma, ancien Inspecteur-général de la Santé des Pays-Bas, IT-02-54-T, page 45515.
13. Geoffrey Nice, The Prosecutor v. Slobodan Milosevic, 28 février 2006, pages 45514-45517.
14. Rapport du Dr. M. Shumilina daté du 14 décembre 2005, IT-02-54-T, page 45787.
15. The Prosecutor v. Slobodan Milosevic, 2 mars 2006, IT-02-54-T, page 45667.
16. Lettre du Dr. H. Spoelstra datée du 21 novembre 2005 et adressée au Dr. P. Falke, IT-02-54-T, page 45807.
17. Rapport du Dr. P. Van Dijkman daté du 18 août 2004, IT-02-54-T, pages 37641-37643.
18. Mémoire interne du 31 août 2004 signé T. McFadden, IT-02-54-T, pages 45642- 45644.
19. Mémoire interne du 14 octobre 2004 signé T. McFadden, IT-02-54-T, pages 45645- 45647.
20. Mémoire interne daté du 26 octobre 2004 signé J. Hocking, IT-02-54-T, page 45648.
21. Ordre du 22 septembre 2004 -> Reasons for Decision on Assignment of Defence Counsel -> assignant Steven Kay et Gillian Higgins.
22. Mémoire interne du 7 mars 2005 signé J. Hocking, IT-02-54-T, page 45508.
23. Mémoire interne du 19 décembre 2005 signé T. McFadden, IT-02-54-T, page 45640.
24. Mémoire interne du 20 décembre 2005 signé H. Holthuis, IT-02-54-T, page 45641.
25. Rapport du 6 janvier 2006, adressé par le Dr. P. Falke au greffier H. Holthuis, IT-02-54-T, page 45634.
26. Mémoire interne du 1er février 2006 signé F. Gilmour, IT-02-54-T, page 45613.
27. Mémoire interne du 13 février 2006 signé F. Gilmour, IT-02-54-T, pages 45542-45546.
28. Rapports du Dr. D. Touw datés du 16 et du 20 janvier 2006 et adressés au greffier H. Holthuis, IT-02-54-T, pages 45583-45588.
29. Rapport du Dr. D. Uges daté du 24 janvier 2006 et adressé au greffier H. Holthuis, IT-02-54-T, pages 45623-45627.
30. Résultats des analyses toxicologiques adressés le 20 janvier 2006 au TPIY par le Dr. D. Touw, IT-02-54-T, pages 45558-45566.
31. Lettre du Dr. D. Touw datée du 23 février 2006 et adressée au Dr. P. Falke, IT-02-54-T, page 45506.
32. Lettre du Dr. P. Falke datée du 3 mars 2006 et adressée au greffier H. Holthuis, IT-02-54-T, page 45507.
33. Ordre du 26 janvier 2006, -> Submissions following trial chamber's order du 26 janvier 2006 -, IT-02-54-T, page 45619, paragraphe 6.
34. Mémoire interne du 2 février 2006 signé J. Hocking, IT-02-54-T, page 45611.
35. Rapport médico-légal du Dr. W.A. Zwart Voorspuij daté du 11 mars 2006, IT-02-54-T, page 45470.
36. Fiches de prescriptions médicales faisant apparaître le médicament anti-hypertenseur -> Vascase Plus -, IT-02-54-T, pages 45522- 45525.
37. Rapport du Dr. P. Falke daté du 11 novembre 2005 et adressé au greffier H. Holthuis, IT-02-54-T, page 45827.
38. Rapport du Dr. P. Falke daté du 21 novembre 2005 et adressé au greffier H. Holthuis, IT-02-54-T, pages 45811.
39. Geoffrey Nice, The Prosecutor v. Slobodan Milosevic, le 6 février 2006, IT-02-54-T, pages 45576-45578.

40. Arguments de Steven Kay et Gillian Higgins pour la défense de Slobodan Milosevic. 20 mars 2006, IT-02-54-T, pages 45509-45512.
41. Arguments de Steven Kay et Gillian Higgins pour la défense de Slobodan Milosevic. 6 mars 2006, IT-02-54-T, pages 45509-45512.

Posted by CirqueMinime/Paris at 5:50 PM

No comments:

[Post a Comment](#)

[Newer Post](#)

[Home](#)

[Older Post](#)

[Subscribe to: Post Comments \(Atom\)](#)

Ethereal template. Powered by Blogger

(<http://arretsurinfo.ch>)

Accueil International* Politique* Médias* Société* Culture* Vidéos* Dossiers*

Rechercher

Slobodan Milosevic disculpé, tandis que l'OTAN passe à autre chose

PAR NEIL CLARK ([HTTP://ARRETSURINFO.CH/AUTHORS/NEIL-CLARK/](http://ARRETSURINFO.CH/AUTHORS/NEIL-CLARK/)) — 06 AOÛT 2016 BALKANS

([HTTP://ARRETSURINFO.CH/CATEGORY/INTERNATIONAL/EUROPE/BALKANS/](http://ARRETSURINFO.CH/CATEGORY/INTERNATIONAL/EUROPE/BALKANS/)) EUROPE

([HTTP://ARRETSURINFO.CH/CATEGORY/INTERNATIONAL/EUROPE/](http://ARRETSURINFO.CH/CATEGORY/INTERNATIONAL/EUROPE/))

Mr Vergès gagne son procès post mortem

(<https://t1.wp.com/arretsurinfo.ch/wp-content/uploads/2016/08/milosevic.jpg>)

Manifestation d'hommage à Slobodan Milosevic – Cimetière de Pozarevac – 10 mars 2007

La disculpation, par le TPIY, de feu Slobodan Milosevic, ancien président de la Yougoslavie, pour les crimes de guerre commis en Bosnie qui lui étaient reprochés, prouve une fois de plus qu'il faut prendre les accusations de l'OTAN à l'encontre de ses « ennemis officiels » non pas avec « un grain de sel », mais avec un plein camion.

Depuis une bonne vingtaine d'années, les commentateurs néo-cons et les grosses légumes de l'« interventionnisme libéral » n'ont cessé de nous ressasser à toutes les occasions possibles, que Milosevic (dirigeant démocratiquement élu à la présidence d'un pays qui comptait 20 formations politiques fonctionnant librement) était un vil dictateur génocidaire, responsable de TOUS les morts des Balkans dans les années 1990. Répétez après moi, d'une voix de robot et en faisant des gestes de robot avec les bras : « agression génocidaire de Milosevic », « agression génocidaire de Milosevic »...

Mais la fable officielle, tout comme celle qu'on nous a vendue en 2003 sur les Armes de Destruction Massive de l'Irak capables de nous atteindre en 45 minutes, était une pure invention chargée de justifier une opération de changement de régime forcé que souhaitaient depuis longtemps les factions dominantes occidentales

La conclusion du TPIY qu'une des personnalités les plus démonisées des temps modernes était innocente des crimes atroces dont elle avait été accusée aurait dû faire la une et les gros titres de tous les médias dans le monde. Il n'en a rien été. Le TPIY lui-même a bien pris soin d'enfouir la nouvelle aussi profondément que possible dans son verdict de 2.590 pages du procès du leader serbe bosniaque Radovan Karadzic, condamné en mars dernier pour génocide (à Srebrenica), crimes de guerre et crimes contre l'humanité.

Pas la moindre annonce officielle ni la plus infime conférence de presse concernant la disculpation de Milosevic. Sans le journaliste et chercheur Andy Wilcoxon (<http://www.counterpunch.org/2016/08/01/the-exoneration-of-milosevic-the-ictys-surprise-ruling/>) qui l'a déterrée pour nous, on n'en aurait rien su.

Ah, combien les choses étaient différentes quand le procès du prétendu « Boucher des Balkans » a débuté en février 2002 ! Là, il aurait fallu être enfermé au fond d'une garde-robe pour ne pas être au courant de ce qui se passait.

CNN assurait alors une couverture en béton de ce qui fut décrit comme « le procès le plus important depuis Nuremberg ». Bien entendu, la culpabilité de Milosevic allait de soi. « Quand la sentence tombera et qu'il disparaîtra au fond de sa cellule, personne au monde n'en entendra plus jamais parler. » déclara l'avocate US Judith Armatta, de Coalition pour une Justice Internationale (http://www.sourcewatch.org/index.php/Coalition_for_International_Justice), organisation qui comptait l'ex-ambassadeur US en Yougoslavie Warren Zimmerman, dans son conseil consultatif.

Quiconque osait alors mettre en doute la ligne de l'OTAN se faisait traiter d'« apologiste de Milosevic », ou pire : de « négateur de génocide », par les « Responsables du maintien de la Vérité impériale ».

Mais, malgré le blabla et le battage qui entouraient le « procès du siècle », il fut vite évident que l'accusation patageait dans une très profonde choucroute. Le Sunday Times a même cité un expert qui disait que « 80% des attendus de l'acte d'accusation auraient été disqualifiés par n'importe quelle cour britannique, comme ne consistant que de rumeurs ». C'était à mon avis une estimation généreuse.

Le problème, c'est qu'il s'agissait d'un procès bidon, d'un procès-spectacle où la géopolitique a pris le pas sur les preuves tangibles. Il est important de se rappeler que les charges d'origine contre Milosevic, quant à de prétendus crimes de guerre au Kosovo ont été formulées en mai 1999, au plus fort de la campagne de bombardements massifs de l'OTAN sur la Yougoslavie, et à un moment où la guerre ne se déroulait pas comme prévu par les États-Unis et leurs alliés.

Les charges avaient clairement pour but de faire pression sur Milosevic, pour l'amener à céder aux exigences de l'OTAN [c. à d. à accepter de bonne grâce le démantèlement de son pays NdT]

L'ennui pour l'OTAN, c'est qu'au moment où le procès de Milosevic allait débiter, la fable sur le Kosovo avait déjà commencé à se détricoter. Les dénonciations stridentes des USA et de leurs alliés à propos de génocide et de centaines de milliers de tués, remises à leur place ici (http://www.sourcewatch.org/index.php/Coalition_for_International_Justice) par le grand John Pilger, s'étaient déjà avérées des calembredaines. En septembre 2001, une cour de justice de l'ONU allait établir qu'il n'y avait pas eu de génocide (<http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/1530781.stm>) au Kosovo.

C'est pourquoi, pour tenter d'étoffer leur cause de plus en plus faible contre Milosevic, il fallait absolument que les procureurs de La Haye trouvent de nouveaux motifs d'inculpation dans la guerre de Bosnie. Ce qui fut fait en accusant « Sloba » d'avoir mis sur pied une conspiration criminelle visant au nettoyage ethnique des Croates et des musulmans de Bosnie, dans le but de réaliser son projet d'une « Grande Serbie ».

Dans un procès normal au criminel, on recherche les preuves, et quand elles sont jugées suffisantes, on énonce les charges. C'est le contraire qui s'est produit dans le cas de Milosevic : il a d'abord été accusé pour des raisons politiques, et on a ensuite essayé de prouver ce dont on l'accusait.

L'ironie veut que l'ancien président avait déjà été loué par le président Clinton pour le rôle qu'il avait joué en faveur des efforts de paix en Bosnie en 1995, efforts dont le résultat avait été le traité de paix signé à Dayton, Ohio.

La vérité, c'est que Milosevic n'a jamais été un nationaliste serbe mais – pendant toute sa vie – un socialiste qui s'est toujours efforcé de maintenir une Yougoslavie multi- raciale, multi-ethnique, stable.

Son but, tout au long de ses années de pouvoir, n'a jamais été de bâtir une « Grande Serbie » mais d'essayer de maintenir entière et cohérente une Yougoslavie fédérale, ainsi que le reconnaît aujourd'hui, mais un peu tard, le TPIY.

Non seulement Milosevic n'a rien eu à voir avec le nettoyage ethnique de Bosnie, mais il l'a au contraire condamné. Le jugement du TPIY note « les critiques et la désapprobation répétées [de Milosevic, NdT] de la politique suivie par l'accusé (Karadzic) et les dirigeants serbes de Bosnie. » Milosevic, en homme pour qui toutes les formes de racisme étaient anathèmes, insistait pour que toutes les ethnies soient protégées.

Mais, afin de pouvoir punir Milosevic et mettre en garde ceux qui auraient l'audace de s'opposer aux volontés du pouvoir US, il fallait que l'histoire fût ré-écrite. Le socialiste yougoslave qui avait combattu la politique nationaliste des dirigeants bosniaques devait être déguisé à posteriori en traître de mélodrame de la guerre de Bosnie et chargé pendant qu'on y était de tout le sang versé dans les Balkans. Pendant ce temps, le sus-mentionné ambassadeur US Warren Zimmerman, dont les interventions calomnieuses pour faire avorter toute solution diplomatique avaient contribué à déclencher le conflit bosniaque, s'en sortait blanc comme neige.

La campagne de dénigrement « tout est de la faute à Sloba » fit ce qu'il fallait pour que les faits réels soient escamotés. Un article écrit – je ne me moque pas de vous – par un « Professeur d'Études Européennes de l'Université d'Oxford » fit même de Milosevic le président de la Yougoslavie en 1991 (l'année où la Slovénie fit sécession), alors que, bien sûr, le président de la Yougoslavie était alors le Croate de Bosnie Ante Markovic.

Il était inévitable que Milosevic soit assimilé à Hitler. Il le fut. « On aurait dit Hitler revenu se pavaner » écrivit le rédacteur politique du News of the World, quand Milosevic eut la témérité de vouloir se défendre à la barre des accusés. « On a revu en éclairs à vous glacer le sang, un monstre nazi de la IIe Guerre Mondiale, quand le tyran serbe déposé s'est mis à haranguer la Cour. »

Pour bien s'assurer que les lecteurs ne rataient pas l'équivalence Milosevic=Hitler, le même News of the World illustre sa diatribe d'une photo d'Hitler, le « Boucher de Berlin », sur fond de camp de concentration et d'une photo de Milosevic, le « Boucher de Belgrade », plaquée sur celle d'un camp bosniaque.

Très commodément pour l'accusation, Milosevic est mort dans sa cellule en mars 2006.

Si on se base sur ce qu'on avait vu au procès jusque là, il n'était pas concevable que le tribunal puisse déclarer l'accusé coupable. Toute une série de témoins de « flagrant délit » s'étaient avérés, l'un après l'autre, des pétards trempés.

Ainsi que je l'ai noté dans un autre article :

Le témoin-vedette Ratomir Tanic se révéla être un salarié des forces de sécurité occidentales, tandis que le chef de la police secrète yougoslave, Rade Markovic, qui devait à la fin donner le coup de grâce en faisant des révélations sensationnelles sur la façon dont son ancien maître avait ordonné l'expulsion des Albanais du Kosovo, fit exactement le contraire et déclara qu'on l'avait torturé pour l'obliger à mentir et que sa déposition écrite avait été falsifiée par l'accusation.

En plus de quoi, comme je l'ai écrit ici (<https://www.theguardian.com/commentisfree/2007/jan/18/blairsearlierillegalwar>), l'ex-chef chargé de la sécurité dans l'armée yougoslave, le général Geza Farkas (d'ethnie hongroise) vint témoigner que tous les soldats yougoslaves du Kosovo avaient reçu un document expliquant les lois internationales en matière de droits de l'homme, et qu'il leur avait été ordonné de désobéir à quiconque voudrait leur faire violer ces lois. Farkas devait révéler (<http://www.slobodan-milosevic.org/news/smorg110905.htm>) aussi que Milosevic avait donné des ordres pour qu'aucun groupe paramilitaire ne soit autorisé à opérer au Kosovo.

Quand Milosevic est mort, ses accusateurs ont clamé qu'il « flouait la justice ». Mais, dans la réalité, ainsi que le TPIY lui-même vient de le reconnaître, c'est « la Justice » qui a floué Milosevic.

Pendant qu'il était occupé à se défendre à La Haye contre des accusations fallacieuses à motivation politique, les USA et leurs alliés déclenchaient leur attaque aussi brutale qu'illégale contre l'Irak, dans une guerre qui devait causer la mort d'un million de gens. L'an dernier, un rapport de Body Count (« Décompte de cadavres ») révélait qu'au moins 1.3 millions de personnes auraient péri, du fait de la « guerre au terrorisme » des USA en Irak, en Afghanistan et au Pakistan.*

Des chiffres de ce genre nous aident à remettre le Kosovo en perspective. Même si on considérait Milosevic et le gouvernement de l'époque responsables d'une partie des morts survenues dans le pays en 1999 (en combattant dans une guerre que l'Occident avait incontestablement voulue et provoquée (<https://www.theguardian.com/world/2000/jul/21/balkans1>)) un nombre infiniment plus grand – et de très loin – de morts et de destructions a été le fait des pays qui se sont montrés les plus anxieux de flanquer l'ex-président de Yougoslavie au trou. Ainsi que John Pilger l'a noté (<http://www.newstatesman.com/europe/2008/08/pilger-kosovo-war-nato-serbs>) en 2008, les bombardements de la Yougoslavie ont été « les plus parfaits précurseurs des bains de sang d'Afghanistan et d'Irak. »

Depuis lors, nous avons eu droit aussi à la destruction de la Libye, pays qui avait le plus haut standard de vie de toute l'Afrique, et à l'utilisation de soi-disant « rebelles » dans une tentative forcenée d'opérer un changement de régime en Syrie.

Il ne faut pas être Sherlock Holmes pour voir là un motif récurrent :

Avant toute guerre ou « intervention humanitaire » conduite par les USA contre un pays-cible donné, un certain nombre d'accusations criardes sont lancées contre le dirigeant du pays et son gouvernement. Ces « dénonciations » bénéficient d'un maximum de couverture de la part des médias, qui sont chargés de les répéter *ad nauseam*, jusqu'à ce que le public finisse par les accepter comme des vérités.

Plus tard, il finit toujours par s'avérer que les accusations étaient fausses (comme celle des ADM en Irak), non prouvées ou considérablement exagérées. Mais on est alors « passé à autre chose » : un nouveau cycle d'attaques et d'accusations a été entamé ailleurs, contre d'autres, chacun se gardant bien de faire la lumière sur les précédentes accusations frauduleuses mais se concentrant au contraire sur la dénonciation des agressions génocidaires du « nouvel Hitler » dont il faut bien qu'on s'occupe. En 1999, c'était Milosevic. Aujourd'hui, c'est Assad ou Poutine.

Et devinez quoi, cher lecteur ? Ce sont les mêmes « élites » occidentales aux mains souillées de sang qui ont perpétré les atrocités précédentes à coups de mensonges à la pelle, qui orchestrent les accusations.

Comme le dit un très vieux proverbe : Quand vous montrez quelqu'un du doigt, trois doigts se pointent sur vous.

Neil Clark – RT – 2 août 2016

* Ce chiffre était déjà avancé pour l'Irak seul dans les toutes premières années d'une guerre d'invasion qui dure depuis plus de 13 ans et où pas un jour ne se passe sans qu'il y ait de nouveaux morts. NdT.

Neil Clark est journaliste, écrivain et blogueur. Il a collaboré et collabore à un grand nombre de journaux, tient une chronique régulière sur RT et participe à de nombreuses émissions de radio et de télévision. Il est co-fondateur de Campaign for Public Ownership (qui milite pour les nationalisations). Son blog, qui a remporté plusieurs prix se trouve ici : www.neilclark66.blogspot.com (<http://www.neilclark66.blogspot.com/>). Vous pouvez le suivre sur [Twitter@NeilClark66](https://twitter.com/NeilClark66) (<https://twitter.com/NeilClark66>)

Article original : <https://www.rt.com/op-edge/354362-slobodan-milosevic-exon-> (<https://www.rt.com/op-edge/354362-slobodan-milosevic-exonerated-us-nato/>)

Traduction c.l. pour Les Grosses Orchades

Source: <http://lesgrossesorchadeslesamplesthalameges.skynetblogs.be/archive/2016/08/05/meme-si-c-est-l-ete-8636282.html> (<http://lesgrossesorchadeslesamplesthalameges.skynetblogs.be/archive/2016/08/05/meme-si-c-est-l-ete-8636282.html>)

Kosovo (), OTAN (), Slobodan Milosevic (), TPY (), Yougoslavie ()

Les assertions et opinions exprimées ici sont le fait de leur auteur et ne peuvent en aucun cas être imputées à Arrêt sur Info.

Vous pouvez reproduire les articles d'Arrêt sur Info à condition de citer la source et de ne pas les modifier ni les utiliser à des fins commerciales.

Vous voulez réagir, signaler une erreur, communiquer un renseignement ? Contact (<http://arretsurlinfo.ch/contact/>)

Arrêt sur Info est totalement indépendant. S'il vous convient n'oubliez pas de le soutenir par un don (<http://arretsurlinfo.ch/donations/>)!

© 2016 Arrêt sur Info. All Rights Reserved. Hébergé par AlpNet (<https://www.alphosting.ch/?nd=asi>)

(http://arretsurinfo.ch)

Accueil International Politique Médias Société Culture Videos Douviers

Lettre ouverte à Madame Carla Del Ponte sur l'assassinat de Milosevic

PAR JACQUES VERGES (HTTP://ARRETSURINFO.CH/AUTHORS/JACQUES-VERGES/), PATRICK BARRIOT (HTTP://ARRETSURINFO.CH/AUTHORS/PATRICK-BARRIOT/) — 09 AOÛT 2016 DROIT INTERNATIONAL (HTTP://ARRETSURINFO.CH/CATEGORY/POLITIQUE/DROIT-INTERNATIONAL/)

Me Vergès gagne son procès post mortem (http://arretsurinfo.ch/slobodan-milosevic-disculpe-tandis-que-lotan-passe-a-autre-chose/)

Voor
Engelse
Text
ZIE
CIRQUE MINE
By grand
SEPARANT,
Blz. 3(4)
E.V.

(https://i1.wp.com/arretsurinfo.ch/wp-content/uploads/2016/08/milosevic.jpg)

À propos de l'assassinat judiciaire médicalement assisté de Slobodan Milosevic, c'est le moment ou jamais de relire la lettre ouverte à Carla Del Ponte, procureur au TPIY, sur l'assassinat de Slobodan Milosevic, de Maître Jacques Vergès et Dr. Patrick Barriot

.....

Lettre ouverte à Madame Del Ponte, procureur au TPIY, Et aux médecins désignés par le TPIY

Maître Jacques Vergès et Docteur Patrick Barriot

Les médecins possèdent l'art de soigner et d'atténuer les souffrances de leurs patients au moyen de médicaments donc l'efficacité ne cesse de croître. Malheureusement ce pouvoir thérapeutique est parfois utilisé pour réduire au silence des prisonniers irréductibles.

Le cas du prisonnier IT.02.54.T

Slobodan Milosevic souffrait d'une hypertension artérielle sévère et mal équilibrée (pression artérielle systolique atteignant fréquemment 220 à 230 mmHg), aggravée par ses conditions de détention. Cette hypertension artérielle avait des répercussions cardiaques et cérébrales : hypertrophie ventriculaire gauche, troubles de la repolarisation dans les dérivations précordiales de l'électrocardiogramme pouvant faire évoquer une ischémie, athérosclérose des vaisseaux du cou (en particulier de la carotide droite) et des vaisseaux intracrâniens. Cette hypertension sévère justifiait un traitement lourd associant : un bêta-bloqueur (metoprolol : 200 mg), un inhibiteur calcique (amlodipine : 20 mg), un inhibiteur de l'enzyme de conversion (enalapril : 40 mg) et un diurétique (hydrochlorothiazide : 50 mg).

Au cours du deuxième semestre de l'année 2005, Slobodan Milosevic présentait également des signes de souffrance cochléo-vestibulaires, en particulier des signes auditifs, devenant progressivement invalidants : bourdonnements d'oreilles (acouphènes), diminution de l'acuité auditive de type surdité de perception prédominant à droite, douleurs auriculaires droites aggravées par le port des écouteurs, vertiges. Il s'agissait selon toute vraisemblance d'une atteinte de l'oreille interne d'origine vasculaire. Une pathologie vasculaire aggravée par le stress.

Les conditions de la détention de Slobodan Milosevic ont joué un rôle dans l'aggravation de sa pathologie vasculaire, en particulier le stress lié à l'isolement familial. Depuis son enlèvement et son incarcération à La Haye, soit depuis près de 5 ans, Slobodan Milosevic n'avait pas été autorisé à recevoir la visite des membres de sa famille. Il y a quelques mois, Slobodan Milosevic écrivait en français à monsieur Javier Solana, secrétaire général du Conseil de l'Union Européenne (UE) et Haut Représentant de l'UE pour la politique étrangère et de sécurité commune (PESC), la lettre suivante :

« Monsieur Solana. Vous savez bien que je dirigeais mon pays et ses forces armées au moment où vous avez déclenché les frappes contre la Yougoslavie et vous n'ignorez pas qu'à présent je me trouve dans votre prison de Scheveningen. La différence fondamentale entre ma personne et les autres détenus qui m'entourent ne réside pas seulement dans le fait que je suis le seul chef d'Etat emprisonné ici mais également dans le fait que je suis la seule personne qui se voit privée de la possibilité de voir sa famille. Je vous décris ma situation car je ne suis pas sûr que vous soyez informé des conditions de ma détention et je ne peux imaginer qu'un homme digne de respect puisse se rendre responsable d'une telle violence. Les mesures de rétorsion à l'encontre de l'épouse et des enfants d'un adversaire sont indignes d'un homme d'honneur. Au regard des hautes fonctions qui furent les vôtres et qui sont également les vôtres aujourd'hui, je ne peux douter que vous prendrez les mesures nécessaires afin que les membres de ma famille puissent se rendre et séjourner librement aux Pays-Bas pour me rendre visite. Slobodan Milosevic. »

A l'évidence ces mesures nécessaires n'ont jamais été prises.

Le stress lié à l'organisation de sa défense a également joué un rôle délétère de l'avis même du cardiologue hollandais nommé par le TPIY, peu suspect, nous le verrons, de compassion à l'égard de son « Accusé ». Dans une lettre datée du 23 novembre 2005, le Dr. P. Van Dijkman (service de cardiologie de l'hôpital Bronovo) écrit au Dr. P. Falke (médecin du Centre de détention) :

« Au regard du programme de travail, il est normal que le patient se sente fatigué. Il participe à trois sessions par semaine et passe le reste du temps à les préparer, en interrogeant, entre autres, ses témoins. Cela ne laisse pas beaucoup de temps pour se reposer. Il est probable que la pression artérielle va augmenter à nouveau au cours de sessions génératrices de stress » (1).

L'expertise médicale du 4 novembre 2005

Trois médecins spécialistes indépendants ont examiné, à sa demande, Slobodan Milosevic le 4 novembre 2005 : le Dr. M. Shumilina, angiologue, spécialiste de la circulation veineuse cérébrale à l'Institut de chirurgie cardio-vasculaire Bakoulev de Moscou ; le Pr. V. Andric, oto-rhino-laryngologiste (service d'ORL, hôpital VMA de Belgrade) et le Pr. F. Leclercq, chef de service de cardiologie à l'hôpital Arnaud de Villeneuve (CHU de Montpellier).

Le Pr. F. Leclercq confirmait la présence de signes électrocardiographiques suspects et prescrivait des examens complémentaires (scanner coronaire, scintigraphie myocardique) afin de mieux évaluer la circulation coronaire (2). Peu après l'annonce du décès de Slobodan Milosevic, le Pr. F. Leclercq nous a adressé un message précisant :

« Je suis triste que les examens que nous avons demandés n'aient pas été réalisés ».

En outre, le Pr. F. Leclercq insistait sur la nécessité d'une période de repos efficace :

« Il est incontestable que le stress participe aux irrégularités de la pression artérielle et qu'une période de repos doit être prescrite ».

Le Dr. M. Shumilina et le Pr. V. Andric confirmaient l'origine vasculaire des signes cochléo-vestibulaires invalidants (3, 4). Au vu des examens réalisés, en particulier l'imagerie par résonance magnétique (IRM), le Dr. M. Shumilina mettait en évidence des anomalies vasculaires à plusieurs niveaux : tronc brachio-céphalique, artère carotide interne droite, artère vertébrale droite, artères coronaires. Il existait en outre, selon elle, des anomalies de la circulation veineuse cérébrale liées à un traitement inadéquat de la pathologie vasculaire dont souffrait Slobodan Milosevic. Le Dr. M. Shumilina et le Pr. V. Andric prescrivirent également des examens complémentaires (doppler des vaisseaux du cou, artériographie cérébrale).

Le point crucial de cette expertise indépendante est que les trois spécialistes établissaient un lien entre les signes cochléovestibulaires (en particulier la surdité de perception) et l'hypertension artérielle. Or ce lien a été vigoureusement nié par les médecins hollandais désignés par le TPIY, à l'exception du Dr. J. De Laat (Leiden University Medical Centre) qui écrivit le 28 novembre 2005 au Dr. P. Falke :

« Il est probable que l'état cardiovasculaire du patient joue un rôle dans cette atteinte auditive » (5).

Mais son avis fut ignoré

La conclusion du rapport des médecins indépendants était sans ambiguïté :

« Compte tenu des résultats des examens médicaux consultés dans le dossier et réalisés lors de la visite du 4 novembre 2005, nous pouvons conclure que l'état de santé du patient n'est pas stabilisé et que des complications sont possibles. Son état nécessite la poursuite des explorations avec pour objectif de préciser l'origine des troubles présentés. Il est nécessaire de proposer au patient une période de repos, c'est-à-dire la cessation de toutes les activités physiques et de tous les efforts intellectuels pendant au moins 6 semaines » (6).

Le rapport du groupe d'experts soulevait donc des problèmes non résolus, à la fois d'ordre diagnostique et thérapeutique. Il soulignait également la gravité et l'urgence de la situation. Il fut cité à l'appui d'une demande de mise en liberté provisoire en vue d'une hospitalisation à l'Institut Bakoulev de Moscou, la Russie offrant toutes les garanties de sécurité pour le retour de Slobodan Milosevic à La Haye, une fois le traitement effectué. L'Institut Bakoulev possède un plateau technique offrant à la fois les possibilités diagnostiques (coronarographie, artériographie cérébrale) et thérapeutiques (dilatation coronaire, endartériectomie carotidienne) requises, ainsi que des spécialistes du plus haut niveau sous la direction du Pr. L. Bockeria. Le Pr. L. Bockeria qualifiait l'état de Slobodan Milosevic de « critique » et prédisait une « catastrophe cardio-vasculaire » (7).

Désaccords et controverses

Les conclusions du groupe d'experts indépendants furent contestées par les médecins hollandais assignés par l'autorité pénitentiaire et firent l'objet d'une double controverse. D'abord une controverse opposant le Pr. F. Leclercq au Dr. P. Van Dijkman. Dans un rapport adressé à H. Holthuis, greffier du TPIY, daté du 14 novembre 2005, le Dr. P. Falke déclare :

« Contrairement à la conclusion commune des médecins examinateurs (V. Andric, F. Leclercq et M. Shumilina), le spécialiste traitant (P. Van Dijkman) conclut qu'il est peu probable que les anomalies vasculaires aient un lien direct avec les symptômes présentés. Le spécialiste traitant estime qu'une période de repos n'aura pas d'influence positive sur ces symptômes » (8, 9).

Cet avis est confirmé quelques jours plus tard par une lettre du Dr. P. Van Dijkman, datée du 18 novembre 2005 et adressée au Dr. P. Falke. Voici ce que déclare dans cette lettre le Dr. P. Van Dijkman à propos des prescriptions du Pr. F. Leclercq (examens complémentaires et repos) :

« Ce dernier point me semble quelque peu excessif au vu des examens déjà réalisés (...). À ce jour, je ne vois aucun argument pour modifier la procédure et, de mon point de vue, il n'y a pas d'élément d'ordre cardiologique pour modifier le déroulement actuel du procès » (10).

Position réaffirmée quelques jours plus tard dans une lettre datée du 1er décembre 2005, adressée à nouveau par le Dr. P. Van Dijkman au Dr. P. Falke :

« Dans mon courrier du 18 novembre 2005, je signalais que je ne voyais pas de raison de modifier la prise en charge et que, d'un point de vue cardiologique, il n'y avait pas de raison non plus de modifier le déroulement du procès (...). Les trois médecins étrangers qui ont examiné Mr. Milosevic recommandent qu'une période de repos de 6 semaines lui soit accordée immédiatement. Il s'agit d'une durée déterminée de façon arbitraire et à l'appui de laquelle, à mon avis, aucun argument solide n'est apporté » (11).

Le Dr. P. Van Dijkman, nous le voyons, conteste de façon péremptoire l'avis d'un professeur de cardiologie. Il conteste à la fois la prescription d'examens complémentaires chargés de préciser le diagnostic et l'octroi d'une période de repos nécessaire au plan thérapeutique. Il se déclare néanmoins incompetent sur la pathologie cochléo-vestibulaire et il ne se prononce pas sur l'avis du Dr. M. Shumilina concernant les troubles vasculaires. Il aurait dû prendre en compte les avis de ses confrères ou demander l'avis d'un interniste. Trop sûr de lui, il semble plus à l'aise pour réduire le temps de repos d'un homme malade que pour établir un bon diagnostic. Il est important de préciser que, de l'avis même du Pr. J.H. Kingma (ancien Inspecteur-général de la Santé des Pays-Bas), le Dr. P. Van Dijkman aurait dû prendre l'avis d'un autre spécialiste :

« Le Pr. Kingma estime qu'un avis spécialisé supplémentaire devrait être requis pour conseiller le Dr. P. Van Dijkman dans le traitement de l'Accusé. Un spécialiste en médecine interne serait probablement de bon conseil à ce stade parce que l'Accusé souffre d'hypertension artérielle, affection qui touche tous les organes et pas seulement le cœur. Le Pr. Kingma propose de parler au Dr. P. Van Dijkman de la possibilité de demander un avis supplémentaire » (12, 13).

La deuxième controverse opposait le Dr. M. Shumilina au Dr. N. Aarts (neuroradiologue hollandais) sur le lien entre les symptômes cochléo-vestibulaires observés et l'hypertension artérielle mal traitée. Pour le Dr. M. Shumilina et le Pr. V. Andric, l'origine vasculaire des troubles sensoriels auditifs ne faisait pas de doute et ils contestaient l'interprétation du médecin hollandais (14). Un document du TPIY daté du 14 décembre 2006 précise sans la moindre ambiguïté :

« Le Dr. N. Aarts, spécialiste agréé par le tribunal, estime que Mr. Milosevic ne présente aucune pathologie nécessitant un traitement » (15)

Seul le Dr. J. De Laat, nous l'avons dit, a confirmé le lien entre la pathologie vasculaire et les signes cochléo-vestibulaires, mais son avis n'a pas été pris en considération.

L'assurance, l'arrogance dirons-nous, avec laquelle le Dr. P. Van Dijkman a contesté l'avis du Pr. F. Leclercq et l'arrogance avec laquelle le Dr. N. Aarts a contesté l'avis du Dr. M. Shumilina et du Pr. V. Andric sont suspectes. Ces « experts agréés par le TPIY » n'ont pas accordé la moindre place au doute diagnostique ni aux règles de déontologie, que ce soit à l'égard d'un homme malade, dont ils avaient en charge la santé, ou à l'égard de confrères, dont l'avis aurait dû être pris en compte au vu de leur expérience et de leur compétence. En réalité ces médecins ont été beaucoup plus influencés par les arguments du procureur que par ceux de leurs confrères. Notons à nouveau que la seule fois où un médecin désigné par le tribunal s'est déclaré incompetent et a confié le dossier à un autre collègue, ce dernier est allé dans le sens des experts indépendants. L'avis du Dr. J. De Laat avait été sollicité par le Dr. H. Spoelstra (service ORL de l'hôpital Bronovo) dans une lettre datée du 21 novembre 2005 car ce dernier, mandaté par le TPIY, estimait que certains troubles présentés par Slobodan Milosevic sortaient de son champ de compétence et il souhaitait l'avis d'une tierce personne (16).

Des accusations non fondées concernant la non-observance du traitement

Au mois de juillet et au mois d'août 2004, le Dr. P. Van Dijkman et le Pr. R. Tavernier ont adressé des rapports au TPIY exprimant des doutes sur le fait que l'« Accusé » prenait bien son traitement (17). Il est important de noter qu'à la suite de cette accusation médicale, plusieurs mémorandums confidentiels ont été rédigés par les autorités du centre de détention : mémorandum du 31 août 2004 signé T. McFadden, directeur du Centre de détention, mémorandum du 14 octobre 2004 signé T. McFadden, mémorandum du 26 octobre 2004 signé J. Hocking, greffier-adjoint du TPIY (18, 19, 20). Ces mémorandums accréditaient la thèse des médecins et proposaient des mesures de rétorsion visant à empêcher Slobodan Milosevic d'assurer seul sa défense (21) et à supprimer les facilités qui lui avaient été accordées pour préparer ses témoins.

Fin 2005 et début 2006 une nouvelle série de mémorandums émanant des autorités du centre de détention visait une fois de plus à réduire les droits de la défense : mémorandum du 7 mars 2005 signé J. Hocking, mémorandums du 6 décembre et du 19 décembre 2005 signés T. McFadden, mémorandum du 20 décembre 2005 signé H. Holthuis, mémorandum du 6 janvier 2006 signé P. Falke, mémorandum du 1er février 2006 signé F. Gilmour, directeur-adjoint du centre de détention, mémorandum du 13 février 2006 signé F. Gilmour (22, 23, 24, 25, 26, 27).

Tous ces mémorandums accusaient à nouveau Slobodan Milosevic d'aggraver volontairement son état de santé en refusant d'absorber les médicaments prescrits par le Dr. P. Van Dijkman et en absorbant d'autres médicaments non prescrits. Ces mémorandums s'appuyaient sur des rapports médicaux précisant que les taux sanguins des médicaments prescrits étaient anormalement bas. De bonne foi, Slobodan Milosevic proposa alors de se soumettre à des examens sanguins, sous strict contrôle médical, afin de doser les médicaments prescrits et de rechercher d'éventuels médicaments non prescrits. L'examen le plus important fut réalisé le 12 janvier 2006 (28, 29, 30). Le rapport émis le 24 janvier 2006 par le Dr. D. Uges et le Dr. D. Touw (pharmaco-toxicologues, experts en médecine légale) concluait qu'« il y a de solides arguments dans les données pharmacologiques issues de ces tests pour soutenir que l'« Accusé » ne prend pas ou prend de façon irrégulière son traitement, et qu'il semble évident que ce peut être la cause de l'hypertension artérielle persistante ».

Ce rapport mettait, une fois de plus, en évidence des taux anormalement bas de médicaments prescrits, alors qu'ils avaient été absorbés sous strict contrôle médical dans le cadre d'exams sanguins librement acceptés, et même réclamés par Slobodan Milosevic. Notons par ailleurs que les toxicologues se sont limités au dosage du metoprolol et de l'amlodipine et qu'ils n'ont pas jugé utile de doser l'enalapril (élément pourtant essentiel du traitement) ni l'hydrochlorothiazide. Le rapport stipule clairement : « Nous avons décidé de ne pas doser l'enalapril ni l'hydrochlorothiazide ». En outre, la sensibilité des méthodes de mesures utilisées est sujette à caution, le laboratoire du Dr. D. Uges et celui du Dr. D. Touw n'utilisant pas les mêmes méthodes. Le Dr. D. Touw semble avoir utilisé une méthode de détection en chromatographie UV peu sensible et non une méthode séparative de chromatographie en phase liquide. Or l'interprétation des résultats diffère en fonction de la sensibilité des méthodes de mesure, une activité hémodynamique pouvant être observée à partir de 6 microgrammes par litre pour l'amlodipine et à partir de 20 microgrammes par litre pour le metoprolol.

Un point capital doit être souligné à propos de la prise de sang du 12 janvier 2006 : à aucun moment n'apparaît dans le bilan émis par le laboratoire au mois de janvier, la mention de la découverte de rifampicine. En revanche, cet antibiotique, réputé pour son aptitude à déclencher un phénomène d'induction enzymatique, est cité dans la discussion visant à trouver une explication aux taux anormalement bas de metoprolol et d'amlodipine. Un taux sanguin abaissé peut en effet résulter, entre autres, d'une mauvaise absorption digestive, d'interactions médicamenteuses variées, d'un mécanisme d'induction enzymatique ou d'une métabolisation rapide par duplication génique (CYP2D6, CYP3A4). Il est écrit dans le rapport :

« Dans la mesure où l'amlodipine est un substrat de l'enzyme CYP3A4, la concentration d'amlodipine peut baisser en cas d'induction enzymatique liée par exemple à une prise de rifampicine »,

et plus loin :

« A ce stade, nous ne pouvons pas fournir d'explication satisfaisante pour ces taux bas de metoprolol et d'amlodipine ».

En d'autres termes, lorsqu'ils rendent les résultats des tests sanguins, au mois de janvier 2006, les experts en toxicologie n'ont aucune certitude, seulement des suppositions. Ils évoquent la possibilité d'une induction enzymatique et ils citent « à titre d'exemple » un bon inducteur enzymatique : la rifampicine. Mais ils ne signalent à aucun moment la présence de rifampicine dans les échantillons de sang. Curieusement, deux mois plus tard, ils annoncent avoir découvert un taux élevé de rifampicine dans les prélèvements du 12 janvier, à savoir 0,8 mg/l de rifampicine et 1,1 mg/l de désacétyl-rifampicine, ce qui correspond selon eux à l'absorption d'une dose thérapeutique (environ 10 mg/kg/j soit 2 gélules de 300 mg en une seule prise pour un adulte). Or ce résultat, qui apparaît dans une lettre du Dr. D. Touw au Dr. P. Falke datée du 23 février 2006 (31), puis dans une lettre du Dr. P. Falke au greffier H. Holthuis datée du 3 mars 2006 (32), n'a été communiqué à Slobodan Milosevic que le 7 mars 2006.

Slobodan Milosevic n'a jamais absorbé de rifampicine dans le but d'aggraver son état de santé et il n'a pas absorbé le moindre antibiotique durant ses années de détention. Soulignons à nouveau que la pathologie cardiovasculaire dont souffrait Slobodan Milosevic ne constituait ni une contre-indication absolue ni même une contre-indication relative à la prise de cet antibiotique actif contre de nombreuses maladies bactériennes, pas seulement la tuberculose ou la lèpre. La rifampicine, en cas de prises répétées, est seulement capable de diminuer (et non d'annuler) l'efficacité de certains traitements par un mécanisme d'induction enzymatique. Plusieurs questions viennent naturellement à l'esprit concernant les méthodes des « experts toxicologues » : comment se fait-il que la présence de rifampicine n'ait pas été contrôlée sur différents échantillons de sang ? Comment peut-on affirmer qu'une prise occasionnelle de rifampicine peut annuler les effets d'une puissante association thérapeutique (diurétique, inhibiteur calcique, beta-bloqueur, inhibiteur de l'enzyme de conversion) ? Pourquoi ne pas avoir réalisé un bilan hépatique à la recherche d'une augmentation des transaminases ? Pourquoi ne pas avoir dosé l'enalapril et l'hydrochlorothiazide ? Pourquoi ne pas avoir dosé les métabolites de ces médicaments ? Pourquoi ne pas avoir dosé les médicaments avec une méthode séparative plus sensible telle que la chromatographie en phase liquide ? Pourquoi avoir attendu le 7 mars pour rendre à l'intéressé les résultats d'une prise de sang remontant au 12 janvier ? Pourquoi la feuille informatisée attestant le dosage de rifampicine n'a-t-elle jamais été produite par le Dr. D. Uges ? On reste stupéfait devant tant de légèreté, de lacunes et d'incompétence.

Si Slobodan Milosevic avait vraiment voulu diminuer l'efficacité de son traitement, il était plus facile de ne pas absorber le traitement que d'absorber à la fois son traitement antihypertenseur et un médicament non-prescrit (la rifampicine), difficile à se procurer, susceptible d'être découvert lors d'une fouille (comprimés généralement faciles à reconnaître et colorés en rouge), qui colore les urines en rouge et qui peut être facilement décelé par les exams sanguins. Rappelons également que, contrairement à ce qui a été publié, Slobodan Milosevic ne pouvait recevoir de l'extérieur ni médicament ni alcool. Les médicaments étaient absorbés avec un verre d'eau, en présence d'un infirmier. Sa chambre était régulièrement fouillée en son absence, ce qui est illégal. Quant au taux de nordiazepam, métabolite actif de plusieurs benzodiazépines, découvert dans les échantillons de sang, il était trop bas pour avoir des effets pharmacodynamiques. Ces effets auraient été, de toute façon, plutôt bénéfiques sur l'hypertension. Les traces de nordiazepam correspondaient à des prescriptions anciennes de diazepam par le Dr. P. Falke.

L'Ordre du TPIY du 26 janvier 2006, citant en référence le memorandum de H. Holhuis du 20 décembre 2005, revenait sur les accusations de 2004 : « L'accusé a volontairement manipulé le déroulement du procès et a volontairement manipulé son état de santé en ne prenant pas les médicaments qui lui avaient été prescrits et en prenant d'autres médicaments qui n'avaient pas été prescrits par des médecins désignés par le tribunal. L'Accusé a été trouvé en possession de quantités potentiellement mortelles de médicaments non-prescrits à deux reprises en 2004 (à l'occasion d'une fouille de son bureau au mois d'août et à l'occasion d'une inspection de sa cellule dans la semaine du 29 novembre. Les rapports médicaux établis après la découverte du mois d'août font mention de traces de médicaments non prescrits dans le sang de l'Accusé » (33).

Le traitement régulier de Slobodan Milosevic comportait les médicaments antihypertenseurs que nous avons cités, un médicament traitant l'hypercholestérolémie (simvastatine : 40 mg), de petites quantités d'aspirine (ascal : 300 mg), un antihistaminique (cinnarazine : 25 mg), et à l'occasion du diazepam et du diclofenac. Quels sont donc ces médicaments « potentiellement mortels » que l'on a trouvés chez Slobodan Milosevic ? Durant l'été 2004, les gardiens du centre de détention ont trouvé dans son bureau une enveloppe marquée « Misha » contenant des comprimés de benzodiazépines (midazolam et prazepam). Il s'agissait d'une enveloppe appartenant à l'avocat Dragoslav Ogjanovic, que ce dernier avait oubliée dans le bureau de Slobodan Milosevic. En tout état de cause, ces médicaments étaient inoffensifs voire bénéfiques. Le 1er février 2006, 21 comprimés d'un médicament antihypertenseur, le Prilazid Plus (association de cilazapril et d'hydrochlorothiazide), ont été découverts dans la cellule de Slobodan Milosevic. Cette découverte a fait l'objet d'un nouveau memorandum le 2 février 2006 signé J. Hocking (34). En fait, ces comprimés, trouvés avec une notice écrite en cyrillique, étaient périmés depuis le mois de mars 2003. Il s'agissait de comprimés que Slobodan Milosevic avait dans sa poche lors de son enlèvement au mois de juin 2001 et qui avaient été confisqués à son arrivée au centre de détention. Curieusement, ces comprimés sont réapparus lors de la fouille du 1er février 2006 pour étayer la thèse de la manipulation de son état de santé. Une fois de plus, il s'agissait de médicaments dont l'effet ne pouvait être que bénéfique pour un patient souffrant d'hypertension artérielle.

Le rapport médico-légal du Dr. W. Zwart Voorspuij, daté du 11 mars 2006, concerne la découverte du corps de Slobodan Milosevic dans la cellule E04 du centre de détention. Avant même de décrire la découverte du corps, le Dr. W. Zwart Voorspuij déclarait dans son rapport :

« La non-observance du traitement et la prise de médicaments non-prescrits ont été signalées. Un bilan sanguin réalisé au mois de janvier 2006 révélait la présence de rifampicine (à un taux thérapeutique) et de diazepam. De plus, il prenait un médicament qui n'est pas disponible aux Pays-Bas (Vascase Plus, comparable au Co-Renitec). La rifampicine peut déclencher une induction enzymatique conduisant à une augmentation du métabolisme des autres médicaments. Certains des médicaments prescrits n'ont pas été retrouvés dans le sang ou ont été retrouvés à des taux anormalement bas. » (35).

On peut s'étonner qu'un médecin chargé de constater le décès d'un détenu qu'il ne connaît absolument pas, reprenne en tête de son rapport des accusations non fondées suggérées par le TPIY. A ce stade des investigations, son rôle se limitait à constater les faits, seulement les faits. Le Dr. W. Zwart Voorspuij signale que Slobodan Milosevic prenait un médicament, le Vascase Plus, non disponible aux Pays-Bas. Or le Vascase Plus (association d'un inhibiteur de l'enzyme de conversion, le cilazapril, et d'un diurétique, l'hydrochlorothiazide) apparaît sur les fiches de prescription, en particulier celles du mois de juillet et du mois d'août 2002 (36). Comment un médicament, censé ne pas être disponible aux Pays-Bas, pouvait-il être prescrit dans le centre de détention ? Le Dr. W. Zwart Voorspuij a-t-il commis une erreur en citant le Vascase Plus ? Voulait-il parler du Prilazid Plus, évoqué précédemment, qui comporte également une association de cilazapril et d'hydrochlorothiazide ? Une telle confusion est grave dans un rapport de médecine légale. En tout état de cause, il s'agissait d'un médicament ayant été prescrit à Slobodan Milosevic aussi bien à Belgrade, avant son enlèvement, que dans le centre de détention de Scheweningen. Notons enfin qu'aucun dosage d'inhibiteur de l'enzyme de conversion (qu'il s'agisse de Vascase, de Prilazid ou de Renitec...) ne semble avoir été réalisé par les « experts toxicologues ».

Des journalistes et des médecins « embedded » par le TPIY

Les accusations non fondées des médecins à l'encontre de Slobodan Milosevic ont permis au bureau du procureur de réduire les droits de sa défense. Comme d'ordinaire les thèses du Procureur ont été reprises et largement diffusées par les médias, en particulier par les médias français. En voici quelques exemples. L'hebdomadaire Le Point du 16 mars 2006 évoqua les « mélanges médicamenteux auxquels se livre le détenu en prison afin de réduire l'efficacité des traitements qu'on lui administre », allant jusqu'à affirmer qu'« à force d'ingérer des substances chimiques, le dictateur serbe aurait ainsi été pris à son propre piège ». Jacques Amalric écrit dans Libération du 16 mars 2006 : « Milosevic en a profité pour se procurer des médicaments contre-indiqués dans l'espoir d'altérer son état de santé afin de favoriser sa demande de liberté provisoire pour se faire soigner à Moscou ». Cette thèse a également été développée par Stéphanie Maupas qui a suggéré dans les colonnes du Monde que Slobodan Milosevic absorbait des médicaments non prescrits pour fomenter son « évasion » vers la Russie. Stéphanie Maupas signalait des « traces de rifampicine, un médicament contre la tuberculose, annulant les effets du traitement prescrit contre les problèmes cardiovasculaires » (Le Monde, 19-20 mars).

Les soupçons d'empoisonnement.

Slobodan Milosevic, dont l'état de santé ne cessait de se dégrader au début de l'année 2006, semblait convaincu que le tribunal voulait l'empoisonner. Le 11 novembre 2005, le Dr. P. Falke, constatant un état d'épuisement de Slobodan Milosevic, déclara qu'il était incapable d'assister à l'audience (37). Le 21 novembre 2005, le même Dr. P. Falke avertit H. Holthuis que Slobodan Milosevic souffrait d'une poussée hypertensive, que sa « pression artérielle était au-delà des paramètres acceptables » et qu'il ne pouvait pas assister à l'audience (38). Les signes auditifs étaient devenus invalidants. Pour Slobodan Milosevic, les soupçons d'empoisonnement étaient fondés en grande partie sur le fait que la découverte d'un taux efficace de rifampicine dans le bilan sanguin du 12 janvier ne lui avait été signalée que deux mois plus tard, le 7 mars 2006. Or il savait pertinemment qu'il n'avait jamais absorbé volontairement ce produit.

Il semble peu probable que le TPIY ait voulu aggraver l'état de santé de Slobodan Milosevic en lui administrant de la rifampicine pour réduire les effets de son traitement anti-hypertenseur. En effet, la rifampicine aurait dû être administrée régulièrement et à son insu. Il y a d'autres inducteurs enzymatiques plus faciles à manier et surtout, il y a des molécules bien plus efficaces et bien plus difficiles à dépister si l'on veut aggraver l'état cardiovasculaire d'un patient. Enfin, on comprend mal pourquoi le TPIY aurait demandé des recherches de médicaments non prescrits dans les bilans sanguins (en particulier celui du 12 janvier 2006), sachant que la rifampicine serait certainement découverte. En revanche le tribunal avait tout intérêt à « découvrir » de la rifampicine pour étayer la thèse de la non-observance et de la manipulation du traitement par Slobodan Milosevic. Pour le TPIY, dans la mesure où Slobodan Milosevic aggravait volontairement son état de santé, il ne méritait pas la moindre mesure de clémence et il devenait licite de réduire les droits de sa défense.

Le 24 février 2006, le tribunal a ainsi rejeté la demande d'hospitalisation qui aurait permis à Slobodan Milosevic d'être correctement soigné à Moscou. Slobodan Milosevic a adressé une ultime demande, sous la forme d'une lettre manuscrite datée du 8 mars, au ministre russe des Affaires étrangères, en vue d'une hospitalisation d'urgence dans l'Institut de chirurgie cardio-vasculaire Bakoulev de Moscou. Il est mort trois jours plus tard dans la cellule E04, le samedi 11 mars 2006. Sa mort survenait après celle de Slavko Dokmanovic, après celle de Milan Kovacevic et après celle de Milan Babic. L'autopsie réalisée par l'Institut de médecine légale hollandais a établi que Slobodan Milosevic était mort d'un infarctus du myocarde et qu'il n'y avait pas de trace de médicament toxique dans son sang. Il est clair que la mort subite de Slobodan Milosevic n'aurait jamais pu être mise sur le compte de l'évolution normale et prévisible de sa pathologie cardiovasculaire si cette dernière avait été correctement prise en charge. Il s'agit donc d'un « assassinat judiciaire » provoqué par des conditions de détention inhumaines et des soins médicaux approximatifs et inadaptés, « consentis » par des médecins aux ordres de l'autorité pénitentiaire.

Le suicide écarté sans l'ombre d'un doute

Contrairement à ce qui a pu être avancé hâtivement, Slobodan Milosevic ne s'est pas suicidé. D'une part, ceux qui le connaissaient bien savent à quel point il était résolu à se battre jusqu'à l'effondrement d'un TPIY qui échouait à apporter les preuves matérielles de sa culpabilité. Monsieur J. Bissett, ancien ambassadeur du Canada en Yougoslavie, qui témoignait fin février 2006 devant le TPIY, décrit Slobodan Milosevic toujours acharné au travail et faisant preuve d'un sens de l'humour inaltéré. Le jour précédant sa mort, Slobodan Milosevic eut une conversation téléphonique avec Milorad Vucelic, du Parti socialiste serbe. Il lui déclara énergiquement : « Ne vous inquiétez pas. Ils ne me détruiront pas, ils ne me briseront pas. C'est moi qui les vaincrai ! ». De fait, le procureur G. Nice avait avoué quelques mois auparavant que le « projet de Grande Serbie », clef de voûte de l'accusation, ne reposait sur aucun fait établi. Il est donc stupide de prétendre qu'une prise de rifampicine ou de médicament non-prescrit ait pu être responsable d'une mort subite assimilable à une forme de suicide. La thèse du suicide peut être écartée sans l'ombre d'un doute, d'autant que l'autopsie de Slobodan Milosevic n'a pas révélé la présence de la moindre molécule suspecte.

L'assassinat judiciaire médicalement assisté

Les médecins n'ont pas une obligation de résultats mais ils ont une obligation de moyens et ils doivent dispenser des soins conformes aux données actuelles de la science. Or, les médecins du TPIY ont fait preuve d'une grande carence diagnostique et thérapeutique, assimilable à une non-assistance à personne en danger. Le seul diagnostic qu'ils ont évoqué, à savoir la manipulation de son traitement par Slobodan Milosevic, est celui qui fournissait un bon motif au procureur pour réduire les droits de la défense. Ils ne se sont pas comportés comme des praticiens responsables de la santé d'un « Patient » mais comme des fonctionnaires chargés de surveiller un « Accusé ». Les documents internes du TPIY montrent la parfaite collaboration entre les médecins hollandais, les procureurs et les responsables du centre de détention, dans le but accompli de réduire les droits de la défense. Ces médecins devraient être poursuivis pour non-assistance à personne en danger dans la mesure où des spécialistes indépendants, dont la compétence et l'expérience ne pouvaient être mises en doute, avaient signalé la gravité de la situation et le risque de complications graves.

Les accusations sans fondement portées contre Slobodan Milosevic avaient pour but (et la plupart de ces buts ont été atteints) :

1. De lui interdire d'assurer lui-même sa défense et de lui assigner, contre sa volonté, des avocats chargés de le représenter (Steven Kay et Gillian Higgins).
2. De supprimer les facilités qui lui avaient été accordées pour préparer sa défense par l'« Order concerning the Preparation and Presentation of the Defence Case » du 17 septembre 2003.
3. De réduire le temps alloué à l'organisation de sa défense et d'augmenter le rythme des audiences avec passage à quatre ou cinq audiences par semaine au lieu de trois, de telle façon que Slobodan Milosevic n'ait pas les moyens matériels et physiques de préparer ses témoins, la fatigue et le stress devenant insupportables.

4. De rejeter sa demande d'hospitalisation d'urgence à l'Institut Bakoulev. Les médecins désignés par le TPIY ont accusé Slobodan Milosevic de ne pas suivre les prescriptions médicales pour lui faire porter l'entière responsabilité de la dégradation de son état de santé. Ce faisant, ils se dispensaient de rechercher la véritable cause des signes alarmants présentés par Slobodan Milosevic et ils justifiaient le refus d'une hospitalisation d'urgence à Moscou, puisque selon eux il suffisait à Slobodan Milosevic de prendre correctement son traitement pour que tout rentre dans l'ordre. Ils ont ainsi privé Slobodan Milosevic d'une mesure de clémence pour raison de santé accordée à d'autre détenus (V. Kovacevic, P. Strugar).

Dès le mois d'août 2004, le Dr. P. Van Dijkman et le Pr. R. Tavernier signalaient au tribunal que Slobodan Milosevic ne prenait probablement pas ses médicaments. Or il ne disposait d'aucune preuve pour étayer une telle accusation qui a porté gravement préjudice à Slobodan Milosevic et qui relevait plus de la délation que des obligations de soins. Par la suite, les médecins désignés par le TPIY ont repris cette accusation et ont privilégié ce seul « diagnostic » pour expliquer la dégradation de l'état de santé de Slobodan Milosevic. Le Dr. P. Falke affirmait que « L'Accusé mettait en jeu sa santé et sa vie en ne prenant pas correctement son traitement ». A plusieurs reprises ce médecin généraliste a rendu des avis péremptoires sur des sujets débordant son cadre de compétence (pharmacocinétique du diazepam, validité de la chromatographie UV, etc.). En outre, la fiabilité de ses prescriptions est loin d'être établie : des prescriptions occasionnelles ou « à la demande » n'ont pas notées sur les fiches de prescription. Nous avons également souligné les lacunes diagnostiques des autres médecins désignés par le TPIY, qu'ils soient ORL (Dr. H. Spoelstra), neuroradiologue (Dr. N. Aarts) ou toxicologues (Dr. D. Uges, Dr. D. Touw). L'analyse des documents internes du TPIY montre que les rapports des médecins (1, 8, 9, 10, 11, 17, 25, 28, 29, 30, 31, 32) précédaient voire généraient les mémorandums des autorités pénitentiaires (18, 19, 20, 22, 23, 24, 26, 27, 34) et les charges des procureurs (39). Ces médecins portent une lourde responsabilité dans la mort de Slobodan Milosevic par infarctus du myocarde. Il s'agit indéniablement d'un assassinat judiciaire avec la complicité de médecins, autrement dit d'un assassinat judiciaire médicalement assisté. Nous devons signaler que les avocats Steven Kay et Gillian Higgins, au cours du premier trimestre 2006, ont défendu les droits de Slobodan Milosevic en dénonçant un certain nombre des faits évoqués précédemment (40, 41).

Tels sont les faits, Madame le Procureur et Messieurs les médecins aux ordres du TPIY, et nous vous mettons au défi de les démentir et de nous poursuivre devant les tribunaux.

Les documents confidentiels cités en références nous ont été communiqués par des membres du Parquet indignés par le comportement de leur chef.

Références.

1. Lettre du Dr. P. Van Dijkman datée du 23 novembre 2005 et adressée au Dr. P. Falke, IT-02-54-T, pages 45804-45805.
2. Rapport du Pr. F. Leclercq daté du 4 novembre 2005, IT-02-54-T, pages 45840-45842.
3. Rapport du Dr. M. Shumilina daté du 4 novembre 2005, IT-02-54-T, pages 45845-45846.
4. Rapport du Pr. V. Andric daté du 4 novembre 2005, IT-02-54-T, pages 45843-45844.
5. Lettre du Dr. J. De Laat datée du 28 novembre 2005 et adressée au Dr. P. Falke, IT-02-54-T, pages 45800-45801.
6. Conclusion collective (Pr. F. Leclercq, Dr. M. Shumilina, Pr. V. Andric) datée du 4 novembre 2005, IT-02-54-T, page 45839.
7. Lettre du Pr. L. Bockeria datée du 14 décembre 2005 et adressée à Fausto Pocar, président du TPIY, IT-02-54-T, pages 45765-45766.
8. Rapport du Dr. P. Falke daté du 14 novembre 2005 et adressé au greffier H. Holthuis, IT-02-54-T, pages 45822-45823.
9. Rapport du Dr. P. Falke daté du 14 novembre 2005 et adressé au greffier H. Holthuis, IT-02-54-T, page 45820.
10. Lettre du Dr. P. Van Dijkman datée du 18 novembre 2005 et adressée au Dr. P. Falke, IT-02-54-T, pages 45813-45814.
11. Lettre du Dr. P. Van Dijkman datée du 1er décembre 2005 et adressée au Dr. P. Falke, IT-02-54-T, page 45667 et page 45791.
12. Avis du Pr. J.H. Kingma, ancien Inspecteur-général de la Santé des Pays-Bas, IT-02-54-T, page 45515.
13. Geoffrey Nice, The Prosecutor v. Slobodan Milosevic, 28 février 2006, pages 45514-45517.
14. Rapport du Dr. M. Shumilina daté du 14 décembre 2005, IT-02-54-T, page 45787.
15. The Prosecutor v. Slobodan Milosevic, 2 mars 2006, IT-02-54-T, page 45667.
16. Lettre du Dr. H. Spoelstra datée du 21 novembre 2005 et adressée au Dr. P. Falke, IT-02-54-T, page 45807.
17. Rapport du Dr. P. Van Dijkman daté du 18 août 2004, IT-02-54-T, pages 37641-37643.
18. Mémorandum interne du 31 août 2004 signé T. McFadden, IT-02-54-T, pages 45642- 45644.
19. Mémorandum interne du 14 octobre 2004 signé T. McFadden, IT-02-54-T, pages 45645- 45647.
20. Mémorandum interne daté du 26 octobre 2004 signé J. Hocking, IT-02-54-T, page 45648.
21. Ordre du 22 septembre 2004 « Reasons for Decision on Assignment of Defence Counsel.» assignant Steven Kay et Gillian Higgins.
22. Mémorandum interne du 7 mars 2005 signé J. Hocking, IT-02-54-T, page 45508.
23. Mémorandum interne du 19 décembre 2005 signé T. McFadden, IT-02-54-T, page 45640.
24. Mémorandum interne du 20 décembre 2005 signé H. Holthuis, IT-02-54-T, page 45641.
25. Rapport du 6 janvier 2006, adressé par le Dr. P. Falke au greffier H. Holthuis, IT-02-54-T, page 45634.
26. Mémorandum interne du 1er février 2006 signé F. Gilmour, IT-02-54-T, page 45613.
27. Mémorandum interne du 13 février 2006 signé F. Gilmour, IT-02-54-T, pages 45542-45546.
28. Rapports du Dr. D. Touw datés du 16 et du 20 janvier 2006 et adressés au greffier H. Holthuis, IT-02-54-T, pages 45583-45588.
29. Rapport du Dr. D. Uges daté du 24 janvier 2006 et adressé au greffier H. Holthuis, IT-02-54-T, pages 45623-45627.
30. Résultats des analyses toxicologiques adressés le 20 janvier 2006 au TPIY par le Dr. D. Touw, IT-02-54-T, pages

45558-45566

31. Lettre du Dr. D. Touw datée du 23 février 2006 et adressée au Dr. P. Falke, IT-02-54-T, page 45506.
32. Lettre du Dr. P. Falke datée du 3 mars 2006 et adressée au greffier H. Holthuis, IT-02-54-T, page 45507.
33. Ordre du 26 janvier 2006, « Submissions following trial chamber's order du 26 janvier 2006 », IT-02-54-T, page 45619, paragraphe 6.
34. Mémoire interne du 2 février 2006 signé J. Hocking, IT-02-54-T, page 45611.
35. Rapport médico-légal du Dr. W.A. Zwart Voorspuij daté du 11 mars 2006, IT-02-54-T, page 45470.
36. Fiches de prescriptions médicales faisant apparaître le médicament anti-hypertenseur « Vascase Plus », IT-02-54-T, pages 45522-45525.
37. Rapport du Dr. P. Falke daté du 11 novembre 2005 et adressé au greffier H. Holthuis, IT-02-54-T, page 45827.
38. Rapport du Dr. P. Falke daté du 21 novembre 2005 et adressé au greffier H. Holthuis, IT-02-54-T, pages 45811.
39. Geoffrey Nice, The Prosecutor v. Slobodan Milosevic, le 6 février 2006, IT-02-54-T, pages 45576-45578.
40. Arguments de Steven Kay et Gillian Higgins pour la défense de Slobodan Milosevic, 20 février 2006, IT-02-54-T, pages 45527-45539.
41. Arguments de Steven Kay et Gillian Higgins pour la défense de Slobodan Milosevic, 6 mars 2006, IT-02-54-T, pages 45509-45512.

Patrick BARRIOT & Ève CRÉPIN, Le procès Milosevic ou L'Inculpation du Peuple serbe - L'Âge d'Homme - 2006

Lire aussi: <http://arretsurinfo.ch/slobodan-milosevic-disculpe-tandis-que-lotan-passe-a-autre-chose/>
(<http://arretsurinfo.ch/slobodan-milosevic-disculpe-tandis-que-lotan-passe-a-autre-chose/>)

-<http://www.silviacattori.net/article4705.html> (<http://www.silviacattori.net/article4705.html>)

Source: Balkans-Infos no 114 (http://www.b-i-infos.com/art_verges_barriot_lettre_ouverte_php)

Carla del Ponte (), Slobodan Milosevic (), TPY ()

Les assertions et opinions exprimées ici sont le fait de leur auteur et ne peuvent en aucun cas être imputées à Arrêt sur Info.

Vous pouvez reproduire les articles d'Arrêt sur Info à condition de citer la source et de ne pas les modifier ni les utiliser à des fins commerciales.

Vous voulez réagir, signaler une erreur, communiquer un renseignement ? Contact (<http://arretsurinfo.ch/contact/>)

Arrêt sur Info est totalement indépendant. S'il vous convient n'oubliez pas de le soutenir par un don (<http://arretsurinfo.ch/donations/>) !

© 2016 Arrêt sur Info. All Rights Reserved. Héberge par AlPHosting (<https://www.alphosting.ch/?rid=asi>)

[Go to Front Page](#)[Front Page](#)[Columns](#) [Blogs](#) [Multimedia](#) [Contact](#)

[an error occurred while processing this directive]

The ICTY Report On Milosevic's Death

by [Jonathan Widell](#) & [Bjirp Stellanin*](#)

Prosecution's case falls apart

Before discussing Milosevic's death, we would like to highlight a fairly recent development that makes all the difference. Mr Nice, the head of the prosecutor team, withdrew the Greater Serbia charges against Milosevic in August 2005. For those who have watched the trial closely, in particular Milosevic himself, this meant that the "joint criminal enterprise" had no basis. Arguably, that dealt a major blow to the Milosevic's criminal culpability in its entirety. When the tribunal proved reluctant to acquit Milosevic, Milosevic asked his judges with good reason on November 29, 2005:

"So what's the point of all these witnesses who talked about a Greater Serbia as my primary goal here? Are you going to take that out of the evidence, or are you going to let me examine them further? Also what about this joint criminal enterprise? And what would its objective be after this charge? And what is the phantom of a joint criminal enterprise that is being discussed here? And what is it that is exactly being alleged?"

The rest of the charges remained unchanged, however. That suggests that the withdrawal of the Greater Serbia charges was only apparent. It had no substantive consequences in terms of the other charges, as it should have, because it pulled the rug from under the criminal liability in the first place.

The predicament had begun a lot earlier for the prosecution. After the prosecution ended presenting its case, the two leading Dutch newspapers, *Volkskrant* and *NRC Handelsblad*, filed their articles "No Conclusive Evidence against Slobodan Milosevic" (*VK* February 26, 2004) and "Case against Milosevic Falls Apart" (*NRC* February 28, 2004).

However, the worst was yet to come. When the turn for presenting his case came, Milosevic presented, with mostly Western witnesses, forceful evidence that there was no humanitarian emergency in Kosovo on the eve of the NATO war of 1999 against Yugoslavia, that the KLA was conducting a large-scale terrorist campaign at the time, that international terrorism had secure positions in Bosnia while it was being supported by the West throughout the 1990's, that the Twin Towers suicide terrorist Hottel resided there in the 1990's for a number of years and that Osama Bin Laden was received by the Bosnian president Izetbegovic in November 1995.

As if this had not been bad enough for the prosecution's case, Milosevic's witnesses also gave evidence that the Albanians were not driven out by the activities of the Serbian army in Kosovo but mostly as a result of the intensive NATO bombings and the intimidation by the KLA. For that reason there were also relatively more Kosovo Serbs among the refugees than Kosovo Albanians during the 1999 war.

The final blow was the evidence given by Alice Mahon, who was a member of the NATO Parliamentary Assembly in 1999. She told the tribunal that the civil population was openly terrorized by the NATO bombings in the 1999 war. It is against this background that we may speculate why Milosevic was found dead in his cell a few days later.

Motive

This does not only suggest that Milosevic had no motive for a suicide but also that the prosecutors did have a motive for getting rid of him one way or the other. The withdrawal of the Greater Serbia charge was a tacit acknowledgment that the case was going very badly for the prosecution.

It is more than mere speculation that the prosecution and the judges are alive to the interests of NATO and its member states. In that sense, there may well be a connection between the prosecution case gone awry and Milosevic's death. When the former vice-prosecutor Hewitt resigned, he stressed in an interview given to the Dutch newspaper *NRC Handelsblad* that countless officials of the tribunal spent at least as much time in the US Embassy in The Hague as they did in the tribunal's office. Jamie Shea's memorable words during the Kosovo bombing are also to the point:

"NATO countries are those that have provided the finance to set up the Tribunal, we are amongst the majority financiers, and of course to build a second chamber so that prosecutions can be speeded up so let me assure that we and the Tribunal are all one on this, we want to see war criminals brought to justice and I am certain that when Justice Arbour goes to Kosovo and looks at the facts she will be indicting people of Yugoslav nationality and I don't anticipate any others at this stage."

Mr Shea could just as well have said that the tribunal was the finest judicial organ that money could buy. If financing was a way to buy immunity, then there is very little difference between financing and bribing.

Report

After Milosevic was found dead on March 11, 2006, the tribunal had to put off fires on a number of fronts when it published its report on the death of Milosevic which came out in May 2006. In its report, the tribunal did not delve into the motives of either Milosevic himself or any other parties. Instead, it dwelt on the technicalities. It is in this perspective that we will evaluate the report below although it would seem that the motives have been left out of the report for a good reason. It they had not, many of the hypotheses put forward would prove untenable. It is for that reason that we cannot neglect the motives either, Milosevic's or the tribunal's, in what follows.

Rather surprisingly, the ICTY report on the death of Milosevic admits that Milosevic did not commit suicide, though that does not keep it from concluding that Milosevic caused his own death. The difference is subtle, but it must seem significant to the tribunal. That is an indication that the tribunal is doing its best to please everybody now that it got rid of its greatest enemy. The tribunal may have wanted to throw a bone to its detractors and continue its argument to others as if Milosevic had committed suicide anyway. In the end, it is difficult to tell what actually happened. It may seem outrageous to speak of culprits in this context, now that the tribunal suddenly seemed to run out of chances to prove Milosevic guilty as it had hoped, but that does not keep the tribunal from pinning the blame on Milosevic for his own death anyway. Proving that is a lot easier now that Milosevic is not there to give the tribunal a hard time. The tribunal seems to conclude that the only one who could damage Milosevic's health and ultimately bring about his death was Milosevic himself.

Heart condition

Jonathan Widell

About the Author

Jonathan Widell holds a degree in Law from the University of Leiden and degrees in Law and Philosophy from the University of Helsinki. He is currently writing a doctoral thesis on Jacques Vergès at McGill University Faculty of Law in Montreal.

[Jonathan Widell Archive -->](#)

email the author:
widell@serbianna.com

Opinions expressed by the authors of these articles do not necessarily represent the views of serbianna.com. Any comments you may have about the article send them to the author and not to serbianna.com

[an error occurred while processing this directive]

Explore Archives by Author

- [Carl Savich](#)
- [M. Bozimovich](#)
- [Marko Lopusina](#)
- [TV Weber](#)
- [Boba Borojevic](#)
- [Sonja Jekic, Ph.D.](#)
- [Mirosljub Jevtic, Ph.D.](#)
- [Johnathan Widell](#)
- [Srdja Trifkovic, Ph.D.](#)
- [Stella Jatrns](#)
- [Aleksandar Mitic](#)
- [Vojin Joksimovich Ph.D](#)
- [Russell Gordon](#)
- [Ioannis Michalatos](#)
- [Michael Averko](#)
- [Aleksandra Rebic](#)
- [Viseslav Simic](#)
- [Bojan Ratkovic](#)
- [Mary Mostert](#)
- [Marko Lazic](#)
- [Georgy Gouney](#)
- [Caleb Posner](#)

Visit the archives of the above columnists on

[serbianna.com](http://www.serbianna.com) or [become a columnist yourself](#). Find out how.

Even if the tribunal is willing to cater to different tastes in the matter, it does not back down from its premise that Milošević is somehow to blame for everything that went wrong. This one-sided logic is evident throughout the report. For instance, even if the tribunal concludes that Milošević's condition was untreatable, it infers that it was Milošević who brought on himself his own death. The report speaks of Milošević acting "at obvious risk to himself" when it says that Milošević "was manipulating the effectiveness of his prescribed treatment for other purposes, at obvious risk to himself" (par. 111). Those "other purposes" is as far as the report is willing to go to explain Milošević's motives.

This is just the other side of the coin. The report suggests elsewhere that whatever the tribunal would have done to his health, including heart surgery or notably the lack thereof, did nothing to change the course of events because Milošević was a doomed man anyway as far as his health was concerned (par. 95 to par. 102).

First, the tribunal feels obliged to answer the critics who say it did not do enough to save him. The report quotes two specialists when addressing the cause of his death and gives the impression that his condition was untreatable. The two specialists, Dr Tavernier and Professor Leclercq, speak of preventive treatment and preventing the cause of death, which in their opinion would have been impossible in this case (par. 100). However, if Milošević had had a heart surgery, as recommended by Professor Bockeria (par. 96), he would not have undergone a preventive treatment. Just preventing somebody's death, or saving somebody's life, does not automatically qualify as preventive treatment. Before any conclusion is drawn in regard to the effectiveness of preventing the cause of death, it should be noted that both Leclercq and Tavernier were not sure that the cause of death was what the pathological report said it was (par. 101), which deals a severe blow to the tribunal's assumption that the autopsy report closes the matter.

The conclusions Leclercq and Tavernier reached concerning the supposed ineffectiveness of intervention are based on the pathologists' findings after Milošević was dead. Normally a diagnosis comes too late if the physician waits for all the facts to come in after the patient is dead. In par. 102, the report even concludes that it was not certain whether surgery would have prevented the death of Milošević. In vernacular, that is called benefit of hindsight. Only, in this case the tribunal concludes that even hindsight does not provide any benefit. As Jacques Vergès and Dr Patrick Barnot point out in their open letter to the Chief Prosecutor Carla del Ponte, even if a physician does not have an obligation de résultats, the physician does have an obligation de moyens, as they are called in French. In other words, the physician is responsible for treating the patient but not for the outcome of that treatment. Conversely, even if the success of a certain treatment is uncertain, the physician has to perform it if it has the possibility of benefiting the patient.

The tribunal says in par. 102 that there was a difference of professional opinion concerning the need for surgical intervention and its effectiveness, but that is not strictly speaking the point. Presumably that difference of opinion was between Professor Bockeria on the one hand and Professor Leclercq and Dr Tavernier on the other. If the overriding principle was to save the life of the patient, it is difficult to see what harm could have been done by "erring" on the side of Professor Bockeria, in whose opinion surgery would have saved Milošević's life. In referring the case to Professor Bockeria, the physicians would have fulfilled their obligation de moyens.

Significantly, Dr Tavernier did have a recommendation: he recommended life-style changes. Milošević would certainly have agreed. The trouble is that Milošević doubtlessly had a broader interpretation of the appropriate life-style changes than the tribunal. And if Milošević's condition was untreatable, why did Professor Leclercq offer a recommendation as well? As Jacques Vergès and Dr Patrick Barnot point out, Professor Leclercq stated in another context: "It is incontestable that the stress contributes to the irregularities of the blood pressure and a period of rest has to be prescribed." Leclercq was one of the three doctors who recommended a six-week rest, which the report admits in par. 64. The report also admits that Dr Mijalović had detected "untreated hypertrophy with alterations to the organ" as early as 2001 (par. 42), which suggests that the condition was treatable, even if the report then takes the liberty of contesting the recommendation by Professor Bockeria concerning the need for heart surgery.

Privileges

At the risk of exaggerating the same self-complementary logic, the report on the Milošević's death repeats the word privileges 39 times to draw attention to the fact that Milošević had wide-ranging privileges. It is hard to avoid the impression that Milošević had the privilege of ending his days in such a fine establishment that made his health considerations prevail over everything else, a bit like Reverend Gardiner's Home for Wayward Boys in one of Stephen King's novels. Even when the report suggests that at least some of those privileges should have been revoked, its stated purpose was to prevent any non-prescribed medicines from being delivered to Milošević.

However, talking about privileges is misleading. Milošević was the only detainee in the detention unit who was not allowed to have visits by his family members. The report even suggests that he should not have used the telephone to call his family members, because the telephone was meant for "defense-related purposes" (par. 118). That already gives the lie to the concept of privileges in regard to Milošević.

Jacques Vergès and Dr Patrick Barnot also point out that the tribunal did searches in Milošević's cell in his absence, which was illegal. Of course the tribunal could justify that practice by the non-prescribed medication it then supposedly found in his cell, like the Prilazid Plus, which had been confiscated from Milošević on his arrival in the detention center in 2001. Again, the tribunal could hold up the protection of Milošević's health as the overriding principle for performing the illegal searches.

Health and the rights of the defense

The rule of thumb is that whenever the case was going bad for the prosecution, the more obsessed the tribunal became with Milošević's health.

First, now that even the tribunal has admitted that "There is nothing in his medical documentation that could suggest a heightened risk of suicide" (par. 37), it may be hard to believe that at the beginning of the trial Milošević was forced to sleep under the constant glare of lamps in his cell and he was kept under video surveillance for fear he might commit suicide. The reason cited was that both his parents had committed suicide. Even if the surveillance may have conceivably averted the danger of suicide, the surveillance and the lamps were sure to damage his health in the long run. In fact, there is no indication that the round-the-clock video surveillance of his cell was ever lifted, which also reduces the likelihood that Milošević could have taken any non-prescribed medicines, as the report purports.

Second, Milošević was told to have a psychiatric examination in November 2002. Maybe the interests of the prosecution seemed too obvious. Or maybe the scenario was simply too Stalinesque for the public to stomach. Anyway, the plan to have Milošević undergo a psychiatric examination never got off the ground. He was, however, examined by a cardiologist at that time. One may speculate how different the report would look if Milošević had agreed to the psychiatric examination when it was ordered by the judges.

Third, also in late 2002, the tribunal administered the wrong medicine to Milošević. Whether that was done deliberately was debated at the time. As the leading Dutch newspaper NRC Handelsblad of November 23, 2002 reported in its article "Milošević got the wrong medicine":

"In the Scheveningen prison Slobodan Milošević was given the wrong medicine, causing his blood pressure to rise very quickly. This was why at the beginning of this month the trial against the former president of Yugoslavia was suspended. Sources within the tribunal have confirmed this. However, a spokesman for the Tribunal denies that mistakes were made. He refuses to discuss the issue further on grounds that "This is about the privacy of the defendant!"

Here we see the willingness of a tribunal official to hide behind the privacy of the defendant. However, that privacy did not keep Christian Chartier, Head of Public Information Services, from commenting that the medication Milošević got was actually the best Milošević could have and even denied that Milošević had been given the wrong medicine at all. In other words, the tribunal can compromise the privacy of the patient if it is in its own interests to do so. Moreover, here we see the arrogance of the tribunal: it was the tribunal that knew what was best for Milošević even when it turned out to be damaging to his health. That same brazen optimism was to last until Milošević's death and beyond.

Fourth, in summer 2004, the tribunal kept Milošević from representing himself in his defense by imposing defense counsels, Steven Kay and Gillian Higgins, to represent him. In its order, the Trial Chamber mentioned Dr Van Dijkman's report although it never quoted it. When the defense witnesses refused to appear in court under such circumstances, the tribunal had to reverse its decision concerning the imposition of defense counsels.

Paradoxically, the allegations that Milošević was manipulating his treatment justified the curtailing of his rights even further. Jacques Vergès and Dr Patrick Barriot have enumerated the instances as follows: The tribunal suppressed the facilities that had been given to him for the preparation of his defense by the Order concerning the Preparation and Presentation of the Defence Case of September 17, 2003. It reduced the time for the organization of his defense and increased the rhythm of the sessions from three to four or five so that Slobodan Milošević did not have the material and physical means to prepare his witnesses, because the fatigue and the stress became insupportable. And, finally, the tribunal rejected Milošević's request for hospitalization in the Bakulev Institute in Moscow. The only regret that the report on his death expresses is that his "privileges" were not cut even further.

As to the last point it has to be remembered that the tribunal did allow Vladimir Kovacevic and Pavle Strugar to leave the detention center for treatment. Vladimir Kovacevic was granted provisional release to allow him to fly to Belgrade for the treatment of mental health problems. Pavle Strugar was allowed to go back to Serbia and Montenegro for a hip replacement surgery. On the other hand, Slavko Dokmanovic, Milan Kovacevic, Milan Babic were less lucky, like Milošević, and died in the detention center. Dokmanovic and Babic reportedly committed suicide, while Kovacevic died of a rupture of the abdominal aneurysm. The tribunal treats all these incidents with laconic efficiency and death in detention is treated almost as a normal occurrence in the report on Milošević's death.

Rifampicin

The report on Milošević's death hinges on the finding that Milošević had administered the leprosy medicine rifampicin to himself (par. 111). Rifampicin counteracted the effectiveness of the prescribed antihypertensive medicines, and the report suggests that Milošević used the medicine to make his hypertension seem worse. However, the report itself provides a number of clues that Milošević did not administer the medicine to himself.

As the report says in par. 76, Milošević did not know that he was tested for rifampicin until 3 March 2006. He had been tested for it for two months, since 12 January 2006. However, if Milošević wanted to counteract the effectiveness of the antihypertensive medicines, why was he supposedly taking the antihypertensive medicine Prilazid Plus which the report says were found in his cell and which according to it was smuggled from Serbia (par. 82)? It was found in his cell on February 1, 2006, i.e. more than a month before Milošević found out he was being tested for rifampicin. In other words, does it make sense for him to take an antihypertensive medicine of his own and another medicine that counteracts its effectiveness, if he really wanted to keep his blood pressure up?

Interestingly, the ICTY admits that rifampicin was indeed found in his blood. One might expect the tribunal to deny such embarrassing information. A cynic might think that the tribunal must have a reason for admitting the fact. Indeed, from the fact that it had not been prescribed by the detention unit staff, the report draws the uncomplicated conclusion that Milošević administered it to himself.

The open letter to Carla del Ponte written by Jacques Vergès and Dr Patrick Barriot has some interesting observations concerning both the rifampicin and the Prilazid Plus. The Prilazid Plus pills had expired in March 2003. Those were the same tablets that Slobodan Milošević had in his pocket when he was "transferred" to The Hague in June 2001. They were confiscated on his arrival at the Detention Unit. For some reason, those tablets were found by the prison guards in Milošević's cell on February 1, 2006.

The origin of rifampicin is even more interesting. Milošević found out in March that he had been tested for rifampicin for a couple of months. As the report says, the crucial blood test, which eventually revealed the presence of rifampicin in his blood, was taken on January 12, 2006. In their report, the toxicologists noted that they were unable to account for the low levels of metoprolol and amlodipin in his blood.

Contrary to what the ICTY report suggests, Milošević was told of the results of the blood tests already in January. Dr Falke told Milošević on January 27 that the levels of the prescribed medicines in his blood were too low but he only suggested that his kidneys should be examined. Milošević was not allowed to see Dr Touw's report.

Why was the level of metoprolol and amlodipin abnormally low in the blood samples? In his report of January 20, 2006 (pages 6 to 7), Dr Touw gave several possible explanations for a low reading of metoprolol: "Low metoprolol concentrations can therefore be caused by the following factors: 1. poor absorption from the gastrointestinal tract, 2. insufficient compliance with the therapy, 3. interaction with for example a substance binding with drugs such as activated carbon, 4. decreased absorption by induction of enzymes, for example, rifampicine, and 5. a fast metabolism for CYP2D6." Then he concluded in regard to Slobodan Milošević's situation: "We cannot draw any conclusions on the poor absorption, compliance with the treatment and binding to for example activated carbon. An interaction resulting in an increased pGp activity is unlikely, in view of the combination with the amlodipine medication and CYP2D6 genotyping carried out on a blood sample taken on 6 August 2004 shows that there is no CYP2D6 gene duplication in any case, which is the most common cause of a fast metabolism in Caucasians."

Dr Touw excluded explanation number 5, the fast metabolism. That is what the tribunal also did in par. 107 of its report, referring to the testing of August 6, 2004, which was the same test - or actually only the same sample - that Dr Touw mentioned in his report. Dr Touw also expressed reservations about the possibility of "the increased pGp activity" which could have been induced by rifampicin. He thought it was "unlikely" that rifampicin played any part because Milosevic was taking metoprolol in combination with amlodipine. In other words, even if Dr Touw did not rule out rifampicin outright, he thought it was an unlikely explanation and cited it only as an example.

However, two months later, on March 7, Dr Falke announced that he had received another report from Dr Touw, dated February 23. The report concluded that "a repeated analysis" of those same blood samples had revealed very high levels of rifampicin. In fact, those levels were so high that they would have corresponded to a dosage of 2 tablets of 300 mg a day for an adult. Stuningly, the rifampicin quantities were 100 greater than the quantities of other medications detected by Dr Touw, which suggests, if true, that the test must have been botched at least at one point. Dr Falke's accompanying letter, which was dated March 3, drew the triumphant conclusion that rifampicin must indeed be the reason Milosevic's medication was not having the desired effect. The first three possibilities seemed to have been discarded.

As the ICTY report says in par. 76, the blood test of January 12, 2006 was "the first time that a blood test of Mr Milosevic had undergone the additional specific testing for rifampicin". In this light, it is surprising that the toxicologists could initially do nothing else but speculate on the presence of rifampicin in the blood in their January report, especially as they noticed two months later that the levels were staggeringly high.

So, either there was rifampicin in his blood in the test taken in January, and the finding was omitted from the report, which suggests that the finding was too embarrassing for the tribunal to disclose, or there was no rifampicin in the blood test, even if the tribunal chose to accuse Milosevic of medicating himself two months later.

Ironically, the absence of rifampicin would be the least damaging scenario for the tribunal, in which case one might speculate why it admitted that the substance was found. First, if there was no rifampicin, then it would stand to reason that his urine did not turn red, as it would if rifampicin had been in his body. In that case, the tribunal would not have had to resort to the argument that Milosevic administered rifampicin to himself and did not tell anybody of the discoloration of his urine because he must have been aware of that side-effect in advance (par. 77). Second, if no rifampicin was found in his blood, then we do not have to wonder why there was no rifampicin at the time of the autopsy, which is a bigger problem than the tribunal cares to admit. If Milosevic had taken the medicine up to the time he found out that he was being tested for it, that is to say March 7 (or March 3 according to the report), would all the traces of the medicine really have disappeared from his blood when he was found dead four days later? Third, this option would also relieve the tribunal of the uncomfortable fact that the blood test was requested by Milosevic himself (or he "volunteered to take a further blood test," as the report says in par. 76), because it is unreasonable to assume that he thought he would not be tested for rifampicin when he made the request.

The tests were also performed under controlled circumstances. The tribunal even admits this in par. 132: "It is noted that when a strictly controlled test was conducted on 12 January 2006 a nurse actually administered the medication and a guard then watched Mr. Milosevic for two hours. Steps such as this can overcome subterfuge but they are hardly practical for normal practice." In other words, the idea of subterfuge on Milosevic's part, with which the tribunal likes to toy in its report in par. 132, is excluded at least in regard to the blood test of January 12, 2006, by the tribunal's own admission.

But why did the tribunal insist in the end that it did find rifampicin in Milosevic's blood? One explanation may have been to sidetrack the growing chorus of Milosevic supporters. The report quotes Milosevic's letter in which he expresses his certainty that the tribunal had tried to poison him with rifampicin. Curiously, that is also the only "hard" evidence mentioned in the report to that effect. The supporters of Milosevic would then have no reason to doubt that rifampicin was found. Once the supporters got what they wanted (so to speak), the tribunal could treat Milosevic's detractors to the more palatable theory that he administered the medicine to himself and thus caused his own death (without committing suicide, curiously enough). What killed Milosevic in reality, in this scenario, might have been the shock caused by the sudden revelation of rifampicin findings in his blood and the certainty of his never getting out of the detention center now that his request for provisional release to fly to Moscow had been turned down.

The reality is even starker than that. The rifampicin was found at a time when the tribunal could no longer sell the story of Milosevic sabotaging his own treatment, as the prosecutor, the physicians and the Registrar had been claiming since the summer of 2004. That myth was about to be exploded when Milosevic requested the blood draw under controlled circumstances in January 2006. The first time Milosevic's blood was tested by the detention unit staff was in the second half of July, the second time was in August 2004, the third in November 2005 and the fourth in December 2005. Conveniently, those tests coincided with the imposition of counsels and the rejection of Milosevic's supposedly ill-timed request for provisional release. The tribunal insisted that Milosevic was manipulating his treatment. Even if all the previous blood draws showed the reading of the prescribed drugs to be lower than expected, no adequate examination took place until Milosevic himself demanded the controlled test that was carried out on January 12, 2006. It is then scarcely surprising that the tribunal had to scramble for an explanation in 2006 and thought that the presence of rifampicin suited it best.

It can hardly be stressed too much that the blood tests of January 12, 2006 were not prompted by the tribunal but by Milosevic. He wanted to put to rest the repeated accusations that he was manipulating his own treatment, although the tribunal did not hesitate to turn the results, whatever they were, against Milosevic himself. It was hard for the tribunal not to grant Milosevic's request. If it was administering rifampicin to Milosevic at that time without his knowing, the levels of the metoprolol and amlodipine were sure to turn out low, for which the tribunal was prepared. The disconcerting fact was that the rifampicin would also show up in the blood sample. The very dilemma the tribunal was facing would seem to account for the delay of two months that elapsed between the actual test and the time Milosevic was told of the results. By that time rifampicin might well have disappeared from his blood if its administration had been discontinued in January and all we had as evidence was Milosevic's own letter to the Russian Ministry of Foreign Affairs that the substance was ever found in his blood. That solution had something to offer to everybody, and nobody was likely to draw attention to the fact that if Milosevic was taking rifampicin until he was told he was being tested for it, the substance would probably still have been in the blood at the time of the autopsy a week later.

No matter which option is true, one question remains: If there was rifampicin in the blood to begin with, why was it not reported to Milosevic until March? The report says that this was due to "the difficult legal position in which Dr Falke found himself by virtue of the Dutch legal provisions concerning medical confidentiality". Strange to say,

that is not entirely untrue. It is true that Dr Falke found himself in a difficult legal position. However, the reason was not that the Dutch law prohibited him from divulging the information to Milosevic. If the Dutch legal provisions concerning medical confidentiality played any part in what was going on, it was because they would have required Dr Falke to divulge that information to Milosevic at his request. The amici curiae Gillian Higgins and Steven Kay had informed the Trial Chamber of the way Dr Falke and others seemed to be doctoring the relevant medical information. However, the Trial Chamber only required them to defend themselves in writing, which they did, and the matter was considered settled.

The report then dutifully criticizes those Dutch provisions in par. 134 and following. The substantive problem with this argument is, however, that there are no legal provisions in Dutch law that prohibit a doctor from telling a patient the result of his own blood test. Even if there were, a delay of almost two months would seem excessive. Obviously, the tribunal was willing to peddle such a blatant untruth in order to buy that crucial two-month period during which it could spin a tale around the blood test results.

If there was rifampicin in Milosevic's blood, then the reasons for the delay in telling Milosevic himself of the findings are particularly relevant. It is significant that the tribunal made no public announcement of the findings. The report quotes no such announcement. Instead, it quotes the letter by Milosevic to the Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation (par. 80). As the report admits, the information in the letter appeared to have reached representatives of the media through a legal associate of Mr Milosevic. That letter is indeed the only document that made the findings public to the outside world.

However, it seems preposterous that the tribunal clings to the only public document that shows that rifampicin was found in Milosevic's blood, namely Milosevic's letter to the Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation, and then spins a tale around it that directly contradicts what the letter says. It is easy to understand why the tribunal would do that. The blood draw results do not seem to stand the light of day. The spin would also divert the attention from the uncomfortable fact that Milosevic was found dead in his cell about three weeks after his request for further treatment in Moscow had been rejected. The tribunal understandably tries to spin a tale around that unfortunate event too, but as one of the common law principles states: *res ipsa loquitur*, i.e. the thing speaks for itself. In medical malpractice cases, the plaintiff only has to show that a particular result occurred and would not have occurred without someone's negligence. That is the case here.

It is hard to resist the conclusion that the tribunal did not communicate the finding to the public directly because it wanted to "frame" Milosevic as the architect of his own death. If the tribunal was so sure that Milosevic had administered the medicine to himself, then, in an apparent display of magnanimity, the tribunal wanted Milosevic to be the only one who should know about it. That possibility might persuade some unsuspecting observers, if such magnanimity were not so rare or even unheard-of. But why did Milosevic make the findings public in the first place, if he knew he had taken the medicine himself? The quote the tribunal has chosen for its report might seem to suggest to some that Milosevic was in panic after being "found out" and used the "poisoning" to get a trip to Moscow. However, it would appear to be more than a coincidence that the tribunal did not divulge that information to Milosevic until it had turned down Milosevic's request to that very effect on February 23, 2005. It would then appear plausible that the tribunal waited until the rejection of Milosevic's request before it made the rifampicin findings known to Milosevic.

The tribunal would never revisit its rejection. Milosevic appealed the decision, but he was found dead in his cell less than a month later, on March 11, which is in itself too close for comfort. And the additional complication is that the tribunal admits in its report that Milosevic did not commit suicide. Yet, it supposes that Milosevic in effect poisoned himself, although the report also says that he was not poisoned.

Milosevic's letter sounds true. Yet we must remember that it is the only evidence the report gives of rifampicin having been found in his blood. It would appear that if Milosevic's letter involved any spin, it could not have been ascribable to Milosevic. Even if Milosevic had indulged in spin, does the tribunal suppose that Milosevic decided to die a few days later after writing his letter just to show the tribunal that he knew what the tribunal was doing and he wanted everybody else to sympathize with him? In other words, was Milosevic prepared to pay the ultimate price, his life, just for the pleasure of "framing" the tribunal as his murderer, which would be the *prima facie* case when a patient dies within three weeks from the rejection of his request for provisional release?

As Michael Crichton writes in his techno-thriller *The State of Fear*:

"If someone tried to kill you, you did not have the option of averting your eyes or changing the subject. You were forced to deal with that person's behaviour. The experience was, in the end, a loss of certain illusion. The world was not how you wanted it to be. The world was how it was."

And that is the feeling one gets reading Milosevic's letter.

The only remaining problem is that rifampicin should have caused the discoloration of his urine. Why did Milosevic not tell the nurse or anybody else in the detention center? For those who know Milosevic, this question is contrived. Of course he would not tell.

Just look what happened on November 15, 2005 when he tried to discuss his medical report with the Trial Chamber:

Judge Patrick Robinson: I do not wish to have it discussed now. Are you deaf? Call your next witness.

Milosevic: I probably am deaf.

Judge Robinson: Well if you are, we'll see about that. Call the next witness.

However, the discoloration of his urine and the arrogance of the trial judges would account for his urge to get treated in Moscow. Milosevic was not stupid. If his urine had turned red, he would probably have suspected the tribunal first. He would have expected the tribunal to deny that the eventual discoloration was attributable to the treatment. Obviously, that is exactly what happened.

One has to note two reservations. First, Milosevic did not tell anybody, not even his closest associates. That has to be taken into account, although the blood of one's urine is not necessarily something one likes to discuss with anybody. Second, some of those involved in the case appear too hasty to wash their hands of any responsibility. That suggests that the tribunal must have had its own reasons for "canonizing" the rifampicin scenario, which suggests at least to some observers that there was no rifampicin to begin with.

The tribunal's willingness to designate a so-called independent expert is a case in point. The trial chamber requested the Registrar in January 2005 to designate an "independent expert" who could give his opinion on the results of the blood tests, albeit without doing any other blood tests himself (par. 70). The Registrar chose Professor

Uges (par. 71). Professor Uges did not see or test Milosevic's blood at any point. However, the tribunal states that Professor Uges' report was delayed because it was Milosevic who refused his consent for the relevant medical information to be provided to him (par. 71). That leaves unanswered the question what it means by the "relevant medical information", because Milosevic himself did not hear of the supposed rifampicin findings until early March. On the other hand, it is known that whatever the "relevant medical information" was, there is no indication Professor Uges handled the blood samples.

That technicality did not keep Professor Uges from writing a report which concluded that Milosevic did not take the prescribed medicines and administered the rifampicin to himself. At least, that is what Professor Uges told the media two days after Milosevic's death. On the other hand, the Registry was not aware of any report by Dr. Uges other than the one dated January 24, 2006, which did not mention rifampicin. If Professor Uges is right about his writing another report, then he knew, quite spectacularly, without even seeing the samples on which he was to give his expert opinion, 1) that rifampicin had been found in Milosevic's blood; 2) that Milosevic had administered the medicine to himself, and 3) that Milosevic did this to twist the tribunal's arm to get a provisional release to fly to Moscow. It is not clear how Professor Uges could give his medical opinion on who had administered the medicine, and even less clear how he could give a medical opinion on Milosevic's supposed motives for doing so. If Professor Uges is wrong about his having written a report to that effect, however, it does not matter what he said in the report that he did write.

Other medicines

In support of its view that Milosevic had taken the non-prescribed medicine himself, the report is at pains to establish a certain pattern of the use of non-prescribed medicines on Milosevic's part. Those non-prescribed medicines include cliazapril/hydrochlorothiazide, co-trimoxazole, diazepam, nordiazepam and prazepam.

First, the report mentions cliazapril/hydrochlorothiazide in par. 106. Interestingly, in par. 109 the report mentions that "another medication", Prilazid Plus, was found. However, Prilazid Plus was not "another medication". Prilazid Plus consists of cliazapril/hydrochlorothiazide, as the report says itself in par. 62. As we have already noted, the Prilazid Plus was confiscated on his arrival in Scheveningen and then miraculously found in his cell.

It must also be noted, as Jacques Vergès and Dr Patrick Barnot point out, that Dr. W. Zwart Voorspuij had concluded in his forensic report of March 11, 2006 on the discovery of the body that Milosevic was known to take non-prescribed medicines. He wrote that Milosevic took a medicine that was not available in the Netherlands, namely Vascase Plus, which contains cliazapril and hydrochlorothiazide, mentioned above. However, Vascase Plus appeared in the prescriptions in July and August 2002 and it seems to be available in Vascase Plus. Did Dr W. Zwart Voorspuij confuse Vascase Plus and Prilazid Plus? That already raises the suspicion that the truth never stands in the way of a good story, although the forensic report was supposed to be only about facts. Dr. W. Zwart Voorspuij was so eager to mention this supposedly relevant detail that he did so even before describing how the body was found.

Second, the report mentions in par. 109 that diazepam and nordiazepam had been found in Milosevic's blood and says that he had not been prescribed either of them "at the time" (i.e. November and December 2005). Yet in par. 68 we read that he had been prescribed diazepam for his back pain a month before (October 2005) and that diazepam transforms into nordiazepam in the body. However, since Professor Donald Uges thought that neither of the substances would be found after two weeks in the blood, the inference was that Milosevic was taking non-prescribed medicines. On the other hand, in his statement given in the middle of February 2006, Dr Falke admitted that Diazepam was given to Milosevic several times during his stay in the detention unit, although it did not appear in the medical report until the autumn of 2005 (for some reason).

If Diazepam was thought to be a non-prescribed medicine at the time of the four blood tests taken between November 20 and December 16, 2005, we may infer that Milosevic was being tested for not only for the prescribed but also for non-prescribed medicines before the strategic blood test of January 12, 2006, in which rifampicin, a non-prescribed medicine, was then reportedly found. That suggests that any non-prescribed substance should have been detected right away in January.

Third, the report discusses nordiazepam, this time in connection with prazepam, a minor tranquilizer, in par. 106. It evidently ascribes the presence of the nordiazepam in Milosevic's blood to medicines which belonged to Dragoslav Ognjanovic, nicknamed Misa. To the credit of the tribunal, it must be said that those medicines were not found in his cell but in his office. The date was July 9, 2004. From the viewpoint of the tribunal it must have been a happy coincidence that Misa was one of Milosevic's legal associates. To clamp down on the "privileges" of Mr Ognjanovic the tribunal first had to suppose that the medicines were actually meant for Milosevic. The tribunal had no other proof for its assumption than the two blood tests of July 2004 which contained nordiazepam and prazepam. However, Branko Rakic, one of Milosevic's legal associates, has denied that prazepam was found in the blood test, which means that the nordiazepam must have been a trace of diazepam.

As we already noted, diazepam was prescribed in 2005 for Milosevic's back pain, so the medicine could not really have been "non-prescribed". We also noted that diazepam transforms into nordiazepam in the body, as the report says. Indeed, that may offer an explanation for the presence of nordiazepam in the blood draw of July 2004, too, although diazepam did not appear in the medical report until the autumn of 2005. There is then no need to account for the presence of nordiazepam by way of prazepam, which was found in the envelope belonging to Misa, although prazepam transforms into nordiazepam as well.

Branko Rakic adds that Milosevic's legal associates kept some of their belongings in the same office, such as books, pens, different documents etc. Since they also worked there, it was normal to leave or even forget something there. He also remarks that the last time Mr Ognjanovic, or Misa, had been in the office was about May 20, 2005, and when the envelope with the medicines was found, it was still sealed, which means that nobody had taken the medicine in the intervening period of 50 days. Milosevic did not know of its existence, because it was in a drawer used by Mr Ognjanovic.

After that discovery, all the visitors were searched manually from head to toe. From the beginning of 2005, a guard would permanently watch Milosevic and his visitors through the glass of the office door. The visitors also underwent x-ray controls. Even if the ICTY report pretends to deplore the inevitable lacunae in the surveillance system, it would have been impossible for anybody could have smuggled a daily dosage of 2 tablets of rifampicin to Milosevic. The supposed dosage was so high that Rakic, Vergès and Barnot do not believe that it would have been possible even for the tribunal to administer it without Milosevic knowing. Significantly, rifampicin was never confiscated at any point, which would make the tribunal's theory at least a little more plausible, even if we did not forget what the tribunal did with the Prilazid Plus.

Those technicalities do not prevent the tribunal from concluding that Milosevic "administered nifampicin to himself". On the other hand, we have accounted for all the medicines on the tribunal's "bad book" except for co-trimoxazole, an antibiotic, which is mentioned in par. 108.

As if to add a touch of humor, the report suggests that other "incriminating" evidence includes a bottle of whisky that had been found, not in his cell, but in "Milosevic's privileged office" (par. 106 and par. 127). However, the tribunal is not joking. Branko Rakic points out that Milosevic's legal advisers told Milosevic's visitors that no gifts were allowed. Even those who did not ask his advisers' advice did not hide what they had with them. For instance, Carlos Papulas, President of Greece, declared the bottle of ouzo he had brought with him at the entrance of the jail and it was taken away from him.

Culprits

In cases like this, it would seem natural to ask who assisted Milosevic in whatever he was doing. The tribunal remains strangely uninterested in that question. An additional complication is that the tribunal admits in its report that Milosevic did not commit suicide, while suggesting that Milosevic did in effect poison himself. The tribunal remains oblivious to that discrepancy. Its main preoccupation is to divert the suspicion away from itself.

The tribunal seeks "to avoid any repetition of such conduct", meaning the surreptitious way Milosevic supposedly got the medicines (par. 130). It does not address the issue who delivered them. Of course, it would be for the Dutch police to find out culprit, but the report wisely lashes out against the Dutch legal system. The pretext is the supposed confidentiality of medical information under Dutch law. The report does not cite any actual law to substantiate its claim, so the criticism sounds much like a warning not to come too near the tribunal.

The tribunal may be conscious of the lack of the culprit, apart from Milosevic, of course, even if he did not commit suicide. Instead, the report does paint a rather curious picture of Dr Van Dijkman, perhaps unfairly. Dr Van Dijkman's main preoccupation seems to have been to keep Milosevic's blood pressure down (in particular par. 56 and following). It seems, however, that hypertension was not even the biggest of Milosevic's worries. True, Dr Mijalovic had mentioned arterial hypertension to Dr Falke, but it was only one among many other problems such as "untreated hypertrophy with alterations to the organ" (par. 42). Likewise, Professor Tavernier established that Milosevic had a target organ damage (par. 55). And all Dr Van Dijkman does is to treat his hypertension.

Dr Van Dijkman dutifully established that Milosevic's ECG remained "unchanged" (par. 57, 58 and 62), though that does not mean that the ECG was not all wrong to begin with. In fact, Prof Elena Golukhova had found significant ECG abnormalities in 2003 (par. 50). (That same "no change" ploy is again used in par. 83). Dr Van Dijkman suggests lifestyle changes (i.e. par. 46), which must have been a very appealing suggestion to Milosevic considering the life he led in the detention center cut off from the visits by his family. In face of that fact, Dr Van Dijkman has the audacity to suggest that Milosevic was suffering of "a mental stress of an unknown nature" (par. 51). The report also mentions that the problem was that Milosevic did not make the changes to the lifestyle that he was strongly encouraged to (par. 103).

But more to the point, what happened to the "periods of rest" Dr Van Dijkman prescribed (par. 45 etc.)? As the report says, "The Trial Chamber adjourned for three months to allow Mr. Milosevic to prepare his defense" (par. 51). Obviously, the three months were not enough, so he had to use his so-called "periods of rest" to prepare his defense too. That, again, was Milosevic's fault: he should have used his rest time "adequately" (par. 48).

As if to show whose side he was on, Dr Van Dijkman even thought that the period of rest of at least six weeks would be "too much" (par. 17). What does he mean by "too much"? The rest of six weeks was recommended by Drs Leclercq, Shumilina and Andric, who examined Milosevic on November 4, 2005. They had all been chosen by Milosevic himself. The tribunal writes in its report that the Trial Chamber did meet those physicians' recommendation for six-week rest from December 12, 2005, while denying Milosevic's request for provisional release to Moscow (par. 94). The trial would have been suspended for a three-week winter recess anyway.

The fact that Dr Van Dijkman, "an experienced cardiologist of high standing" (finding #4), was allowed to act as Milosevic's cardiologist suggests that Milosevic's needs could not be met in the Netherlands (cf. par. 66) and the Trial Chamber was wrong to turn down Milosevic's request to fly to Moscow.

The report stresses the findings of the autopsy report. In finding #3 it says that the independent findings by Dutch authorities show that Milosevic was not murdered. However, its faith in the report is relative. In order to rebut Prof Bockeria's claim that surgery would have saved Milosevic because he suffered from myocardial infarction, as the autopsy report apparently stated, Judge Parker, the writer of the report, has to turn against the autopsy report for a while. He writes that in Prof. Leclercq's opinion the trouble was not myocardial infarction at all, even if that was what the Dutch term *hartinfarct* meant to her (par. 101). However, if there is such a discrepancy between the specialist opinion and the autopsy report, why does that discrepancy not count elsewhere? The report refuses to dwell on the matters raised by Dr Shumilina for the very same reason although the reasoning is now inverted: because the autopsy report did not indicate any connection between her findings and the death of Milosevic (par. 92). That reasoning might be valid if the autopsy report had mentioned Dr Shumilina at all. It is easy to guess that the tribunal did not agree with Dr Shumilina, in which case she had to be ignored.

Apparently (although this is very unclear in the report), one of the reasons of the heart attack was hypertrophy of the myocardium (par. 101). But it had to be a curable condition even if the tribunal now tries to argue that it could do nothing to treat it. As noted above, Dr Mijalovic had talked about an "untreated hypertrophy with alterations to the organ" (par. 42), which suggests that it could be treated.

Nature of the report and further action

All in all, the report is pleading for the innocence of the tribunal. There is nothing in the report that suggests that tribunal did anything wrong. It supposes that the tribunal should be given the benefit of the doubt as in any criminal case. Indeed, it is a plea. But where is the judge who will hear this plea? The fact that the report has been written by a judge hardly matters. It is imperative that the matter be investigated by an independent organ. Relegating the investigation of the death of a former head of state to the bureaucracy of the ICTY itself only adds insult to injury.

We are indeed at a crossroads. The ICTY statute put an end to the immunity of the heads of state, like Milosevic. The logical next step is to put an end to the immunity of the officials of international judicial bodies like the ICTY.

Nico Steijnen is a member of the Dutch Bar and has been authorized by Milosevic to act on his behalf in defending his fundamental human rights in the Dutch courts.

Copyright Serbianna.com since 1999 | eLEGANCE Edition 2008 All Rights Reserved | [Terms of Use](#) | [Privacy Policy](#) | [About](#) | [Contact us](#) |

Case: IT-02-54-T

IN TRIAL CHAMBER I

Before:

Judge Alphons Orie, President
Judge Christine van den Wyngaert
Judge Bakone Justice Moloto

Registrar:

Mr Hans Holthuis

Order of:

16 March 2006

PROSECUTOR

v.

SLOBODAN MILOSEVIC

ORDER LIFTING CONFIDENTIALITY OF RELEVANT MATERIALS FOR INVESTIGATION PURPOSES

Office of the Prosecutor

Ms Carla del Ponte
Mr Geoffrey Nice

Former court-assigned Counsel

Mr Steven Kay
Ms Gillian Higgins

THE TRIAL CHAMBER,

CONSIDERING the order of the President of the Tribunal, dated 14 March 2006, appointing this Trial Chamber "to consider the question of varying or lifting the protective measures granted with regard to certain materials filed in the *Milosevic* case for purposes of granting access to those materials to the authorities of The Netherlands to assist their inquest into the death of Slobodan Milosevic and to Judge Kevin Parker to assist his internal inquiry into the death of Slobodan Milosevic" ("Inquest" and "Inquiry", respectively);

CONSIDERING that the Trial Chamber understands "certain materials" to mean any materials filed confidentially in the *Milosevic* case that might be relevant to the Inquest or the Inquiry, including closed- and private-session transcripts ("relevant materials");

ON ZINVIJGHEID
VAN VERTROUWEN-
LOSHED O.G.V.
PRIVACY-DORWE-
GANGEN →
HET TRIBUNAL
DAT KENNEDIG
OPHETFEN EN
ZELFS MEDEWONING
BEVELEN, ALS
HET DAT
VOOR HET
PARKER-
ONDER-
ZOEK
GEWILD
HAD

NIET DOEN
ALWAN ICTY
BETROUIT

CONSIDERING that the Trial Chamber has informed itself about the range of possible relevant materials, and that it has consulted the judges of Trial Chamber III about the general reasons which led that Chamber to grant confidential status to such materials;

CONSIDERING that relevant materials were treated as confidential often because personal information about Slobodan Milosevic is contained in them, and that, while the Tribunal generally protects privacy interests of accused persons, once an accused person is deceased and there is a need for a full internal inquiry or an obligation to facilitate an inquest conducted by the host state, the investigation's interest in unimpeded access to information outweighs any residual privacy interests;

CONSIDERING that the Trial Chamber is satisfied that where confidentiality was granted for purposes other than to protect privacy interests of Mr Milosevic, such measures also must now yield to the needs of a full investigation;

CONSIDERING that the Trial Chamber has been notified that the authorities of The Netherlands conducting the Inquest have requested access to certain parts of the *Milosevic* case file, and that the Inquiry headed by Judge Parker has already commenced its work;

PURSUANT to Rule 54 of the Tribunal's Rules of Procedure and Evidence,

ORDERS that:

1. For the purposes of the Inquest or the Inquiry, the Registrar shall grant the authorities of The Netherlands and Judge Parker full access to the *Milosevic* case file, and supply them with any materials they request;
2. Notwithstanding the previous paragraph, all relevant materials in the *Milosevic* case file shall remain confidential, unless and to the extent the interests of the Inquest or the Inquiry dictate otherwise.

Done in English and French, the English version being authoritative.

_____
Judge Alphons Orie
President

Dated this 16th day of March 2006
At The Hague
The Netherlands

[Seal of the Tribunal]

Case No.: IT-02-54-T

THE PRESIDENT OF THE INTERNATIONAL TRIBUNAL

Before:

Judge Fausto Pocar, President

Registrar:

Mr. Hans Holthuis

Order of:

6 April 2006

**ORDER ASSIGNING A TRIAL CHAMBER TO CONSIDER GRANTING ACCESS TO
CONFIDENTIAL MATERIALS IN A CASE**

Office of the Prosecutor

Ms. Carla Del Ponte

Mr. Geoffrey Nice

Former Court Assigned Counsel in *Prosecutor v. Milosevic*

Mr. Steven Kay

Ms. Gillian Higgins

I, FAUSTO POCAR, President of the International Tribunal for the Prosecution of Persons Responsible for Serious Violations of International Humanitarian Law Committed in the Territory of the Former Yugoslavia Since 1991 ("International Tribunal"),

RECALLING the "Order Assigning a Judge to Conduct an Inquiry" issued by me on 11 March 2006, which assigned, with immediate effect, Judge Kevin Parker, Vice President of the International Tribunal, to conduct an inquiry into the circumstances surrounding the death, on 11 March 2006, of the accused Slobodan Milosevic while in the custody of the United Nations Detention Unit ("Detention Unit") and to directly report the findings of that inquiry to me as soon as possible, pursuant to Rule 33 of the "Rules Governing the Detention of Persons Awaiting Trial or Appeal Before the Tribunal or Otherwise Detained on the Authority of the Tribunal,"¹ ("Rules of Detention");

RECALLING the "Order Assigning a Trial Chamber to Consider Granting Access to Confidential Materials in a Case" issued by me on 14 March 2006, which assigned, with immediate effect, Trial Chamber I to consider the question of varying or lifting the protective measures granted with regard to certain materials filed in the *Milosevic* case for purposes of granting access to those materials to the authorities of The Netherlands to assist their inquest into the death of Slobodan Milosevic, and to Judge Kevin Parker to assist his internal inquiry into the death of Slobodan Milosevic;

RECALLING the "Order lifting Confidentiality of Relevant Materials for Investigation Purposes" issued by Trial Chamber I on 16 March 2006, ordering the Registrar to grant the authorities of the Netherlands and Judge Parker full access to the *Milosevic* case file, and to supply them with any materials they request, notwithstanding the confidential character of all relevant materials in the *Milosevic* case;

NOTING that in a letter to the Ambassador of Sweden to the Netherlands dated 20 March 2006, the Registrar of the International Tribunal submitted a request for assistance to the Government of Sweden in the conduct of an independent audit of the United Nations Detention Unit ("Detention Unit"), in accordance with Rule 33 (A) of the Rules of Procedure and Evidence, which stipulates that the Registrar shall be responsible for the administration and servicing of the Tribunal and shall serve as its channel of communication, under my authority;

NOTING that on 30 March 2006, the Government of Sweden formally agreed to assist the International Tribunal with the requested audit of the Detention Unit and tasked its Ministry for Foreign Affairs to appoint a maximum of four persons to perform an independent audit in accordance with the request submitted by the International Tribunal;

CONSIDERING that, in his letter of 20 March, the Registrar provided terms of reference for the conduct of the independent audit, indicating that it should address all matters related to the governance, management and administration of the Detention Unit, as prescribed by existing agreements, rules and regulations for the establishment and functioning of the Detention Unit, more particularly, security and safety within the Detention Unit; import and export procedures; privileged visits and other visits and communications; medical facilities and medical records; respect for the presumption of innocence in the remand setting; and overview of rules, regulations, orders and procedures;

CONSIDERING that in accordance with Rule 33 (B) of the Rules of Procedure and Evidence, the Registrar has made an oral representation to me asking that the independent auditors appointed by the Government of Sweden be granted access to confidential filings in the *Milosevic* case for the purposes of their independent audit;

CONSIDERING that there are certain confidential materials that were filed in the *Prosecutor v. Milosevic* proceedings,² to which access may be required by the independent auditors appointed by the Government of Sweden;

CONSIDERING in particular, that Slobodan Milosevic was subjected to a special detention regime established as a result of the "Order Concerning the Preparation and Presentation of the Defence Case" issued by Trial Chamber III on 17 September 2003, which ordered the Registrar to provide Slobodan Milosevic with facilities in a privileged setting to allow him to confer confidentially with witnesses and others and to review and work with documents and other material relevant to his Defence, and to provide logistical support with regard to witnesses and facilities to prepare for the presentation of his case;

CONSIDERING that it is in the interest of the International Tribunal and the public that the independent auditors appointed by the Government of Sweden have at their disposal all of the relevant documents required for a thorough examination of the conditions in the Detention Unit;

CONSIDERING that Trial Chamber III issued its "Order Terminating Proceedings" in the *Milosevic* case on 14 March 2006, noting that all protective measures ordered in the *Milosevic* case shall continue to have effect unless and until they are rescinded or varied by order of a Chamber;

CONSIDERING that Trial Chamber I expressly indicated in its Order of 16 March 2006 that "all relevant materials in the *Milosevic* case file shall remain confidential, unless and to the extent the interests of the Inquest or the Inquiry dictate otherwise;

HEREBY ASSIGN, with immediate effect, Trial Chamber I to consider the question of varying or lifting the protective measures granted with regard to certain materials filed in the *Milosevic* case for purposes of granting access to those materials to the independent auditors appointed by the Government of Sweden to assist in their audit of the Detention Unit.

Done in English and French, the English version being authoritative.

Done this 6th day of April 2006,
At The Hague,
The Netherlands.

_____
Judge Fausto Pocar
President

[Seal of the International Tribunal]

---

1. IT/38/Rev. 9, as amended on 21 July 2005.
2. Case No. IT-02-54-T.

van holst en steijnen

From: Vladimir Krsljanin <vlada@sps.org.yu>
To: <Undisclosed-Recipient:@smtp.sps.org.yu;>
Sent: dinsdag 4 juni 2002 13:40
Subject: Freedom fight in the Hague (11)

FREEDOM ASSOCIATION SPECIAL BULLETIN No.11
June 03, 2002

Runaway Witness

At the trial of Slobodan Milosevic in The Hague "tribunal", this day is going to be remembered for the fact that one of the witnesses to the Prosecution literally ran away from the courtroom. Although announced as a protected witness with a codename K-12, which means complete protection of his identity was secured, this witness decided to quit testifying after the very first introductory questions of the prosecution. All participants to the process got quite confused, even judge May's assurances every protection was guaranteed meant nothing to the witness. The prosecutor finally was left with nothing more than asking judge May to let him talk once again with the "disobedient" witness during the break, in order to eventually persuade him to testify on some other occasion.

The case with witness K-12 has contributed to the general bleak picture of the trial. Every new day of the trial makes clearer that the "indictment" was fabricated to mystify the reality of events in Kosovo and Metohia and all over the former Yugoslavia, i.e. to justify the aggressive policy of the West - of America before everybody else.

Fred Abrahams of "Human Rights Watch" (HRW) organization, testified today. Despite the refusal of the strong appeal of President Milosevic against his testimony, the credibility of this "witness" was really put on test today, since he's a man who unequivocally took part in the writing of the indictment. As Milosevic has put it during the cross-examination of this witness, the prosecution is taking the role of witness, and judging from their behavior so far, they would like to take over the role of judge as well.

Since this witness was "researching" the situation in Kosovo and Metohia from the point of view of humanitarian law and accused in that respect Serbia and FR Yugoslavia and their leaderships, Milosevic asked him whether he considered the bombardment of civilians targets (like the city of Aleksinac) or the use of cluster bombs and depleted uranium as legal actions under that very humanitarian law. No matter he was cornered by such undisputed facts, Abrahams tried making stories that such deeds under certain circumstances should be considered as crimes, and under some others they should not. He gave similar answers to questions related to UCK terrorist crimes, after he had to admit they actually happened, but he would still afterwards engage in explaining those crimes as reactions to an alleged police repression.

That Fred Abrahams's testimony was fabricated with some aims defined in advance, become completely clear in the cross-examination by Milosevic. For instance, this witness gave his first statement to the prosecution in March 1999, while the "indictment", in preparation of which he participated was raised only in May. Beside, he worked for the Soros Foundation as contracted writer of a book on the transition in Albania. As for the HRW activities, the organization the witness is currently working for, he tried to prove it gets its financing exclusively from donations, foundations and humanitarian manifestations, and that no one could exert any influence on their research and conclusions. However, from his answers resulted quite the opposite. It appears that in his editorial, which appeared in the International Herald Tribune on August 5, 1998, Abrahams came out with the recommendation that the first thing America should do towards Yugoslavia was to indict Slobodan Milosevic. When asked on how visionary had he been just two months before Richard Holbrook signed with Milosevic the agreement on the Kosovo Verification Mission, the witness in a rather unconvinced way replied that such recommendation then had been his personal opinion.

To join or help this struggle, visit:
<http://www.sps.org.yu/> (official SPS website)
<http://www.belgrade-forum.org/> (forum for the world of equals)
<http://www.icdsm.org/> (the international committee to defend Slobodan Milosevic)
<http://www.jutarnje.co.yu/> ('morning news' the only Serbian newspaper advocating liberation)